

ELŐFIZETÉS

HELYTART:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VÉDELMI:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HARDTÉRSÉK:

4-hasabos postai sor egymás 20 sz.,
minden hóvetkezésként 16 szét.

Nyitóléte postai sor 40 szét.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, december 25.

A jelen a jövőért.

Írta: *Varjassy Lajos*, Aradváros polgármestere.

Általános jelenség, hogy a magyar városok háztartása évről-évre súlyosabb terheket ró a fokozódó drágasággal amugy is küzködő város polgárságára. A városok vezetői a kik a pótdó ijesztő növekedésétől maguk is megdöbbentek, igyekeztek is olyan jövedelmet szolgáltató forrásokat teremteni, melyek a város költségvetésének megterhelése nélkül juttatják a városukat olyan kedvező anyagi helyzetbe, hogy nagy kulturális és gazdasági hivatásának megtudjon felelni. Réá vitték a városokat erre az utra azok a valóban súlyos anyagi áldozatokat követelő feladatok, melyeknek megoldása elől a magyar városok ideges versenyében a lemaradás biztos veszélye nélkül kitérni nem lehet. Magyarország vidéki városai most néhány évtized, sőt néhány év alatt akarják polgáraik részére azt a kulturát, azt a kényelmet, a modern intézményeknek azt a végtelen sorát megteremteni, melylyel a nyugateurópai államok vidéki városai már régen rendelkeznek s a melyeket évszázadok küzdelmei és lelkesedése hozott létre. Ez a gyors, a multat pótolni igyekvő törekvés már magában véve is rendkívüli áldozatokat jelent a város polgárságára. A jelenkor fiai kénytelenek a legnagyobb áldozatok, sőt gyakran nélkülözések árán utódaik jólétét és kényelmét biztosítani. Ezek a kulturális és gazdasági intézményeket létrehozó áldozatok azonban, bármily súlyosak és tömegesen fellépők legyenek is, még mindig ellenértéket találnának a városok általános gazdasági, kereskedelmi és ipari fejlődésében, ha más, részben világgazdasági, részben tételes

intézkedéseken nyugvó jelenség nem nyugózná le a városi polgárság anyagi existenciáját. Érdekes játéka a véletlennek, sőt gyakran a messze jövőbe tekintő számításnak, hogy míg egyrészt a városi lakosság kénytelen Magyarország gyors gazdasági és szellemi fejlődésének terheivel megküzdeni, addig az új helyzet a merészebb kezeletet is felülmuló új árak előnyeit csak igen kis részben élvezheti a város polgársága.

Ilyen, a városi polgárságra nézve nyomasztó körülmények között nem osoda, ha a városok vezetői mindent megtettek, hogy az adófizetők közterheit enyhítsék, vagy legalább is ne legyenek kénytelenek azt a fokozódó igények arányában folyton növelni. Így vetette fel a nemrégben Nagyváradon megtartott törvényhatósági bizottsági tagválasztás a jelöltek részéről az eszméknek nagy tömegét, amelyeknek megvalósítása lenne hivatva a városok anyagi helyzetén segíteni. Az eszmék nevezetesebbjei a következők: városi örökösödési illeték progresszív skála szerint, a gyógyszer-tárak jogának városi jogra való minősítése, hasonlóképen a kéményseprés is bérlet útján értékesítendő városi jog legyen, továbbá városi tűzbiztosítási intézet felállítása, jótékonysági adó behozatala, vásáresarnokok felállítása, a gyáriparnak az eddigieknél fokozottabb mértékben történő támogatása, végül városi takarékpénztár felállítása.

Anélkül, hogy ennek a programnak részleteibe bocsátkoznám, hiszen a részletkérdésekkel már nagy részben foglalkozott, részben pedig esetleg foglalkozni fog Aradváros közönsége,

csak elvi álláspontomat jelzem a felmerült tervekkel szemben. Elvi álláspontom ugyanis az, hogy a municipális intézmények szaporítása csak akkor van helyén, ha annak nem pusztán jövedelmei, hanem az egész közönség kényelme a forrása. Ezért volt helyes — nézetem szerint — a városnak az a törekvése, hogy a polgárságnak vízzel való ellátását már régebben és a közúti közlekedés lebonyolítását újabban — az autbuszok által — saját házi kezelésében fentartott üzemek útján biztosította; de községi biztosító intézet és községi takarékpénztárak léttitése legalább is nagyon megfontolandó. Egy városnak sem lehet hivatása, hogy legjobb és legnagyobb adófizetőinek esináljon káros konkurrenciát és a polgárok tulajdonát képező nagy értéket képviselő pénzintézeti részvények értékét leszállítsa.

Ameddig a közérdek ilyen intézmények felállítását nem követeli, addig tisztán jövedelmezés okából a városnak tartózkodni kell hasonló elhatározástól.

Egyébként a város törvényhatósági bizottsága, — különösen újabban, gyárak létesítésének nagy áldozatokkal való támogatása mellett — biztosította a községi pótdó százaléknak leszállítását, ha nem is rögtön, de a jövőre. A községi pótdó százaléknak nagyobb mérvű leszállítása azonban csak néhány év elteltével fog bekövetkezni, a mikor én már valószínűleg a törvényhatóság megtisztelő bizalmából nagy sajnálatomra, szeretett városom ügyeinek vezetésére nem válalkozhatom.

hatik a hadügyminisztérium ezen osztálya a tárgyalásokba. Hogy azonban mi engedelmeyeket tegyünk a város által adandó esetleges rekompensáció fejében, arról szó sem lehet. A megváltandó területért és az épületekért a városnak azt a teljes összeget kell majd fizetnie, mint a mennyire jelenleg azok becsülve vannak. Már csak azért is, mert maga a magyar királyi pénzügyi kormány is erre kötelez bennünket és így kívánja ezt tőlünk! Ami magát a megvásárlási programot illeti, azt én úgy képzelem, hogy Arad város nem egyszerre applanirozná a várterületet, hanem csak egyes részleteket vásárolna meg egyelőre. Mi azután a lerombolt épületeket a város periferiáján ujjakkal pótolnák. Nehány év múlva ismét venne a város egy területrészletet.

Mindenesetre azonban okvetlenül szükséges, hogy egy programot állapítsanak meg, amelynek alapján azután a tárgyalásokat meg lehetne kezdeni. Tény az, hogy az aradi vár már régen elvesztette azt a stratégiai fontosságát és jelentőségét, amelyvel egykor bírt. Tehát a várterületnek, mint ilyennek eladása részünkről nem ütközhetnének nehézségekbe. Éppen azért, mert a vár területének jelenlegi teljes értékét kellene a megvásárlónak fizetni, ez pedig az adófizetőknek hirtelen való tetemes megterhelését jelentené, tartanám ajánlatosnak a fokozatos megváltás módját. A város, amely erősen és modern szellemben fejlődik, nagy hasznát látná a várterület városításával, de mi nem tehetnénk semmiféle engedelmeyeket! Különben is mind ez, amit mondtam egyelőre tárgytalan abból az okból, mert hiszen lépés ez ügyben egyik fél (Arad város egyrészt, másrészt a hadvezetőség) részéről sem tételt! A mi kezünk köté van, mert a magyar pénzügyminisztériumnak van nyomatékos beleszólása ebbe a tranzakciós ügyben.

Mit mond a polgármester?

Ime, ez a véleménye a hadügyminisztériumnak az aradi vár megváltásáról. Látni való tehát, hogy első sorban a városon mulik: vajjon akarja-e, szükségesnek tartja-e ezt a kérdést napirendre hozni? Azt hisszük: ez ügyben legilletékesebb Aradváros polgármestere, akinek véleményét a törvényhatóság tagjai akceptálni szokták, mert hiszen Varjassy Lajost Arad iránt érzett nagy szeretete vezérli minden ténykedésében. Fölkerestük a polgármestert, aki a következőket volt szives mondani a hadügyminiszeri véleményre:

— A hadügyminiszeri referens urnak igaza van abban, hogy mi nem tettünk eddig ajánlatot a várterület megváltása érdekében. Barabás Béla privátim informálódott ez ügyben. Én úgy látom, hogy ez nagyon sok pénzbe kerülne a városnak. Legalább négy-öt millió koronába kerülne ez. Honnét veszünk mi most annyi pénzt? És azonkívül még a sok pénzen kívül a következőket kellene adnunk a kincstárnak:

1. egy gyalogsági laktanyát;
2. egy vadászászlóalj pótkerete számára való férőhelyet;
3. egy csapatkórházat;
4. egy élelmezési raktárt;
5. egy haditörvényszék és a hozzávaló fogdának való épületet;
6. egy fogházat;
7. megfelelő gyakorlóteret;
8. tisztalakásokat.

Látnivaló tehát, hogy az ellenérték, ami a vár megvételéből nekünk jutna, nincs arányban azzal a nagy áldozattal, amit Arad hozna. Mi tehát most nem foglalkozhatunk ezzel a kérdés-

sel. Annyi bizonyos, hogy a várban levő katonai legénységi épületek sokáig nem maradhatnak meg, mert előbb-utóbb életveszélyessé válnak. Talán ez okul szolgál a hadügyi kormánynak arra, hogy ő ajánlja fel nekünk a várterületet. Ez esetben lehetne beszélni a megvételről, mert előnyösebben megkaphatnánk a területet.

— ...
— Az tény, hogy gyárterületeknek alkalmas volna ez a hely, mert a Maros vizét föl lehetne használni az üzemhez. De ha a város folytatná az eddigi gyár-politikát, — tudniillik, hogy ingyen területeket adunk a gyáralapítók-nak — akkor ugyan rossz üzletet kötnénk a várterület megváltásával.

— ...
— Hogy Temesvárott megvették? Hát kérem, ott a város kelts közepén volt a vár és arra a területre valóban nagy szükség volt a város fejlesztésénél.

— ...
— Lakóházak építésére nem kell nekünk a várterület. Tessék körülnézni a város külső részén. Csupa beépítetlen terület; előbb azokat kell benépesíteni, amelyek a mi tulajdonunkban vannak és csak azután gondolhatunk arra, hogy a mások területét szerezzük meg beépítési célokra.

A józanság városa.

Meglepő új adatok Arad életéből.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 24.

— A nyomorról irnak? Nézze csak a mai estét. A színházban premier van, kiárulták az egész nézőteret. Mind a két mozi tele van. A Kereszt nagytermében zsufolt ház egy külföldi hegedűshöz. Van egy táncmulatság is, s e mellett minden vendéglő, kávéház tömve. Ahol annyi mindenre telik, — lehet-e ott szegénység-ségről beszélni?

Egy igen higgadt, okos ember mondta ezt nekünk. S mi gondolkodni kezdtünk rajta. Arra valók vagyunk mi, hogy az igazságot kutassuk: amennyire nincs künk szépieni rajta, úgy nincs ok arra se, hogy a divat kedvéért minden áron nyomort, züllést fedezzünk föl rajta.

A sok sopánkodásban, önmagunk ócsárlása közben — mindennapos szójarásaink: „ez csak Aradon történhetik“, — „ez az ország legkönnyelműbb városa“ „a fenn az ernyő, nincsen kas város“, és így tovább — sohase jut eszünkbe, hogy meg-nézzük,

milyen is az igazi Arad?

Léha e, szolid-e, könnyelmű-e, vagy okosan gazdálkodó, adósságban fuldokló, vagy beosztással élő, nyomorban fetregő, vagy pedig polgári módban levő-e?

Nézzük meg hát a valóság adatain keresztül, hogy a számok nyugtassanak meg kétségbevonhatatlanul a felől: jobbak vagyunk-e a hirünknel? Vegyük elő hatvan-ezer ember életének nevezetesebb mozzanatait s azokból vonjunk le következtetéseket, mielőtt beállanánk a fekete szemüveges próféták közé, akik azt jö endölik, hogy Arad ezen az uton „lassan, de biztosan halad a züllés lejtőjén ...“

*
Kezdjük tehát azokon a jeleken, amelyek az embereknél a könnyelműség és a nyomorúság bizonyos fokára mutatnak. A könnyelmű,

eladósodott ember, ugyebár azon kezdi, hogy az ékszerét, a felöltőjét a zálogházba csapja. Nos,

mink van a zálogházban?

Az 1909. évi statisztika szerint Aradnak ekkor egy zálogháza volt, amelyben be volt csapva

5352 tárgy 260,436 korona kölcsönre. Talán sok? Ugyanez évben

Nagyváradon 5 zálogházban 17,802 tárgy volt besavanyitva 442,012 koronáért,

Pozsony zálogházában 43,562 darab 581,129 korona,

Szeged három „megóvó intézetében“ 47,673 tárgy 583,681 korona,

Temesvár négy zálogházában 22,474 tárgy 596,139 korona értékben,

Kolozsvárott 18,890 tárgy 352,838 koronáért pihent.

Pécsett 22,642 tárgy 269,557 koronáért. Tehát mindenütt több és nagyobb kölcsönre, mint Aradon.

Egyedül Kassa jobb Aradnál, ahol mindössze 1539 becsapni való tárgy akadt, amelyre 111,324 koronát adtak.

Igaz, hogy Aradon a múlt évben olyan zálogház nem volt, amely arany- és ezüsttárgyakon kívül egyéb is adott volna, de az „egyéb“ csak a tárgyak számát szaporítja, nem az összeget. S hogy Arad hosszú időn át ilyen zálogház nélkül megvolt, ez is azt bizonyítja, hogy könnyen nélkülözhető. Ha Szeged azt mondaná, hogy ott azért csaptak be többet, mert nagyobb a lakosság, — több embernek több a zálogolni valója — ezt nem mondhatja például Nagyvárad, Temesvár és Kolozsvár, amelynek kisebb lakossága van, mint Aradnak és a kézzzálog-állomány mégis nagyobb. Az igaz, viszont hogy például Kolozsvárott kevesebb a lakosság, de több — a jogász. S a zálogházaknál ez is fontos tényező.

Amikor a könnyelmű ember karrikaturáját megcsinálják, elmaradhatatlan a tömpe dugója, habzó pezsgős üveg, mint karakterizáló tárgy. Nézzük meg hát erről erről az oldalról önmagunkat s állapítsuk meg:

sokat pezsgőznek-e Aradon?

A legilletékesebb faktorokhoz intéztünk kérdést: a pezsgőgyárosokhoz. Szabódva, üzleti titkaikat óva árultak el valamit, amiből azonban a valóság kiderül.

Törleyék ezzel feleltek: „... mindazonáltal nem akarunk kívánságuk részbeni teljesítésétől elzárkózni s alantabb felsoroljuk a szóban levő öt várost abban a sorrendben, amelyben azok a mi gyármányaink fogyasztását illetőleg állanak.“

S a sorrend:

Nagyvárad
Temesvár
Kolozsvár
Arad
Szeged,

Littke közli velünk az 1908-ban elfogyasztott palackok statisztikáját is:

Nagyvárad	6403 palack
Szeged	4105
Kolozsvár	3984
Temesvár	2440
Arad	1421

A Belatiny-pezsőgyár Aradról tapintatosan hallgat, de közli a többi városokat:

Temesvár	2700 üveg
Szeged	2500
Kolozsvár	1800
Nagyvárad	1800

— Nagyon huncut külseje van, — vélte a másik magyar, mire szép csendesén felkeltem és továbbállottam. Tudtam, hogy ezekből nem lehet kihozni semmit.

Más helyen megint földbérőnek néztek. Mikor először jártam Erdőhegyen, a korcsmában odajön hozzám a szomszéd asztaltól egy kifent bajuszu, deresedő magyar. Illemtudóan köszön és megkérdi:

— Ugyan, ugyan, mire jár az ur itten?

— Egy kis dolgom van, — feleltem kitérően.

— Ha meg nem sérteném, — faggatott tovább Kerekes-Nagy Gergely — talán bizony földet akar felfogni? Mer' hogy a sógoromnak volna vagy husz hold, aztán azt felfoghatná az ur.

Ei nem lehet képzelni, mennyi nehézségbe került a beszédük kihallgatása. Mihelyt kabátos emberrel áll szóba, egészen másképp beszél, mint rendesen. Mesterkéltszavakat használ, urias kifejezéseket vegyít a beszédébe. Hiába magyaráztam nekik, hogy csak úgy beszéljenek, mint egymás közt, a fejüket csóválták és elnéző fensőbbiséggel intettek le:

— Tudjuk mi már, hogy kell az urakkal beszélni. Jártunk mi is iskolába.

— Hát még a nótagyűjtés, — folytatta Somogyi. — Az volt csak nehéz. Sokszor csak nagy furfanggal tudtam belőlük kicsalni, később aztán egész módszert dolgoztam ki és szigorúan aszerint jártam el. Például megérkezem a faluba. Sétálni indulok. Találkozom egy se-

gy kisebb-nagyobb iskolás gyerekekkel. Előveszek egy fényes aranykrajcárt és odamutatom nekik:

— No, fiuk, aki elmond nekem egy nótát az kapja a krajcárt.

Hamar akad vállalkozó. Elénekel egy nótát, amit az iskolában tanult.

— Nem ilyen kell, fiam. Olyat mondj, amelyent a leányok meg a legények énekelnek.

A fiu gondolkozik, aztán belefog. Megindul a verseny. Közben elterjed a faluban a hire, hogy jár itt egy ur, aki aranyat fizet a nótáért. Csakhamar egész sereg ember vesz körül. Kínéznek egy jóképű fiatal legényt és megszólítom.

— No, barátom, maga ugyan sok nótát tudhat.

— Tudok is, mondja a legény.

— Nem énekelne egyet-kettőt?

— Nem én — rándítja meg a vállát. —

Csak akkor danolok, ha jókedvem van. Fényes nappal csak nem danolok. Nem vagyok én bolond, se részeg.

A legényt, akiben jó forrást sejtek, meginvitálom egy pohár borra. Szívesen enged. A harmadik pohár után megoldódik a nyelve és annyit énekel, hogy alig győzőm jegyezni.

Később aztán, hogy ismerős lettem, a hivatalos személyek, a jegyző, a tanító szereztek médiumokat. Zimánduffalun Néveri Klára, Zerinden meg Gál Julia, egy napszámos lánya szolgáltatott az anyagot. Egy nappal előbb írtam, hogy jövök, már vártak, leültem az asztalhoz és Néveri Klára belékezdett a nótázásba. Én fáradtam ki előbb, nem ő. De kapott is egy szép selyemkendőt, hogy csodájára járt a falu.

A nótákkal nem is lett volna nagy baj. Acélházán, Borosjenő mellett például egy délután száznál több dalt gyűjtöttem össze.

Sokkal fárasztóbb volt a mese gyűjtés. Régen kiment a divatból, hogy a fiatalok esténként körülfétek az anyót és hallgatták a tündérek meg az ördögök törtékeit. Elpusztult a másik mesetermő forrás is: a fonó. Lányok, legények már nem járnak a fonóba, abból az egyszerű okból, hogy a lányok készen veszik a szövetet a boltosnál. Nagyon megváltozott a világ sora. A civilizáció rányomta a maga bélyegét a fa-

lura. Az öregek ujsággal a kezükben tárgyalták meg az országos dolgokat, a fiatalok pedig ope-rett keringőket húzatnak a cigánynyal. Magam voltam a fültanuja, mikor egy alkalommal le-intették a magyar nótát játszó cigányt és az egyik legény rákiáltott:

— Valcert játsszál, Jóska!

És Jóska rágyújtott a „Vigözvegy“ keringőre.

Ilyen körülmények között persze nehéz aztán mesékhez hozzájutni. Gyakran tizenkét emberen át jutottam csak el ahhoz az öreg asszonyhoz, aki a mesét elmondta. Ezek az öreg asszonyok őrizték még meg leginkább a nyelv tisztaságát és bizony nem egy szónál jöttem zavarba. Mert ilyen dolgok fordultak elő: „... A fiu élvezte az anyját meg a testvéreit...“ Ez a furesza kifejezés annyit jelent mint „eltartani“. Vagy: „hazament kacurozni a feleségével“, ahol a kacurozás szerelmeskedést jelent. Nagy nehezen sikerült hetven mesét összegyűjtenem. Ez a része a dolognak volt a legnehezebb és a legrágább. Amig a mese forrásáig eljutottam, rendszerint 8—10 embernek kellett bort, pálinkát meg szivart fizetnem, úgy, hogy például Acélházán egy délután nyole forintot elköltöttem és üres kézzel jöttem haza,

Egy esztendő rimekben.

— A mult éo történetéből. —

*

Eljövén az évnek vége
Vessünk a történetére
Egy futó tekintetet
Az eseményeket
Jegyezzük fel, úgy amint
Obligát szokás szerint
Minden évbe tesszük
Rimes sorba szedjük
Azt, mi bennük érdekes,
Feljegyzésre érdemes.

Iszalmas egy esztendő volt,
Mondhatom.

Háromszor is választottak
Aradon.

Gyűléseztek.

Banketkeztek.

Folyton ettek.

Mást se tettek

S volt egy sereg

Tósztozó.

Kiknek mézes ajakáról

Mint a zápor,

Dült a szó.

S kik a szóval banni tudtak
Legtöbb voksot azok kaptak.

Akkor midőn városatyát

Választottak;

S ez az oka annak,

Hogy a közgyűlésen

Am ügyvédek éppen

Elég sokan vannak;

Látjuk ebből, hogy a panasz

Alapos:

„Sok a jegés és kevés az

iparos!“

S hiába volt a választás

Viharos,

Most a számuk még esekélyebb

Mert egy Schuszter vi-szalópett

S elbukott egy Lakatos.

No de nézd csak, csak most látom,

Hogy én fordítva csinálom

És a végén kezdem el,

Lantom arról énekel,

Ami véletlen csupán

Hogy meg értémt igazán.

Mert ez évben, május tizen

Mindco élő rémeken

Megjelent a nyári égzen

Halál csóvás csillaga

Mérges gázzal tisztákban

Száguld át a mindenségben

S kit a hosszú farka ér,
Meglágy abban mind a vér!
Igy beszéltek
S tudni vélték
Mogy elérték
Már a végét
Ennek a világnak
És csak arra vártak
Hogy a számítás szerint
Halál farka meglégynit.

Különösen Arad népe
Félt nagyon;
Hitt, hogy a világ vége
Itt legyen;
Mert ez évben
Csodaképpen
Mind valóra vált,
Az, amit a társasélet
Aradon a végítélet
Nagy napjára várt:

Odakünn a város szélén
Új állomás építésen
Munkássereg működik
S áll a vashíd, mind a kettő
Büszke ivük a székellő
Szóke habban tükrözik.
Sőt, nemcsak a h dak alatt
Lejt az ár.
Arlejtést tart a tanács is
És kultur-palotát is
Ugye bár
Aradváros egész népe
Lelki szemmel jövőt nézve
Látja már!

S mindez való és nem álom,
— Sok a jóból, úgy találom
Félek, hogy az istenek
Akik olyan irigyek
Az emberi örömökre
Magsokallják s a fejünkre
Zudítják haragjukat;
Vigyázzon hát ez a város
Hiszen tudjuk, milyen káros
Hogyha tk haragszanak!

Példa már is
Erre Páris
Melyet éppen
Ezen évben
Öntött el az áradat.
Avagy Brüsszel,
Melynek tüzzel
Égete le
Büszkesége
Kincseit sorsharag.

Bennünket is fenyegetett
Veszedelem ez idén
A kolera közeledett
S hogy elkerült ez a rém,
Más okot rá nem tudok:
„Sztrájkoltak a doktorok!“
Volt öröm a betegknél
S örömüket értem én,
Én is éltem át hasonló.
A szédésztrájk idején.
Hoppon csak a kis diákok
Maradtak szegénykék:
Nem sztrájkoltak a tanárok,
Mint ahogy ígérték.
Vigasztaló az a tudat
Megmaradhat nekik:
Bárha volt sztrájk, az én sorsom
Sem teffel fenéki,
Mert arról még szó se volt
Hogy a végrehajták,
Indítsanak akciót
S kimondják a sztrájkot.

Hogyha erre gondolk
Ugy eifo a bánat,
Hogy a rimek a fejemből
Szerte széjjel szállnak
Kalliope! Oh ne hagyj el,
Hisz még arról szólanom kell
Hogy ez évben
Itt Aradon a főtéren
Útöt sátrat
Égi társad
Apolló, a déliosz,
Aki nálunk most mozi,
Egész jól megy itt a dolga.

Amióta az új Lloydba
Estélyeket rendez.
Mert ez jövedelmez
Százszor annyit is talán.
Mint a lantja hajdanán.

Trónjavesztett Isteneknek
Akercsak az embereknek
Dolgozni kell szorgosan
S nem hanyélni rangosan.
Ma már ez a világ sorja,
Mánuelnek is van módja
Elmelkedni mindezen,
Mert hiszen
Neki szintén vala trónja
Ámde többé nem leszen!

Ép ez okból nincs kizárva
Hogy Portugál ex-királya
Fellép még a
Kabareba
Valahol
S nyári éjjel
Lámpafényben
Igy dalol:

— „Voltam király, ah Portugálban
Gazdag, hatalmas és vidám
Mig egy napon nagyon megjártam
És velem együtt a mamám...”

No, de arról kár beszélünk
Hogy a jövő mit hoz nekünk;
Jóslásnak én barátja
Nem vagyok
Ki megéri, majd meglátja,
— Jó napot!

Puff.

Látogatás egy híres jósnőnél.

— A délvidékiek bucsujárhelye. —

(Kiküldött munkatársunktól.)

Uj-Arad december 20

A délvidéki parasztság ismeretes arról, hogy sehol annyira nem talál visszhangra a babonáság, mint az ő lelkében és a misztikus, titokzatos eszelekvések bennük találják a legfőbb hívőjüket, áhitatos csodálóikat. Ezért aztán a naiv parasztság között gombamódrá szaporodik a kuruzslóasszony, a babonáskodással foglalkozó vén banya, aki egy pakli szurtos kártyával, meg egy csorba cserépfazékkal ezresek harácsol össze. Ha a hatóság leleplez egy lélekmérgezőt, teremt helyette, másik tized a népnek miszticizmusért áhitózó vad fantáziája és ösztöne. Tudják ezek a kuruzslók, hogy őket hatósági szigor ki nem irthatja, őket a nép butasága termeli, s amíg hiszékeny, lelkileg elfajult embertömegek vannak, addig aranyhalmazban turkálhatnak a kártyavető babonás „tudományos nők”. A parasztok felvilágosítása a legháladatlanabb s nagyon meddő próbálkozás is, azért évszázadok elmúlhatnak, míg a földműves nép lelkéből kipusztul a babonáság után való vágyakozás. Így aztán hiábavaló reménykedés az, hogy a kuruzslókat sikerül a hatóságoknak elűldözni. De hiábavaló is volna, mert a nép ragaszkodik az ő megrontóihoz s követné azokat az erdőbe, a titkos buvóhelyekre is, ahova az üldözők elől menekülniök kellene a furfangos lelkű boszorkáknak.

Ám itt még nem tartunk. Üldözésről szó sincs, s nem kell a népnek az erdőben bujdosott kuruzslókat fölkeresni. Azoknak nincs okuk bujdosni. Nem keresik a vadont, hanem a forgalmas, népes helyeken élnek, itt virul az üzletük...

A délvidék egyik leghíresebb jósnője például az ujaradi község háza szomszédságában lakik már évek óta. Ujarad Főutcájának elején a Krebs-féle házban lakik Nikolics Arzenné, akinek lakása valószínű bucsujárhely a délvidéki népeknek. Most negyven esztendeje, hogy

eza másfél mázsasúlyú, visszatartó külsejű banya a kuruzslással foglalkozik. A környékről — Temesmegyéből és Aradról — rengeteg férfi, de különösen sok asszony jár Nikolicsnéhoz, akinek az ura járásbírói szolga volt és utána nyugdíjat is kap az államtól. De az a kis kegyelmi-pénz elenyésző ahhoz, amit a babonáskodással keres. A hiszékeny német nép két kézzel viszi a kincset a nyelvén tudó banyának, aki a jólétbe úgy bele hizott, hogy alig fér ki az ajtón.

Abból az alkalomból, hogy most jubilál a híres kártyavető asszony, fölkerestem s belepillantottam a műhelyébe, a boszorkánykonyhájába. Amint már említettem, Ujarad Főutcáján, a község háza mellett lakik a Krebs-ház udvarán hátul. A decemberi alkonyat sötétjébe gyér világosság szűrődött ki Nikolicsné konyhájának ablakából. Egy kis fiu kalauzolt a híres asszony lakásáig. Nagy bőbeszédűséggel ujságolta a gyereket:

— Mára már vagy harmincan jártak itt. Urak, kalaposasszonyok, meg parasztok, de ő senkit se fogadott.

— Nem?

— Bizony nem.

— Miért? Talán beteg?

— Nem, hanem mert máma disznót ölt és azzal volt elfoglalva. Hintón is voltak itt; de ő nem állt velük szóba. Azt mondta, hogy győjjenek máskor, mert ő disznószuráskor nem ér rá.

Ám azért mégis bemerészkedtünk: egy hölgy ismerősöm meg én. A konyhában ült, — nem: terpeszkedett a népfantázia eme jeles hősnője, aki némi szigorúsággal fogadott bennünket:

— Nem látják, hogy most el vagyok foglaltva? — és a mellette ülő kalapos hölgyre mutatott, akit úgy látszik most oktatótt ki a szellemekkel való társalgás s közelebbi megismerkedés technikájára.

— Majd ha végeztem ezen hölgygyel — mondta — bejöhetnek.

A konyhaajtó előtt hosszú fapad szolgálja a városi vendégek kényelmét. Arra telepedtünk. Tíz pernyi várakozás után kiengedte a lefátyolozott hölgyet és kiszólt:

— Beléphetnek.

A konyhában vagyunk. Ha a szellemek egyáltalán léteznek, akkor azoknak a birodalmában biztosan nincs gőzfürdő.

A szellem urak ugyanis olyan förtelmes büzt terjesztettek a konyhában, hogy visszátántottunk:

— Disznót öltöm ma, — mondta a pufoképű golyószemű nő. — Azért van ilyen fureska illat nálam. De különben is ma nem fogadok idegen vendéget.

— Nézze, — magyaráztam, — mink Buda-pestről jöttünk direkt magához, hát nem illik bennünket elutasítani.

Széles arcára szánalmas mosoly csücsült:

— Hát akkor tessenek beljebb kerülni, — mondta nagykegyesen és kinyitotta a szobája ajtaját.

Egyszerű parasztszoba ez, amely a sváb lakók szobájától annyiban különbözik, hogy módtalanul nagy benne a piszok. Előszedte nagy nyugalommal az öreg tarokkártyát, amely ugylátszik vele vénült meg. A figurákra ráüledett a mindent eltakaró diszkrét feketeség.

— Tessék emelni, — mondta némi ünnepléses pózzal.

— A nagysága előtt komoly ut áll, — magyarázta a ragadós lapokból. Ez a figura itt azt mutatja, hogy egy gesztenyebarna férfi, akiben a nagysága bizik, hamis érzéssel van a

nagysága iránt, pedig a nagysága olyan jó hozzá, mert a nagysága...

És még vagy harmincszor nagysága. De az agghölgy a kártyával két perc alatt készen volt, s gyors fordulattal áttért az ő tulajdonképpeni mesterségére: a babonáskodásra.

— Látom, hogy a nagyságának nem segít a kártya, valami nagy bánata lehet; itt csak a babonáság segíthet. Akarja-e hogy örökre magához láncoljam azt a gesztenyebarna férfit?

— Bolondság az, — felelte a médium.

— Ne tessék ilyesmit mondani, ne tessék vétkezni az örökkévaló Főszellem ellen. Én negyven esztendeje csinálom a babonát, a jövő héten lesz negyven esztendeje, hát csak értek hozzá. Én már legalább ötezer nővel csináltam babonát és azok mind jól jártak. Sok kalapos uridáma jár hozzám Aradról meg Temesvárról. Sok finom színészné, mert látom, hogy a nagyságának is színésznének tetszik lenni.

Feleletet se várt, hanem felugrott és előkapott egy ócska, kicsorbult zöld cserépfazekat, amelyet valami vékony szíjjal csavart át és a szij végét a a hölgy nyakára akarta kanyarítani. Sziszegve hadarta:

— Ez az, ami meghozza az idvességet, ez az, ami a jót csinálja, ez az, ami a férfit a nő szívéhez fűzi, ez az...

Ki tudja, miket hadart volna még összevissza ez a furfangos teremtes, ha a hölgy el nem löki magától.

— Nem kell, — mondta és kifelé indultunk.

— Hát a jutalom? — szólt a másfél mázsás égi dáma?

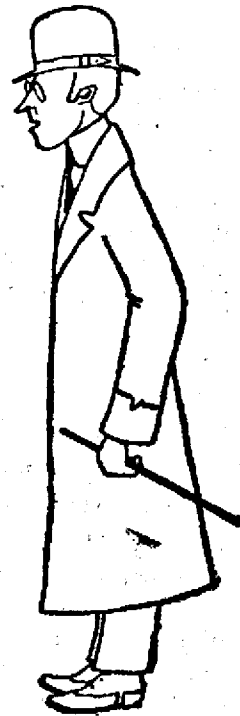
— Mi jár?

— Egy pengő.

Leszurtuk a pénzt, amelyért alig tíz pernyi munkát végeztünk, aztán kiléptünk a konyha ajtón. A lakás előtt két sváb asszony, egy öreg férfi társaságában várt már. A szemüket a földre szegezték s csak lopva tekintettek ránk. A hónap alatt kis vastag könyvet szorongattak. Amikor kikisért bennünket a vén asszony, ezt a fölvilágosítást adta új vendégeiről:

— A svábok leginkább vasárnap este feljönnek. Ahogy kijönnek a templomból, egyenesen hozzám vezet az utjuk.

Ime a nép lelkében így fonódik össze a babona a templomi ájtatossággal... A jószasszony ócska kártyája az imakönyvvel.

W-lsz rajza.

Az aradi korzóról.

József főherceg a szocializmusról.

A királyi herceg szocialista aratói. — Látogatás a vezérnél.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 24.

— Medgyesegyháza!

A kis motor berregve áll meg a földszintes állomási épület előtt. Kiugrom belőle és körülnézek. Egy fiatal vasuti hivatalnok és néhány parasztember álldogál a Perronon. Odafordulok a tiszthez:

— *Moravszky* Mátyáshoz szeretnék eljutni. A szocialista párt elnöke. A földmunkásoké.

A tiszt mentegetőzik.

— Néhány hete vagyok mindössze itt. Hanem az emberek talán tudják.

Tudják. Mindnyájan ismerik és kettő „elv-társ” közülök. Mondják, hogy most odahaza van, a ház körül dolgozik. Csak tizenegy felé jön be a szövetkezetbe. Hanem a felesége az ideát van. Mindjárt hívatják. Átszalajtanak egy gyereket érte. Három perc se telik bele, jönnek. Elől az asszony, utána a gyerek vigan ugrálja át a pocsolyákat. Az „elnök” neje megnyerő megjelenésű, intelligens arcú, határozott fellépésű nő.

— *Moravszky* Mátyásné vagyok, — mondja és megszorítja a kezemet. Hallom, az uramat tetszik keresni. Majd a gyerek élvezeti. Sajnálom, hogy én nem mehetek, de a pénztárt nem lehet magára hagyni.

— Micsoda pénztárt? kérdezem.

— A szövetkezetét. A „Hangyá”-ét. Ott én kezelem a pénzt. Meg könyvelek is, tette hozzá a magabizó dicsekvés árnyalatával, amikor látta a meglepetést az arcomon. A földmives felesége, aki könyveket vezet!

— Nem olyan nagy dolog, nyugtat meg *Moravszky* né. — Hanem hát a férfiaknak nincs türelmük hozzá.

A szövetkezetnél elváltak. *Moravszky* né bemegy és rábiz a tizenhárom éves Pista gyerekre. Pista élénk észjárású fiú és folyton magyaráz:

— Ez itt a község háza. Az mellette a tiszteletes ur lakása. Ott szembe a templom. Amott a *Gyár*-utca, ahun a gazdagok laknak. De farkarok, nem akarják járdát csinálni. Inkább mennek a sárba.

Sár, az van. Vastag, ragadós, süppedős, bokáig érő. Valóságos istenkísértés átmenni az utca egyik feléről a másikra. Ahol mi mentünk, ott három coll széles palló volt lefektetve, fekete és csuszamlós. Vigyázni kell, hogy az ember be ne essen az árokba. A Pista gyerek biztat:

— Csinálják már a járdát. Három utcát ki is köveztek. A nyáron fogtak hozzá.

Nem igen látszik meg a nagy igyekezet. Néhány téglavörös körvonala tűnik elő a nagy feketeségből. Ez a járda.

Pistának nem áll meg a szája.

— Nagyon okos ember ám a Mátyás bácsi. Szeretik is nagyon. Csak a főbíró nem szereti. Ez itt a zsandárlaktanya. Nyolc csendőr van itt. Ehun meg a *Singer* boltja. Ez van egyedül a faluban, aki német. A többi mind tót.

— Hányan vannak?

— Sokan. Vannak ötezeren is. Magyar csak egy pár száz van.

Egyszerű, tiszta földszintes házhoz érünk, fehérre meszelve, három ablakkal az utcára. Az udvaron aprójószág, hátul nagy kert húzódik le a szomszéd utcáig. Egy öreg ember kapálja a szőlőt. Hatvanon jóval fölül.

— Benn van a vöm mondja. Olvas. Mindig olvas, dörög az öreg és nagy gonddal kapálja a gyökeret.

Bekopogtatok. Nagy kétablakos szoba. Tiszta, fehérre van meszelve. Függő petróleumlámpa varrógép a sarokban. Az egyik falon Lassale, a másikon Marx a csképe. Egy ember ül az asztal mellett, ingujban, fekete csizma, nadrág, kötény van előtte. A „Népszavát” olvasta.

— *Moravszky* Mátyást keresem.

Az ember feláll és elém jön. Középtermetű, zömök szellessállu, nyilt tekintetű. A bajusza még fekete, de a hajába már belevegyül egy két ősz szál. Az arcáról lesugárzik az erély. Ezer közül talán egy akad ilyen. Tizenhat éve áll a szocialista mozgalom élén, ő teremtette meg, ő szervezte és vezeti a pártot. Tizenhat év óta százszor próbálták megfélemlíteni, elrettenteni, levenni a lábáról, de nem sikerült. A medgyesegyházi földmivescsoport a legszervezettebb, a legerősebb, a legfegyvelmezettebb az egész Alföldön. Öntudatos és osztálytudatos emberek harcolnak itt egy jobb jelenért, egy szebb jövőért. És mindez *Moravszky* műve.

A vezér figyelmesen hallgat végig.

— Köszönöm a szíves érdeklődését, amelyet pártunk iránt tanusít. Eddig bizony csak a hatóságok érdeklődtek irántunk. Mondhatom azonban — teszi hozzá büszkén — hiába. A helyi csoport, noha a „működése” fel van függesztve — ez még *Andrássy* műve — éppen olyan erős és fegyvelmezett, mint azelőtt volt.

— Hányan vannak?

— Négyszázon felül. Mind magamfajta, szegény földmives és munkás. Meg aztán van egy csomó kisgazda, akik szintén velünk tartanak. Csak hogy eddig nem mertek a hatóságok miatt. De bizony most másképp lesz. *Nagy támogatónk* akadt. *Nagy ur, erős, hatalmas.* Tőle reméljük, hogy a helyi csoport megint megkezdheti majd működését és nem zaklatják minduntalan.

— Ki a protektoruk? — kérdem kíváncsian.

Moravszky sajátosan mosolygott:

— Nem találná ki soha. Tán el se hiszi, ha mondom. Olyan ember sietett a segítségünkre, akiről sohase hittük volna. *Ami fenséges gazdánk, József főherceg.*

Egy királyi herceg a szocialista munkások oldalán. Különösen groteszken hangzik. A királyi család sarja egy olyan párt mellett, amelynek végső célja az isten kegyelméből való trónok ledöntése. Kétkedően néztem *Moravszky* ra.

— Nem tréfál?

— Nem, mondta komolyan a szocialista vezér. Tessék csak figyelemmel meghallgatni, amit most elmesélek, és meg fogja érteni, miért áll a főherceg a szocialista munkások mellé. És egyebet is fog hallani. Elég érdekesebb. De menjünk ki talán a kertbe. Ott kellemesebb.

Kimentünk. A december dacára enyhe tavaszi szél fujdogált. Kellemes nap volt, *Moravszky* beszélni kezdett.

— Hogy a dolgot meglehessen érteni, tudni kell, hogy József főhercegnek itt Medgyesegyháza mellett *Bánkuton* tizennégyezer holdas földbirtoka van. A nyári munkákat mi medgyesegyháziak végeztük és végezzük. Körülbelül százhusz aratóra van szüksége az uradalomnak. Én a legutóbbi időkig ki voltam zárva az uradalomból. Igy akartak tönkretenni. Nem adtak munkát. El kellett mennem máshova

dolgozni. Népbolonditónak, izgatónak neveztek. Így volt ez körülbelül öt év előttig. *Azóta én vagyok a főhercegi aratók vezére.*

— Hogy történt a változás?

— Öt éve lehet. — már a napra pontosan nem emlékszem — hogy *Baross* László főhercegi intéző az itteni gazdákörben, előadást tartott a földmivelésről és a földmunkásokról. Én is ott voltam, végighallgattam, amiket beszélt aztán szót kértem és vitatkozni kezdtem vele. Bizony egyet és mást meg is cáfojtam a beszédéből. Ugy látszik tetszett neki, mert a végén odajött hozzám és kezet nyújtott.

— Nézze *Moravszky* — mondta — én magát félreismerem. Látom, hogy maga okos, józan, értelmes ember. Nema jönne-e hozzám banda-gazdának? Az uradalom mindig megcsinálná magával a szerződést, maga meg rendbetartaná az embereket. Beleegyeznek-e?

— Ha a társak beleegyeznek, hogy én legyek a gazda, miért ne? — feleltem. Leg-alább rend lesz.

Ugy is történt. Azon a nyáron már én vezettem az aratókat a bánkuti uradalomra. A következő nyáron lejött a főherceg is a birtokra. Egy júliusi napon megjelent az aratásnál. *Baross* intéző szólt hozzám.

— Fenséges uram — mondta — ez itt *Moravszky*, az alföldi szocialisták vezére, akiről már beszéltem. De nem izgató. Ez műveli, megtanítja a népet. Be kell ismerni, hogy ezek, amire kötelezik magukat, azt pontosan el is végzik.

A főherceg figyelmesen nézett rám.

— Szép, szép fiam a szocializmus — mondotta — csak hogy Magyarországon nincsen még talaja. Itt aki dolgozik, mindenki tisztességesen megélhet.

— Dehogyan nincsen talaja fenséges uram — válaszoltam. Lehet, hogy a fenséges ur osztályában nincsen talaja, de van a munkálkodó nép körében. És égető szükség is van rá. Mert negyven krajcár napszámból nem lehet megélni.

— Hát negyven krajcár a napszám? — csodálkozott a főherceg.

— Általánosságban nem is több. Most aratáskor ki van kötve nyolcvan, de aratás előtt hatvan volt. Azelőtt meg még kevesebb, úgy, hogy nem lehet többet venni negyvennel.

A főherceg elkomolyodva nézett maga elé:

— Csodálatos, — mondotta. — Aztán kezet fogott velem és felült a kocsijára.

Azóta aztán minden nyáron lejön. Kiszólít, félreülünk, ő egy kérére, én a másikra, azután elbeszélgetünk. Mivel én tót ember vagyok és jobban bírom azt a nyelvet, a főherceg mindig tótul beszél velem. Hibátlanul beszél. A tiszt urakat persze nagyon bántja a diskurzus, mert nem tudják miről beszélgetünk. Egyedül *Baross* intéző érti. Pedig bizony meghallgathatnák, mert ártatlan dolog. A főherceg megkérdi, hogy folyik a munka, meg hogy vagyunk, milyen a komenció. Meg kell mutatni mindent, szalonát, kenyeret. *Meg is kóstolja, hogy milyen. Egyszer a kenyér nem ízlett neki és megmondta az intézőnek. Azóta jobbat kapunk.* Hanem a szocializmusról egész az ideig nyárig nem beszélt. Most augusztusban, hogy lent járt, odajött hozzám és így szólt:

— No Mátyás, már most muszáj elismerni nekiünk is a szocializmust. Nem lehet már tagadni.

— Fenséges uram — mondtam — emlékszik-e arra, hogy körülbelül négy év előtt azt mondta nekem, hogy nincsen talaja a szocializmusnak?

— Emlékszem fiam. És belátom, hogy tévedtem. Van talaja a szocializmusnak. Olyan

nagy a talaja, hogy már csak rövid idő kérdése, hogy az egész országot meghódítsa.

Nagyon komoly volt a főherceg, amikor ezt mondta. Baross intéző itt megjegyezte:

— Mondhatom a fenséges urnak, hogy csakis a szocialista munkásokkal lehet az embernek magát megérteni és csak velük lehet szépen dolgozni. Öt év óta, amióta Moravszky vezeti őket, nem esett soha egy árva szó közöttünk. Azt mondom én is, amit a fenséges ur, hogy rövid idő kérdése, hogy a szocializmus az egész országban elterjed. És ez nem is baj. Eleinte én is ellenszenvvel viseltetem irántuk, de tévedtem. A szocializmus értelmes, okos munkásokat teremt.

A főherceg helyeslőleg integetett. Aztán így szólt:

— Kedves fiam, nagyon köszönöm maguknak a szorgalmasságukat és kérem az istent, adjon erőt, hogy ezt a szép nagy termést sikeresen bevégezzék. Moravszky maga maradjon meg továbbra is hü szocialistának és jó munkásnak. Ezt pedig ossza szét a társai között.

Két száz koronást vett elő és átadta nekem. Aztán megrázta a kezemet és elmenni készült. Megállítottam:

— Fenséges uram, ha meghallgat ma egy pillanatra, volna egy kis panaszom. Hátha meg tudná oldani?

— Micsoda fiam?

— Az eleki főbíróra volna panaszom. Állandóan zaklat, meg üldöz engemet és a társaimat azért, hogy szocialisták vagyunk. Nem engedélyez egy gyűlést se, meg folyton büntet. A kérvényünket nem terjeszti fel.

— Nézze fiam — szólt a főherceg és felépett: a kocsijára — jó lesz, ha maga ezeket leírja és elküldi hozzám. Látom, hogy maguk a birtókon szorgalmasan dolgoznak. Baross intéző ur minden évben nagyon dicséri magukat. Hátha majd tudok magukon segíteni. Maguk nem izgatók, nem lázítók és nem tartom igazságosnak, hogy büntetéssel sújtsák magukat az elveik miatt.

— Gyönyörű, nemes gondolkodás. És igénybevette már a segítségét?

— Még eddig nem — válaszolta Moravszky. Mint minden fontosabb kérdésben, úgy ebben is a pártnak kell határozni. És ha a pártnak az az álláspontja, hogy mindaddig, úgy ezután is egyedül, önerőnkön folytassuk a harcot, mint eddig tizenhat esztendőn keresztül és ha az van a sors könyvében előírva, hogy egyedül vivjük meg a további nagy csatákat, hát akkor így fogunk cselekedni. És talán elég erősek leszünk így is.

Moravszky Mátyás kiegyenesedett. És ahogy ez az egyszerű földmives ember ott állott a göröngyös fekete ugaron és szembenézett a nappal, éreztem, hogy az övé az erő, az övé a jövő.

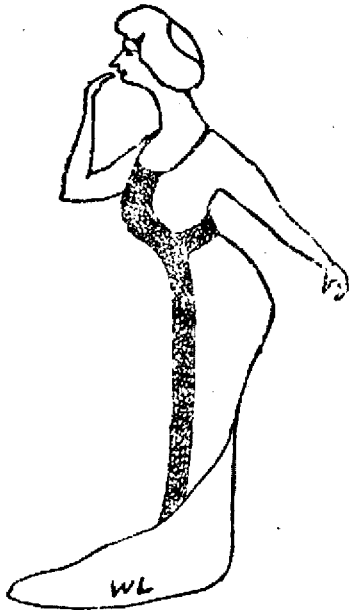
Vörös László.

KRISZTUS.

Itt áll a néma, árva fakereszt,
Egy megfeszített ember szenved rajta,
Ki meghalt értünk és feltámadott,
Hogy teljesedjék az Ur akaratja.
Kétezer éve szenved ő miattunk,
Kétezer éve hordja a mi terhünk,
Kétezer éve nézi szomorúan
Bűnös lélekkel hogyan is tévelygünk.
De hogyha végték megtörik a szívünk
A Golgotánkon nem bírva a terhet
És leborulunk remegő ajakkal
Magunknak kérve azt a fakeresztet:
Akkor az ő szomorú-szép ajka
Halvány mosolyal mintha így beszélné:
Feloldozom én annak szenvedését,
Ki idevagyik erre a keresztre.

Beck Lajos.

KULISSZATITKOK.

foglalkoztatják frufus agyának fantáziáját. Nos hát ez tévedés. A mi szenzációs leleplezésünk (amelyet direkt a karácsonyi lapra tartogattunk) megcáfolja ezt a balhiedelmet. Ezt a világra szóló szenzációt nem hallgathatjuk el, ha mindjárt színházi törvényszék elé hurcol is érte a ragyogó szemű diva, akinek csak a butonjai csillogóbbak a tekinteténél. Vegye tudomásul minden földi halandó, hogy ez az ígésző pongyola ez időszerint *krumplislepényekért* dobogó szívet takar.

Nusi ugyanis mostanában nem színpadi terveket főz, hanem kitűnő lencse zuspájzot és egyéb prózai eledelket.

— Mindent akarok tudni, mondta a primadonna — sütni, főzni takarítani akarok, — szól és minden délelőtt odaáll a tűzhely mellé a rántást kavargatni.

A minap egyik főpróbán valamelyik kar-hölgynek egy tál krumplislepényt hoztak a megkínálta vele a primadonnát is.

— Jaj de jó, de kitűnő, — mondta Nusi s addig nem nyugodott, míg meg nem szerezte a lepény receptjét. És másnap maga vitt föl néhány darab krumplislepényt.

— Én készítettem! — ujságotla és jobban örült, mintha Lehár Ferenc direkt neki irt volna egy új szerepet. A kulissza koboldjai ebből arra következtetnek, hogy a primadonna új szerepre készül. Ennek a szerepnek legelső és legfontosabb szava ez: — Igen . . .

Weiss rajza.

Amire a primadonna még csak most készül, azon ő már túl van. Novák Irén már kimondta a boldogító igent, de ezt őszintén megbánta. Mióta ezt a lelkeket megrengtető szót visszavonta, csöndes elvonultságban él azzal a megdönthetetlen tudattal meggyötört szívében, hogy sokkal becsüleesebb lenyek is élnek a földön, mint — a férfiak.

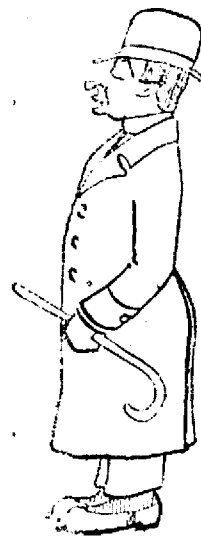
Azóta a művészetének és bájos leánykájának él. A nyilvánosság elé ugyyszólván csak akkor lép, ha valami remek alkotással örvendeztetni meg a közönséget. Amellett, hogy a vidék legkiválóbb színésznője, arról is nevezetes, hogy mindig ő tudja legjobban a szerepét. „A balga szűz” egyik előadásán például megtörtént, hogy valamelyik partnerének sugott. Tudniillik a partnere szerepét is betanulja ez a művész asszony. Ha a rossz memóriája színész messze áll a sugótól, azért nem esik

kétségbe, amikor Novák Irént is a színpadon látja, mert tudja, hogy kíségeti őt Novák asszony.

— Milyen jó maga, — mondta neki Delei legutóbb — hogy mindenkit kíséget.

A művésznő nevetve felelte:

— És a jó isten mégis olyan rossz hozzám, hogy nem akar kíségeteni maguk közül egy pesti színházhoz.

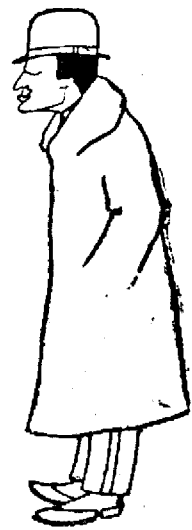

két esztendeje tagja Szendrey Mihály színtársulatának. Szóval: egy tucat esztendeje szolgálja Mihály mester, meg az ő hü közönségét.

— Én nem tudom mit akarnak ezek az ünneplők — mondta Várnai méla humorral — én még nem vagyok olyan öreg, hogy jubiléjainak. Kifirkészték, hogy tizenöt éve színész vagyok, kikutattak, hogy egy tucat éve működöm Szendreinnél. Legközelebb kisütik azt is, hogy mióta Aradon vagyok hány szivart szívtam el, hány pikolót fogyasztottam el és hány csókot cuppantottam el.

— Szóval elene van az ünneplésnek? — kérdeztük tőle.

— Erre nem adhatok egyenes feleletet. Csak annyit mondhatok, hogy én még nem utasítottam vissza egyetlen szerepet se, s akármilyen fárasztó volt is, eljátszottam. Hát miért ne fogadjam el a jubileumi szerepet?

lálta a film számára

Ha már ennyit elárultunk, akkor azt is kötelesek vagyunk elmondani, miért is torz e fíu arca, illetve miért volt ez a legalkalmasabb momentum arra, hogy Beregi ceruza végre kerüljön.

Ez a drukkoló Beregi. Azt mindenki tudja a színházról, hogy Beregit lehetetlen szerep nem tudáson rajta kapni. De az a trükkje is ismeretes, hogy szerepét úgy tanulja, hogy az asztal egyik végén fekszik a szerep, a másikon pedig valami jogi munka hever. Ha elfárad a szereptanulásban akkor jogot magol, mert elhatározta, hogy lemond az énekes szerepekről, lemond a zsurokról, de a jogi doktorátusról nem mond le. Meglepetéssel akart szolgálni a kollégáinak. Amellett, hogy visszafelé is elmondja akár a husz

Várnai Jenőt ünnepelni akarják a tisztelői. — A tisztelő? — kérdezheti a nyájának csufolt közönség. Hiszen az aradi színházlátogatók között mindenki tiszteli Várnait, ő is tisztel mindenkit, sőt minden elsején tovább megy ennél: *tisztelteti* a szabót, meg a susztert.

Várnait abból az alkalomból akarják ünnepelni, mert kisütötték róla, hogy tizenöt esztendeje eszi a színészet fekete kenyereit. Az indoklást statisztikusok tovább mentek ennél: kisütötték, hogy Várnai tizen-

Miért torz e fíu arca? A

Beregi Sándor karrikaturája nem készült, — ami sejtethető — a magyar Pantheon albumába, hanem egyik aradi moziba ahol a jeles művész felolvasói babérok szaporítja a szobájában zöldelő és porosodó erdőt. A mozi közönségének óhajára ugyanis, Arad ismert korzó alakjaiból képsorozat készült és lapunk rajzoló művésze éppen Beregire lesett, hogy alkalmas pózban leskizzelje. Ime egy szerencsés pillanat, amelyben a fess bonvivánt alkalmasnak ta-

éves szerepeit is, soha se drukkol a színpadon, közben szigorlatozik is. Terminust kért és kapott is a vizsgára. Abban a pillanatban van megrajzolva, mikor a sürgönyhordó átadja neki a terminust jelentő táviratot.

Beregi le van leplezve! Ime ilyen arccal vágott arra a kelemes hirre, hogy nekimehet a szigorlatnak. Eppen most indul neki, de lehet, hogy lekési a kolozsvári személyvonatot.

Csányi abbé, bárha itt türelmes pap gyanánt szerepel, a társulat egyik legidegesebb tagja. Ő nem engedi magát senkitől, s legfeljebb ha a végrehajtó győzheti le az ő nagy energiáját. A végrehajtó tudvalevőleg direkt a király nevében jár el, ő felsége pedig, mint ismeretes, még a színházi harmestereknél is hatalmasabb ur.

Csányi nemcsak a színházban él retorzióval azok ellen akik vétezek, hanem a magánéletben is gyorsan és ravaszul megtorolja az őt ért sérelmet. Nemrég például a következő kaland esett meg vele: Csányi több napot át

szalma övegy volt s miután ridegnek találta a lakását a család nélkül, elment a Fehér Keresztbe aludni. Azaz dehogya is aludt. A szomszéd szobában két buzgó buzaügynök egész éjszaka olyan hangosan számolt és olyan hévvel vitázott a buzaárakról, hogy Csányi nem tudott aludni.

— Kérem uraim, kiáltott néhányszor — hagyjanak már aludni. Holnap tizenhat órát át kell tanitanom.

— Mi közünk hozzá? — mondták a buzaügynökök — nekünk fontosabb az üzletünk, fontosabb a buza, mint az ön tanulása.

Csányi másnap ravaszán összebeszélte *Cseh* Ferencel s megkérte, hogy aludjon nála Éjfélt felé a karmester fölbiztatta *Cseh* Ferencet:

— Te Frici, éneke'j a Parasztecsületből néhány dalt.

Cseh felfujta a tüdejét és úgy vagdalta a magas céket, mint a hentes a kolbászt. A szomszéd szobában nyöszörögni kezdtek, majd könyörögve szóltak át a buzaügynökök:

— Kérem szépen kedves színész ur, hagyjon bennünket aludni. Ne énekeljen.

Csányi erélyesen átkiabált:

— Nem lehet. Ez a mi buzáunk.

Heltai Jenőnek nagy afférje támadt Szegeddel. Tudvalevő, hogy *Heltai* az 1911. évi szeptembertől a szegedi színházhoz szerződötték. Az elmúlt hetekben a szegedi színházi bizottságban keményen kritizálták a szegedi színház jövő évi tagjait, akiket pedig még nem is ismert a türelmetlen szegedi színházi bizottság. *Heltai* tehát méltán megharagudhatott és nagyon szigorú levelet írt a szegedi kultúrtevézőkről. Ezért a szegedi lapok rendkívül felbőszültek és tanyai modorban lebírálták *Heltai*t. Az aradi komikus, aki tudvalevőleg a *Színházi Újság*-nak is szerkesztője, röviden felelt az őt megtámadó szegedi hírlapíróknak. Ennyi volt a felelete:

— Önök folyton bírálnak engem és pedig jogtalanul. Annak van értelme, ha én nem hagyom magamat leeseplülni, mert én forban vagyok önökkel szemben. Én ugyanis mint színházi lapszerkesztő írhatok olyan kritikákat, mint önök, de önök nem tudják eljátszani azokat a szerepeket, amelyekben engem lekritizálnak.

VÁROS ES MEGYE.

Figus Albert — főszámvevő helyettes. *Urban* Iván főispán ma délután aláírta és átküldötte *Varjassy* Lajos polgármesterhez *Figus* Albertnek főszámvevő helyettesé történt kinevezéséről szóló okiratot. Megirtuk, hogy a belügyminiszter megengedte az új állás szervezését, melynek megteremtésénél már a törvényhatósági bizottság is *Figus* Albert számvevőt szemelte ki, mint akinek tehetségében és munkaerejében látja annak biztosítékát, hogy a számvevőség a jövőben fokozottabb mértékben lesz képes feladatának megfelelni. *Figus* tizenkét esztendeje áll Arad város szolgálatában és csakhamar a legelső közlések közé küzdött fel magát. A város közigazgatásának egyik legerősebb oszlopa, aki nemcsak alapos képzettséggel, tudással látja el azt a nagy munkakört, melyet részére a törvényhatóság bizalma kijelölt, hanem lelkesedéssel, komoly ügyszeretettel érdeklődik minden iránt, ami a közönség hasznára fordítható. A legnehezebb feladatok elvégzésére szokták *Figus*t kiszemelni, aki a pontos, lelkiismeretes munkásnak példányképe. Erős és határozott egyéniség, aki egyenes jellemével nem tartja összeegyeztethetőnek, hogy a meglátott hibákat, gyöngeségeket takargassa, hanem vagy a maga hatáskörében, vagy feljebbvalói által gyökerestül tépeti ki, ami a város polgárainak érdekeivel ellenkezik. Kartársai nagyra becsülése mellett megtudta szerezni azt a népszerűséget is, mely feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a városi tisztviselő ambícióval és kedvvel dolgozzék. Az *Aradi Közlöny* hasábjain többször ismertette olvasóinkkal a törvényhatóságot foglalkoztató kérdéseket és mindig eredetien, új szemekkel tudta megvilágítani a témát, amelyet alaposabban nála senki nem ismer. A város tisztviselői kara, de meg bizonyára a nagy közönség is osztatlan helyesléssel veszi tudomásul arról, hogy *Urban* Iván főispán ismét megbizonyította, mennyire a város polgárainak

érdekeit tartja szem előtt, mikor kinevezési jogával élve, egy-egy fontos pozícióra mindig a legalkalmasabb személyt választja ki.

Összefognak a nemzetiségek.

— Arad az agitáció központja. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, december 24.

A közeli jövőben, nem telik bele egy hónap, új román nyelvű napilap fog megjelenni Aradon. A címe még nincs megállapítva, de a jellege már igen. Az új lap a nemzetiségi párt hivatalos lapja lesz. A magyarországi nemzetiségi párt hivatalos lapja, nem a román nemzetiségi párté. Ez pedig nem jelent mást, mint azt az új harcot, amelyet a magyarországi nemzetiségek a közeli jövőben fognak együttesen, egy párttal szervezve megindítani. A kormányval kezdett béketárgyalások nem vezettek eredményre és a nemzetiségek most közös erővel akarnak fellépni a vélt sérelmek orvoslására. A magyarországi nemzetiségek legújabb akciójáról kérdést intéztünk *Goldis* László szentszéki titkár volt országgyűlési képviselőhöz, aki a szervezési akció egyik vezetője és aki a következő felvilágosításokat adta:

— Rövid időn belül új nagy román napilap fog megindulni Aradon. Ez a lap az országos nemzetiségi párt hivatalos lapja lesz. Hogy megindulhat-e román ujesztendőre, ami január 14-ére esik, azt nem tudom határozottan megmondani. Minden attól függ, sikerül-e addig a szerkesztőséget összeszerveznünk. Mert erős agilis szerkesztőséget akarunk, olyat amely tudatában van nagy munkájának és amely ezt a nagy munkát képes is elvégezni. A szerkesztőségi munka ellenőrzésére és a lap szellemének irányítására ugynevezett „szerkesztőségi bizottság”-ot alakítottunk, amely 14 tagból áll. Aradról tagjai a volt román képviselők, továbbá *Marsien* Jusztin dr., *Jancu* Kornél dr. és *Velic* Romulusz dr. aradi ügyvédek.

— Tulzó vagy mérsékelt irányu lesz-e az új lap?

— Az attól függ, hogy a párt milyen álláspontot foglal el. Mint a párt hivatalos lapja mindenben a párt álláspontját fogja tolmácsolni.

— Titkár ur nemzetiségi pártról szolt, nem román nemzetiségi pártról? Nem tévedés ez?

— Nem. A lap tényleg a magyarországi nemzetiségek organuma lesz. Tudni kell ugyanis, hogy mozgalom folyik már hosszabb ideje a magyarországi nemzetiségeket egységes nagy párttal tömöríteni. E cél elérésére a közeli jövőben január hó folyamán nagygyűléseket fogunk tartani Aradon, Lugoson és Szászsebesen, de nem lehetetlen, hogy az északi vármegyékben is rendezünk gyűléseket. Ezen gyűlések célja a nemzetiségek szervezése. Ha ez megtörtént nagy nemzetiségi kongresszust hívunk össze, amelyen aztán az országos párt szervezésének részleteit fogjuk megbeszélni. Ennek a pártnak a célja minden téren és minden irányban a legenergikusabban felvenni a harcot a magyar sovinizmussal szemben. A szervező nagybizottság élén *Mihályi* Tivadar dr. áll, Aradról niucsen benne más senki.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az *Aradi* izraelita kiházasítási egyesület f. hó 25-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében (Árpád-tér 5. I. em.) választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait ezuton is meghívja *Kohn* S. N. elnök.

Kép az aradi tárlatról.

Készül
a
kritika.

A politika karácsonya.

— Andrassy a vármegyéről. —

Távirati tudósítás.

Arad december 24.

A képviselők a rövid karácsonyi szünetet felhasználták egy kis pihenésre és ki-ki hazasietett a kerületébe. Az ellenzékiek ugyanakkor, amikor szidják a kormányt, egyben titkon dicsérik is, mert nem váltotta be fenyegetéseit és mégis adott néhány napi szabadságot a meddő harcokban kifáradt ellenzéki koponyáknak. A karácsonyi politikai termés eléggé szegényes: az ellenzéki vezérek tartózkodtak a fenyegetőző nyilatkozatoktól. A kormányférfiak közül Khuen gróf tett rövidebb kijelentést, amelyben megvédelmezi a munkapártot a reakciós vádaktól. Andrassy Gyula gróf a *Magyar Hirlapban* írott vezércikkében visszatért régi szerelméhez: a vármegyékhez és arra inti a kormányt, nehogy megkísérelje a vármegyék államosítását.

A politika ünnepi termését különben itt találja az olvasó:

(A politika ujéve.)

Budapestről jelentik: A munkapártban ma az ujévi üdvözlések kérdésével foglalkoztak. Az a szándék, hogy a munkapárt nevében a miniszterelnököt új év napján Tisza István gróf üdvözlje. Azt hiszik, hogy a miniszterelnök válaszában több fontos kérdésre ki fog terjeszkedni és az általános választói jogot is érinteni fogja. Egyelőre leginkább az bizonyos, hogy a miniszterelnök válaszában a kormány jövő évi munkaprogramját fogja körvonalazni.

(Andrassy a közigazgatás államosítása ellen)

A Magyar Hirlap karácsonyi vezércikkét Andrassy Gyula gróf volt belügyminiszter írta, aki a közigazgatás államosítása ellen érvel és a megyék választási jogának fentartása mellett emel szót. A megye volt régebben is védőbás-

tyája az alkotmánynak és ez adott erőt a parlamentárizmusnak. A megyei tisztviselők kinevezésével a kormány amúgy is tulságos hatalma egyenesen az alkotmányosság rovására növekednék. A tulságos centralizáció seholsem vezetett eredményre.

(A delegáció.)

Budapestről jelentik: A delegációt e hó 29-én nyitja meg Ferenc Ferdinánd trónörökös. A delegáció csupán az indemnitás kérdésével fog foglalkozni, az általános közös költségvetést a januári delegáció fogja tárgyalni.

(A király személye körüli miniszter)

Budapestről jelentik: Megbízható forrásból vett értesülés szerint a király személye körüli miniszterre Széchenyi Emil grófot fogják kinevezni. Az új miniszter Zichy Aladár grófnak sógora.

TANÜGY.

(—) Szalay Aranka népszerű zongora és énektanárnő, január hó 15-én este 8 órakor tartja növendékei egy részével tartalmas hangversenyt a „Fehér Kereszt” nagytermében, melyre sikerült több aradi urat megnyernie, kik művészi játékkal a legnagyobb igényeket is kielégítik. A fényesnek ígérkező hangversenyt, mint minden hasznosat a kellemessel párosítva, reggelig tartó tánc követ.

(—) Iskolaszéki ülés. Arad sz. kir. város községi iskolaszéke folyó évi december hó 29-én csütörtök délután 4 órakor a városház emeleti kistermében rendes havi ülését tartja.

(—) Aradiak a budapesti gyorsíróversenyen. Az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület írásversenyén a 180 szótagos fokon jutalomban része sültek Cukor Károly és Steiner Béla, a főreál isk., és a főgimn. volt gyorsíró növendékei. László Lipót (főgimn.) s a 150 szótagos fokon Somogyi Lajos, Dóssa Iván, Papp László és Mergel Mihály főreál iskolai tanulók. A 130 szótagos fokon is több tanuló részesült jutalomban.

(—) Az Aradvidéki Tanítóegyesület elnöksége értesíti ezuton is ugy vidéki, mint helybeli tagjait, hogy a Kazinczy-utcai fiúiskolában elhelyezett egyesületi könyvtár csütörtök délelőtt 10-12-ig, délután 3-4-ig, szombaton 4-5-ig a karácsonyi szünetben pedig délelőtt 10-12-ig az ünnepnk kivételével mindennap nyitva áll. Cziráky Márton, egys. titkár, Kádár Jenő, könyvtáros.

SZÁZHATVAN OLDAL.

— Az Aradi Közlöny karácsonyi számának tartalma. —

Százhatvan oldal... Öt esztendővel ezelőtt vajjon gondolta volna-e a vidéki közönség, hogy napilap helyett újságkolosszust kézbesítenek karácsony reggelén a kávéja mellé? Százhatvan oldal az *Aradi Közlöny* karácsonyi száma. Sok izgalom, temérdek munka, hosszú hetek álmatlan éjszakájának eredménye az a nehéz újságszám, amelyet ma reggel a mi hű olvasóink kezébe juttatunk. Az *Aradi Közlöny*, amely mindig előljárt a komoly, a friss zurnalisztikai törekvésekben, most is ujat igyekezett adni; szakítani akartunk a sablonos újságírói ötletekkel és érdekes, eredeti olvasmányokat, eleven közleményeket írtunk s irattunk, hogy hűek maradjunk tradícióinkhoz. Az alább közölt tartalomjegyzék csak halvány képét, összetömörített reprodukcióját adja annak a 160 oldalnak, amely ambiciónk, újságírói becsvágyunk eredménye és amely arról tesz tanúságot, hogy a közönség nem érdemtelenül támogat bennünket.

A karácsonyi lap tartalma a következő:

A főlapon a napi aktualitásokon kívül a következők találhatók: *Várjassy Lajos* polgármester vezércikke Arad jövő fejlődéséről; a politikai események kritikai méltatása fővárosi munkatársunk tollából; *Hunyár* Algermon pécskai szolgabíró cikke a megyei tisztviselők harci készülődéséről; hadügyminiszteriumi nyilatkozat az aradi várterület megváltásáról; új adatok Arad életéből, amelyből kiderül, hogy Arad a legjözanabb vidéki városok közé tartozik; egy volt aradi huszárszázadosné szerelméről szóló riport cikk; egy cikk keretében színes leírása annak: hogyan gyűjtögette össze Somogyi Gyula dr. aradi tanár az aradme gyei népmeséket és nótákat; a múlt esztendő eseményei versben; látogatás az ujaradiak leghiresebb jónőjénél; *József főherceg* nyilatkozata a szociálistákról; kulisszatitkok aradi művésznők és művészek karrikatúráival. A lapot tarkító karrikatúrák részint *Weisz Lajos* kiváló aradi amatőr rajzoló és *Balla Frigyes*, meg *Illencz Lipót* kezéből kerültek ki.

Az I. melléklet tartalma a következő: *Harok* után (társadalompolitikai cikk *Mülek Lajos* dr.-tól) — *Marlborough Sára* (tárca *Kara Győző*-tól) — *Arad művészeti élete* (*Olasz Páltól*). — A nap (*Vértesy Gyula* verse. — „Az én gázsim” (A vidék leghiresebb tiz primadonnájának nyilatkozata.) — *Nyomorba* jutott aradi urinők (riport cikk). — A grófnétől a napazamosasszonyig (aradi urinők és szegény asszonyok nyilatkozatai a nagy drágaságról). — *Bernkolás* a város házára (rég és új városatyák karrikatúrája verssel.) — A tanárok mozgalmáról rajzolt tréfás kép, kis verssel. — *Próbanépszámlálás* Aradon (riport cikk). — *Aradme gyé leghiresebb kurnzalóasszonyánál*, *Biris Mitrúnánál* tett látogatásról szóló tudósítás. — *János ur*, (a polgármester régi hajdújának karrikatúrája.)

A II. melléklet ezt tartalmazza: *Gondolatok a szent este* (Karácsonyi alkalmi cikk). — *Élbenzés* k: *Gozdu Elektől*, *Szomaházy Istvántól*, *Büchler Margitól*, *Tomori Jenőtől*, *Rudayánszky Endrétől*, *Visontai Olgától*, *Ormándy Miklóstól*, *Havas Emiltől*, *Stettner Tamástól*, *Franceskótól*, *Manojlovits Teodortól*, *Balla Ignációtól*; — *versek*: *Török Frigyes*től, *Aradi R. Lászlótól*, *Kató Józseftől*, *P. thó Tibortól*, *Fényes Lászlótól*, *Darvas Lajostól*, *Nógrádi Pap Dzsóttól*, *Szavay Zoltántól*.

A III. mellékleten találjuk *Bódy Bódog* aradi tirtokos leírását Tiroiban tett kirándulásáról, — *Kanissai Ferenc*, *Ujlaki Antal*, *Nagy Lajos*, *Karthy Frigyes* szépirodalmi cikkeit és *Dócy József* versét.

A IV. melléklet első cikke Arad régi híres gavalterjainak országra szóló mulatságairól szól három karrikatúrával. Ezen a mellékleten helyeztük el *Csernovics György* aradi előkelő ifjú naplójegyzeteit *délafrikai utazásairól*, — *Werner Sándor* dr. aradi orvos cikkét a *Pannonia* amerikai hajó tett utjáról és *Kell Mihály* humoros karikatúráját. Végül *Uj könyvek* című rovatunkban az írodalom legújabb termékeit ismertetjük.

A miniszterelnök nyilatkozata.

— A munkapárt politikájáról. — A képviselőház munkarendjéről. —

Távirati tudósítás.

Arad, december 24.

Khuen gróf miniszterelnök egy hírlapírónak így nyilatkozott a politikai kérdésekről:

— Egyelőre a bankprovizórium az égető kérdés, hogy idejében nem lett törvény belőle, a felelősség nem bennünket terhel, hanem azokat, a kik nem hajlandók a törvényes rendet betartani. Mi nemcsak, hogy a bankkegyezmény javaslatát idejében benyújtottuk, hanem, mint-hogy láttuk, hogy letárgyalására már nem számíthatunk, hogy a bankkexlexet elkerüljük, a bankprovizóriumot is beterjesztettük... Érdemben az új bankkegyezményről azt mondhatom, *ez az egyezmény olyan, hogy benne érdekeinket erőteljesen megvédvé látom.* Az Osztrák-Magyar Banknak egyébként eddigi üzleti tevékenysége is olyan volt, melynél jobbat kívánni nem lehet... Természetes, hogy január 1-e után már a provizóriummal nem foglalkozunk. Akkor ismét az egyezmény kerül sorra. Ennek letárgyalása után — a vita nem tudom meddig tarthat — rögtön a költségvetést vesszük elő. A büdzset-vitát széles mederben akarom tartani. Rászánék a költségvetésre három hónapot is. És azt akarom, hogy a munkapárt tagjai minél tevékenyebb részt vegyenyek ebben a vitában, hadd lássa az ország, milyen kitűnő és nagy képességű emberek vannak pártunk soraiban. A költségvetés után a véderőreform következik, majd néhány kisebb jelentőségű, de sürgős javaslat után a választójog.

— Tudja-e kegyelmes uram, hogy az utóbbi időben az agrár-feudális irány felülkerekedése a munkapártban a koalíció uralmára emlékezteti a közvéleményt.

— Ha ezt hiszik, tévednek. Ideig-óráig talán lehet ilyen színe a munkapártnak, de ki fog tűnni, hogy a munkapárt a liberális tradíciók híve és harcosa, lesz idő, a mikor a munkapárt meg fogja mutatni, hogy a liberális érdekeit szívén viseli és jönnek majd a javaslatok, a melyekben megnyilatkozik erős szabadelvű szellemünk. Ez a mostani agrárius színű hangulat annak tulajdonítható, hogy az agráriusok félreértették a közvéleményt. A fogyasztók harca a drágaság ellen megy és nem a mezőgazdák ellen. A drágaság okait akarják megszüntetni és nem a termelőt károsítani. Az agráriusok védőállásba helyezkedtek és úgy védekeznek, hogy támadnak. Ebből keletkezett az agráriusok és merkantilisták szembekerülése, a mit én sajnálatosnak tartok.

Fővárosi tudósítónk jelenti: Nyilatkozott a miniszterelnök a P. Ll. munkatársa előtt is, s megtoldotta a főnti kijelentéseket a következőkkel:

— A Ház legközelebbi teendője a bankjavaslat letárgyalása. A kormány többé nem nyújtja be a bankprovizóriumot. Azután az ujonejavaslat és a költségvetés tárgyalása következik. Ez olyan gazdag munkaprogram, hogy a delegációs ülések alatt párhuzamos tanácskozások lesznek és így azért a parlament is működik.

— A választójog előmunkálatai is folynak. A munkálatokat, az anyaggyűjtést Némethy Károly dr. belügyi államtitkár intézi. Ez a fontos munka egyelőre megakadt, mert be kell várni a népszámlálás eredményét; a népszámlálás eredményétől ugyanis nagyon sok függ. Hogy a választójog törvénye mikor kerül a parlament elé, azt még nem tudom megmondani.

— A közigazgatási reformról nem változott a régi nézetem. Erősen foglalkozom ezzel a reformmal, amelynek alapelve a tisztviselők kinevezése, amelylyel a mostani választási rendszer megszűnik. Hogy a reformot csak részben, vagy az egész vonalon kezesztülvihet-e, nem tudom most megállapítani. Kijelentem azonban, hogy a vármegyék autonómiáját nem érinti ez a reform.

— A nemzetiségi kérdésben a kormányt a legjobb szándék vezérli. A kormány bármikor hajlandó felvenni a megszakított tárgyalási fonalat a románokkal, ha ők is úgy akarják.

MULATSÁGOK.

(=) A nyomdászok táncestélyére, melyet hangversenynyel egybekötve január 1-én rendeznek, nagyban folynak az előkészületek s előreláthatólag a rendezőség kitartó munkáját a legteljesebb siker fogja koronázni. A nagy érdeklődésre való tekintettel a rendezőség úgy intézkedett, hogy jegyeket nem csak az egyes nyomdáknak lehet előreváltani, hanem Kerpel Izó, ifj. Klein Mór, Weisz Leó papírkereskedéseiben is. A jegyek ára személyenként 1.60 kor., családjegy 3.2 korona, karzatjegy az első sorban 80 fillér, a többi helyen pedig 60 fillér. A rendezőség ezután is felhívja mindazokat, akik esetleges tévedés folytán meghívót nem kaptak és erre igényt tartanak, ezt jelentsék be bármely nyomdában a rendezőségnek.

(=) Az aradi köz- és magánhivataloknál alkalmazott altisztek és szolgák január 7-én, a Gambrius összes termeiben, Nemess Zsigmond dr. országyűlési képviselő védnöksége alatt zártkörű tánevigalmat rendeznek. A rendezőbizottság az est sikere érdekében serényen folytatja előkészületeit és ezideig már több száz meghívót bocsájtott ki. Az est tiszta jövedelme egy létesítendő társas-otthon alapja javára szolgál. Belépti-díj: személy-jegy 1 korona, család-jegy 2 korona 40 fillér.

(=) Szilveszter est. A IV. ker. Barabás Béla asztaltársaság, mint minden évben úgy az idén is családias jellegű Szilveszter estét tart a Fekete Bárány vendéglőbe. A tagok által bevezetett vendégeket is igen szívesen látjuk. Belépti díj nincs.

(=) Az aradi waggongyári dalkör közhírré teszi, hogy 1910. év szilveszterestélyén a "Városi vendéglő" összes terméit, — az elmúlt év nehézségeiben megbetegedett kedélyek gyógyítása céljából, a kor kényes igényeinek mindenképpen megfelelő Szanatóriummal alakítja. A jelentkező tisztelt vendégek az eddig páratlan hatáson műsoros-estély szórómával fognak kezeltetni s amennyiben ennek várt hatása hamerosan nem mutatkezik, izasztó tánekkara alkalmaztatik másnap reggelig. Kezelési költségek: személyenként 1 korona 20 fill., családanként 3 kor., karzati szemlélők 50 fillért fizetnek. A felvétel esti 9 órakor kezdődik. Bevált módszerünk tekintetében szavatoságot vállalunk és ha mégis akad valaki, akin kezelésünk nem segít, az visszakérheti a kezelési költséget (ha meri) a pénztárnoktól. — A talpalávalót egy helybeli elsőrendű zenekar hazza. Egyéb tudnivalók a helyszínén. Az intéző-bizottság. Műsor: Zoltai M. Szabadságdal. Éneklő: a waggongyári dalkör. Kuplók. Éneklő: Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gyula ur. Kisoday G. Tréfas népdalegyveleg. Éneklő: a dalkör. Hubert S. Az antiakoholisták alakuló közgyűlése. Magánjelent. Előadja: a szerző. Angyal A. dr. Amerre én járok... (Népdalegyveleg) Éneklő: a dalkör. Vónosnégyes. Előadják: Zoltai M. karnagy (I. hegedű), Drágits Ferencz (II. hegedű), Dávid Sándor (mélyhegedű) és Kárpáti Károly (Cello). Szindarab Bivaly Mukli házasodik. Bohozat I felvonásban. Irta: Tábori Emil. Rendező: Kelly László. Sugó: Kacsara János. Kuruo dalok. Ének kettős. Előadják: Kocsk István és Tamásovits Ferenc, zongorán kíséri Zoltai M. karnagy. Lányi E. Uj kuruo nóták. Éneklő: a dalkör. Kuplók. Éneklő: Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gy. a) Szántó F. Dikhely, kukhely! b) Lengyel Miska. Darbintásógör... Éneklő: Kaun János. Hetényi Heidelberg A. A zsidó tüszöltő. Előadja: Hubert Sándor, zongorán kíséri Zoltai M. Kossovits I. Kinai influenza szerenád. Előadja: a waggongyári dalkör 6 tagja. Kuplók. Éneklő Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gy. Conferál: Drabek Lajos. Az éjfélkor tabló.

Az áruló levél

— Ujabb letartóztatás a csanádapácai mérgeverők ügyében. —

Távirati tudósítás.

Arad, december 24.

Mint Makóról táviratozzák, a csanádapácai mérgezés ügyében döntő fordulat állott be. Az ügy előzményei, hogy Zalai Szabó Mihályt letartóztatták azon gyanu alatt, hogy atyját méreggel láb alól eltette, hogy ennek hatalmas vagyonát megkaparinthassa. Szövetkezett mostohájával, Horvát Rozáliával és ennek 24,000 koronát ígért a megszerzendő vagyonból.

Harangozó Ferenc adta a tanácsot, hogy az állatorvostól arzénikumot kérjenek beteg lovak számára, a mit ez gyanutlanul ki is adott az előkelő gazdának. Harangozó a tanácsért évjáradékot kapott terményekben; ezt a járadékot tőkésíteni akarva, kérte Szabót, hogy fizessen neki a járadéknak megfelelő tőkét. Miután Zalai Szabó Mihály erre nem volt hajlandó, Harangozó boszúból följelentést tett, a melynek alapján a csendőrség Szabót, mostohaanyját és Harangozó Ferencet letartóztatta. A csendőrségen mind a hárman vallottak, de a battonyai vizsgálóbíró előtt vallomásukat visszavonták. Ma azután olyan fordulat állott be, a mely döntő módon bizonyítja, hogy a gonosztettet Szacó Mihály követte el.

A csanádapácai csendőrség ugyanis állandóan megfigyelte Zalai Szabó házat és tegnap este látták, hogy egy suhanc levelet vitt oda. Rögtön vallatásra fogták a suhancot, a ki azután bevallotta, hogy Zalai Szabó Mihály, a kivel Battonyán együtt volt fogságban, bizta meg e levél idehozásával és ezért neki 30 koronát fizetett. Megállapította a csendőrség mindenképpel, hogy Szabó Mihálynak sikerült nagyobb összeget a battonyai járásbírósi fogházba magával vinni. Az ottani foglyok közt feltűnt, hogy mindig volt pénze, s mindig bőkezűen költsékezett. Gavallérsága miatt a börtönőrök is szóba ereszkedtek vele. Így megfizette ama levél kézbesítését is, a mely kétségtelen bizonyítékot szolgáltatott bűnössége mellett. A levél így hangzik:

"Kedves anyuskám! Ne gondold semmit; amit Apácán a csendőrség előtt vallottam, azt Battonyán a bíróság előtt letagadtam. Már az első vallatásnál is nem vállaltam semmit. Ha esetleg nem eresztenek haza pár nap múlva, akkor öregapámnak mond meg, hogy menjen el Szegedre és fogadja fel Armin ügyvédet. Ez azonnal szabadlábra helyeztet és a tárgyaláson is képviselni fog. Ezt nekem az itteni börtönőr ajánlotta, hogy ez az ügyvéd már sok ilyen súlyos bűnnel terhelt rabot azonnal szabadlábra helyeztet és megszabadított. Csak azt mondjam meg, hogy az apácai csendőrségnél tett vallomásommal azért ismertem be mindent, már mint a gyilkosságot, hogy nagyon izgatott voltam. Az öregot pedig már ugyem ássák ki és nem is tudják megállapítani, hogy én mérgeztem-e meg. Azt pedig itt halálom tagadom és azt hazudom, hogy nem tudtam mit beszélek, mikor a csendőrség előtt bevallottam a mérgezést."

A levelet a csendőrség azonnal lefoglalta és átadta a bíróságnak. A csendőrség ezenkívül letartóztatta Zalai Szabó feleségét, ugyszintén a már szabadlábra bocsátott Horváth Rozáliát, aki ellen bizonyítékok híján a vizsgálót be kellett szüntetni. Zalay Szabót még 6 héten átszállítják az ügyészségre.

IRODALOM ES MUVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Dé után mérsékelt helyárakkal: A muzikus leány operette. Este: A balkáni hercegnő operette. B) bérletszűnet.

Hétfő: Délután mérsékelt helyárakkal: Az elvált asszony, operette. Este: Orfeusz az alvilágban, operette. C) bérletszűnet.

Kedd: Orfeusz az alvilágban, operett. C) bérlet.

Szerda: Beullemanus kisasszony házassága, vígjáték. A) bérlet.

Csütörtök: Balga szűz, színv. B) bérlet.

Péntek: Cigány szerlem, operett. Bemutató előadás. A) bérletszűnet.

Szombat: Cigány szerlem, operett. B) bérletszűnet.

A lefejezett pletyka.

— Varsányi Irén nyilatkozata. —

(Pévárosi levél.)

Varsányi Irén, a Vigszínház közönségének legkedveltebb művésznője a múlt hetekben váratlanul elutazott Berlinbe. Ugyanakkor hirtelen megbetegedett Molnár Ferenc, a kitűnő író is. Ezt a két momentumot a pesti pletyka számára vette és kalandos meséket terjesztett a bájos művésznőről, meg a kiváló íróról.

Ma megjött Berlinből Varsányi Irén és ezt mondta a nála járt hírlapírónak:

— Ugyebár, — szól a művésznő, — nagyon meglepődött hirtelen visszajövetelemre? Mert hiszen ön tudta, hogy az én kedves igazgatóm, Faludi Gábor, nobilis jóvoltából, hathetes szabadságra lett volna jogom. És éppen ma még csak két hete annak, hogy a férjemmel elutaztam. És akarja tudni, hogy mi hozott, vagyis inkább mi húzott haza időnek előtte? Itt, ez a két gyerek. Nem tudtam volna nélkülk eltölteni a karácsony estét. No és aztán még valami... az én jószágos vigszínházi közönségem. Ezek is „húztak” vissza Pestre. Pedig hát Berlin remek, gyönyörű nagy város. És én ott jól éreztem magam. A Hotel Adlon-ban laktunk. A világ legfényesebb szállodájában. A szobámból interurbán telefonon mindennap beszélgettem haza, a lakásomba, a mamával.

És nagyon jól esett a berlini pihenés. Mert, ugyebár, rászolgáltam erre a kéthetes pihenésre, a „Testőr” óriási fáradalmi után? Azután a lelkem is vágyott már a pihenésre... Mégis csak nagynehezen szántam rá magamat az elutazásra. Pláne a nagy siker után, amelyet a „Testőr”-beli szerepléssel arattam. De hát az egészség a fődolog és ezért hallgattam a férjem és az anyám tanácsára. Bár a férjem gondosan igyekezett titkolni előttem, mégis a fülemhez jutott az a sok pletyka amit a pestiek az én váratlan elutazásom okai és körülményei felől szélteben terjesztettek. Mert ebben a budapestiek nagyok. Széles tere nyílik az emberek fantáziájának. Szóval: virágzott a pletyka. De hát jól van. Én nem törődöm velük. A fődolog: Itthon vagyok megint. És ismét játszani fogok. Még ma jelentkezem az igazgatóimnál és visszakerem a szerepemet a „Testőr”-ből. Azt hiszem, nem fog rám megharagudni Mészáros Giza, az én kedves kollégám, ha újra én fogom játszani azt a szerepet, amelyet olyan nagy sikerrel kreáltam.

* A testőr — Szendrey Mihály. Az aradi színház parádés estjének készül Molnár Ferenc színművének A testőr-nek legközelebbi premiérje. A szereposztás érdekessége, hogy a címszerepet Szendrey Mihály színigazgató fogja játszani.

* Keszler Ede vendéjátéka Temesvárt A T. H. írja: Herceg Ferenc Ocskay brigadéros nem várhatóan tegnap este új diadalra a temesvári színházban. Nincs is szüksége rá.

Ocskay brigadéros már elért diadalai zsenit-jére. Mindaz a siker, elismerés és dicsőség, melyet a közönség oly hálás kézzel szórt, az írónak, a szereplőknek, a kuruc-labanc kor legendás alakja megszemélyesítőinek szólt. Telt házat vonzott a tegnapi előadás, amihez talán nagyrészt hozzájárult Keszler Ede, az aradi színház tagjának és a temesvári közönség egykori kedvencének vendéjátéka is. Ocskay egyik parádés szerepe Keszlernek is. Akik tegnapi játékát látták és figyelemmel kísérték, nem fognak esodálkozni azokon, akik Keszler Edét jelenleg a vidék legjobb Ocskay brigadérosának tartják. Erős tehetségű, megértő és megértető színész. Szerelmi vallomása éppoly őszinte volt, mint haragja, a gunyt éppoly tudta éreztetni, mint a megvetést és megaláztatást. Közvetlen, nagy művészi öntudatossággal felépített játékával teljes sikert aratott.

* A Kölcsey-egyesület felolvasásai. A Kölcsey-egyesület felolvasásainak sorozata január, február és márciusban ép oly érdekes lesz, mint a novemberiek és decemberiek. Több kiváló író és tudós ígérkezett Aradra a Kölcsey-egyesület felolvasójának. A legközelebbi előadás január 9-ikén lesz idegen erők nélkül. A magyar zene fejlődésének bemutatását kezdi meg akkor a Kölcsey-egyesület Juhász Ferenc felolvasásával. A kuruc korszakkal végzi be az első előadást, mely a közművelődés többi tényezői közül, a zenének különösen a költészettel való kapcsolatát fogja fejtegetni. Az elméleti fejtegetést magán- és karénekek, tárogató, vonóshangszerek és zongora fogják érdekessé és értékessé tenni. Kiváló műkedvelők fognak résztvenni a január 9-iki felolvasáson, melynek zenei előkészítésében Zoltai Máttyás zenetanár vállalta el a vezető szerepet.

* Herczeg Ferenc felolvasása. Arad város közönsége irodalmi ünnepet ül január hó 22-én. Az aradi polgári jótékony nőgyűlet elnökségének sikerült ugyanis Herczeg Ferenc, a kiváló író ígéretét megnyernie, hogy az egyesület szegényei javára egy tea-délután keretében felolvasást tart. A kilátásba helyezett műélvezet az eddig is közkedveltségű teák sikerét csak fokozni fogja, a központi szálloda termei valószínűleg zsufolásig megtelnek majd érdeklődő közönséggel.

* Mit olvas a kultuszminiszter. Budapestről jelentik: Egy hírlapíró beszélgetést folytatott Zichy János gróf kultuszminiszterrel arról, hogy mit szokott ő olvasni. A miniszter ezt felelte:

— Most bizony leginkább csak az újságokat. A hivatalom módfelett elfoglal. A mi kis időm van, azt leginkább az újságok kötik le. Hiszen tájékozva kell lennem minden felől. Régebben sokkal változatosabb volt a lectüröm. A komoly olvasmányok mellett ráértem arra is, hogy szépirodalmi műveket is olvassak. Ezeknek az olvasmányaimnak köszönhetem azt, hogy megtanultam, hogyan kell olvasni. Mert az olvasásnak is megvan a maga művészete. Ez a művészet: ósztónyszerűen rátalálni, mit olvassunk, mit nem, sőt hogy egy könyvnek micsoda fejezetét, vagy oldalát, vagy akár csak egy mondatját olvassuk, a többiek mellőzésével. A-tól Z-ig olvasni... dilettáns dolog. És az olvasás művészetének igazi hasznát még csak akkor látja az ember, amikor rászökik a mélyebb természetű művekre, a tudományos munkákra...

— Ezek közül melyek érdeklik leginkább kegyelmes urat?

— A história és filozófia. Különösen a morálfilozófia és a szociálfilozófia. E mellett kedves olvasmányom a teológia köréből való művek. Tudom, vannak olyanok, akik csak a beszédeim után ítélnek meg és nem egyszer azt mondják rólam, tulságosan elméleti vagyok, sőt hogy a gondolkodásomban a metafizika felé hajlok. Megvallom: én ezt nem hiszem ma-

gamról, hanem ellenkezőleg, igenis számot vetek a gyakorlati élet igényeivel és követeléseivel. Nem szabad elfeledni: idestova tizenhat éve vagyok aktív politikus és még egyszer mondom: szenvedélyes politikus, hát hogyan lehetném magamról ilyen körülmények között, hogy elzárkózom a nagy valóságok elől és hogy gondolatomban az elvontságok felé húzódok.

* Karácsonyi előadások. Karácsony két napján erős munkanapja lesz a színháznak. Négy előadásban gyönyörködhetik a közönség. Vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett Jarno bájos operettje, a Muzikus leány kerül színre, abban a jó szereposztásban, mint a premiéren. Este Rubens Pál kedves operettje, a Balkáni hercegnő van műsoron. Hétfőn délután mérsékelt helyárak mellett Fall Leó diadalmas operettje, az Elvált asszony kerül színre. Mig este teljesen új betanulással és szcenirozással Offenbach remeke, az Orfeusz az alvilágban van műsoron. Négy operettben fog tehát gyönyörködni a közönség.

* Karácsony az Urániában. A pihenésnek, szórakozásnak szánt karácsonyi ünnepekre olyan műsorokat állított össze az Uránia igazgató-sága, melyek a közönség legnagyobb tetszését, meglegedését fogják kiérdemelni. A legteljesebb mértékben megtalálja a publikum a szórakoztatás minden nemét az Uránia fényes műsoraiban. A két nap programja teljesen más, és egyformán szenzáció számba menő. Az első napon Loncavalló világhírű operáját, a Bajzást adják elő, a képhez a katonazenekar az opera prologusát játssza. Max Cindernek, Pathé zseniális komikusának kacagtató előadásában a Hipnozisz című bohózatot fog mulatni a publikum. A természet pazar szépségű helyeinek felhasználásával a Kincskereső című megkapó dráma tesz ellenállhatatlan hatást. Csak ennyit említünk fel mutatóba a pazar fényű műsorból, melyhez mindenben méltó a hétfői új program is, melylyel újabb dicsőséget fog aratni az Uránia. 241

* Az aradi vértanúk kivégzése az Apollóban. Kedden este félkilenc órakor az Apolló-színházban rendkívül érdekes előadás lesz. Előadásra kerül Vágó festőművésznék 1848. című nagyhatású darabja. A darabban felvonulnak: V. Ferdinánd, Petőfi, Jókai, Egressy Gábor, Tancsics Mihály és az aradi hős tizenhárom vértanu. A szabadságharc nagyobb mozzanatai mind láthatók, így: az 1849-iki aradi utcai harc, az aradi vár átadása, a világsi fegyverletétel, a Bohus-kastély, az aradi vértanúk börtöne, az aradi vérbíróság, a tizenhárom aradi vértanu kivégzése, Kufstein stb. Mind olyan megható dolgok, a melyeket a közönség eddig csak könyvekből olvasott. A nagyszabású darabot maga a szerző olvassa fel. 4458

* Karácsonyi könnyek Jézus születésének évfordulója, a karácsonyi ünnep ájtatos hangulatot kelt az egész világ keresztény-társadalmában s ennek az ünnepnek hatása alatt áll a két ünnepnapon az egész emberiség. Szombaton este felgyúltak a karácsonyfák gyertyái s ha van valami az elbeszéléseken, leírásokon kívül, ami élethűen visszatudja adni azt a családiás, azt a lélekemelő intim hangulatot, melyet a karácsonyfa-gyújtás áraszt, ez csak a mozgófénykép lehet, amely megjelenítéskor előttünk a karácsony-est örömeit éppoly, mint szomorúságot is ott, ahova üres kézzel, szegényesen kopogtatott be a kis Jézus. Ez a tárgya annak a gyönyörű, színes mozgófényképnek, amelyet a karácsonyi ünnepnapokon Karácsonyi könnyek címmel mutat be az aradi Apolló-színház. Lehetetlenség elragadtatás és megindultság nélkül nézni est a pompás karácsonyi mesét, amelynek

— **Tisza István** — mint szerkesztő. Arról az irodalmunkban ritka esetről veszünk hírt, hogy egy még meg sem jelent folyóirat iránt akkorára nőjön országzerte az érdeklődés, mint a mekkorát **Tisza István** gróf és **Herczeg Ferenc** új lapja, a **Magyar Figyelő** máris fölkelte. Ugy látszik, hogy ebben a folyóiratban a magyar értelmiség és a szerkesztők megtalálták egymást. Mert míg amaz máris nagyra növelte az előfizetők számát, a két szerkesztő is ugyancsak intenzív munkát végzett eddig is. Mondják, hogy **Tisza István** az őt jellemző fanatikus hévvel fogott föladata teljesítéséhez, a pártpolitika által széttagolt magyar értelmiségnek a kulturában való összpontosításához és hogy nem érzékeli a lap számára egyetlen cikk se, egy sor se, a melyet **Tisza István**, a buzgó szerkesztő lelkiismeretességével latra ne vetne, mielőtt e cél szolgálatába állítaná. Kötő írók. Tiszával és **Herczeggel** élükön a magyarságot érdeklő legfontosabb tárgyokról mondják el véleményüket.

— **Küzdelem a huszárágaság ellen.** Megírtuk, hogy a gazdasági szék legutóbbi tartó ülésén behatóan foglalkozott a huszárágaság kérdésével és azt javasolta a tanácsnak, hogy tanulmányozza úgy a hatósági huszárk, mint a lőmészárszék kérdését és igyekezzék mielőbb mindkét intézményt megvalósítani. A tanács mai ülésén **Lócs Rezső** tanácsnok tett konkrét javaslatokat a gazdasági szék óhajának megfelelően. A hatósági huszárkért illetőleg **Makó** akart adatokat szerezni. At is írt **Makóra**, de onnan azt a feleletet kapta, hogy a város beszüntette. A lóvágóhid felállítása előtt szintén adatgyűjtésre határozta el magát és mindenüvé kérdést intéz a tanács, különösen azt tudakolva, vajjon a közönség milyen mértékben barátokozott meg a lóhussal. Addig is, míg valamely irányban pozitív intézkedést tenne a tanács, a próbavágással tesz kísérletet. Kétezer koronát utalt ki ma a gazdasági széknek szarvasmarha, borju és sertés vásárlásra és vágásra. Megakarja tudni, vajjon megfelel-e a ténynek, hogy Aradon huszárnyomor van? A tanács intenciói feltétlenül helyesek és célra vezetők is lesznek, ha nem követi el ismét azt a hibát, amelybe már egyszer beleesett. A múltból is emlékezünk egy próbavágásra, mely azonban nem vezetett eredményre, még pedig azért, mert akkor a vágást nem teljesen elfogulatlan tényezők közbejöttével hajtották végre. Kötő, hogy a mészárosok sokkal olcsóbban adták a húst, mint a menyéért maguk is veszik. Reméljük, hogy most nem ilyen operett vágásra készülnek.

— **Elhunyt püspök.** **Szombathelyről** jelentik: **István Vilmos** római katolikus püspök ma néhány napi betegség után tüdővízenyőben hirtelen meghalt. Temetése szerdán lesz.

— **Eljegyzés.** **Endródi Ede**, A. Cs. E. V. hivatalnok, eljegyezte Aradon **Gross Annát**, özv. **Gross Károlyné** igazgató-tanítónő kedves leányát. 4772.

Weinberger Kálmán eljegyezte **Hervai** **Violkát**, **Hervai Bernát** iskola igazgató leányát **Kisjenőről**. (Mindem külön értesítés helyett.) 4773.

— **Kérelem!** Tündéri fényben ragyog a káracsnyifa, körülötte ujong örömmámorban uszó gyermek sereg. A boldogság ez óráiban ne fedezzünk meg azokról, kiket kínos láz gyötör és könyörögve nyújtják felénk sorvadt kezeit egészségért, gyógyulásért esedezve. Adjak, óh adjatok ti mind, kicsinyek és nagyok, adjatok mindnyájan szeretettel a gyűjtő perselybe, mely szerény könyörgésével "csak két fillért a tüdőbetegeknek" kér az aradvárosi vörös kereszt egyesület nevében: **Wadowsky Gusztávné** elnök.

— **A nemzeti munkapárt aradi köre** folyó hó 27-én, kedden este $\frac{1}{2}$ 9 órakor saját helyiségében tea-estélyel egybekötött értekezletet tart, melyre a kör összes tagjai ezennel meghívotnak. Az elnökség.

— **Szabálytalanságok egy városi takarékpénztárnál.** **Hajduböszörményből** jelentik: **Hajduböszörmény** város takarékpénztára, mely egyike a legbiztosabb takarékpénztáraknak az országban, mert itt a város az összes vagyonával felelős a betétekért. Ebben a pénztárban az utóbbi időben bizonyos kezelési szabálytalanságok merültek fel, amely miatt egyes fővárosi lapokban téves híresztelések folytán nemcsak magát a pénztárt, hanem volt ügyészét, **Paksy Károlyt** is méltatlanul meghurcolták. E miatt a tegnapi takarékpénztári közgyűlésen heves felszólalások történtek és most kutatják a valótlanságok beküldőit. A tényállás ez: a december 15-iki megyegyűlés felfüggesztette **Szily Zsigmond** főkönyvelőt, mert eljárásában többféle szabálytalanságot látott. Különösen azt írta terhére, hogy az intési díjakból begyűlt 9000 koronát ő és a pénztárnok egy magánbiztosító társulatnál nyugdíjuk biztosítására befizették 3000 korona kivételével, amit a nemrégiben elhalt igazgató **Sz. Szabó János** kivett, lemondván minden nyugdíjigényről. Kifogásolták a tisztviselők által kivett előlegeket is, amelyek azóta az elhunyt **Sz. Szabó János** igazgató kivételével visszafizettek. Kimondta a közgyűlés, hogy tudomásul veszi a megye határozatát és egy másodkönyvelői állást létesít 2800 korona fizetéssel. A megye kimondta azt is, hogy a 9000 korona visszafizetéseért felelős a felfüggesztett főkönyvelő és pénztárnok is. Végül a betéti kamatlábat a forgókéknél 4%-ra, az állandónál 5%-ra emelték.

— **A sikkasztó pénzbeszedő.** A körösmezői határrendőrség fegyveres őrei ma reggel hozták Aradra **Hajdu Jánost**, **Roth Zsigmond** szállítónak sikkasztó alkalmazottját, akit az aradi rendőrség intézkedése folytán tartóztattak le Ökörmezőn. **Hajdu** azonban nem egyedül érkezett. Megszökése után tudniillik **Hajdu** az erdélyi vonattal utazott el; **Piskin** megpillantva egy vonatra szálló fiatal bányászt, megismerkedett vele és nyomban — inasának fogadta. Azt hazudta neki, hogy osztályorsjátékon nagy összeget nyert, **Bukovinában** iparkodik üzletet nyitni. Az együgyű ember fölesapott és követte **Hajdut** **Máramaroszigetig**. A tekintély fenntartása céljából a sikkasztó első osztályon, inasa pedig, **Mezobranszky János** harmadosztályon tette meg az utat. **Máramaroszigeten** elégánsan kiöltöztette, meglumpoltatta, de mielőtt folytatták volna utjukat, a bukovinai **Isten segrits** községbe, **Hajdu** szökésének végeéljához, bevallotta a fiatalembernek, hogy a pénzt egy aradi takarékpénztárban lopta. **Mezobranszky** nak ez ellen sem volt kifogása és tovább is megmaradt **Hajdu** társaságában és segítette a pénzt elkölteni. A határrendőrség mindkettőjüket letartóztatta és Aradra hozta. **Hajdunál** 3262 korona készpénzt találtak. Elvették tőle a bevásárolt ruhákat, fehérneműt, órákat és láncokat. A sikkasztó beismerte a bűncselekményt. Holnap kísérik át az ügyészség fogházába.

— **Csalás a soproni sörgyárban.** Néhány nappal ezelőtt feljelentés érkezett a soproni pénzügyigazgatóságához az ottani sörgyár ellen. A feljelentés szerint a gyár három év alatt tízezer hektoliter olyan sört termelt, mely nem volt megadóztatva. A sört a hűtőkamrákból titkos csövekön át elvezették és elrejtették a pénzügyőrök elől. Ily módon három év alatt másfélmillió korona kárt okoztak a kincstárnak. A feljelentésre **Schusztner** pénzügyőri főfelügyelő tegnap megkezdte a vizsgálatot a sörgyárban. A vizsgálat adatait még titkolják.

— **A bécsi gyilkosság.** A bécsi varrónőnek, a szerencsétlen **Weisz-Lujzának** gyilkosai már a rendőrség kezében vannak. **Bartonek Mária**, a meggyilkolt barátnője, konokul tagad, kétségtelen jelek bizonyítják rá a rémes tettet. Szeretődjére, **Cserny** szabósegédre, még eddig nem lehetett rábizonyítani a gyilkosságot, de a jelek arra mutatnak, hogy ő, valamint **Bartonek**nek egy kártyavető-barátnője szintén részesei a gyilkosságnak. A mint már említettük, **Bartonek** azt ígérte a varrónőnek, hogy eltünteti a pupját. Tudta azt, hogy a leánynak kétezer korona takarékkönyve van, a melyet magával szokott hordani. Kétszáz koronát már a „kezelés“ megkezdésénél kicsalt a leánytól és a rémes tetterre is azért határozta el magát, mert remélte, hogy magához kaparinthatja a takarékkönyvet, **Weisz Lujza** szülei azonban, a kik sejtették, hogy **Bartonek** a „kezeléssel“ ki akarja fosztani leányukat, néhány nappal ezelőtt elkérték tőle a takarékkönyvet. A gyilkos így csak 30 korona aprópénzt és a leány ékszereit tudta elrabolni. A nyomozás érdekes mozzanata volt az, hogy a rendőrség, mikor a lépcsőkön megtalálták a kosarat, azt először éppen **Bartonek** lakásában helyezték el. A lépcsőházban ugyanis hideg volt és ezért **Bartonek**, akire még ekkor senkisé gyanakodott, odaszólt a rendőrtisztviselőknél:

— Tessék csak az én lakásomba jönni, idehozhatják a kosarat!

Igy az egész vizsgálatot a gyilkos lakásáról intézték és csak késő este jöttek rá, hogy **Bartonek** a tettes. Az asszony tagad és csak egyszer kapta rajta a törvényszéki orvos a tükörből, hogy sirva fakadt.

— **Kitüntetett népkönyvtárkezelő.** A Muzéumok és Könyvtárak Országos Tanácsa, tegnap arról értesítette a Kölesey-egyesületet, hogy december 10-én **Wlassics Gyula** elnökle alatt megtartott ülésében a népkönyvtárak kezelőinek megjutalmazására való összegből a Kölesey-egyesület ajánlatára **Lantos Miksa** aradi községi tanító is kitüntette 75 korona jutalomdíjjal, azért a példás közművelődési munkáért, melyet a ségai népkönyvtárral kifejt. A megleghangul elismerő okmányt, melyet az Országos Tanács nevében **Wlassics Gyula** elnök és **Mihalik József** előadó írtak alá, **Varjassy Árpád** a Kölesey-egyesület elnöke tegnap adta át a lelkes tanítónak, aki a ségai munkástelep szervezésével is nagyhatású társadalmi munkát végző.

— **A Tököli téri csodatévő.** A szerelmes varrónőlyuk tömegesen járnak ismét az aradi rendőrség bűnügyi osztályára. Óriási csalódás érte az ő szerelmetes szívüket, de ennél jobban fáj-lalják, hogy merényletet követek el a szerelmük ellen. Panaszt emeltek **Kovács Lászlóné** varrónő ellen, a ki a Tököli-tér 1. szám alatt lakik és megvádolták, hogy pénzt esalt ki tőlük azzal az ígérettel, hogy visszatéríti a hűlenné vált udvarló hajlandóságát, meggyógyítja a szerelmi bánatot és több efféle szörnyűséges bajokat. Hetekig tartó munkát adtak a rendőrségnek, mely összeállította a kártyavetőnő, ráolvasó, bájital készítő és kuruzsló asszony bűnlajtsromát. **Kovácsné** teljesen ismert sablonok szerint esalta törbe a hiszékeny leányokat, akiknek kenőcsöket, pilulákat és egyéb haszontalanságokat adott el néhány koronáért, azzal az ígérettel, hogy attól a csapodár szerető megokosodik és jó utra tér. Imádkozott is, ha úgy látta jónak, sőt egyik üzletfelét levitte a **Marosra**, levetkőztette, a folyóba állította és ott mondotta el fölötte a varázsigéket, amelyek természetesen nem segítettek az erős náthán, melyet a betegszívű leányzó a hideg víztől kapott. A rendőrség befejezte a nyomozást és csalás miatt most majd a bíróság vonja felelőségre a tudós hölgyet.

**HOL kapható a leg-
jobb és legolcsóbb**

**Poresz Kőszén
Koksz
Faszén
és aprított Tüzifa**

ALTMANN EDÉNÉL
Wesselényi-utca 48.
Telefon szám 48. Telefon szám 48

Fattinger
husrostos kutyalepénye.

A legjobb és legégszűsebb étel minden kutyának.

Kapható Aradon az „Aradvármegyei Gazdasági Egyesületnél“.

Polsterer H. Wr.-Neustadt 24
(Fattinger szabadalmazott husrostos kutyalepényének és baromfitápszerezének gyára.)

Óvakodjunk utánzatoktól. 6936

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1910. évi december hó 25-én:
Délután 3 1/2 órákor mérsékelt helyárakkal:

A muzsikusz lány.
Operette 3 felvonásban. Irta: Buchbinder Bernát. Fordította: Méray Adolf. Zenéjét szerzte: Jarnó György.

SZEMÉLYEK:

Berterházy	Ladiszlay J.	Elena	Zalay Margit
A hercegnő	Benkőné.	Brigitta	H. Fekete E.
A fiatal herceg	Sütő Manel.	Rézi	Diósy Nusi.
Haydn József	Várnay Jenő.	Péter	Heltai Jenő.
Károly	Huszár K.	Salamon	Vass Jenő.

Kezdete délután 3 és fél órákor.
Este 7 1/2 órákor, rendes helyárakkal
B) bérlet. C) bérletszűnet.

A balkáni hercegnő.
Operette 3 felvonásban. Irta: Frederick Lonsdale és Frank Curson. Fordította: Gábor Andor. Zenéjét szerzte: Rubens A. Pál. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Stefánia	Diósy Nusi	Magda	Sz. Rontay B.
Sergiusz	Huszár K.	Max Hein	Beregi S.
Borisz gróf	Vass Jenő.	Blázs	Polgár S.
Radómir	Herold E.	Zsófia	Zalay Margit.
Várna	Szabó Lajos.	Emil	Kulcsár L.
Olga	Sütő Manel.	Henrik, pincér	Várnay Jenő.

Kezdete este 7 és fél órákor.

Arad, 1910. évi december hó 26-án hétfőn:
Délután 3 és fél órákor mérsékelt helyárakkal

Az elvált asszony.
Operette 3 felvonásban.

Este 7 1/2 órákor rendes helyárakkal.
C) Bérletszűnet. C) Bérletszűnet.

Orfeusz a pokolban.
Víg operette 3 felvonásban.

A világ legelegánsabb, legszebb, leglaposabb és legpontosabb órája
„Schild Féres Co“ Granges Schweiz.

Aradon csakis
Weinberger Ferenc, Gallert és Fia és Assael H. és Fia
uraknál kaphatók.

1163

URANIA

mezőfénykép színház.
Műsor 1910. dec. 25-én, vasárnap:
(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-ter mellett.)

1. Kincskeresők. Dráma. — 2. Telvajfogás. Humoros.
- 3. A postás. Dráma. — 4. Hipnozis. (Max Linden)
- Mulatságos. — 5. Bajazzó. Színes dráma. — 6. Mont-blanc. Sport-kép. — 7. Palermo. Természet után. — 8. Ingyen utasás. Humoros.

Holnap, hétfőn december 26-án.

1. Az elaltatás. Mulatságos. — 2. Csokoládégyártás. Látványos. — 3. A levélhordó. Dráma — 4. Olcsó utazás. Mulatságos — 5. Bűnhődés. Dráma. — 6. Spiritiszta leány. Humoros. — 7. Kirándulás a kormányozható léghajón. Látványos. — 8. A szerencsés tolvaj. Humoros.

Előadások d. u. 2 órától kezdve.
Utolsó előadás este 10 órákor.

Az előadások tartama 1 és fél óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és ktr. 33. gyalogred zenekara játszik. — Szubvároda.

Helyárak: I-6 hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Műsor: Ma, szombat 1910. december 24-én

1. A sátán, mint bérlő. Humoros jelenet. — 2. Németség legnagyobb kópja. Természeti kép. — 3. A két jó firma. Kacagató felvétel. — 4. A második anya. Dráma. — 5. Pall két tűz között. Humoros. — 6. Karácsonyi könnyek. Színes karácsonyi mese. — 7. A párbajozó család. Vidám história. — 8. Gyerüük nyaralni, vagy a kacagató költőzködés. Humoros kép.

Az előadások d. u. 2 órákor kezdődnek.

Helyárak: I-6 rendű páboly 5 kor., II-od rendű páholy 4 kor. Páholyülés 1 kor. Zártsék 1 kor. I-6 hely 80 fill., II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., VI-ik hely 20 fillér.

A hölgyek kéretnek a nézőtérn kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonazene játszik.

Ruhatar. — Buffet.

NYILTTER.

Igen jó eredménnyel alkalmazzák

**MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER**
SÁVANYÚVÍZ

A dugó lejtése a légutak megbetegedésénél, a garat és hörgők hurutjánál, tüdő- és mellhártya-gyulladásnál.

Az aradi és vidéki bőriparosok raktárszövetkezete

felszámolás alatt 1910. dec. 27-re hirdetett közgyűlése közbejött akadályok miatt

elmarad.

A közgyűlés új határnapja

1911. január 5-ike

az aradi Ipartestület kistermében este 6 órákor.

Tárgysorozat: 4557

1. Felszámoló jelentése a felszámolás eddigi eredményéről.
2. Felügyelő-bizottság jelentéséről.
3. Egy felszámoló választása. 4557

A világhírű

Müncheni Hofbräu sör

kimérése

a Fehér Kereszt szállodában

Allandóan friss csapolás

a Téli kertben
katoná zene,

Karácsony másodnapján,
azaz folyó hó 26-án a helybeli

Zellner Sándor

karnagy ur személyes vezetése mellett válogatott műsorral

hangversenyt

rendez. 4784

Hölgyeknek

legkellemesebb

karácsonyi meglepetés egy gyönyörű

Kézápoló

készlet remek kivitelben.

Öngyház, ezüst, teknőc, teknőc-utánzat, csont, cocus és ébenfából
3 K.-tól 70 koronáig minden árban.

Továbbá mint hasznos és igen kedves ajándék egy eszesen összeállított

Fésű garnitúra

1 tükör, 1 hajkefe, 1 bontó,
1 nyeles és 1 porfésű tartalommal.

Legfinomabb francia

Illatszer- ujdonságok

12 db választékban.

Rendkívül izléses japán mintájú
illatszer

Diszdobozok

(Kazetták.)

2 üveg divatos parfüm, 1 drb.
finom szappan és puder
tartalommal. 4 koronától
: kezdve minden árban. :

Hánzu Nestor

Vöröskereszt Drogeria

ARAD, Weitzer János-utca 2.

Városi és megyei telefon 455.

Kozmetikai gyógyintézet!

Fennáll 1892 óta.

Főorvos: Dr. Jutassy József,

bőrgyógyász, egészségtan-tanár, az orvosi
kozmetika legelső és legrégebb szakorvosa.

Sikereink titka, hogy tudományos alapon működünk.

Szépségrontó bőrbajokat gyorsan és biztosan meggyógytunk.

Elváltozott arcokat, eltorult orrokat csinosra formázunk.

Szépítőszereink házilag készülnek és ártalmatlanok.

Szépítő készleteink mindazon szereket tartalmazzák, melyek az illető szépséghibák ellen valók: ezek:

Bőrápoló készlet

szereket a természetől szép, tiszta, normális arc és kéz bőrének konzerválják, tisztítják; a kényes, száraz, hámlós, durva, érdes, libabőrös, sömörös bőrt finomítják, puhítják, simítják; a petyhüdt bőrt felfrissítik s megmentik a további fonyta ástól; a ráncokat eltüntetik. — Teljes készlet 10 kor. Próbakészlet 5 korona.

Bőrgyógyító készlet

a száraz, fényes, kihévíülő könnyen piroló arcok ápolására (mattá tételre) szolgál; gyógyítja a bőrrákát (mitesszer), a pattanást (vimmerit), a bőrlikacsokat (pórus), a túlságos izzadást, vörös kezét, vörös orrot, fagyási foltokat. Teljes készlet 10 K. Próbakészlet 5 K.

Bőrkoptató készlet

szereket feltűnés nélkül használhatók; hófehérré teszik a fakó, sárga vagy barna arcot, a szeplőt, májfoltot gyökérenesen eltávolítják. Teljes készlet 10 K. Próbakészlet 5 K.

Bőrhámlasztó készlet

eltávolítja a tég bőrpórusokat a benne ülő évtől edes mitesszerekkel együtt; eltünteti a pattanások nyomait, a kuncsfoltokat és a kisebb sebhelyeket (himilöhely); leszedi a legmakacsabb szeplőt és májfoltot, a lángvörös rózsapattanást és a kékes torvirágot is. A bőrhámlasztás körülbe ül egy heti szabadsággal jár, mert nagyon drasztikus. Teljes készlet 10 K. Próbakészlet 5 K.

Hajgyógyító készlet

hajkorpa, hajhullás ellen s a hajnövekedés erősítésére. Teljes készlet 10 korona. Próbakészlet 5 korona.

Szőrvesztő készlet

a felesleges hajnövekedés (archajak) gyengítésére és palástolására. Teljes készlet 10 kor. Próbakészlet 5 kor.

Hajfesték.

6585

A hajfestés nagy gondot ad, mert a hajfestékek közt kevés az ártalmatlan és megbízható. Dr. Jutassy főorvosunknak hosszú tapasztalatai alapján végre sikerült olyan hajfestéket előteremtene, melyek az idő szerint a legelőkeltebbek: tudnillik csak a haját fogja, a fejbőrt nem, a fehéreműt nem p. z. kítja, természetes színt ad, mely nem fakul és színeiben nem jár szik, rendkívül tartós, a kezelés igen egyszerű, idegen segítséget nem igényel és sem a hajnak, sem a fejbőrnek nem árt. Egy adag Dr. Jutassy-féle hajfesték ára használati utasítással 10 korona és kapható a következő színárnyalatokban: aranybarna, sötétbarna, világosbarna, gesztenyebarna, fekete.

Aki a megfelelő készletet nem tudja megválasztani, annak személyesen vagy levélben díjmentesen adunk felvilágosítást.

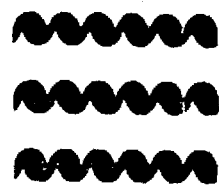
A Dr. Jutassy-féle készletek és hajfestékek kaphatók minden gyógyszerárban és drogériában.

FŐRAKTÁR:

KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 4. SZ.

Széküldés utánvétel. — Kéjük pontosan megjelölni, hogy teljes vagy próbakészletet kívánat-e, különben teljes készletet küldünk.

B

O

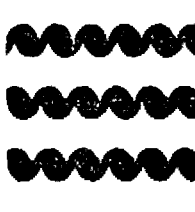
U

R

B

O

N

színes vagy vízi nyomás nélkül, teljesen maradvány- és hammentes, ami által teljesen ártalmatlan.

Gyári raktár nagyban és kicsinybeni eladásra

H U S S E R L M.

dohánykülönlegességi tőzsdéjében.

4586

Szivarkahüvely

Verge szivarka-papír.

Soha többé!

nem oszorelem szappant, amióta a BERGMANN-féle (Steckenpford védjegyű) LILION-SZAPPANT — Bergmann és Tea Tetschen a. E. gyártmánya — használom, mert ez a leghatékonyabb gyógyszappan nyári szeplők ellen, nemkülönben e szappan által szép, puha „talnt” kap az aró. Darabja 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban, drogueriarban és parfumeriarban. 962

BERGER-FÉLE GYÓGY-KÁTRÁNY-SZAPPAN

1888. óta fényszeresen bevált
 B. Hell & Co. gyártmánya.
 Kiváló bőrápító orvosság Európában legtöbb álmában nyeres eredménynyel alkalmazták
mindennemű bőrkiütések
 Allergikus és pikkelysömör és élszáj kiütések, továbbá reves orr, fagyosok, lószaradás, fel- és azakálpikkelyek ellen. Berger kátrány-szappana 60 százalékos kátrányt foglal magában és 60 százalékoson ellen a keskenykelemben forgó egyéb kátrány-szappanoktól. Makacs bőrbajoknál alkalmazták a nagy határu
Berger-féle kátrány-kénszappant
 A kényes kátrány-szappan gyantát, a bőr tisztítására alkalmas, a szemeket bőr- és fájó való kiütések ellen, valamint minden napi használatra mint fellámulhatatlan mosó- és fűző-szappan szolgál

Berger-féle glicerín-pipereszappan
 amelyben 35 százalékos glicerint foglaltak és amely illatosított és kiváló bőrápító szerként használják továbbá kiütések ellen
Berger-féle borax-szappant
 a pörög párosítás, napégés, szorítás, elcsúszás és más bőrbajok ellen.

Ars daraboként minden fajtából 70 fillér, használhatóságával együtt. Kérjen a vásárlásnál nyomtatékon Berger-féle kátrány-szappanokat, glicerín-szappanokat, G. Hell & Co. gyártmányait és vigyázzon az ill. ábrázolt védjegyre és a melléte levő címlábrára, mely minden címken ott kell legyen.
 Kitalátva Bécsben 1883-ban díjazományval és a párti 1900 évi világlábrításon arany éremmel.
 A Berger védjegye minden más gyógy- és higiénikus szappannál és boraxnál melletti használati utasításokon fel van tüntetve. Kaphatók minden gyógyszerárban és makacsos betegségek ellen.
 Nagybán: G. Hell & Comp., Wien, I., Flibertze 8. Magyarországi főraktár: Török József, Gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12. Thalmany János, Bécs, Zrínyi-utca, Koehmeister Fr. utca, U. 1. sz. 2. Melnar és Moser dr. utca, IV. kerület, Rózságyás 9. szám Detsányi Frigyes drogeria, Marokkói-utca 2. Kleinsyben Magyarországi kócsok arany arany arany

Raktár Aradon: G. Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyas gyógyszerészek utraként, Vajtek és Weisz drogueriarában és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 1462.

NOXIN

A LEGJOBB CZIPÓ-KREM.
 Minden jobb üzletben kapható.
HOCHSINGER TESTVÉREK BUDAPEST.
 Főraktár Aradon: LORENZ KÁROLY urnál, Farray-utca, Nádasdy-palota. 9702

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a Réthy-féle **czukorkánál**.
 Vasárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.
1 doboz 60 fillér.
 Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

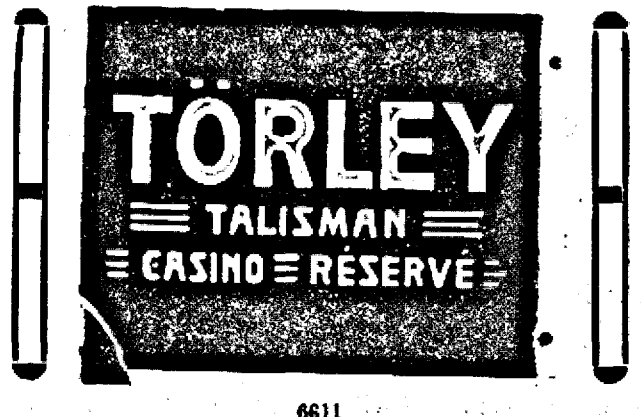
Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított háziasszer, mely már sok év óta legjobb hatású és legbizonyosabb hatású, szólnál és meghűlésoknál.

Figyelmeztetés. Súlyos hamisítványok miatt bevitelkor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony”-védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Árát üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és gyógyszerárban minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest. — R. Richter gyógyszerár az „Arany országhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5. nos.

Ma és a következő napokon a **Pannonia sörcsarnok és étteremben** a világhírű **Paulaner müncheni barnasör** friss csapolás.
 Szives látogatást kér kiváló tisztelettel **Ottinger László,** vendéglős. 4715

Karácsonyra

ajánlja

MÜNZZL.

előnyösen ismert úri divat-cég a divat legutóbbi újdonságait:

Kalapok

Nyakkendők

Selyem gallérvédők

páratlanul álló szép és nagy választékban.
 Versenyképes szabott árak.

EGÉSZSÉGES marad a gyomor,

ha legelőképpen az emésztés állapódó, folytonos szabályosságára vigyázzunk és elundjuk kerülni a kellemetlen székrekedést. Van erre mód. Bevált és a leggondosabban válogatott és leghatásosabb gyógyfűvekből készített, átvagygerjesztő, emésztésszerkesztő és könnyű székletet okozó háziasszer kell használni, amely a rendtelenség következményeit, a táplálkozás hibáit, a hűlés és veszedelmes székrekedés és káros körülményeit, így például gyomorégést, lefúvódást, túlságos savkapzódást és a fájdalmas göröcsöket nemcsak csillapítja, hanem eltörli. Ez Rosa doktor gyomor balzsama **Fragner B. gyógyszerárától, Prágában.**

FIGYELMEZTETÉS! A csomag minden részben látható a törvényes védjegy.

Főraktár: **FRAGNER B. Cs. és kir. udvari szállító gyógyszerár, P R A G A. Kleinselte 203.**
 Naponta postai szállítás. — Noruda-utca sarkán.
 Egész üveg 2 K., félüveg 1 K.
 Pósta a pénz előleges beküldése ellenében küld egy kis üveget, 1.50 K., 2.80 K. ellenében nagy üveget, 4. kor. 70 fill. ellenében két nagy üveget, 8 kor. ellenében négy nagy üveget, 22 korona ellenében 14 nagy üveget küldünk bérmentve az osztrák magyar monarchia mindenállomására.
 Raktárak Magyarországon és Ausztriában minden gyógyszerárban.

EGGER EMULSIO

csak a védjeggyel valódi!

Minden szülő adjon hideg időszakban gyermekeinek EGGER EMULSIOT, mert ez erősíti a gyermekét, előmozdítja a csontképződést, fejleszti és táplálja. Hatásos ellenszere a köhögésnek, gyomorrenyhéségnek. Megbecsülhetetlen fogás idején. Hirnevés orvosok ajánlják, mert a legjobb csukamájolaj preparátum, nincs kellemetlen szaga, jóízű, könnyen emészthető és elejét veszi a különböző gyermekbetegségeknek.
 Egy üveg ára 2 korona a gyógyszerárakban.
 Postán 3 üveget bérmentve 8 koronáért a pénz előzetes beküldése után vagy utávittell küld:
„Nádorsy-gyógyszertár” Budapest, VI., Váci-körút 17.
 Ígyon és bérmentve küldjük a minden szülőnek nélkülözhetetlen írtást: „Hogyan védkezünk a gyermekbetegségek ellen?”
 Kapható: Krebsz Géza gyógyszerárban és Vajtek és Weisz drogueriarában. 8655

**Következő
ujdonságok
érkeztek**

KERPEL IZSÓ

**100,000 kötetes
kölsönkönyvtárába.**

May Károly: A félelmetes, Mórincz Zsigmond: Sárarany, Tragédia, Ambrus Zoltán: Ifjúság, Ignatus: Színházi dolgok, Wedekind F.: Novellák, Schnitzler A.: Az élet szava, Ady Endre: Így is történhetik, Lovik Károly: Egy barátságos ház története, Mikszáth Kálmán: A fekete város, Rákosi V.: A párisi gyújtogatók, Szöllösi Zsigmond: A férfi szerelme, Bataille Henry: A balga szűz, Ambrus Zoltán: Kultúra füzértánc, Biró Lajos: Férfiak, Kálnoki Izidor: Veronikájék szerencséje, Farkas Pál: Az utolsó menüett, Szemere György A Kont-eset, Sas Ede: Küzdelem egy sirért, Leroux G: Az operaház fantomja, Szabolcska Mihály: Dalok hazulról, Stoopole Vere: A csendes mozsarak, Ady Endre: Sápadt emberek, Malonyai Dezső: Az öreg méltósága.

Németben: Georgy Ernst: Theater, Doyle Connan: Ein Duett, Franklin Edgar: Der Meergrüne Wandschirm, Rittland Klaus: Wenn die Faekel sich senkt, Boy-Ed Ida: Ein königlicher Kaufmann, Rosner Karl: Der Herr des Todes, Blumenthal: Eine Frauenbeichte, Klinckowstroem: Die Insel des Friedens, Schnitzler Arthur: Komtesse Mizzi, Schaw Bernard: Künstlerliebe, Hermann Georg: Kubinke, Heimburg: Waldblumen, Gersdorf Ada: Ein Fürstentraum, Harder Agnes: Siebenschläfer, Hartwig G: War ich geblieden doch, Heimburg W: Die lustige Frau Regine, Rantzen A: Ein unmöglicher Mensch.

**Kölsönkdij: havonként 1 korona
20 fillér vagy kötetenként fi-
retve 8 fillér.**

A vidéki bérlek is a leggyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

**A zenemű-kölsöntárba
is meglepő szép**

ujdonságok érkeztek.

Zenekölsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.,
vagy füzetenként 14 fill.

Legújabbak: Zerkovitz: Tudja Isten, Weiner: Csókoloztam, A hangli, Gröss: A pécska cigánysorozó, Vánkos nóta, Csillag nóta, Simko: Ne korholjon édes anyám, Mikor mentél?, Fall: Puppenmädel, Heidelberg: A Jász — leány, Sas Náci: Lettint a nap, Hajtsd ide párom a fejedet, Kuh M: Pincér fizetek, Weiner: A pesti duhaj, Komáromy: Vándor keringő, Sas Náci: Gesztenye nóta, Já maga az a Grün!?, Nicholson: Nagysád ne siessen..., Wollner: Néger Don Juan, Zerkovitz: Rövid az élet, hosszú a sir! Heidelberg: Dal a kiskorú Pistáról, A mama, Dr. Gelén: Fagyos história, Gerő: Nóta a Zsuzsáról, Fráter: Ha meghalok, Huszad cigány, Tellmann: Tücsök dalok, Granichstaedten: Mein Mann war eine Woche in Paris, Monckton: Zülleni, zülleni, Zerkovitz: Bukj el szoknya,

**Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése**

KERPEL IZSU,

könyv-, zenemű és papír-
kereskedése Aradon.

384

GUBER FORRÁS
A LEGKÖNY-
NYERBEN
KÍSÉRTHETŐ

ARZÉNES VIZ
VÉRSEGEENYSÉG SÁPKÓR
IDEGGYENGESÉG
ÁLMATLANSÁG
ÉS MINDENFÉLE GYENGESÉGI
ÁLLAPOTOKNÁL ADHATÓ

KAPHATÓ: GYÓGYSZERTÁRAK, DROGUÉRIÁK
ÉS ÁSVÁNYVIZKERESKEDÉSEKBE

Karácsony és ujév

alkalmára megérkeztek:
valódi tajték és borostyán áruk,
legfinomabb szivar, cigaretta,
dohánytárcák.

özy, Hammerschlag Lipótné
Arad, Andrassy-tér 15.

Telefon 775.

Telefon 775.

December 1-én jelent meg!

NYUGAT KÖNYVTÁR

Szerkesztik: Fenyő Miksa és Hatvany Lajos.

A NYUGAT KÖNYVTÁR egy-egy száma 30 fillér

Első számai a következők:

- 1-3. szám. Gyűjtemény Ady Endre verseiből.
4. szám. Mórincz Zsigmond: Tragédia (négy előbeszélés.)
5. szám. Frank Wedekind: Novellák.
- 6-7. szám. Schnitzler Arthur: Az élet szava (a Magyar Színház műsorából.)
- 8-9. szám. Maurice Barrés: Erzsébet királyné.
- 10-11. szám. Ignatus: Színházi dolgok.
12. szám. Ambrus Zoltán: Ifjúság (előbeszélések.)

Megrendelhető a Nyugat könyvkiadó részvénytársaság-
nál, Budapest, V. kerület, Mária-utca 9. szám alatt.

Kapható minden könyvkereskedésben.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK**

heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.

Telefon 204. sz. Telefon 204. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.
Videki megkeresésekre — azoknak, a kik a
körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellen-
ben válaszolunk.

1910. december hó 17.

Keresünk:

Aradra: Több évi gyakorlattal bíró irodís-
tát és egy parasztrőlös szakmabeli segédet.
Vidékre: 3 fűszer, rófos és rövid, 2 rófos-
és 2 dívat, 2 vas és fűszer, és 4 vegyes szakma-
béli magyar, román és részben német, tót és
szerb nyelvismerttel bíró segédet és 1 tan-
onost.

Alánlunk:

több irodistanót, 4 fűszer, 6 fűszer és rövid, 1
vas és fűszer, 3 vegyes és 1 női- és férfidívat
szakmabeli segédet.

As elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi
Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA**

Klein Sándor, Keppich Zsigmond,

Aradon. Győrben.

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó
vizek Király-•dór- és dús
lithion-tartalmú ásványvíz.

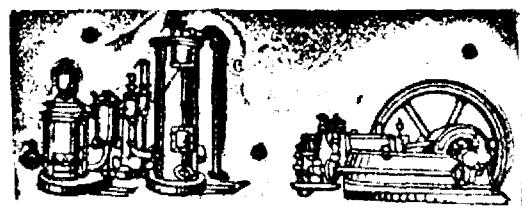
Kiváló vegyi összetételük következtében
sikerrel alkalmazható vese-, húgykő-
és hólyagbajok esetében, valamint
cukorbetegségeknel, csúzos bántal-
maknál; továbbá a légző- és emésztő-
szervek hurutos bajainak gyógyítására

Ungvárad: Budapest, IV. Ferenc József rakport 72.
Kölsönkdij: EPERJES.

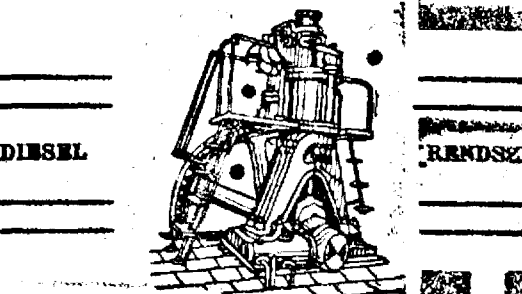
Főelárusítók Aradon: Dör Gusztáv, a városházza
szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 826.
Fojér Gyula, telefon 71. sz. 821.

Kalmár és Engel

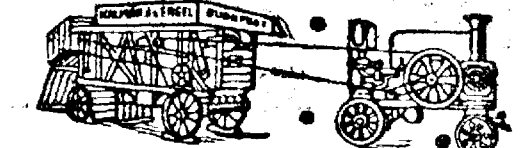
Mótor és Gépgyár
Városi raktár és iroda: BUDAPEST, VI. Úteg-utca 19.
V. Lipót-körut 22. V. Lipót-körut 22.
V. Lipót-körut 22. V. Lipót-körut 22.

Szivógásmotor telep. — A jelenkor legolcsóbb üzem-
„Benz” nyersolaj motor.

Elismert legjobb gyártmány. 6578
Ajánlja benzín-lokomobilok csatlakozási részleteit, melyek
hámmal a csatlakozási szerkezetek.

Teljes jótállás, kedvező fizetési feltételek. — Kélt-
vetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Helyszüke miatt az összes
raktáron levő

karácsonyi
ajándéktárgyaknak alkalmas
tárgyak,
bámulatos olcsó áron
lesznek árusítva.

Csúcsi választék kétéves éves
para-nán és modélokételekből,
modern függő és szittal lámpák-
ból. Figurás dísz tárgyak porcel-
lán, majolika, bronz és sáfrány-
elinn ezüstből, ugyanígy leg-
jobb minőségű alpacca és china
ezüst évszékűket tartok.

Legnagyobb választék modern kópkeret
mintakból.

Fischer Mór,
Andrassy-tér 18. Fischer Eitz-palota.
Városi és megyei telefon 568.

4501

NEUSTADT ÉS HERZOG

ARAD, SALACZ-UTCA 1. SZ.

Eredeti francia modellek.

Tiszta és javítások és igazítások vidékieknek is jutányosan és gyorsan eszközölhetők.

Legújabb párisi modell.

4760

Nagyságos asszonyom!

Ajánljuk legújabb **halcsent nélküli fűzőinket**, melyek a pongyola fűzőket helyettesítik és igen kényelmesek. Ugyisintén bál és alkalmi fűzőkülönlegességek.

Párisból e hóban érkezett dus szövetraktárunk megtekintést érdemel!

Vidéki és helybeli rendelők mértéke meglévén, levél útján megrendelt fűzők a legnagyobb figyelemmel, pontossággal és gyorsasággal intéztetnek el.

Midőn további szives pártfogásába ajánljuk magunkat, vagyunk teljes tisztelettel

Neustadt és Herzog.

811., 813., 814—1910.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke az 1911. évben szükséges kenyér és péksütemény szállítása iránt. Kikiáltási ár: kenyér ára kilogrammonként 36 fillér, 6 drb. péksütemény 20 fillér. Sertés-hus, sertés, zsír és mindennemű sertésaprólék szállítása iránt. Kikiáltási ár 1 korona 60 fillér. Marhahus és faggyu szállítása iránt. Kikiáltási ár: marhahus és öregborjúhús (színhus) 1 kgr. 1 K. 40 fill., csont 1 kor. 80 fill., nyers marhafaggyu 1 kor. 60 fill. folyó év december hó 27-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő külön-külön 200-200 kor. készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági széke az 1910. évi december hó 12-én tartott üléséből.

Kiadta:

A gazdasági szék.

25447—1910. kh.

Hirdetmény.

Az 1884. XVII. t.-cz. 141. §-a alapján az aradi ipartestület kebelében működő békéltető bizottság segéd tagjainak az ipartestület hivatalos helyiségeiben megejtendő megválasztására határnapul 1911. évi január hó 22. napjának d. e. 10 óráját kitűzöm s arra az aradi ipartestülethez tartozó iparosok összes segédeit ezennel meghívom, megjegyezvén, hogy amennyiben a segédek a választás megejtetése céljából kellő számban meg nem jelennek, az iparhatósági biztosnak jogában áll a tagokat kinevezni.

A gyűlésen 1911. évre terjedő működési körrel 80 rendes és 15 póttag fog választatni,

Arad, 1910. évi dec. hó 24-én.

Bittner Róbert s. k.,

iparhatósági biztos.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a városi kertészetben; a gyermekkorház mellett, káposzta, kelkáposzta, cékla, hónapos retek, téli retek, saláta, karfiol, bimbókel, kalaráb, zeller, sóska, paraj (spenót), vörös hagyma, továbbá cserép-növények, mint cyclamen, primula, pálmák stb. kaphatók az egész nap folyamán. Elvállalja továbbá termék díszítését s egyes alkalmakra dísznövényeket kikölcsönöz.

Arad, 1910. december 19.

A gazdasági szék.

A Népszava könyvkereskedés kiadásában megjelent
Eise Jerusalem:

A szent Skarabäus

Regény. A német eredeti 23. kiadása után a szerző engedelmével fordította Kunfi Zsigmond. — Eise Jerusalem könyve

A szent Skarabäus

a prostituciónak

művészi és szociális szempontból egyaránt elsőrangú leírása. A művészi földolgozás és nemes emberi érzés, a szerelem áldozatai egyéni életének megvilágítása egyenesen Zoia Nana-ja nagy regénye mellé, állítja

A szent Skarabäust

Érdekfeszítő meséje, amelynek középpontjában az utca egyik leánya áll, mindjárt az első lapokon magragadják az olvasó figyelmét, fölkeltik érdeklődését. Aki nemes, érdekes olvasmányt keres, amely művészi gyönyörűséggel és szociális okulással egyaránt szolgál, az olvassa el

A szent Skarabäust

A mű 30 füzetből fog állani: egyes füzet ára 16 fillér. Díszes füzetben a könyv 5 korona, kőve 7 korona. Megrendelhető a Népszava-könyvkereskedésben (Budapest, VIII., Conti-utca 4.) és az összes lapkiherdőknel és elárúsítóknál.

Építési iroda áthelyezés!
Maszni János
 építész műszaki irodáját
 Arad, Szent István-utca 7. sz. alá (saját ház)
helyezte át.

Elfogad az építészeti terén előforduló mindennemű
IRODAI ÉS KIVITELI MUNKÁLATOT.
 Tervezéseket a legmodernebb stílusban, valamint költség-számításokat kívánatra készítek.
 Az építészeti terén mindennemű felvilágosítással szolgálok.
 A nagyérdemű közönség b. pártfogását továbbra is kérem.
 Tisztelettel
Maszni János, építész.

315—1910. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke az aradi árvaházban 1911. évben szükséges lábbelik készítése és javítása iránt folyó év december hó 27-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: egy pár új cipő 5 korona 60 fillér, talpalás párja 1 korona 40 fillér, fejelés 2 korona 40 fillér, új sarok 40 fillér, új kapli 40 fillér, cipő bőrszínór párja 16 fillér, minden más javítás évi átalánya 50 korona.

Bánatpénzül leteendő 40 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági sz. kének 1910. évi december hó 12-én tartott üléséből.

A gazdasági szék

16268—1910. szám.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az 1910. évre elkészített országos betegápolási pótdadó kivetési lajstrom f. é. december hó 22-től a város adóügyi osztályánál 8 napi közszemlélésre van kitéve.

Erről az adóköteleseket azzal értesítjük, hogy netáni felszólalásait és pedig:

a) azon adózók, kik az illető kivetési lajstrombantárgyalt adónemmel már a múlt évben voltak megróva, a lajstrom kitételének napját.

b) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovatnak meg, adótartozásukat az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a városi tanácsnál előterjesztheti.

Arad, 1910. december 22-én.

A városi tanács.

ÉRTÉKEK

— Ha nincs is nagy vagyonom, de vannak pompás ékszereim.

— Ugy!?! És kinél vette ön azokat az ékszereket?

Farkas 4635

Streichernél

Tökölly-tér I. szám alatt.

— Igen, akkor kétszer annyi értéke van.

Magy. kir. szab. osztályosorsjáték.

XXVII. sorsjáték

III. osztályának

Az 1911. január 10., 11. és 12-én tartandó huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

Megújítási sorsjegyek:		Vételsorsjegyek,	
oly vevők számára, kik a megelőző huzáson már részt vettek:		oly vevők számára, kik utólag, csak a mostani huzánál lépnek be:	
1/1 sorsjegy	32.— korona	1/1 sorsjegy	64.— korona
1/2 "	16.— "	1/2 "	32.— "
1/4 "	8.— "	1/4 "	16.— "
1/8 "	4.— "	1/8 "	8.— "

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók.

Mindennemű sorsjegyek, állam- és érték-papírok, arany- és ezüstpénzek, külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt sorsjegyek beváltása.

WALLFISCH ÁRMIN

bank- és váltóüzlete Aradon. 4775

Alapított 1875. évben. Helybeli és megyei telefonszám 129.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöztetnek.

SZULTÁN-FORRÁS

Sárosmegye Singlér községében, Eperjestől két órányira; kies fekvésben, gazdag űs fenyves közepette, 657 méter a tenger színe felett.

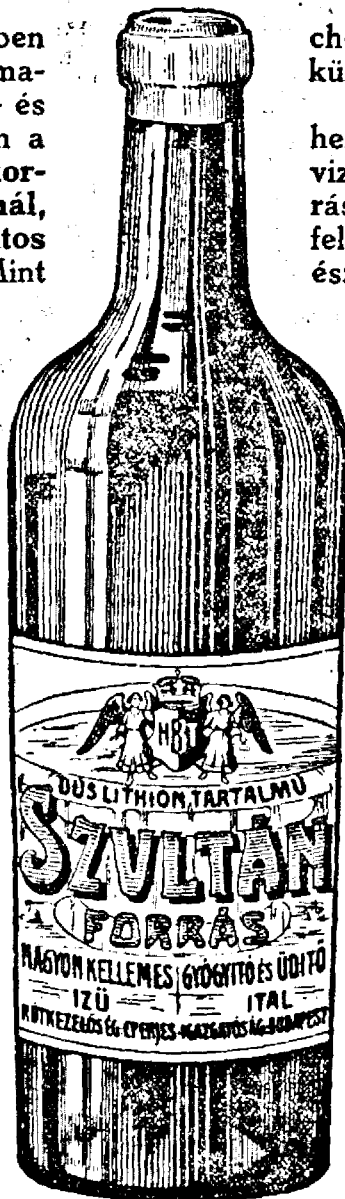

A SZULTÁN-FORRÁS vizét 1909. évben dr. Weiser István fővegyész, főiskolai magántanár analizálta. A Szultánvíz bór- és dús lithion-tartalmánál fogva páratlan a vese- és hólyagbajok ellen. Cukorbetegségeknek, csúzos bántalmaknál, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására kiválóan alkalmas. Mint húgyhajtó és húgysavoldó gyors és sikeres hatásánál fogva egyedülálló az egész kontinensen. A bilini, faschingeni, preblai, radeini hasonló külföldi gyógyvizek hatás tekintetében elmaradnak a Szultán-forrás vize mellett. Nincs kellemetlen mellékíze. Az orvosok hólyag- és vesebántalmaknál mint páratlanul álló szert rendelik. Külföldi exportra fényesen bevált és már ma több külföldi városban elismerik gyógyhatását. Tiszta, kellemes ízű, természetes szén-savdús, állandó összetételű. Steril-csiramentes és a már palackozott víz sem tartalmaz pathogen bakteriumokat. A Szultán-forrás nemcsak páratlan gyógyvíz, de kellemes ízénél és csiramentességénél fogva a legalkalmasabb élvezeti ital és egyúttal óvszer a vízzel terjeszhető fertőző betegségek ellen. A forrás vezetősége ez okból a higienikus viszonyoknak megfelelő óriási töltőházat építtetett. Kiemelendő, hogy a Szultán lithion-gyógyforrás vállalat tulajdonosai, Holénia Béla, Huszár Béla és Weinberg Gyula urak ennek az elsőrangú élvezeti és gyógyvíznek bel- és külföldi elterjesztése által közgazdasági szempontból is elismerésre méltó tevékenységet fejtenek ki, amennyiben a hazánk felső vidékén amúgy is határtalan mérvet öltött kivándorlást korlátozzák azáltal, hogy számos munkakereső embernek állandó foglalkozást nyújtanak. A kormány által a XVI-ik nemzetközi orvosi kongresszus külföldi kormányképviselői tiszteletére a Park-Klubban adott fényes estélyen is kizárólag a Szultán-forrás vizét szolgálták fel és ez alkalomból előkelő napilapjaink: Az Ujság, a Budapesti Hírlap, a Pesti Hírlap, a Pester Lloyd stb. kivétel nélkül igen elismerőleg emlékeztek meg a Szultán-forrás páratlanul álló termékéről.

Az alábbiakban közzétesszük a) dr. Pálffy Mór, a Magy. Kir. Földtani Intézet főgeológusának véleményét, akit messze, hazánk határain túl is mint kitűnő tudóst ismernek; b) dr. Weiser István kir. fővegyész, főiskolai magántanár elemzését.

a) GEOLÓGIAI ÉS HYDROLÓGIAI VÉLEMÉNY.

A singléri völgy mentén halad végig a vetődési vonal, amely vonalon a föld mélyéből feltör a szén-savgáz. E szén-savgáz a vetődési vonal mentén telíti a fennebb említett idősebb képződményektől összegyűjtött vizet és a szén-savval telített víz a (vele érintkező) kőzetekből kioldja azokat a gyógyító hatású ásványi anyagokat, amiket a

chemiai elemzés kimutatott, a Szultán-forrásban különösen a tekintélyes mennyiségű lithiumot.

E vetődési vonal mentén a singléri völgyben két helyen törnek fel a szén-savgázzal ily módon telített vizek. Egyik a Singlér községben levő Szultán-forrás, mely a Singlér patak hordalékán át fakad a felületre, a másik ettől körülbelül 1000 méterre északra Szinyelipócz község határában a Salvator- és a környékén levő források, amelyek nagy-kiterjedésű láp közepette jutnak a felületre. Látható tehát a hydrologiai és geológiai viszonyok ezen leírásából, hogy úgy a singléri forrásnak, mint a Salvator-forrásnak teljesen ugyanaz a képződési módja s minthogy a szén-savval telített víz mindkét forrásnál hasonló képződményekkel érintkezik, a vízben oldott anyagoknak is hasonlóknak kell lenniök. És tényleg, ha a két forrás chemiai elemzését összehasonlítjuk, feltűnő a megegyezés, sőt az egyes alkotórészek mennyisége is nagyon közel áll egymáshoz. A Szultán-forrásnak annyiban előnyösebb a helyzete, hogy az a singléri patak hordalékának közepette fakad és láp nincsen körülötte. A tapasztalás ugyanis azt mutatja, hogy majd mindenik szén-savas víz, amelynek közelében lápos területek vannak, esőzés vagy hóolvadás után jodoformszagú. A jodoformnak vagy ahhoz hasonló vegyületeknek képződése még nincsen kellőleg tanulmányozva, de alighanem a lápos területen szén-sav vagy szén-savas víz jelenlétében végbe-menő oxydatiós folyamatoknak kell tulajdonítanunk... stb. Budapest, 1908 november hó 11-én. Dr. Pálffy Mór, a Magy. Kir. Földtani Intézet főgeológusa."

b) A SINGLÉRI SZULTÁN-FORRÁS ANALYSISE.

Physikai vizsgálat:

A forrás hőmérséklete ... 7° C. A víz fagyáspontja ... 0° 11' C.
A víz fajtsúlya ... 1'0023 Osmosis nyomása ... 1'430 atm.
Elektromos vezetőképessége ... 0.002370 1/Ohm cm.

Chemiai vizsgálat:

10,000 cm ³ vízben		gramm egyenérték		százalék	
Calcium	Ca	3'920	0'1959	1/2 Ca	61'51
Magnesium	Mg	0'870	0'0714	1/2 Mg	22'43
Natrium	Na	1'046	0'0454	Na	14'25
Kalium	K	0'139	0'0036	K	1'11
Lithium	Li	0'0158	0'0022	Li	0'70
Sulfát	SO ₄	1'683	0'0350	1/2 SO ₄	10'99
Chlor	Cl	0'458	0'0129	Cl	4'06
Bórsav	B ₂ O ₃	0'042	0'0005	1/2 B ₂ O ₃	0'16
Hydroc.	H CO ₃	16'479	0'2701	H CO ₃	84'79
Szén-sav	CO ₂	15'210	0'6910		
Kovászav	SiO ₂	0'660	0'0219		
Tímföld	Al ₂ O ₃	0'084	0'0493		

Összes szén-sav (CO₂) = 27'1 gramm 10,000 cm³ vízben.

1908 november 4-én általam személyesen vett vízmintában az összes szilárd maradék mennyisége 1'7090 gr. literenként, egy-két év előtti mintában pedig 1'7160 gr. Ezen adatok, valamint a fenti összetétel alapján a singléri Szultán-forrás vize állandó összetételű, elsőrangú lithium-tartalmú bicarbonatdús ásványvíznek minősítendő. Budapest, 1909. január hó 15-én. Dr. Weiser István, kir. fővegyész, főiskolai magántanár.

A „MEDICAL PRESS” című világhírű angol orvosi szaklapnak 1909. évi november hó 10-iki számában egy mindnyájunkat nagyon érdeklő, magyar vonatkozású cikk jelent meg és az a ritka kitüntetés ért minket, hogy a kiváló szaklap vizünkkel részletesen is foglalkozik, s többek között jelzi, hogy a húgysavat oldó magyar ásványvizek közötti határozottan az úgynevezett Szultán-forrás termékét illeti meg a legelső hely.

A londoni kiállításon a SZULTÁN-FORRÁS vizét kiváló és állandó vegyi összetételéért tüntették ki.

Igazgató: Budapest, IV., Ferec József-rakpart 22. sz. Kútkezelőség: Eperjes.

Főelárusítók Aradon: Dürr Gusztáv, a városházzal szemben, telefon 118. — Nagy Farkas, telefon 208. Fejér Gyula, telefon 71. sz.

Legjobb bevásárlási forrás!

Hegedűs Gyula

kefe, pipere, illatszer, és fodrászati cikkek kereskedése —

Aradon, Andrássy-tér 15. szám.

Városi és megyei telefon 506.

4750

Legnagyobb választék ruha-, haj-, fog- és körömkéfében, mindennemű háztartási keféseprű, felporoló, szőnyeg- és tollporoló, szőnyegtisztító-gépek, gazdasági kefék, kocsimosó szivacsok, szarvasbőr és tisztítószeresek.

Kókusz szőnyeg és lábtörlők nagy választékban.

Legfinomabb francia és angol illatszeresek. Kölni viz, szájviz, fogpor, fogpaszta, arckrém, kéztinomitók, hölgyporok, mosdó-ruhák, szivacsok, fésűárak, acélárak, legfinomabb bőr-árak, utazó bőröndök, pénz-, szivar- és oldaltárcák, nagy választék női táskákban és sok egyéb itt fel nem sorolható árukban.

Fő elv csak jó árut eladni!

Weisz és Benjámín

kézimunka és rövidáru üzlet

Arad, Andrássy-tér 22.

Helyi telefon 635.

Vidéki telefon 635.

Ajánljuk az újonnan érkezett nagyon szép

kezdett és kész
kézimunkáinkat

valamint mindennemű

4751

rövidárut és női divat

különlegességeinket.

Gőzmiveelés

Nagyobb területek szántását kétegérendszerű 20 névleges lóerejű új gőzekével, épügmélyrigolozásokat szőlő, spárga stb. telepítésekhez előhántós gőzrigolékével igen kedvező feltételek mellett elvállal **Ortutay Gyula** bélamajori gazdasága Mezőkovácsháza (Csanád-m.)¹³⁷¹

Eladó üzem megszüntetése miatt azonnal Arad, Demeter-utca 41. 42. szám alatt levő leégett malomban egy 45—55 lóerejű új két hónapig üzemben volt elsőrendű svéd Bolinder rendszerű nyersolaj motorral, szépuri lakással, kerttel, istállóval, disznó ölokkal. Akár gyár, vagy műhely berendezésre alkalmas.

Ugyanott két darab 21-es hengerek, 2 pár kő, 90 métermázsa nyersolaj, egy esztergapad, egy masszív házkapu, kovács fuvó üllővel, több számmal és egy 1000 kilogrammes mázsa eladó. ⁴³⁵⁴

Gábor András és Társa

Telefon Telefon
790. sz. 790. sz.

Értesíti a tisztelt közönséget, hogy szén szükségletét a Lovardai raktárából szerezzék be, hol is a legjutányosabb árban aradi légszeszgyári kokszot vehet.

1 métermázsa 1-es rendű légszeszgyári koksz, házhoz szállítva 4 korona 30 fillér. — Nagyobb vételnél engedményt teszünk. 4104

Új minta- és gazdasági gép asztalos műhely!

Van szerencsém az érdekelteket értesíteni, hogy Aradon, Mikes Kelemen utca 45. 47. számú házban minta és gazdasági gép műhelyt nyitottam. — Elvállalok a legszakoszerűbb kivitelben minden e szakmába vágó munkákat leggyorsabban és legolcsóbb árak mellett. — Szíves pártfogást kér ⁴⁴⁶⁸

kiváló tisztelettel

Kronberger István

műasztalos.

Ügyes tanuló fölvetetik.

Ügyes kárpitos

olcsón ajánkozik házakhoz dolgozni egy helyben, mint vidékre.

Vidékre árfelemelés nélkül.

Stáhl M.

Bercsényi Miklós-utca 32. ⁸⁴³⁵

Van szerencsém a nagyérd. közönség tudomására hozni, hogy

asztalos üzletemet

Kápolna-utca 3. szám alá saját házamba áthelyeztem és minden tekintetben a modern követelményeknek megfelelően berendeztem. Mint eddig, úgy ezután is fő törekvésem lesz izléses kivitel, szolid munka és olcsó árak által a nagyérd. közönség bizalmát kiérdemelni. ³⁹⁵¹

Elvállalok modern lak- és boltberendezéseket, portale és épületmunkát.

Kész butor eladás.

A nagyérd. közönség becses pártfogását kérve, teljes tisztelettel

Molnár Antal,

épület és műbutorasztalos.

Házi mosószappanok

piperezappanok illatszerek, stearin és templom-gyertyák

egyszintén mindenféle mosócsikket legolcsóbban beszerezhető

Lorenz Károly

szappangyárosnál ²⁰⁴⁴

Arad, Forray-utca

AKI

zamatos, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 30 fillérért egy üveg ³⁸¹

Rumkivonatot.

Ebből a rajta levő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél

Bámulatba ejtő

Farsangi Újdonságok

Kell Manó cég Arad.

* * * * *

ARADI VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

IGAZGATÓSÁG:

Gulácsy Kálmán elnök.

Dr. Fábry Sándor

Owenberg Tivadar

Fekér Imre

Schulek Géza

Balmai Oszkár

Tolnay Kornél

igazgatósági tagok.

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Jegeri Károly elnök.

Fedor Vilmos

Lunzer Pál.

TISZTVISELŐK:

Fényes Dező,
keletvesztő-igazgató.

Buzáky Gyula,
fbkönyvelő.

Radó Izso,
könyvelő.

105

Alapított 1858-ban.

Telefon szám az üzlet részére: 44, a sörraktár részére: 114.

ÉLES ÁRMIN

*fűszer- és csemege-kereskedés,
Dreher Antal kőbányai söreinek főraktára.*

4749

Bel- és külföldi boraim, magyar és francia pezsgő, liquer és cognacjaimra, kitűnő tea, rum és legfinomabb teasüteményeimre hívom fel a t. uriközönség figyelmét. :: ::

Naponta friss prágai sonka, izletes és választékos hideg husok

Ementhali, Groji, Roquefort, Strachino, Imperial, Trapista, Gorgonsola és egyéb finom csemege sajtokat állandóan frissen nagy választékban tartok raktáron.

Közismert legjobb minőségű fűszer- és csemegecikkeimmel igen tisztelt vevőimnek jutányos áron állok rendelkezésre.

Ugy helybeli mint vidéki rendeléseket azonnal s legpontosabban eszközölök.

Üzletemben Kugler (Gerbeaud) sütemény és cukorka készítményei naponta friss minőségben kaphatók. :: :: ::

Éles Armin fűszer és csemegekereskedő

Gyermekek és felnőttek által

egyaránt kedvelt friss és kellemes ízű **Hajós-féle**

Csukamájolaj

most érkezett meg. E fontos és nagy táperejű szer kitűnő hatásának bizonyult

mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. stb. 431

Ára egy üvegnek 2 korona.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin.”

Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete

a „MELOGEN”. Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára

Hajfestő

2 korona.

Kitűnő amerikai gummi

a „NITER” 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Minden drágul!

hangzik a házi asszonyok körében; — egyedül a

HUNGÁRIA RUM

nem lett drágább, habár annak jószágával egy hasonló árbeli Rum sem versenyezhet. :: :: :: ::

1 literes üveggel 2 kor.
fél „ „ 1 „

Egyedüli raktár

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON. :: ARADON

801

MILLENIUM

sörcsarnok és étterem.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

Dreher Antal sörfőzde : Márciusi kiviteli :

Szent János sör

lesz friss csapolásban kimérve.

Az ujonnan és diszesen berendezett soperé társaságoknak és lakodalmaknak o o o o o rendelkezésére áll. o o o o o

1399

Tisztelettel

Schuch Ferenc,

a Millennium sörcsarnok tulajdonosa.

Jó magyaros konyha! Kitűnő hegyaljai borok!

„TRANSSYLVANIA”

ÁLT. KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ BANK NAGYSZEBENBEN.

Biztosít a legelőnyösebb feltételek mellett:

TÜZKÁR ELLEN: mindennemű épületet, árucikket, takarmányt, bútöröket, stb.

EMBER ÉLETÉRE

tőke és járadék biztosításokat eszközöl, sőt elfogad 100-200 korona erejéig temetkezési költségre biztosításokat is.

Ajánlatokat elfogad:

Arad-, Békés-, Bihar-, Csánád-, Hungad-, Krassószórény-, Temea- és Torontal-megyékből.

Az aradi főügynökség

(Szechenyi-utca 1. sz. H. em.) valamint a helyi és kerületi ügynökségek is.

24

4516

4656

Minden kávéértő háziasszony csakis a

RECORD villamos üzemű pörkölőn megpörkölt kávét vegyen
iz, aroma, minőség, páratlan.

Minden órában friss		Minden órában friss
1/2 kgr		1/2 kgr.
Palermo		Record
keverék		keverék
K. 2.20		2 korona.
1/2 kgr.		1/2 kgr.
Szultán	Szultán	
keverék	keverék	
K. 1.60	K. 1.60.	

1/2 kilogrammot vidékre természetesen kúldók - A kávék vegyesen is rendelhetők.

DÜRR GUSZTÁV kávé, csokoládé, cacao behozatal
ARAD. Telefon 118. szám.

BÁRSONY ANDOR

ARAD, Szabadság-tér 17.

Helybeli és megyei telefon 642.

Legnagyobb raktár:

4748

harisnya, alsó-ruha, keztyü

és mindenfajta

kötött és szövött árukban.

Feltétlen szabott árak.

Specialista.

A karácsonyi vásár idei legnagyobb szenzációja kirakatunkban megtekinthető.

Selyem-occasió minden végen ár látható.

Selymek blous kra és ruhákra még soha nem létezett olcsó áron

Nem avult régiségek teljesen új jó minőség.

Méter ára 70, 80, 90 krajcár.

461

Rosenblüh H. és Társa.

Nélkülözhetetlen háziszer

'Doré' sósborszesz.

A Doré sósborszesz az összes használatban levő sósborszeszek közül a legjobb hatásának bizonyult.

A Doré sósborszesz kitűnő eredménnyel használható mint bedörzsölőszer, mindazon esetekben, midőn a bedörzsölést szükségesnek tartják, vagy ott, hol az orvos a bedörzsölést előírja. Különösen mindenféle reumatikus fájdalmaknál, fejfájás, lábfájás, oldalszurás, hátfájás és csuzos fájdalmaknál.

Belsőleg: 20-40 cseppet cukorra csepeentve kitűnő fájdalomcsillapító és gyomorerosító szer

Ára egy eredeti üvegnek utasítással együtt
44 fillér.

Főraktár: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában,
továbbá: Ring Lajos gyógyszerárában és Vojtek és Weisz drogueriájában kapható.

Vigyázat a DORÉ névre.

ELSŐRENDÜ
GYERTYANFA TUSKÓKAT
VÁSÁROL NAGY MENNYISÉGBEN: 6875
JOHANN WEISS & SOHN WERKZEUGFABRIK WIEN V.

LENKEI ZSIGMOND

UJSÁGVÁLLALATA

Budapest, VII. Rózsa-utca 8. szám. Telefon 176-09. szám.

Csemege és Fűszerujság
Hetilap, megjelenik minden szombaton.

A Bortermelő és Borkereskedő
Élelmészeti hetilap, megjelenik minden szombaton. Félévre 6 korona.

Közgazdasági Lapok

Pénzügyi, ipari, biztosítási, kereskedelmi és mezőgazdasági hetilap. Megjelenik minden szombaton. Félévre 10 korona.

Textilipar

A selyem-, gyapjú-, kötött-, szövöttárakat, valamint a konfekció- és manufaktúrákat és kereskedelmi felülvizsgáló lap. Megjelenik a hó 1., 10., 20-án. Félévre 8 korona.

Fővárosi Laptudósító

Könyvadás az összes vidéki újságok részére. Megjelenik minden kedden.

Kerjen mutatványszámot

Hirdetési irodája

4728

felvesz az összes lapok részére igen előnyös feltételek mellett hirdetések és előfizetéseket...

Ajánlja a n. é. hölgyközönségnek saját készítésű és szabású fűzőkülönlegességeit, u. m.:

egyenes francia szabású komot, gummi és leányfűzőket,

ugyszintén női és férfi egyenes tartókat s ezeket legjobb minőségben tartja. Mérték szerint készítik és a legjutányosabb árak mellett árusítom. Minden e szakmába vágó

Javításokat és tisztításokat

pontosan és jutányosan eszközölök.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérve kiváló tisztelettel

4704

FOCK MÁRIA

fűzőkészítő Aradon, Weitzer János-utca 6. sz. A főposta mellett.

Gondoljatok jövőtökre.

Sajátság ellen az ember örömagát és hozzátartozóit, úgy óvhatja meg kétségte-
lenül legjobban, ha a „Temesvári kölcsönös segítő eszövetkezet” biztosítási kötvényeit
megveszi.

Mindenki biztosíthat itt magának tíz korona egyszeri beiratási díj, tizenkét
korona évi tagsági díj, továbbá két korona esetenkénti elhalálozási járulék fejében
már egy évi tagság után: **halálesetre kétezer koronát**, három
évi tagság után: keresetképtelenség esetén ötven korona havi segélyt, harmincz évi
tagság után: **hatvan korona évi járadékot**.

Csekély havi járulék ellen mindenki biztosíthat leányának kétezer korona ho-
zományt, fiának kétezer korona önállósítási támogatást. Ha a gyermek gondozója
három évi tagság után meghal, megszűnnek a további befizetések és a leány 10-ik.
a fiu 18-ig életévéig 30 korona havi járadékot kap, továbbá házasság, illetve nazy-
korúság idején a teljes hozományt és önállósítási támogatást. Az intézet a legna-
gyobb biztonságot nyújtja. Ez évben a biztosított összeg tíz millióra rug. Az állam-
penztárba kétszázézer korona biztosítéki alap van elhelyezve.

Felvilágosítással és prospektussal szívesen
szolgál

Arad és Hunyadmegye vezérügynöki irodája: Déva,
Kun, Géza-utca 6. Vezérügynök: Kókényessy J. Károly.

Ügyes és megbízható urak és hölgyek mint tisztelet-
szerezők kerestetnek fenti cím alatt 4449

Fajtiszta *riparia portalis* alanyon oltott, elsőrendű, dus
gyökérzetű bor- és csemegefaja

szőlő-oltványokat

sima valamint *riparia portalis* szőlőveszőket ajánl
gyökeres és elsőrendű minőségben

HÁMORI-GAZDASÁG
szőlőoltvány-telepe, ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál: 4251

Deák Ferenc-utca 3. sz. alatt.

Telefon 229.

Használjon Nagysád Földes-féle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szé-
pítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik,
a bőrrel finoman felveszi és kiváló hatása már pár óra
lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják,
tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert
csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű
felelősséget.

A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsírtalan, vegytiszta
készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést
keltett.

ARA 1 KORONA.

Margit-szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

361

Lakások és üzletek

Apponyi Albert-körut 15—16. számu há-
zamban

azonnal kiadók.

Steiner József

műpéltész

4726

Szent László-utca 7.

Értesítés!

Értesítem Aradváros és vidéke n. é. közönségét, hogy a Ferray-utca
2. szám alatt 22 év óta fennálló Beak I.-féle

**cukorka, csokoládé és déli
gyümölcs különlegességi**

tízetet megvettem

és azt friss árukkal felszerelve, személyesen tovább vezetem. A kereskedői
pályán sok éven át szerzett tapasztalataim abba a kellemes helyzetbe jut-
tattak, hogy b. vevőim meglegedését úgy első minőségű áruim, valamint
elcső árak és figyelmes kiszolgálás által kiérdemeljem, miért is szíves part-
fogást kér kész szolgálattal 4121

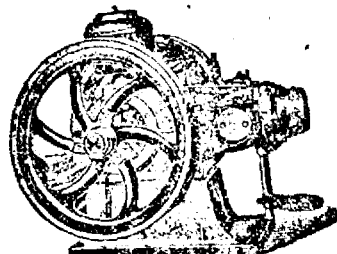
Németh Sándor és Társa.

Eredeti svédgyártmányu

BOLINDER

nyersolajmotorok és cséplőkészletek

Benzin és
Szivógázmotorok,
Lokomobilok,
Malom-
berendezések.

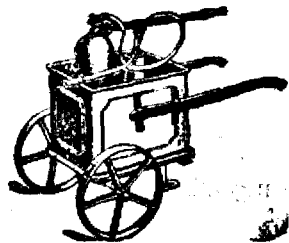

Olcsó és biztos üzem.
Legmesszebbmenő jót-
állás. Kedvező fizetési
feltételek. Költségve-
tés és mérnöki kikül-
dés díjtalan.

Szabó Emil és Társa cég képviseletében.

A Budapesti Szivattyú és Gépgyár R. T.
mintaraktára.

Öz- és kocsifeokendők,
gőz-, centrifugál és kut-
szivattyúk. Városi, gaz-
dasági, tüzelő és
motoros szivattyúk,
Famegmunkáló gé-
pek. Építési és szállítóeszközök. Mindennemű szer-
számok, gépolajok, kenőanyagok és műszaki cikkek
raktára:

**Nagyváradai Gép- és
Műszaki Vállalat.**

Aczél Viktor
Nagyvárad,

Szent László-tér 2. Telefon Interurbán 10—74. sz.

Köszvény és Rheuma

betegségeket gyógyít bámulatos hatással, a legtöbb egyetemi klinikán kipróbált és orvosilag is legjobban ajánlott a karbomát és Hükát tartalmazó lúrdósé a

„SANOSAL”

hapható minden gyógyszerárban és drogeriában. Ár 50 fillér. Főraktár: 4408

Földes Kelemen
Gyógyszerárban Aradon.

Ischias és Neuralgia.

6581

NÉVJEGYEK

legdivatosabb ujdonságok, utolérhetetlen tiszta, szép és előkelő izlésű kivitelben

■ Készíti: ■

4620

Bloch H.

papirkereskedése, könyvnyomdája Arad, Andrásy-
tér 18. sz. sarokúzet. Nyomdaüzem Salacz Gyula-
utca 3. sz. — Telefon 126.

Ez ujévre ismét vezető ujdonságok.

Vidéki megrendeléseket 24 órán belül teljesen bér-
mentes szállítással intézek el. Névjegyeim művészi-
es kivitelét mi sem igazolja jobban, mint az alábbi két levél

Bloch H. cég Arad.

Sziveskedjék csatolt és már Ön-
nél készült névjegyeimből ismét 200
darabot mihamarabb megküldeni.
Címem lent. Kérem az összeg
utánvételezését.

Tisztelettel
Adolf Lübke

Berlin S. O. Koperniker strasse 37.

(A német eredeti lefordítása.)

Charles W. Mascherol.

Paris, 80. Rue de Tiroff.

T. elm.

Múltkor Aradon voltam és ren-
deltem Önnél névjegyeket, kérem
Önt, hogy azokból nekem most ismét
100 darabot szállítson.

Charles W. Mascherol
gazdálkodó.

(A francia eredeti fordítása.)

Eladó tűzifaraktár.

Egy jóforgalmu tűzifarak-
tár, hasáb és vágott tü-
zifa eladással, 800 koro-
nát jövedelmező

lakóházzal eladó,

vagy haszonbérbe kiadó.

A tűzifaraktár esetleg külön
is kiadható. Értekezhetni a tulaj-
donosnál, 4708

Gyurkovics Andrásnál,
Békéscsabán Nagyszikes-sor 1192/1.

Ráérek meggazdagodni

egyelőre arra törekszem, hogy a
vevőimet a lehető legolcsóbb árák-
kal és szolid, tisztességes kiszol-
gálással meghódítsam. 4408

Tessék meggyőződni!

Dus választékot tartok valódi arany
és ezüst ékszer, ugyszintén perere
kipróbált zseb és fali órákban

karácsonyi ujevi ajándékoknak.

Zinner Vilmos

műrás és ékszerész

Arad Forrai-utca,
gr. Hunyady-palota.

A karácsonyi

vásár alkalmából raktáron levő utolsó
idényről fennmaradt legfinomabb kivitelű,
női felöltők, plüsch kabátok, női bundák,
selyem, csipke, posztó bluzok, pongyola
és juponokat mélyen leszállított áron
adom el.

Radó Gyula

uj divatháza ARAD.

4708

Szabott ár!

Új képkeretező műhely Aradon!

Értesitem úgy a helybeli, mint a vidéki közönséget, hogy **Aradon, Salacz-utca 3. szám** alatt egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő speciál

Képkeretező műhelyt

nyitottam, hol raktáron tartom a legmodernebb képkereteket **dus választékban.** 4767

Képkeretezéseket saját műhelyemben a legprecízebben készítek. — Elvállalok minden e szakmába tartozó munkákat a legjutányosabb árak mellett. — Úvegezési munkákat szolid árban eszközök. — Olajfestményeket eladásra elfogadok!

Szíves pártfogást kér, kiváló tisztelettel

Freimann József

Alapított 1888

AZ egyenruhá-
házi egy-
letnek több
év óta szál-
litója va-
◆◆ gyok. ◆◆

Várhoz László

uri- és női cipész

ARAD, Weitzer János-utca 2. szám.

Minerita-palota a leányiskolával szemben.

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 19 év óta fennálló jó hírnévem örövendő **czipészüztetemre.** A bekövetkezett időnyre beszereztem mindennemű bőrkülönlegeségeket.

Az önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbelit készítek mindennemű fegyvernemhez a legjobb kivitelben, előírás szerint.

4762

Alapított 1888

Vissza ma-
radt cipők
előnyös ár-
ban kapha-
◆◆ tók. ◆◆

Rendelések huszonnégy óra alatt eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel:

VÁRHOL LÁSZLÓ

Ha akar látni különbséget!

Használjon

Ibolya vagy Liliom cipő-krém

Liliomkrém a nevem
A sok cipőt megmentem
Repedéstől, töréstől,
Téli hótól, esőtől.
Kíméld magad és cipődet,
Használj LILIAM-cipőkrémet.

Ha ön tudná amit én.
Hogy mi az IBOLYA-KRÉM
Nem használna so'se mást,
S így tanulna spórolást.
Ibolyának nincsen párja,
Kellemes jó az illata.

Mert a jóból egy kevés is többet ér,
mint a rosszból egy :-:

!óriás!

Láttam én már Budapestet éjjel,
De még kályhát so sem ilyen
fényvel,
Néha bárki akár merre szél,
GRAFÍN nélkül nem ér ilyen
fényt el.

Hull az őszi fa levele is
De STAR mellett hull még más is,
Sok konkurrens miért átkozol, miért Sídol? -?
Talán réz és minden fém jobban fénylik a Stártól,
Vagy tán azért, hogy ez nem mar a nem karcol
Es a jelen kornak legjobb fém szere
Amit e kis magyarhon gyárt ne menj azért a külfödre.

Figyeld meg jól a nevem
Es véd jól a szivedbe.
Sok pénzt takarít meg
Ha használod e krémet.
SEJAM-KRÉMET kérjél csak,
Ragyog cipőd mind a nap.

Ha a MERKUR ezüsttörzöt használja,
Mind valódi ezüst ragyog kályhója.
Páratlan és kitűnő a minőség
Mert az ezüst a kályháról le nem ég.

Raktár és képviselet: Szemző firmin áruügynöksége Arad

Városi és megyei Telefon 592.

 Újévi ajándékek

**FRISCHER
STIMM**

**MAGYARORSZÁG-
LEGJOLOSÓBÓBAN
KAPHATÁK.**

3904

most olyan csöndes, mint amilyen hangos lehetett valamikor — az apja.

(Katonatiszti családokból.)

Valóban a jóemberek támogatására méltó az az elszegényedett urinó, akinek a férje főhadnagy volt. Sz. Antalné a neve és a Kossuth-utca 18. szám alatt lakik. Özvegy Purglyné és Hudetzné elmentek a lakására és egy csomó ócska zsák között találták a pápaszemes matronát.

— Mit csinál jó asszony? — tudakolták a nemesszívú urinók.

— Zsákokat foltozok a Széchenyi malom számára, — mondta s aztán sóhajtva tette hozzá: — Valamikor a selyem ruháimat se foltoztam meg, most pedig zsákokat kell foltoznom, hogy éhen ne haljak.

— Hát az ura után nem kap nyugdíjat?

Lemondóan legyintett a kezével:

— Mindent elköttem, hogy kapjak valamit, de azt mondják, hogy az uram már akkor nyugdíjas volt, amikor elvett, így hát engem nem illet meg az özvegyi nyugdíj.

Ugyancsak ebben az utcában 26. szám alatt lakik özvegy Cs. Károlyné, egy ezredorvos leánya, aki végtelen szegénységben tengeti életét.

A nyomoruságában szinte komikus az a 95 éves galambősz urinó, H. Józsefné, aki valamikor énekesnői pályára készült és süket fiával állandóan énekelve jár.

Megható a sorsa L. Döménének, akinek a férfi testvére éveken át negyven korona havi segélyt adott. Azt gondolta már, hogy élete végéig így lesz ez. Azonban az agglégénynek indult férfi szerelmes lett egy szép hölgybe, feleségül vette és attól fogva beszüntette a havi segélyt.

— Így szorultam én az idegenekre, — mondta panaszkodva és az egykori hivatalnokné gondosan megigazgatta kisütött frufrujait.

— Ejnye, ejnye, — szolt mosolyogva az ősz Hudetzné — hát még most is kolmizza a haját?

— Istenem, — nyögte zavartan L. Döméné — ez maradt meg mindössze a régi jó világból...

(Szolgabíró özvegye — színésznő.)

Most egy gömbölyű, pergamenarcu, szintén fru-frus, fehérhaju, kalapos öreg hölgy lépett be: özvegy Kisfaludy Józsefné, Révai-utca 2. szám alatt lakó nyugdíjas színésznő. Szavaltó modorban szólalt meg:

— A teremtő jó isten adjon jó napokat. De ránk köszöntött ez a kegyetlen hideg idő.

Amikor megtudta, hogy a jó emberek figyelmét fel akarom hívni reá is, eleinte tiltakozott.

— Nem akarok megalázkodni. Én urinó voltam. Dugonics András, akinek Szegeden szobra van, az én édes unokatestvérem.

Azután meggondolta a dolgot.

— Kérem, ha már ön érdeklődik az én prózai helyzetem iránt, hát nem bánom, tessék írni rólam. Hiszen nekem már mindegy. Azok az uri családok, akik valamikor ismertek, ma már részben nem élnek, részben nem törődnek velem. A szegénység különben se szegyen. De ha tudni akarja, hogy ki vagyok én,

tessék eljönni szerény otthonomba, majd elmondom.

Fölkerestem a választékosan beszélő, határozottan intelligens előadású 74 éves hölgyet. A Révai-utca 2. szám alatt, kis szobában lakik, hátul az udvarban. Kopott, de tiszta butorok. Az ajtó mellett a falon Szerdahelyi Kálmán régi híres színész kis arcképe. Az ágya fölött az ősz szakállu Kossuth Lajos és a vörös színnyomatu kucsás Rákóczi Ferenc között Kossuth Ferenc fiatalkori nagy arcképe. Távolabb Hunyady János egyik hőstettét megörökítő nagy csatakép, mellette szintén hazafias tárgyú festmény.

— Én nemesi családból való vagyok, — mondta hévvel és hajdan szép arcán a boldogság ragyogott. — Az én családból többen is haltak meg a hazáért. Nézze azt a Rákóczi-képet, akkor vettem, amikor a Rákóczi hamvakat hazaszállították. Azon a napon nem ettem egy falatot se, csak hogy megvehessem ezt a képet.

A szegény öreg asszony úgy nézett arra a színynyomatra, mintha a fia állana ott.

— Hogy ki volt az uram, azt tetszik kérdezni? Sümegi Kisfaludy József. Buttyinban volt vármegyei hivatalnok akkor, amikor ott Hendrey volt a fősolgabíró. Annak már 52 éve. A hegyi levegő erős volt az uramnak és Makóra pályázott solgabírónak. Közben kiment egy hajtóvadászatra, meghült és hamarosan meghalt. Másnap kaptam meg az irást, hogy az uramat kinevezték Makóra solgabírónak. Ilyen paródiát nem látott a világ. Akkor én 23 éves voltam. Persze nyugdíjat nem kaphattam, mert alig volt az uram pár évig a megyénél. Az a tízezer pengő, amit én hozományul a házhoz vittem, eluszott a makaón és a vendégeskedéssel a megyei urak között. Kicsi fiammal hazamentem Szegedre a rokonaimhoz. Pár hónapig maradtam ott. Elhatároztam, hogy elmegyek Erdélybe és ott, ahol senki se ismer, elszegődöm házvezetőnőnek. El is utaztam Kolozsvárra, de olyan szép fehér, finom volt a kezem, hogy senki sem mert fölvenni házimunkára. Elmentem a főispánhoz és előadtam, hogy valami foglalkozás kellene nekem.

(Az öreg urinó itt gyönyörű hűséggel reprodukálta azt a jelenetet, amely közte és a főispán között történt. Behunytam a szemem és úgy élveztem a hanglejtését. Pompás színjátzó képességével szinte elém varázsolta azt a jelenetet, amely a megyeházán a hatalmas ur előtt végbement. Ebből azt az impressziót merítettem, hogy Kisfaludy Józsefné valamikor kitünő színésznő lehetett és a sors szeszélye következtében nem került a híres színésznők sorozatába.)

— A jó főispán azt tanácsolta, hogy fiacskámat, a kis Józsit adjam árvaházba, én pedig legyek színésznő, mert kitünő előadóképességem volt már akkor is. Ugy is tettem. A fiamat Gyulafehérvárott beadtam az árvaházba, én pedig elmentem Brassóba, ahol akkor Fehérváry, a kolozsvári direktor tartott nyári előadásokat. Az igazgató azt mondta: az őszön felvesz, várjak addig. Nekem ám kenyér kellett és lementem Vizaknára Barna társulatához. Ez volt a végzetem, mert így névtelen vidéki színésznő

maradtam. A tehetségem révén a Népszínház tagja lehettem volna, de így a vidéken ragadtam mint komikáné. Solymosy Elek mondta régen, hogy nekem a Népszínházban volna a helyem. A 70-es években Aradon is sokáig működtem Szabó Antallal, Benedekkel, Polgárral. Közben szegény fiam megvakult; akkor majd megörültem a fájdalomtól. Fiatalon halt meg szegény egyetlen magzatom. Később én is megbetegedtem; sűrű hályog nőtt a szememen a sok éjszakai tanulástól. Akkor nyugdíjba mentem. Ennek már husz éve.

— És azóta egyedül lakik?

— Mindig egyedül laktam én. Amióta az uram meghalt, egyedül éldegélek tisztességgel, becsületben. Kimondom nyíltan: én a színésznépet mindig kerültem. Velük nem barátkoztam. Uricsaládokhoz jártam. Képzelterti, milyen nagy lelkierő kellett ahhoz, hogy ezen a pályán tisztességben éljek ennyi évekig.

— ... Ugy van, most a nyugdíjamból élek. Evente 180 forint nyugdíjam van. Valamikor több is volt, de a mi nyugdíjunkt folyton leszállítják. Nem tudom, hogy miért. Bizony, én többet nélkülözök, mint amennyit szabad volna egy ilyen uricsalád sarjának. Lelki vigaszaim: a könyvek, az ujságok, amit a jó szomszédok adnak. Azért tudok én mindent, ami a világban történik. Néze, összegyűjtöttem a Szilágyi Dezsőről szóló vezércikkeket, tudok én mindent, még a gaz miniszterek dolgait is. Mind, mind...

— Színházba már nem járok; két évvel ezelőtt voltam utoljára az aradi színházban. A Félistenek című darabot adták. A Kesztyer-pár kedvéért mentem el. Azokat nagyon szeretem. De azért most is tudom, hogy mi történik az aradi színházban. Tudom, hogy Szendrey egy nagyon okos igazgató és hogy most valami Anna, vagy Nusika a primadonna. Hallom, jól megy a sora. De erről ne beszéljünk, mert elfog a szomorúság, — mondta és barázdás arcán könyvek csorogtak végig...

KEZEIM.

Mily szelidek és engedelmesek,
Hogy vésnek, ásnak és faragnak,
Ök solgái milyen szeszélynek,
Aldozatnak, gögnek, haragnak.

A kalapomat mélyen emelik,
Es számhoz szállítják az ételt,
Habozni még nem láttam őket
S nem ismerik a gyáva kételyt.

Megsimogatják, akit szeretek,
Ha kivánom a szennybe turnak,
Ha akarom, gögős királyok,
De ha tetszik, lopni tanulnak.

Szegény, kopott, bus rabszolgateczek.
Néha rémulve nézek rátok:
Ha fellázadnatok egy éjjel,
S amig alszom, megfojtanatok.

KEMÉNY SIMON.

Mileőt bármit építene!
Kérjen tervet és
-- költségvetést

Nádrai Mihály

képesített kőműves-mestertől ...
Arad, Fejsze-utca 34. sz. s meg
for győz dni. ho y ugy ár mint
kivitel tekintetében meg lesz
elégedve. 4499

A grófnétól — a napszámos asszonyig . . .

Gazdagok és szegények a drágaságról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24.

A tejjel és mézzel folyó Kánaánban éhínség fenyegeti a népet. Elviselhetetlen drágaságról, hus-, tej-, kenyérinségről, a mindennapi életfentartás elemi eszközeinek, a legszükségesebb életelelementumoknak a hiányáról, elviselhetetlen, hallatlan megdrágulásáról panaszkodnak nap-nap után az emberek. A hazai bölcsei, a nép vénei és előjárói sűrű tanácskozásokat tartanak, ankétekre gyűlnek össze, amelyen több órás beszédekben csépelik a szót és csépelik le egymást és a sok beszéd, a sok üresszó nyomán nem történik semmi. És senkinek sem jut eszébe, hogy ebben a végtelenül fontos kérdésben talán meg kellene hallgatni másokat is, akik elsősorban, legközvetlenebbül érzik a drágaság súlyát. Az asszonyokról van itt szó. A feleségekről, a családjairól, a háziasszonyokról, akiknek tapasztalására, leleményességére és ötletességére, praktikus tudására jelenleg sokkal nagyobb szükség van, mint a nemzetgazdaságtan egyetemi tanárainak theoretikus szakismeretére. Az „Aradi Közlöny” az asszonyokhoz fordult, tőlük kért felvilágosítást és megoldást. És a megoldást — hisszük — meg is kaptuk. A háztartás kibillent egyensúlyát a toalett képes csak helyreállítani. A toalettek számát kell redukálni, a luxust kell csökkenteni, az igényeket kell mérsékelni addig is, míg a nemzetgazdaságtan tanárai megtalálják a nagy megoldást, amely az élet olcsóbbá teszi. Csináltassanak az asszonyok évente egy toalettet kevesebbet, rendeljenek egy kalappal kevesebbet és a marhabus kérdése, addig is, míg a szerb határt, megnyitják tárgytalanná válik. A tanács jó, a kivezető út megvan adva, most csak a követése van hátra, hogy a drágaság némileg elviselhetővé legyen. Nem kell okvetlenül nyolc koronás helyekre menni a koncerten és az egyszerűbb helyen az egyszerűbb toalett is megfelel.

Itt adjuk sorra először azoknak az ur-asszonyoknak a nyilatkozatait, akiket a drágaság kérdésére nézve meginterjuváltunk.

Látogatás aradi urhölgyeknél.

Legelsőbben az urinőkhöz fordultunk s megkérdeztük, mennyiben érinti őket a drágaság pusztítása és mit tartanak a célszerű eszköznek e nehéz gazdasági baj orvoslására? Meg kell jegyeznünk, hogy sokkal több urinőhöz, az előkelő hölgytársaságok több neves szereplőjéhez fordultunk, de nem kaptunk kielégítő választ. A legtöbb helyen ezt a sztetotíp feleletet adták kedves mosoly kíséretében: „Ez a kérdés a férfiak dolga. Törjék a fejüket

ők azon, hogyan lehetne segíteni a nagy drágaságon.”

Akik voltak szivesek feleletet adni, azoknak véleményét betárendben itt közöljük:

Dr. Fábry Sándorné

(az Arad-csanádi vasut vezérigazgatójának neje)

következőképp fejtette ki véleményét a drágaság kérdéséről.

— Mit szólok a drágasághoz? Azt, hogy tényleg megvan és szinte elviselhetem. És elviselhetem főleg a középosztálynak, amely ma jórészt ugyanazokból áll, akiknek családja fix fizetésre van utalva, vagyis a hivatalnokoknak, akik jövedelmüket nem tájthatják az árak és teljesítmények ellenértékének emelkedési szerint, amint jórészt megtehették azt a kereskedő, a munkás. A drágaság ugyanis egy relatív fogalom: az árnak s a teljesítménynek viszonya a pénzhez. Amerikában, Angliában, hol e viszonylat már sokkal magasabb fokozatot ért el, mint nálunk, a mi áraink nem volnának drágák. Nálunk sem érzi a gazdag a folytonos drágulás korlátozó s az igények kielégítésének megbénító hatását, sőt nem érzi a munkásosztály sem, mely kis igényei mellett tíz év óta több, mint száz perccel bírta felemelni a munkabéretet; érzi azonban a hivatalnok kar, mely a fokozatos drágulással szemben fix jövedelmére van utalva. Innen is ered a fix fizetések minden osztályának törekvése javadalmuk időnként való felemelése iránt s így indokolt is e törekvés.

— Hol van tehát a segítség? Azt ne tőlem kérdezze. Mi asszonyok családi szűk körünkben védekezhetünk a drágasággal szemben takarékossággal, igényeinkről való lemondással, gazdaságosabb beosztással. A drágaságnak azonban sokkal mélyrehatóbb nemzetgazdasági okai vannak, mintsem hogy azokra mi rá mutathatunk, s az orvoslás módjait megjelölni tudnánk. Napról napra olvasom, hogy férfiak, hivatott szakemberek tanácskoznak a fontos kérdés felett, de hogy valamelyes eredményt tudnának felmutatni e tanácskozások, azt nem olvastam. Hogy gondolja tehát, hogy mi asszonyok tudnánk valami panaceát e bajra. Mindenesetre szükséges volna — nézetem szerint — a közéleti terén, mely téren a legnagyobb rétegeket és a legérzékenyebben sújtja a drágasági, hatóság intézkedéseket fogantatni, hasznára nem dolgozó városi közkertészeti, s hasonló intézmények által; e mellett, asszonyi szemmel nézve, nem tudok más orvoslást, mint: az igények céltudatos leszállítását. Ha mérsékeljük igényeinket a minimumra, ha lemondunk teljesen a luxusról, akkor oly mérvben fog kevesbedni a fogyasztás, hogy nyomom kell követnie a kínálatnak olcsóbb árakkal az iparosok, kereskedők stb. részéről. Ez egy természetes védelem, de természetes következménye is annak a bekövetkező állapotnak, midőn már a jövedelmet majd egyáltalán nem lehet fokozni — mert hisz természetesen ez nem emelkedhetik végletekig — s akkor elemi erővel fog megnyilatkozni az árak és teljesítmények igénybevételeiben a reakció, s ezzel az árak leszállása. Addig is azonban csupán észszerű takarékossággal, lemondással, s a luxus teljes mellőzésével tudunk mi asszonyok — úgy a hogy — védekezni a drágaság ellen.

Lócs Rezsóné

nem hiába a gazdasági tanácsnok felesége. Olyan szakszerű előadást tartott a drágaság okairól, hogy ez a beszéd megállotta volna helyét a budapesti ankéten is. Eleinte ugyan szerényen húzódozott:

— Ugyan mit akarnak tőlem? Csak nem szabad az uramat dezavualni. Ha ők nem tudták a kérdést megoldani, mi egyszerű asszonyi fejvel csak nem előzhetjük meg őket. Ez nagy udvariasság volna az egész férfinemmel szemben is. Különben feltétlenül kell a kérdésre válaszolni? . . .

— Feltétlenül.

— No hát akkor én két okra vezetem vissza ezt a nagy drágaságot. Az egyik gazdasági: az évek óta tartó takarmányhiány, minek következtében a gazdák állataik nagy részét kénytelenek voltak eladni, így azután a növénytermelésben, borjában nagy a hiány és a kínálat egyáltalán nem felel meg a keresletnek. A marha ára azután felszoktatta az aprójószágét is, mert az még mindig kiadósabb és a kofák kiváló gazdasági érzékkel ismerik fel ezt a körülményt. A másik ok ettől különböző. Ez inkább lélektani. A magyar embernek az a tulajdonsága, hogy szeret jól élni. És míg Németországban, ahol pedig többet keresnek az emberek, kevesebbet költenek a gyomrukra és nem tartják elkerülhetetlenül szükségesnek, hogy kétszer egyenek hus napjában, nálunk valóságos szállóige lett, hogy: „Szegények vagyunk, de jól élünk.” De amellett szeretünk szépen öltözködni is, meg színházba is menni, meg mulatságokra is eljárni és nem tudjuk elhatározni, hol kezdjük meg a spórolást. Ez a mi legnagyobb bajunk, azt mondhatnánk: ez az új magyar átok.

— És hogy lehetne segíteni a dolgon?

— Ami a husdrágaságot illeti, ezen talán az amerikai marha segíthet, bár ugy hallom, ez elé is nagy akadályokat gördítenek. Ami pedig a többit illeti, hát erre az a tanácsom: lemondani, lemondani. De hiszen ezt könnyebb mondani, mint megtenni.

Dr. Mülek Lajosné

(közjegyző neje).

— A kereslet és a kínálat közötti egyensúly adja meg a kereskedelmi összes dolgok árát. Ha a kereslet nagy és azzal szemben a kínálat csekély: úgy okvetlenül magas, drága árak állanak elő. Ugyanezen törvény érvényesül a társadalmi életben. Ha kiadásainkat, igényeinket anyagi erőnkhez alkalmazzuk, arra költünk, mire indokolt szükségünk van és addig, míg anyagi képességünk engedi: akkor és addig a drágaság súlyát nem érezzük. De ha az igények jogos határát túllépjük, ha kiadásainkban nem az anyagi erőhatár érvényesül, hanem azt átlépve a divatszeszély, a kívánságok, vágyak és igények egész serege vezérlik életünket, ha elvonjuk a „szükségesek”-től azt, ami azokra kell és megvan és kielégíteni kívánjuk és akarjuk fényűzésünket, versenyre kelünk tehetősebbekkel, ha tovább nyújtunk, mint ameddig a paplan ér: akkor a „mindennapi” drága lesz; drága még akkor is, ha egyébként nem létezik drágaság. Ha vissza tudnánk térni a helyes keretbe, ha igényeinket a lehetőség és saját jogos szükségletünk szabályozná, ha nem „mást” nézve, de a „magunk” helyzetét ismerve, így és ekként élnénk, a társadalom ilyként eselekednék: megszűnnék a drágaság, nem éreznék annak nyomasztó voltát.

Legalkalmasabb

4471

reték, tükrök és disztárgyak a legolcsóbb gyári arakban kaphatók nagyban és kicsinyben, kitűnő tisztelettel

Karácsonyi és újévi ajándékoknak Özy Sütő Józsefné

ajánlom ujonnan felszerelt üzletemben egymint: üveg és étkező, kávé, tea, mocca készletek, lámpák, alpacca és china ezüst tárgyak, modern képek

ARAD, Forray-utca 2c. sz.

Városi és megyei telefon 478. szám.

BERUKKOLÁS A

érik ezt erősen, akik nem emelhetik a jövedelmüket. Én értem a panaszait és sajnálom is őket, de hát végeredményben csak azok fizetnék ezt meg, akiket amugy is súlyos teher nyom, mert hát ez újabb adóbeli megterhelést jelent. Hogyan lehetne segíteni a dolgon, ez a nagy kérdés. De erre aztán már igazán nem tudok felelni. Forduljon inkább az uramhoz . . .

A nép véleménye.

— A szegény asszonyok otthonában. —

A paloták után a kunyhókba siettünk véleményért: hogyan lehetne megszüntetni a nyomort, a drágaságot? Siralmas képek fogadtak. Kicsi lakásokban egymásra zsufolt nyomorgó családok. Az asszonyok véleményére voltunk kíváncsiak, nem a férfiakéra, akiknek gondolkozását, a nyomorról való vélekedését erősen befolyásolja a szocializmus hódítása. Az egyszerű paraszt asszonyt kérdeztük meg: hogyan gondolja ő a drágaság enyhítését? Sirás és jajgatás volt rá a felelet, amint itt következik:

(Krivoszka Sándorné.)

Külvárosok utcáit járom. A nyomor tanyáit keresem. Dehogyan is kell keresnem, hiszen lépten-nyomon előbuknak a nélkülözés, az inség egy-egy kiáltó példája. Tétovázva állok meg az utcán, vajjon hová menjek? Eh, nem habozom sokat, találmra benyitok a Közép-utcában egy alacsony, zsutfedeles ház piciny rozoga kapuján. Elhanyagolt,

piszkos udvar tárul elém, nagy tócsákkal, bokáig érő sárral. Egynéhány maszatos gyerek hancurozik az udvar kevésbé sáros részén. Beléptemkor kíváncsian rám meresztik a szemüket, majd egy alig három éves gyerek élesen kiáltani kezd:

— Mama, mama, jött valaki.

A kiáltozásra az egyik lakásból szegényesen, tisztátalanul öltözött sovány asszony lép ki. Hamarosan alig lehet megállapítani, hogy milyen idős, beesett arcán mély barázdákat vágott a nyomoruság; szomorú, megtört nézése szemével gyanakodva, kíváncsian néz végig.

— Kit tetszik keresni?

— Nem keresek én jó asszony senkit: azt szeretném csak tudni, hogy ebben a drága világban hogy élnek?

Az asszony ösztönszerűleg visszalép, a szemére huzott kendője alól olyan furcsán tekintget rám.

— A mi nyomoruságunkat akarja megnézni? No, mondhatom nem sok öröme, mulatsága telne benne. De hát miért kíváncsi erre, miért akarja felbolygatni ezt, úgy se igen tudhat segíteni azon.

Röviden elmondom neki látogatásom, kíváncsiságom tulajdonképeni célját, mire az asszony megnyugszik.

— No ha épen mindenáron látni akarja a szegény nyomorult tengődésünket, hát akkor tessék beljebb kerülni.

Nem a legszivesebben tettem eleget az invitálásnak, meghajolva kellett belépnem az alacsony szurtos, kellemetlen illatú konyhába, amely egyuttal lakóhelyül is, vagy legalább is alvóhelyül szolgál

valakinek a osaládtazok közül, mert a kis konyha egyik zugában rozoga ágy látható. A konyhából nyílik az egyetlen mestergerendás alacsony szoba, amely ócska butorokkal van berendezve.

S az asszony beszélni kezdett, Monoton, lassu hangon tragédiát mondott el.

— Pár évvel ezelőtt halt meg az uram. Gép-munkás volt. Itt álltam egyedül, elhagyatva, minden támasz nélkül, három gyerekkel a nyakamon. A legkisebb alig hogy kikerült a pólyából, gügyögött csak. Kétségbeesve tépelődtem: mit csináljak. A másik két gyermekem is kicsi volt ahhoz, hogy keressen, az én támaszomra voltak utalva, s emellett a legnagyobb, aki kilenc éves volt akkor, vásott rossz gyerek volt. Dolgozni próbáltam, szolgálni nem mehettem, hiszen ott volt a legkisebb gyermekem, akit nem hagyhattam egyedül. Bejáróné lettem. Ezzel valahogy segítettem magunkon, de igazán csak valahogy. Alig pár forintot tudtam csak keresni, ez bizony nagyon kevés volt ahhoz, hogy megélhessünk. Nélkülöztünk, nyomorogtunk nap-nap után. Még kenyeret se igen tudtam szerezni a gyermekeimnek. A lelkem fáj, amikor egy-egy darab kenyeret adtam nekik, az volt a vacsorájuk. Megpróbáltam mindent, hogy sanyaru helyzetünkön segítsek, de semmi sem sikerült. Végre is, hogy csak ne léssem a gyermekeim éhezését, elhatároztam, hogy a gyermekeimet beadom az árvaházba. De csak a két nagyobb gyermekemet tudtam odaadni, a legkisebb úgy hozzá volt nőve a szívemhez, hogy nem tudtam megválni tőle. S most, amióta csak ketten vagyunk, a legkisebb fiammal, az akit kint az udvaron látott, azóta mégis csak tűrhetőbb lett

VÁROSHÁZÁRA

(Szövegét lásd a 53-ik oldalon.)

a sorunk. Kétféle szájjal kevesebb van most itthon, ez pedig sokat tesz. Azt azonban ne tessék gondolni, hogy valami rózsás életünk volna, csak éppen hogy élünk valahogy, szegényesen. Hust bizony ritkán látunk, de oly borzasztó drága most minden, hogy örülünk, ha jut akármi más az asztalra. Ha az ember egy-két forinttal kimegy a piacra, alighogy körülnéz, már vége a pénznek. Tengődünk egyik napról a másikra nyomorultul, bizony gyakran az is megeshet, hogy éhesen maradunk, majd hogy nem koplalunk.

— Mit gondol, lehetne valahogy segíteni ezen az irtózatosságon?

Tétovázva néz reám az asszony, súlyos neki nagyon a kérdés. Majd ötlöve-hatolva megszólal:

— Hogyan kéne ezen a nagy drágaságon segíteni? Tudja a jó isten. Meg kellene az egész világnak változni, azt hiszem, hogy ha ezen a nyomorító csapáson enyhíteni akarnánk. Mert nemcsak a piac, az élelem drága, nagy ára van most mindennek. Látja kérem, ezért a két kis lyukért nyole forint ötven krajcárt fizetek. Nem is bírnám ki ezt egyedül, de a szobában tartok egy lakót, az uramnak egy volt dolgozótársát, az majd annyit fizet, mint a mennyi a házbér. Hát még a fa milyen irtózatossá drága; bizony nagyon spórolni kell avval a kis fűtőanyaggal, amit nagy nehezen meg tudok szerezni. És így van mindennel. Hogy is lehetne ezen segíteni? A világnak kellene megváltozni...

(Imre Istvánné.)

Az Illés-utcában vagyok. Amint ott álldogálok, az egyik házból éktelen gyermeksírás

hallatszik. Kíváncsi voltam, vajjon mit vétett a szegény szenvedő kis delikvens. Belépek a házba. Az egyik lakásból hallatszik ki a sírás, amelybe pedig korhóli szavak vegyülnek.

— Már megint rosszalkodtál. No várj, majd kiverem belőled a rosszaságot.

Közelebb megyek. Egy asszony irgalmatlanul ver egy pufók képű öt hat éves gyermeket, akinek szemeiből patakként hullanak a könnyek, a kezében egy megnyomorított bábút tart, a sarokban pedig csöndesen, hangtalanul sirdogál egy picinyke baba.

— Ugyan ugyan, jó asszony, mért bántja olyan nagyon azt a szegény kis fiút, kisírja már a lelkét is, szólítom meg az asszonyt. Az meglepetve néz rám, önkéntelenül elengedi a kis fiút, akit addig ugyancsak keményen megmarkolt. A gyerek persze felhasználta a kedvező alkalmat, s hamarosan kisurrant a sujtoló kezek közül.

— Muszáj megvernem ezt a rossz kölköt, mondta az asszony, felfordítja az egész házat. A kis testvérének pedig soha nem hágy békét. Most is erőnek erejével elvette tőle a babáját, s addig piszmogott vele, csavargatta, forgatta jobbra balra, amíg teljesen tönkre nem tette. Elég sok bajom van ezzel a két rajkóval. Az unokáim, mutatta be végül az asszony a két apró legénykét.

— Hát az anyjuk merre jár ilyenkor?

— A piacra ment, s a nyakamon hagyta a két gyermeket, hadd bajlódjak én velük. Különb, ha itthon is van, akkor se nagyon jár utánuk. El van nagyon foglalva, dolgozik naphosszat. Virágot köt, meg koszorukat csinál.

— Hát nincs a leányának férje?

— Dehogyan nincs, a vaggongyárban dolgozik, de olyan sovány a kereset, hogy abból bizony nem igen lehet megélni. Így hát a lányomnak is dolgoznia kell.

S az asszony nógatás nélkül el kezdett beszélni, megindult a panaszok árja:

— Nagyon nyomorult az élete a szegény embernek. Küzködik, kinlódik s nincs semmi látszatja. A vöm bizony eleget dolgozik, megkinlódik azért az egynehány koronáért, amit szombatontként hazahoz a gyárból. Abból kellene aztán éléni egész héten, csak hogy nem megy. Akárhogy is összehuzzuk magunkat, csak nem bírunk belőle kijönni. Pedig igazán mondhatom, hogy nem élünk valami fényesen. A lányom is kénytelen dolgozni, hogy a mindennapi élelmünk meglegyen. Amíg jobban bírtam magamat, én sem ültem tétlenül, mosni, megvasalni jártam, de bizony már nagyon megviselt az a sok nyomorúsággal, kinlódással teli esztendő, nem bírják a lábaim már az egész napi álldogálást, szaladgálást.

— Mit szól a mostani nagy drágasághoz?

— Igazán semmit, ez már nem igen rontott a mi sanyaru helyzetünkön. Hiszen azelőtt se volt valami olcsó az élet, bizony éppen elég drága világ volt az elmúlt években is, és az, hogy most egy kevéssé feljebb ment mindennek az ára, hát kellemetlenül érint bennünket, mert mégis csak nehezebbé teszi a megélhetést, de nem volt váratlan, nem jött hirtelen.

— Mit gondol, hogy lehetne segíteni valahogy ezen a drágaságon?

— Nehéz dolog erről, így hamarjában mondani valamit. Tudja az isten, hogy is lehetne ezen a nagy drágaságon segíteni. Hiszen talán nem is az a baj, hogy mindennek olyan nagy az ára, hanem azt hiszem, az a súlyosabb hiba, hogy kicsi a kereset. A fizetést, a munkabért kellene felemelni, akkor talán megjavulna minden. Talán ez segítene a dolgon, mert azt olvastam az újságból, hogy nem igen tudják a

módját, hogy is lehetne megszüntetni a nagy drágaságot, pedig eleget megpróbálkoztak vele.

A gyerekek kinn hangos örömrivalgásba törtek ki, az anyjuk jött haza a piaéről.

(Özvegy Simonics Jánosné.)

A Kossuth-utca egyik pincelakásában nagy teknő mellett találtam egy görnyedő öreg asszonyt. A göztől alig látni. Miközben a vén asszony a kezét és az arcát törülgette, szomorúan panaszkodott:

— Nem is jó beszélni a drágaságról. Tessék például, megnézni engem. Én amióta csak élek, mindig nehéz munkával foglalkozom, még sincs semmim. A lányomat tizenhat éves korában elvette egy lakatos, aki elvált ember. De nemsokára megunta a leányomat, tőle is elvált és most meg az első feleségét vette el a gazember. Azóta a lányom is velem dolgozik. Mosunk hajnaltól estig. Uri házakhoz dolgozunk, de a mult héten is ott kellett hagyni két tisztisaladot. Tessék elképzelni: öt-öt forinttal tartoztak vagy három hónapig. Minden héten elmentem hozzájuk, hogy megkapjam a pénzem. Amikor odamentem, majdnem mindig nagy vendégeskedés volt. A finom bor csak úgy folyt és a nagyságák selyemruhákban voltak. És mégis azt üzenték ki, hogy nincs pénzük. Végre aztán meguntam és otthagytam őket. Azóta nem megyek ezekre a helyekre, akárhogy hívnak. Ha már a gazdag emberek se fizetnek meg azért, amiért megdolgoztunk, akkor mit szóljon a szegény nép?

— Pedig tessék elhinni, hogy a gazdagok az okai a nagy drágaságnak, mert ők olyan sok minden jót vásárolnak, hogy az eladók ezért föl merik emelni a portékájuk árát. Gondolják magukban: hiszen a bolond gazdagok úgy is megadnak érte minden pénzt. Ha a gazdag nagyságák kevesebb húst vitetnének haza, ha megelégednének avval, hogy csak minden második napon legyen hús az asztalukon, akkor más világ lenne; akkor látnák a mézárások, hogy olcsóbban kell adni a húst, mert különben a nyakukon marad. Akkor néha-néha a mi begyünk is élvezne egy kis húst. De így soha se eszünk, pedig én többet dolgozok egy nap,

mint a finom kezű nagysága egy hónap alatt.

Igy beszélt az öreg, sorstüdőzött mosoné és átszellemült az arca; szinte önmaga is kezdte azt hinni, hogy mind igaz, amit a fantáziája mondatott vele . . .

(Nem így volt régen . . .)

Valami szomorú, ütött-kopott, rozoga cégtáblát látok a falon, egy kicsi ajtós üzletke előtt. Művészet kitalálni, vajjon mi is lehet azon az ócska, viharvert táblán. Hosszas találgatás után lassankint nagynehezen kibetűzőm a nevet:

Dlogopil József
uri és papi szabó.

Benyitok a nyikorgós ajtón s egy pillanatra meghökkenve állok meg az ajtóban. Homályos, füstös kis helyiség, az egész alig öt-hat lépés széles és hosszú. Az ablak előtt apró vézna ember öltöget szorgalmasan, mellette két inasgyerek sűrű-forog, a szoba, vagy műhely — vagy nem tudom én, micsoda — egyik sarkában kis takaréktűzhely áll. A szoba hátsó részét avatlatlan vizsgálódó szem elől függöny rejtje el. Amikor belépek, a kis emberke szolgálatkészen ugrik fel, a függöny is meglibben egy kissé, egy női fej látszik ott egy-két pillanatra.

— Mit tetszik parancsolni? — szóló szolgálatkészen a kis ember.

Tétovázva állok néhány pillanatig, majd lassan előadom jövetelem célját. Amint megérti, hogy mit is akarok, elborul az ember arca.

— Ugyan kérem, elég a mi bajunkat csak magunknak tudni, mit kell azt kidobolni.

Az aggodalmaskodót megnyugtanni igyekezem; nem mondhatom, hogy valami nagy sikerrel kecsegtetett a kísérletem, de segítségemre jött az asszony, aki időközben előbujt a függöny mögül s így kettőzött erővel hamarosan leszedtük a lábáról az aggodalmaskodó férjet. Leültetnek s az asszony meg az u-a felváltva beszélnek:

— Egy cseppet sem rózsás a mi helyzetünk. annyi szent. Munka nem sok akad, sok a konkurrens is, szóval nehezen megy az üzlet, — mondta az ember.

— Bizony, — szóló közbe az asszony — nagyon, de nagyon keservesen élünk. Az emberek nem koptatják a ruhájukat, vagy micsoda, én nem tudom. Azt látom, hogy ami munka jön, az foltozás, vasalás, mind ilyesféle. Mondhatom, valóságos örömművészet van, amikor egy-egy öltöny megrendelést kapunk. A kereset kicsi, az élet pedig igen drága. Ha ez a nagy drágaság még sokáig így tart, nagy éhínség lesz ebben az országban, majd korpa-megfűrészpör-kenyeret fogunk enni. Nem is nagyon tudom, hogy mi lesz velünk, — folytatta az asszony — ez már így nem tarthat sokáig. De nem voltunk ám mi mindig ilyen rossz sorban. Nehány évvel ezelőtt bezzeg másképp ment minden. Tessék körül nézni, ez most itt mindenünk: lakás, műhely, minden. Pedig kétszobás lakásban laktunk azelőtt, de nem lehet, a házbér is magas, az élet is drága, munka meg nincs.

S miközben szomorú arccal ezeket a fájó szavakat mondja, fellebbenti a függönyt.

— Ez a hálószobánk.

A szűk kis zugban egyetlen ágy van s talán régi jó időkből egy piciny éjjeli szekrény, egyéb semmi.

— Mit gondolnak lehetne segíteni ezen a drágaságon és hogyan?

Meghökkenve néz rám mind a kettő. Fogas a kérdés nagyon. Látom a homlokon összehúzódni a ráncokat, gondolkodnak. Megint az asszony szólal meg:

— Nehéz dolog erről így hamarjában mondani valamit. Biz én nem tudom, nem ilyen szegény egyszerű embereknek való ez. Ott vannak az urak, a városi urak, azoknak kellene valamit csinálni. Találjanak ki ők valami jó megoldást, hogy a drágaság enyhítve legyen. Nekik több eszüknek kell lenni.

Az

Aradi polgári takarékpénztár

részvénytársaság

Részvénytőke 3.600,000 korona.
Tartalékok 1.400,000 korona,

tőkebefektetésül

ajánlja a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett 4624

5%-os zálogleveleket

Betéteket tiszta 4 és fél százalékkal kamatoztat.

Hivatalos helyiség:

Andrássy-tér 21. szám I. emelet.

Pártoljuk a hazai ipart!

Jó izlés! Kitűnő munka!

Egy próba megrendelés meggyőz mindenkit arról, hogy

Dandi Mihály

uri és női cipészetében

a legkényesebb igényeket is kielégítő munka készül. A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

24 óra alatt

mindenfajta munkát készítenek garancia mellett.

4617

Maradok kitűnő tisztelettel

Dandi Mihály,

uri és női cipész,

Arad, Széchenyi-utca 1. szám.

Majd lemondólag intett a kezével:

— Ugy se lesz ebből semmi. Kár rája a szót vesztegetni. Előre tudom már, akármit is fognak csinálni, a végén minden a régiben marad. Hisz itt akartak hatósági mézárásokat csinálni, miért nem állították fel? Itt csak mindig beszélnek, beszélnek s a végén minden úgy marad, ahogy volt.

(„Egyszer hopp“ . . .)

A nyomor nemcsak a külvárosi házikókban tanyázik. Bent a város szívében is hány olyan család van, amelynek fentartója esténként zugó aggyal tér nyugalomra, azon gondolkozva, vajjon mit is fog holnap enni a család? A városnak ugyszólván kellő közepében szép nagy ház foglal helyet. Ugy látszik mintha ott csupa boldog, megelégedett ember lakna. S közvetlenül a kapubejárat mellett, keskeny lépcső víz le egy pince-lakásba S. J.-hez. A lépcsők sötét, alacsony, alig másfél lépésnyi térségre vezetnek, s ebből nyílik a „lakás“, amely egyetlen alacsony, hosszukás helyiségből áll. Ez minden, a konyha, szoba, sőt még műhely is; egyik sarokban ugyanis elárvalva áll egy cipész asztalka s rajta a szerszámok. A mester ur azonban nincs sehol. A felesége fogad, aki kérdésemre minden kerülgetés nélkül beszélni kezd:

— Hogy mit szólok a drágasághoz, a jó isten de tudja. Nehéz a mostani világban megélni, olyan irtózatossá drága most minden, hogy tengődünk, nyomorgunk csak.

— A férje jól keres? — kérdelem.

Panaszos áradat indul meg akkor az asszony ajkáról:

— Nagyon-nagyon furesa ember az én férjem. Azt mondják jó munkás, mindenki dicséri is munkáját, de van egy rettenetes nagy hibája: — nem szeret dolgozni. Amint tetszik látni most sines itthon, a városban kószál valahol. Egyszer neki durálja magát, hozzálát a munkához, s naphosszat dolgozik. De két hét után

megint elkezdi a semmittevést. Amig dolgozik, addig persze van kereset szépen; — s bizony jól élünk, mert az uram nagyon szeret jól enni, inni. Akkor aztán van minden, mert meg kell lenni mindennek, amit csak ő kíván. Én ugyan váltig mondogatom, hogy belátással kellene gazdálkodnunk, ne mindent elpazarolni egyszerre, de hiába mondom, meg kell lenni annak, amit ő kíván. Ennek az *uri életnek* aztán meg van ám a maga bőjtje, a keserű, sanyaru bőjtje. Az a pénz, amit az uram összerak, nem tart örökké, elfogy hamarosan, s én itt állok egyetlen fillér nélkül. Akkorra persze már ő is megunta a munkát, s egész nap dologtalanul sétál, természetesen nem keres semmit. Ilyenkor bizony nagyon keserves az életünk. Pénz nincs a háznál, enni pedig csak kell, s bizony úgy kell nagynehezen összekapartani valami kis ennivalót, hogy kinzó éhségünket valahogy elüssük. Ez a koplalási időszak is eltart jó egynehány napig. Az uram persze engem okol, veszekszik velem, amikor eléje teszem a sovány ebédet. Végre aztán, amikor már nem nagyon bírja tovább a koplalást, elmegy munkát szerezni, s neki ül újra a munkának. Ekkor megint elkövetkeznek a jó idők. És így megy ez a komédia mindig váltakozva, egyszer dúsulva az ételekben, másszor pedig a száraz kenyér után is vágyakozunk. Most a koplalási idő van rajtunk, — mondta az asszony s szomorú arcán valami fájdalmas mosoly futott végig, — burgonyaleves van ebédre, egyéb semmi.

— Hát akkor maguk alig érzik a drágaságot, ugy-e?

— Igaza van a tekintetes urnak. Ha az uram dolgozik, akkor úgy költekezünk, hogy nem is alkuszunk és akkor nekünk semmi se drága. Mikor meg nincs pénzünk, akkor úgy se érezzük a drágaságot.

Berukkolás.

(Az 50—51. oldalon közölt képhez.)

Megizlelni a közszereplés
Puha, izes kalácsát,
A torony alá bevonulnak
Az új városatyácskák.
A Zsiga tizedes szavára
fület nyújt valamennyi:
„Szép ez a hivatal, azonban
Nem köll komolyan venni.“

Nem árt némely napon beszélni,
Mert ez a dolog rendje,
Néma legényekből nem állhat
A város parlamentje.
Elméssen közbeszólni nem kell
A vitáknak hevében;
Az ujság ugyanis szánkba adja
Mű odailik épen.

A tanács arra van, hogy szidják,
A rendőrség, hogy üssék,
A javaslat, hogy elfogadják,
Mikor arra van szükség.
Az indítóány, hogy kiadassék,
Egy ad hoc bizottságnak; —
Ti se fudhattok változtatni
E rendjén a világnak!

A pótdó, hogy növekedjék,
S hogy nőjön, az adósság, —
A városatyaságnak utján
Gyéren teremnek rázsák.
Savanyuk a régi legények
És ti se lesztek mások,
Nem juttok ti se többre, mint az
Öreg bakák, zupások!

Valódi

francia mellfüzők.

Valódi francia mellfüző-különlegességek kizárólagos raktára

Varga D. Dani

Arad, Andrásy-tér 20.

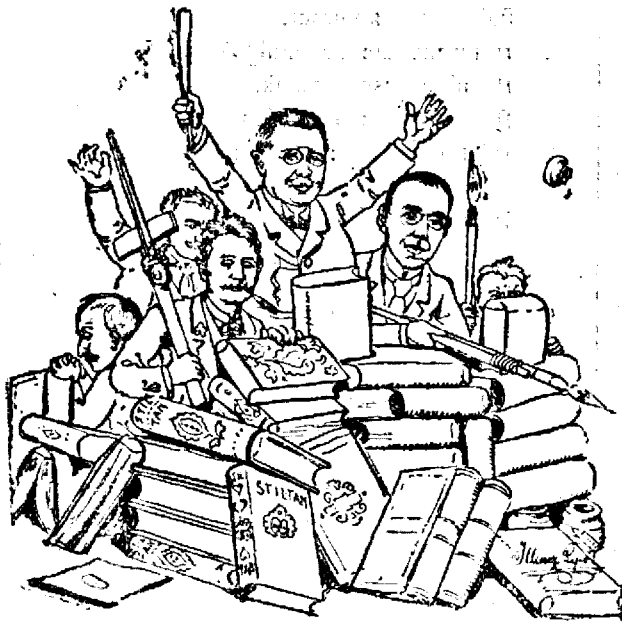
Ernyőkülönlegességekben dus választék. Javítások és villany-
ernyőkészítések elfogadtatnak.

4577

Városi és megyei telefon 808.

Városi és megyei telefon 808.

Tanárok a barrikádon.

A gimnázium s a reál
Tanára mind a győpre áll.
Sőt a mín áll, nem is a győp.
De a győpnél sokszorta több:
A barrikád!
És karrikát
Vetnek az egyébkor jámbor szemek
S a dühtől a plajbászuk is remeg.
A buktatásra sulyt egy sem helyez
És szól a tanár márzelyesz:
„Ki az osztályterembe porlasz,
Első professor, ki a torlasz!
A koplalással im beérjük.
Ilyen olcsóért
Es kedves szóért
A tudományt többé nem mérjük.
S ha huzunk is kell e nehéz ígát:

Bemondjuk az amerikát.
Nem adunk négyest, ötöt se hatot,
És nem javítunk több dolgot,
Nem ír osztálykönyvbe kit se tanárja
S nem hívunk senkit konferenciára.
A kulturát hadd szégyenitse,
Mi nem buktatunk el senkit se,
Ha nincs is esze egy falatnyi,
Tanár, csak egyet köll buktatni...
... S üvöltik, végső dühbe forrván:
„A kormányt!”

Próbanépszámlálás Aradon.

— Kisemberek ellesett titkai. — Ami nem kerül a statisztikába. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24.

Néhány nap mulva megkezdődik az egész országban — és így Aradon is — az általános népszámlálás. A nép összeszámlálása mindig fontos volt, de most tetézi ennek jelentőségét, hogy a népszámlálásról készült statisztika alapján fogják megcsinálni az új választótörvényt: az általános választói jog törvényét.

Aki valaha statisztikát készített, az tudhatja, milyen nehézségek fordulnak elő az adatok beszerzésénél. Különösen a népszámlálásnál, ahol az adatok elkészítésénél a közönség bevallására vannak utalva az adatgyűjtők.

A néhány nap mulva megkezdődő általános népszámlálást megelőzően az Aradi Közlöny szerkesztősége amolyan kis próba-népszámlálást rendezett annak demonstrálására, hogy mennyire megbízható az a statisztika, amit a közönség önbevallása alapján készíte-

nek. Munkatársaink Gáj külvárosban végeztek próbanépszámlálást, ami igen érdekes tanúságokkal szolgál. Persze nem csupán a hivatalos adatokra vonatkozólag, hanem általánosságban is.

Főlemlítünk néhány jellemző tapasztalatot. Ezek közül első sorban feltűnő és általános — a köznépről beszélünk, mert ez a legérdekesebb — az a bizalmatlanság, amivel a bizottságot fogadják. (Megjegyezzük, — s reméljük ezt a kis turpisságot a közönség megbocsájtja — hogy megbízható véleményt mondhassunk, hivatalos személyeknek mondtuk magunkat). A nadrágos ember a parasztnak mindig bizalmatlanságot kelt, különösen akkor, ha olyan fontos dologról kérdezősködik, mint a jövedelmi adó stb. Tapasztaltuk is, hogy hamisan mondtak több adatot. Az egyik helyen például hosszaskertelés után bediktálták, hogy hetven korona adót fizetnek. Mikor aztán célzásokat tettünk arra, hogy akinek sok az adója, annak le fogják szállítani, akkor kitűnt, hogy nyolevanhat korona adót fizetnek. A jövedelem bevallásánál mindenütt kerteltek, ötltek-hatoltak, sőt az életkor megállapításánál is bajok voltak. Egyik azt tudta, hányban született, másik azt, hogy hány éves, némelyik meg egyiket se tudta. Egy menyecske például azt vallotta, hogy 25 éves és mikor megkérdeztük hányban született, kitűnt, hogy 1881-ben. Megpróbáltuk a parasztnak a számláló iv kérdéseit felolvasni, amire persze a legtöbb helyen nem tudtak válaszolni, mert nem értették a kérdést. Ezenkívül sok igen jellemző dolgot láttunk, amik az alábbi riportból önmaguktól kitűnnek.

Vasárnap délután jártunk Gájban a próbanépszámlálás megejtése végett. Mondhatom, nem eléggé készültünk el erre az expedícióra, s így csak vezetőnknek köszönhetjük, hogy az óriási sár-

Az aradi hitelbank és takarékpénztár

(Salacz Gyula-utca 6. szám.)

Zálogosztálya egy év leforgása alatt 8000 betevőnek 180,000 korona hitelt nyújtott, mely hitelben a 2 koronás tételtől az 1200 koronásig minden összeg előfordul. A pénzüintézetben naponként mint belevő, kiváltó vagy hosszabbító összesen 80—120 egyén fordul meg, kik **azonnal** a legnagyobb készség és figyelemmel lesznek kiszolgálva. A kamat a törvénynek megfelelőleg csakis azon időszakra vonatik le, a meddig a zálogtárgy az intézetnél van elhelyezve, s ha a kiváltás a lejáratú idő előtt történik, a megfelelő időre a kamat vissza fizettetik.

== Takarékbetétek 5% kamatoztatnak. ==

Az aradi hitelbank és takarékpénztár

igazgatósága.

ARADI KÖZLÖNY

IRODALMI MELLÉKLET.

Gondolatok a Szent Estén.

Tizenkilencszáz éve annak, hogy a távol Keleten egy egyszerű szegény zsidó családnak gyermeke született, akinek születéséhez, gyermekkorához, életéhez és halálához a csodás események egész sorozatát csatolja a történelem. Ez az ember, aki Isten fiának nevezte magát, született, élt és meghalt. Napvilágot látott Betlehemben, ahová kol-dus szőlői eljöttek összeiratni magukat a népszámlálásra, s miután szállást sehosem találtak, már megoanták magukat egy barlang-féle üregben, amilyent mai nap is vójni szokott ott a távol Keleten magának az arab, hogy barmainak legyen istállója. Ift született Ő. S ez az istállóban született gyermek fordulópontja lett a világtörténelemnek, s az új idősámítás első évét születésétől keltezi a világ. Már születése csodálatos, élete pedig annyira különbözik századának jellemétől és korszellemétől, hogy Istensége nélkül egy örök, megfejthetlen talány lenne az emberiség szemében.

Míg az élohajhászó Róma építi márványpalotáit s hozatja oszlopszatos atriumaiba a parosi és lesbosi rózsamárványt; az aranyozott gerendákat Hymettosz hegyéről, s az épületek tégláit rabszolgái vérevel keveri be, — addig a verőfényes Keleten ott fekszik a királyok kirdlya rongyokba burkolva az istálló jászolában. Míg Róma ifjusága a gőgös renyhességnek adja át magát, s a bujaság eltompult érzetét művészetté emelt titkos eszközökkel ingerli; addig a távol Paleszfinában egy gyermekifju edzi nélkülözések és testsanyargatások között magát szent feladatának, az emberiség megoáltásának nagy munkájára.

Róma dőzsölői cedrus asztalok előtt tobzódnak s az aranyedényekből száll fel az illatfelhő, amelyet a sybarita szakácsok művészete készít. Osztrigák a lukrani tóból, pávák Jóniából, Tarentum olajbogyói, Tibur almái, melyek nem a testet elégítik ki, hanem csak az étvágyat ingerlik. Perzsa szőnyegek védik a dőzsölőket az utcák porától, a léghuzamtól, a gladiátorok vére fecskendezi be az

aranyedényeket. A falerni bortól megszedült fők halántékain ingadozó virágkoszorúk, s emberhussal táplált angolák egészítik ki a képet.

A homokos Judea pusztájában pedig a Holttenger sűrű, bűzhödt vize mellett böjtöl egy zsidó ifju s a zugó barlangok mélyében hajtja fejét pihenésre. A korinthusi oszlopcsarnokok alatt hemzseg a renyhe tömeg s márványfürdőkben mosakodik a plebejus. Összecsdül a Marsmezőre a rongyos nyelvész, az élohajhászó ifjuság s a bohócok vagy a bölcsészek beszédein röhög.

A Jordán partján is felhangzik az Ige, s nem egy népnek, hanem az egész emberiségnek szól mindörökké:

— Szeressétek egymást, amint én szeretlek titeket, — jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnék. Akinek két köntöse van, adja egyiket annak, akinek nincs. S aki a szegénynek egy pohár vizet ad az én nevemben, elveszi jutalmát . . .

Isten szeretetének van egy módja, amelyet mindenki megközelíthet. Ő az igazság; szeressük azért az igazságot. Ő a jóság, a tisztaság, az irgalmasság; szeressük azért az irgalmasságot. Ő volt a szenvedő, a meggyötört ember; szeressük azért a szenvedőket és a nyomorultakat.

Mi nem ölhetjük át az Űdoözítő térdeit, nem áztathatjuk könnyeinkkel kezeit és lábait, nem érinthetjük sebeit, de megtehetjük ezt szenvedő felebarátainkkal. S ha megtesszük, Krisztussal cselekszünk irgalmasságot.

Oh, ha minden ember teljesítené keresztény kötelességét a szeretet terén, nem volna e földön nyomor és nélkülözés. Mert az a bizonyos szociális olajcsepp nem egyéb, mint a keresztény szeretet, amely egyedül nyugtathatja meg e beteg, forrongó társadalmat, mint ahogy a viharos tenger hullámaint elsimitja a reá öntött olaj . . .

SÁMSON MADARA.

— ELBESZÉLÉS. —

Írta: GOZSDU ELEK

Sámsonnak hívták, mégis gyöngébb volt egy közönséges egérnél. Csodálkozásra ragadta a boltja előtt elsiető embereket, amint rettenetes, piros tenyereivel belódította a kávé zsákokat, a mázsás rizkászacskókat, bedobálta a cukorsüvegeket s aztán csupa tréfából fölkapott egy akós hordó heringet s mint valami macska beugrott füszerzámmal megrakott boltjába.

Az ilyen dolgot ő csak tréfának vette és nem egyszer emlegette vevői előtt, hogy emelt ő már nehezebb dolgokat is. Néha azonban, mikor kicsiny boltja kiürült, az áruasztal fölött vassodronyon függő kitömött koronás kigyóra bámeszködött s nem egyszer sóhajtott magában:

— Hej, hej! Bár mindene egyformán erős volna az emberek!

Széles, vörös tenyerével végig simította aztán ritkás, rendetlen szakállát és a helyett, hogy számadási után látott volna, leült egy zsák kávéra, egymásba kapasolta vasos ujjait és a lábát lógázta. A cukorsüvegekkel aztán bajlódhatott a gyerek, ki rövidre nyírt fejével, szeplős arcával, pohoska hasával úgy nézett ki, mint egy emse ürge.

Esteledett. Sámson megállott a boltajtó előtt és kibámult a szürke homályba; úgy tetszett, mintha az embereket olvasta volna össze, amint a meleg ital kergetve elrohantak a zöld elefánt mellett. Agyerekek megvilágított boltban az emberfej formára kifaragott kókuszdiók, számszerűen kettő-be rakott üvegszemekkel, mintha vigyorgó fintor pófákat vágtak volna rá, amint hirtelen megfordult és a csomagoló-papírok között piszmogó gyerekek nyers hangon odaszólt:

— Van-e a tálakban víz? Eppen most hoztam. Odatettem a szagos vizet is.

Hozd be az elefántot, zárd be a kirakatot, aztán lódulj haza!

A gyerek nagy nehezen becipelte a zöld elefántot, odatámasztotta a kávé zsákokhoz, nagy ügyel-bajjal bezárta a kirakat esőrömpölő vastábláit, eloltott egy lámpást, megrakta assebeit a szemszéd kis lánya számára mazsolaszőlővel és elrohant.

Sámson most betette az ajtókat és egyedül maradt a barátságos képű zöld elefánttal, mely arra volt hivatva, hogy üzletét vevőinek emlékezetébe és szívébe vésse. A zöld elefánt arcában volt valami barátságos, mosolygó vonás, ami Sámson zavarba hozta, midőn levetette kabátját, feltírte ingujjait és

rettenetes tenyereit elkezdte előbb tégladarabokkal, aztán barnás, erős lugszappannal dörzsölni. A sáfrány, a heringek erős szagát, a szappan, a faggyu, a kocsikenőcs erős bűzét hosszú kinlódás után levitte a téglá. Minduntalan orrához emelte kezét, fejét, széles szája mosolyra húzódott, hamiskásan odavágott szemével a barátságos képű elefántra, aztán izmos ujjai közé vette a kölni vizes flaskát.

Látható gyönyörrel csurgatta a másik tálba az illatos vizet s mosolygva nézte, amint a víz majd az opál ragyogó színeiben, majd tejfehérben játszik. Belemarkolt az illatos vízbe mind a két tenyerével és kéjes gyönyörrel öblögette vele torzonborz arcát, izmos, husos karjait, vastag nyakát, a sikos víztől vasos ujjai alatt csattogó füleit.

— Mégis igaza van az én Milimnek! A füszerüzlet komisz üzlet. Az ember alig közeledhetik valakihez, mindjárt megérzik rajta ez a sok mindenféle hal, szappan, sáfrány! Na, de most már jól van. Vajjon meg lesz-e elégedve velem? Hiába! Ilyen füszerkereskedő-férj nem neki való! Ő nagyon finom hozzám képest. Szegény madaram! Hiába! A boltos csak boltos!

Sámson alig mert megtörülközni. A törülközővel csak úgy csapkodta kezeit, nyakát, arcát; szerette volna, hogy a kölni víz illatos részecskéi bőrére száradjanak, hogy azokat haza vigye a kényes orru kis Milikének.

Mind a két tál vizet beleöntötte egy dézsába és megtörülgette a tálakat. Egy papírcsomagból kivette a tiszta inget, melyet reggel levetett, volt, hogy a füszerzagok át ne járják, aztán, elvett egy piéz tükröt, ügyetlen csokorrá kötötte nyak-kendőjét, előkereste jól elrejtett mellényét és kabátját. Megszagolta a ruhákat, vajjon nem szivárgott-e valami bors- vagy halszag a szövetbe, elővigyázatból behintette egy kis kölni vízzel, s aztán erősen szuszogva felöltözött.

A kalap már a fején volt, midőn a pénztárfiókhoz lépett, hogy a mai nap aratását összeolvassa. Szeles ujjai között a nagy sietségben a bankók csak úgy szakadoztak, amint egymásután ujjait nyaldosva olvasta. Bizony, a mai aratás nem volt valami fényes. Mindössze harminc forint, beleszámítva a rézpénzt, meg a két darab hamis huszkrajcáróst is. Sámson a bankókat zsebébe dugta és már az ajtónál volt, mikor észbe jutott, hogy elfelejtette kiöblögetni a száját. Miliké, ki nem állhatja a dohányfüstöt, elégszer ellökte már magától e miatt. Odaszaladt a cukortartó-üveghez és a szájába vett néhány szegfűszagos cukorkát. Tekintete véletlenül a mosolygó zöld elefántra esett, és amint a lámpát lassan lecsavarta, úgy látzott, mintha a lassan leereszkedő árny alatt a Sámson-cég jelképes képviselője az orrmányát oszoválta volna. Sámson ny zsebeiben, néhány pompás, narancssal, óva-

DEIMPALIA

női kalap divatterme

ARAD, Weitzer János-utca.

(Uj leányiskola-épület.)

tosan kiszokott a boltból, mintha a fűszerkereskedő Sámson odabent akarta volna hagyni, aztán nagy óvatosan bezárta az ajtót, megpróbálta a lakatokat és jóhalálában elkezdett rohanni gyönyörűséges fészke felé, hol az ő kényes kis madara tollszokott.

Szűk utcákon, széles körutakon szaladt keresztül; árnyéka a közeledő és elmaradó lámpák fénye alatt majd egy kalapnyi körre zsugorodott, majd kinyúlt, mint egy hosszú fenyőfa. Utközben belebotlott a vizes kátyukba és kegyetlenül elkáromkodta magát, mikor a lueskos víz összefreccsentette nadrágját. Végre, erősen pihegve, megállott egy palotaszerű pörhöz pompás tölgyfakapuja előtt.

Levette kalapját, megtörülte izzadó homlokát s aztán, hogy kifújja magát, csöndesen lépkedett föl a lépcsőkön, mert Milike ki nem állhatta, ha zihálva állított be hozzá.

Sámson Antal ur az előszobában hagyta felöltőjét, kalapját, aztán csöndesen belépett pelyhes fészkebe. A chinai és japán táncosokkal telepingált lámpaernyő a világosságot összefogta; és azon teljesen odavágta az alacsony, kis hatszögletes asztalára, mely előtt a kényes orru madár ült és olvasott.

Lombán fölemelte szöke kis fejét, hátradőlt a virágos, puha pamlag szögletébe, lábait egymásra rakta és gyöngyhangan kérdezte:

Hát már hazajött?

Sámson ur félénken közeledett hozzá s csöndesen mondta: Jó estét, madárkám!

Egy darabig némán bámulta gyönyörűséges madarát, a ki fehér hálóköntösében, mely dusan meg volt rakva gyöngéd csipkefodorral, a nyaktól kezdve a lábig, hol a gombok helye van, rózsaszínű csókokkal, — csakugyan hasonlított valami rózsaszínbe játszó kakadu-madarhoz.

Hőfehér arcában, bágyadt szemében is volt valami, ami a kakadukra emlékeztet.

Hajlott orra, vékony, piros ajkai, kis álla volt, a lombha kis madárnak. És milyen éliesen tudott sikitani, ha Sámson ur fölkapta, hogy össze-vissza csókolja! Sámson állítása szerint az egész asszony nem volt nehezebb, mint egy süveg cukor, és az emelgetés által éppen nem erőltette meg magát.

Parányi kezei soványak voltak és melegek; a kisujján egy pompás gyémántgyűrű villogott, mely Sámson tréfás mondanása szerint, harminc süveg cukorba került, de hozzátette azonnal, hogy éppen nem sajnálja és hogy noha a zöld elefánt igen kedvetlen pofát vágott a gyűrűvásárlás alkalmával, ha beszélni tudott volna, talán össze is szidja, azért mégis a legtisztább szívből vette meg a gyűrűt.

Hát már hazajött? — nyögte újra Milike.

— Ma korábban csuktam. Rossz idő van. Senki sem jön már a boltba. Aztán meg vágyódtam.

— Szinte megijeszti az embert rendetlen hazajárásával! Az ember sohasem tudja, mikor jön, csak betoppan!

— Hiszen nem toppantam! — felelt félénken Sámson, aztán zsebébe nyúlt és egyenként az asztalra tette a narancsokat.

— Nézze, milyen szépek! Csupa gyönyörűség nézni. Igazi jaffai narancsok. Akkorák, mint egy-egy strucctojás. Hogy fog majd maga lakmározni! Maga cukros!

— Ismét izetlenkedik! Ne mondja nekem, cukros!

— Ne haragudjék! Hát nem mondom!

Sámson leült az alacsony selyemkarszékbe és vaskos ujjával leemelte a széles karimájú, tarka lámpaernyőt. A föl szabadult világosság egyszerre megragyogtatta az egész rózsaszínű fészket. A esipkefüggönyök rózsaszínű selyemmel voltak bélelve és a butorok rózsaszínű selyme az előkelő, rococo-időkre emlékeztet. Minden, a mi a kis szobában van, kicsi, kecses, előkelő. A gyertyatartók, melyeket kedves porfajú porcellán-figurák tartanak, az a tömérdek apró kis esetese-tárgy, mely a kicsi íróasztalon, a console-tükör zöld kőpárkányán szerte hever, mind annak a szeretetreméltó lomhaságnak a bizonyítéka, mely Milikének egyik kiváló tulajdonsága.

Sámson nyönyörködve jártatta körül sárga szeméit a kedves fészkekben. Észbe jutott a sáfrányszag, az angolnák olajos büze, a bors, a szappan, a szentjánoskenyér és az egész zöld elefánt mindenestől.

Tisztára mosott vörös kezével hirtelen a lámpára borította a tarka ernyőt. Jobban szerette mégis a sejtelmes állapotot. A ésin, az előkelő elegancia, az a sok törékeny apróság sehogyan sem volt arányban az ő kávéshordót cipelő, cukorsüveg-dobáló mázsányi erejével. Mintha félt volna a kecses apróságoktól, izmos ujjával alig mert hozzájuk nyúlni, azt hitte, ha megérinti, összetöri őket.

Majdnem úgy érezte magát a tarka apró agok láttára, mint a gyermek, mikor egy óriási sziklás hegyre bámul. Az aránytalanság érzete meglepte őt és elfogultta tette. Nagyon szépek, nagyon törékenyek voltak azok az apróságok, éppen mint az ő Milije és félt tőlük. Titokban haragudott a „csalókra“, akik mindezeket a hóbortokat mesés áron forgalomba hozzák, de mert Milikének tetszettek, mert Milike kezébe vette őket, mert szerette azt a sok szemrevaló mindenfélét, ő is szeretni akarta, noha az igazat megvallva, épenséggel nem jól érezte magát a gyönyörűséges fészkekben. Mintha vendég lett volna a saját házában, olyan feszesen viselte magát.

— Mit olvastál, édes?

Sámson ur közelebb húzta az alacsony karszékét a pam-

LÁNG JÓZSEF

épület- és műlakatos
Arad, Batthyányi-u. 23.

Tisztelettel értesitem Aradváros és vidéke közönségét, hogy

épület- és műlakatos

műhelyemet tetemesen megnagyobbítottam és azt Wesselényi-utca 1. szám alól Batthyányi-utca 23. szám alá helyeztem át, hol úgy mint eddig készítek minden e szakmába vágó munkát pontosan jutányos árért.

Tisztelettel

Láng József épület- és műlakatos.

laghoz. Az apró rézkarikák a szék lábán fülsértően nyikorogtak természetes testének sulya alatt. Előre nyújtotta szagos olajjal bekent fejét, sárga szemei tágra nyitak, mintha föl akarta volna falni a kiosikét.

— Hiába mondanám! Maga azt úgy sem értené meg.

— Igaz. Hát persze! Én csak kettőhöz értek. Az üzlethez —

— És engem szeretni! Már előre tudom, hogy mi jön az üzlet után. Téged szeretni! No bizony, nehéz dolog! Az üzlethez és — téged szeretni! Ne nyuljon a könyvhöz! Tegye le! Kérem, — no tegye le!

Milike egészen elvörösödött, mialatt apró kezeivel kiragadta férje mancsaiból a könyvet. Sámson erősen tartotta magát, józsi tréfának vette a dolgot és vihogva, röhögve ismételte:

— No! Ugy-e, erősebb vagyok? Ugy-e, nem bírja elvenni?

A huzavona alatt kihullott a könyvből egy arckép.

— Most már nem kell! Tartsa meg. Érti, tartsa meg, nem kell!

Milike arca kipirult, lábait kecesesen fölvetette a pamlagra, úgy, hogy a kivágott cipőkből fekete selyemharisnyája bokáig látszott, s aztán duzzogott.

Sámson fölvette az arcképet és a lámpa ernyője alá tartva mondta:

— Milyen szép ember! Ki ez, cukros?

Milike nyugodtan fölemelkedett, odahajolt az asztal fölé, egyik karját Sámson izmos nyaka köré tette, meleg tenyerét odanyomta férje szájához, ki egyfolytában körülbelül tízszer megesókolta a kis tenyeret, aztán esodálkozva mondta:

— Vajjon ki lehet? Csakugyan szép ember. Ne bolondozz, te dobtad a földre az arcképet! Ugy-e, te kópé! Kiváncsivá akarsz tenni! Az ócséd ugy-e, egészen olyan, mint te! Nézd, itt a szeme, a homloka éppen olyan, mint a tied! No mond meg hát! Ejnye, de nagy kopé vagy, Sámson!

A cukros hirtelen megesókolta férje nyakát és esókolta mindaddig, míg a nagy mihaszna ember reszketve a boldogságtól, ölébe emelte madarát. Milike most nem sikoltott, hanem türelmetlen, nyafogó hangon követelte, mondaná meg neki, ki ez a szép pófajú fiatal ember.

Sámson nevetett és égre-földre esküdözött, hogy ő nem tudja, hogy az arckép a könyvből esett ki.

— De hogyan került a kép a könyvbe? — kérdezte a könyvre bámulva Milike, miközben mutatójával jobbra-balra nyomkodta alsó ajkát.

— Nagyon egyszerűen, cukros! Lássuk csak. Kitől kaptad a könyvet?

— Mimi küldte.

— Látod, cukros, már megvan. Miminek mint aféle szívmészónék, tömérdek ismerőse van. Lehet, hogy az arcképet

olvasójegynek használta és bent felejtette. No, nem igaz, cukros?

— Edes medvém, egyetlen elefantom, édes jószágom, milyen ügyesen rájött maga! Csakugyan így lesz. Hanem megtréfálok Mimit! Várj csak!

— Hát tudod, édesem, Mimi nagyon könnyen veszi a dolgot. Könnyű volt rájönni. Ma a bolondulásig szeret valakit, holnap olvasójegynek használja az illető arcképet. Ez már így van nála. Hidd meg, azonnal rájöttem, minden fejtorés nélkül! Minden fejtorés nélkül!

A házaspár elkezdte azután a narancslakomát. Sámson elemében volt. Két évi házassága alatt ez volt egyike a legboldogabb napjainak. Kitett magáért fényesen. A madár nem győzte bámulni éles eszét és az ügyességet, melylyel rájött a titokzatos arckép történetének nyitára. Sámson illendően meg is kapta fölfedezéseért a jutalmat. Egymást etették a narancs-szeletekkel, mintha így édesebb volna. A töménél gyakran megesett, hogy Sámson bekapta madarának cukros ujjait a szájába, amikor aztán a madár fölsikoltott, Sámson pedig nagyokat nevetett.

A lakoma után Sámson áttért az üzleti dolgokra és madarának kiterjesztett tenyerébe beleolvasta a *Zöld elefánt* mai jövedelmét.

— Nagyon kevés, édes elefantom! Mi lesz belőlünk? Nagyon kevés!

— Hja! Rossz üzletek. Mennyi van már összesen, cukros?

— Összesen? Várj csak. Mindjárt, hadd szedem össze.

Van, van összesen kétezer egynéhány forint!

— Jól van. Csak tartsd keményen össze a pénzt. Majd veszek neked kocsit, lovat, nyári lakást, tartok neked szobaleányt, mindent, mindent fogok neked venni, édes madaram! Csak türelem, csak türelem! Ugy-e, édes, ma nem éreztél rajtam semmiféle szagot? Mondd meg őszintén. Ugy-e nem éreztél?

— Ma? Bizony isten, egy cseppet sem éreztem, egy szikrát sem éreztem!

— Köszönöm, édes! Lám, hogy összeszokunk! Mindig mondtam, hogy össze fogunk szokni! Ugy-e, összeszoktunk? Meghaltam volna, ha nem jöttél volna hozzám. Aztán mennyit jártál magad után, mennyit kinoztál. De most enyém vagy. Enyém vagy testestől-lelkestől. Mert ugy-e, hogy összeszoktunk, édes?

— Igen. Összeszoktunk.

— Lásd, én jó férjed vagyok. Mindent megteszek neked. Szeretlek, imádlak! Csak kívánnod kell és én mindent megteszek neked, mindent, édes madaram. Ugy-e, jó férjed vagyok? Ugy-e, szeretsz?

PÁPAY LAJOS

asztalos mester ipartelepe

4404

ARAD,

B. Választó-utca 30. és
gróf Károlyi-utca 12—13.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség igen tisztelt megrendelőim tudomá-
o o o o o o o o o sára hozni, hogy o o o o o o o o o

Telefon 223.

asztalos műhelyemet

Telefon 223.

a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **famegmunkáló gépekkel szereltem föl**, hol úgy mint 10 éven keresztül, ezután is főtörekvésem lesz úgy a nagyérdemű közönség, mint igen tisztelt megrendelőim legkényesebb igényeit kielégíteni. Elvállalok a jövőben is minden e szakmába vágó munká-
o o o o latokat szolid és pontos kivitelben, jutányos áron. o o o o
Igen tisztelt asztalos kartársaim figyelmét bátorlakom föl hívni, hogy famegmunkálásokat olcsó áron eszközölök. Kivánatra az anyagot saját kocsimon száll-
o o lítom oda és vissza. Számos támogatásért esd, kiváló tisztelettel o o

Pápay Lajos, asztalos mester.

Sámson még több eféle dolgot fecsegett össze-vissza madarának és mintha valami jókedvű szajkó volna, mindegyre ismételte:

- Ugy-e, szeretsz? Ugy-e, összeszoktunk?

Az öröm fecsegővé tette Sámson urat.

Milike csak bólintgatott szöke fejével, de nem felelt szóval. Végre aludni küldte Sámson.

Mialatt Sámson vetkőzött, azt gondolta magában, hogy mégis csak csodálatos dolog az a szerelem; akárki mit mond, azt plántálni, növelni lehet. Ime Milike! Mikor elvette, csak szívelte őt és a kitartás, az előzékenység szerelemre lobbantatta a madár szívét. A mai est bizonyoságot tett. Oh, azok a csókok mindent elmondtak! Ki hitte volna, hogy ilyen asszony lesz belőle. Már érdekli az üzlet iránt is. A pénzt rakásra gyűjti! És a mi fő: szeret. Szeret!

Sámson ur boldogan esukta le pilláit. A cukorsüvegek bedobálása, a kávék zsákok cipélése és a boldogság nagyon ki-merítették. Férfiasan és egy kifáradt fűszerkereskedőhöz illően horkolt.

A rózsaszínű kakadu-madár azonban nem tudott elaludni. Csöndesen viselte magát, alig mert mozdulni ágyában, míg férje hatalmas horkantásai után meggyőződött, hogy alszik.

Csöndesen fölkel. Meztelen apró lábaival vigyázva közeledett a kis asztalhoz. Félénken keresgélte kezeivel a könyvet, mert az éjjeli lámpa csak nagyon vékonyan világított és félt, hogy feldönt valamit. Megtalálta és kivette belőle a szép pófajú fiatal ember arcját és csöndesen, pihegő mellel mászott vissza selymes ágyába. Mellehez szoritotta a szép pófajú fiatal ember képét, összecsókolta és suttogva ismételte:

— Bocsáss meg, nem tehettem másképp. Kellott mutatnom, különben, ki tudja, mi lett volna. Csak a tied vagyok. Bocsáss meg! Utálok, undorodom tőle! Bocsáss meg!

Ilyen és ehhez hasonló bolondságokat gondolt össze-vissza szegényke az ágyában. Sőt még sirt is! Az arcját párnája alá rejtette, aztán sóhajtott mélyen, hosszan és mindenféle képtelen terveket szőtt a jövőre nézve.

Látta magát a szép pófajú fiatal ember karján egy pompás fürdő sétányán, hallani vélte az emberek megjegyzéseit szépségére nézve és szinte elmosolyodott, ha Mimore gondolt, aki majd megpukkad mérgében, mert elhalászta tőle a legszebb udvarlók egyikét. A szép pófajú fiatal ember azelőtt Mimié volt, most az övé. Testestől-lelkestől az övé. Milyen pompás, szép napok várnak rá egy falusi kastély kényelmeiben! A kastélyt sohasem látta, de elképzelve, hogy az egy kert közepén van, óriási fák által környezve; hogy tornya is van, melynek tetején a szélkakas nyikorog. — A termék falain ragyogó képek, a padlón puha szőnyegek, mindenütt esend, mély esend.

Az inasok lábujjhegyen járnak a folyosón. A nyitott ablakon behallik a kertből a madárdal. Milike, fehér köntösében, csokros, kivágott cipőiben a lépcsőkön lesétál a kertbe. A virágzó gesztenyefa alá megy és beleugrik a háló módjára készített és a fa galyaira erősített hintaágyba.

Elképzelte a válópör kellemetlenségeit és elefántjának bögése majdnem megnovottette.

De ki tudná mindazt a hóbortot följegyezni, amit az ő egy szerelmes asszony fejébe rajzol?

Sámson ur azalatt kialudta magát. Öt órakor szép csöndesen fölkel. — Ruháit lehető óvatossággal magára szedte, aztán cipőit kezébe vette és egy pillanatra megállott a neje ágya mellett. Alig mert lélegzetet venni, nehogy a kis madár valahogy fölébredjen. Egy darabig gyönyörködött a madár szépségében és rettentően ostobákat gondolt. Azt gondolta, a többek között, hogy ime, egy asszonynak mindenekelőtt kényelmes, szép kis fészek kell, izlése szerint való butorok, egy rakás szép kis apróság, néhány ruha, amely jól áll neki, egy kis engedelmség, odaadó, alázatos vonzalom a férj részéről — és mindezekért a csekélységekért kap az ember szerelmet. Sámson ur odáig jutott hajnali okoskodásaiban, hogy azt mondta, minden asszony és legkülönösebben az ő madara, valóságos gyerek. Egy komoly férfi el sem tudja képzelni, hogy egy hitvány ruha, vagy egy porcellán-figura mekkora örömet okoz egy nébernek. Pedig ők még a boldogságot is abban keresik. Ugy kell velük bánni, mint a gyerekekkel. Mindenben engedni kell; hóbortjaikat nem szabad ellenezni. Ez a házasság titka.

Sámson ur aztán óvatosan megcsókolta a madár alácsüngő kezét és lábujjhegyen kiment az előszobába; itt föl-huzta cipőit és sietett boltot nyitni.

A pékinasok, a szobalányok nem tudták elképzelni, hogy Sámson urat mi lelta. Az inasokat megkinálta pálinkával, a szobalányoknak bonbonokat rakott a zsebeikbe és minden idomtalanlansága mellett úgy ugrándozott az áruasztal mögött, meg a zsákok között, hogy gyönyörűség volt nézni.

Mikor egy kilenc óra felé a vevők első ostromát kiállta, behuzta magát elrekesztett kalitkájába, hátradőlt a bőrpárnás karosszékbe és füttyörészett. Nem bírta magába fojtani a szeretlen boldogságot — kifüttyölte. Szükségtelen talán mondani, hogy igen hamisan füttyölt, de ez nem tartozik a dologra.

Ha egy vevő jött és két krajcárért szegfűszeget kért, akkora örömmel szolgálta ki, mintha egy mázsa cukrot vett volna.

— Uj életkedv, Gyuri, új életkedv! mondta az inasnak. — Nem ér az álnosság semmit! Jó kedvvel kell dolgozni. Dolgozni, dolgozni, az a fő! Fogadd tőlem ezt a tanácsot.

NYEMECZ

GYULA

Elsőrendű angol női divatterme

ARAD

4455

Erzsébet királyné-körut 20. szám.

(Gróf Königszeg-palota.)

Gyuri, ha boldogulni akarsz: jó kedvvel dolgozni! Az álomság nem ér semmit. Jó kedvvel kell dolgozni! Így ni!

Sámson nekiesett a takarításnak, rakosgatásnak, hordómozdításnak, zsákösszerázásnak és olyan eleven tevékenységet fejtett ki, hogy az inas szinte elképpedt.

Délután két óra felé azonban már nyugtalankodott. Elkészítette a kölni vizes üveget, a tiszta törülközőt és valami nyilván képtelen ürügy alatt egy új tégladarabért szalajtott a gyereket, mert a tegnapit az üzlet érdekében, egy heringes hordó megtámasztására használta a nagy sietségben.

Három óra felé türelmetlen kezdett lenni. Vonzotta valami a fészek felé. Minduntalan úgy tetszett neki, mintha Milike hangját hallotta volna. Próbált pénzt olvasni, sáfrányt kis adagokba csomagolni. Kiment a kirakat elé és vizsgálta, elég mutatós-e, aztán megállott a zöld elefánt előtt és gondolta:

— Nagy leszel. Hatalmas leszel; olyan hatalmas, mint a „Fekete kakas”. De ez a biztatás is csak pillanatokra szerzett neki nyugodalmat. Sámsont valami kimagyarázhatatlan telhetetlenség lepte meg. Megízlelte az örömet, szomjas lelke ivott belőle néhány cseppet, és most egy tengert kívánt, erőnek erejével bele akart fulladni.

Este ismét a kis pamlag sarkában találta lomha kis madarát. Ott ült ma is, úgy mint tegnap, úgy mint mindig. Sámson megfogta meleg kezét és megcsókolta.

— Ugy-e, nem érzik rajtam semmi fűszerszag?

— Menjen! Maga egyébről sem tud beszélni, mint a fűszerszagról!

— Hát persze! Igaz.

Sámson összedörzsölte piros, fagyos tenyereit. Milike rá se nézett férjére, hanem halkán dudorázott. Elhallgattak mind a ketten. Sámson tisztán hallotta, amint a kis, fekete márványba foglalt óra kettyen. Milike is hallotta. Ugy tetszett, hogy mind a kettő arra figyel.

Sámson egyszerre csak fölegyenesedett. Milikének úgy tetszett a homályban, mintha egy ismeretlen mesebeli óriás állott volna előtte és megijedt.

— Édes madaram! Csókolj meg, úgy mint tegnap. Tudod, mint tegnap!

A madár lesütötte szemét és hideg méltósággal, mintha valami királynő volna, hátravetette bodros, szőke fejét és mondta:

— Ne nyulj hozzám, mert én virág vagyok!

Szóról szóra ezt a bolondságot mondta a kis fantaszt. Azt hitte, hogy mert a szép pófajú fiatal ember virágnak nevezte és azt esküdte, hogy hazaviszi az ő pompás kertjébe, melyről a kis bolond annyit ábrándozott, hogy már most igazi átültetett virág, aki még csak most került az igazi talajba. Eddig csak sinlődött, most már virágozni fog. — Az átültetés

másnapra volt tervezve és ő elég becsületes volt még egyszer kijelenteni:

— Ne nyulj hozzám, mert én virág vagyok!

Sámson, a maga fűszeres eszével, éppenséggel nem értette e a kijelentést.

— Hát nem bántlak, madaram! Kedvetlen vagy ugy-e? Elküldted Miminek az arcképet? Igazán, gyönyörű ember. Mimike tudja mi a szép! Nem találd?

— Nem!

Sámson ur azt hitte, mert az arckép alkalmából feslett ki a tegnapi boldogság, ma is kifeszlik.

Ismét előkerültek a jaffai narancsok, csak hogy ma nem volt kölcsönös etetés. A tegnapi boldogság nem feslett ki.

Sámson lefekvés közben azt gondolta:

— Hiába! Igazi gyerek. Rá kell hagyni! Most már jól van, már most ismerem. Hála isten! Dolgozni fogok. Gazdaggá teszem. Most már van értelme az életnek. Dolgozni fogok. Hatalmas leszek, mint a „Fekete kakas”. Dolgozni fogok. Érte. Csak érte!

Milike sokáig égette a gyertyát és olvasott. A könyv kiesett a kezéből és az égő gyertya mellett elaludt. Sámson fölébredt és gyönyörrel bámulta szunnyadó kis madarát.

— Ugy néz ki, mint egy szent. Ártatlan kis madaram! Aludj, cukros! Aludj!

Lehelletével elfújta a gyertyát.

Másnap délben Sámson egy levelet kapott. Fagyos ujjai-
val alig bírta kibontani. Ime a levél szóról-szóra:

Édes elefantom!

Közös szerzeményünk kitesz készpénzben kétezer és száz forintot. Ennek a fele jogosan engem illet. Hiszem, hogy nincsen elienedre, ha magammal viszem. Üres kézzel csak nem mehetek! Butoraimat neked hagyom. Ruháimat, mert úgy sem használhatnád, szintén magammal viszem. Ez igazságos és méltányos. Nem akarlak megcsalni, vagy meglopni. A bíróság is így ítélne. A szobák kulcsait itt küldöm. A pénzt a kis íróasztalom fiókjában fogod megtalálni, melynek kulcsát a szekrénybe zártam, és az ingeid alá rejtettem. A tarka ingek alatt van, balra, a harisnyák mellett.

Ne keress, mert úgy sem fogsz megtalálni. Elmentem messze. Mi nem voltunk együvé valók. Nem tudom neked megbocsátani, hogy szerettél. Minek mutattad meg alázatos ragaszkodásodat. Miért voltál rabszolgám? Mi mind a ketten rabszolgának születünk. Én undorodom az uralkodástól és te

MELLO IMRE

okleveles kőművesmester
elvállal minden e szakmába vágó munkát,
épületek tervezését és annak kivitelét

Arad, Fejsze-utca 7a. szám.

nagyon gyöngye vagy. Légy szorgalmas kereskedő, kívánom, hogy olyan hatalmas légy, mint a „Fekete kakas”. Isten veled!

Mili.

Sámson összemorzsolta a levelet, behozatta a zöld elefántot, becsukta a boltot és elkergette az inast. Két hét múlva, a „Zöld elefánt” helyett két mérges párdue volt a Sámson-féle üzlet jelképes képviselője. Az üzlet vevője jobban bízott a párdueok szerencséjében.

Sámson ur aztán lesoványodott, lekopaszodott és mindenkinek elmondta, hogy a fűszerkereskedés a legalábbvaló üzlet a világon, mert vörös, fagyos kezeket kap az ember, a ruhája teleszivódik mindenféle szappan- és halszaggal, ami pedig undorítóvá teszi az embert.

Most „gyufában utazik” egy csehországi gyár részére. Hallom, itt sem lesz sokáig maradása, mert iszákos és goromba.

Néhány nap előtt együtt utaztam vele. A kupé egyik sarkába huzódott, nem akart megismerni. Ugy néz ki, mint valami száraz gyökér.

— Hát az asszony, Sámson ur? Az a szép kis asszonyka!

— A Váci-utcában sétál. Szaladjon utána, ha tetszik!

— Nem vette vissza?

— Visszavenni? En becsületes kereskedő vagyok, uram! Visszavenni? Lehetetlen! Visszavenni? Nem jön! Dehogy jön! Nem jön uram, nem!

És mégis visszament hozzá. És Sámson visszavette a kakadu-madarat, sárgán, betegen, ziháló, köhögő tüdővel. A sok éjszakázás, a tivornya tönkretették.

Panasz nélkül türe a beteg, vedlett madár szeszélyeit.

Jött a tavasz. Sámson a budai hegyek közé ment és egy egész nyaláb ibolyát szedett össze csontos, vörös kezeivel köhögő feleége számára. Az ablakon besütött a nap, a szobában ibolyailias, zöld levelek szaga, mintha csak az egész tavaszt bevitte volna a szegényes szobába. Sámson az egész nyaláb ibolyát odaszórta Milike ágyába, aztán letérdelt az ágy széléhez.

Milike lázban égő szemei fényesek voltak, orcái pirosak. Reszkető kezekkel szórta szét a virágokat.

— Nem kell! — lihegte indulatosan és apró darabokra tépett egy csomó ibolyát. — Minek nekem virág!

Hirtelen felült és sovány, hideg ujjával belekapaszkodott férje vörös szakállába. Dühtől reszketve, kitágult, fényes szemekkel rábámult férjére. Vékony ajkai alig fedték összeszorított fogait. Gyorsan lélegzett. Hosszu ujjai úgy néztek ki a szakáll között, mint a kakadu-madár karmai. Sirt mérgében és elkeseredett dühvel cibálta a vörös szakállt. Üres hangon nyögte:

— Te gáva! Mire vittél engem! Te — gyáva!

— Édes madaram! Üss, csak üss! Cibálj csak, üss!
— Megöltél! Megöltél! Engedelmes kutya — te! Engedelmes kutya! Sziszegte és csontos kezével cibálta, ütötte férjét.
— Édes madaram! Az vagyok, az maradok, a te kutyád akarok maradni!

Milike kimerült. Szemeit bezárta s halkán mondta:

— Nem kell! Menj, — menj. Nem kell. Megöltél, — élni akarok, — élni! — Nem bírta tovább. Hideg ujjai között egy csomó ibolyát szorongatott.

Mikor meghalt, Sámson alig bírta összeszorított markából kivenni a széttépett ibolyákat. Eltette őket emlékül. Az ibolyák rövid idő alatt porrá váltak.

*

Egy kávéházban láttam Sámson utoljára. Körülnézett, aztán belenyúlt mellényzsebébe és kivett egy elsárgult papírost, melyben az ibolyaport őrizte. Reszkető kézzel kibontotta a papírost és csontos mutatójával turkálva a por között, mondta:

— Meghalt; kezéből vettem ki. Nincsen szaga. Magával vitte az illatját. Inkább a halálos verejték érzik rajta. Csodálatos ez, uram! Nem maradt ennek a virágnak egy parányi kellemes szaga sem!

Ilyen volt a madár emlékezete is.

ALKONYAT.

Halk, sötét árny suhan át a szobán
Tört, béna hangok sircá bugnak
A nyitva felejtett ócska zongorán.

A kályha tüze zümmögve dalol,
Valami meleg kis szobában
Most gyújtották meg a lámpát calahol.

Ma halkán jöjj hozzám, ne légy szóke,
Legyen a szemed fekete, bus,
Ülj a tűz mellé kis hamupipóke.

Vagy jér, csókold le hideg ajkamat:
Ne tudjam, hogy vannak nappalok
És napsütések — nemcsak alkonyat.

Török Frigyes.

Rauch és Szatmári

ARAD, József főherceg-ut 9.

Városi és megyei telefon 544.

Városi és megyei telefon 544.

Legnagyobb képkeret műhely, 500 új modern minta raktáron.

Üveg-, porcellánkészletek dus választékban.

Gramofon és hanglemezekben, az összes új felvételekből állandóan nagy raktár, Ugyisintén Pathe (tünéklüli) gépekben és lemezekben.

A közeledő újévi ünnepekre remek szép alpacca ezüst, disz és használati tárgyak érkeztek.

A DOHÁNYZÓBAN.

Írta: Szomaházy István.

A szép, derűs arcu, imponálóan nyugodt öreg ur mennyei élvezettel füstölt a kaszinó angol bőrfauteuiljében, majd esodálkozva tekintett öcsésére, aki a legnyugodtabb beszélgetés közben egyszerre felugrott helyéből:

— Hova rohansz? — kérdezte kíváncsian.

A fiatal ember mentegetődző arcot vágott:

— Megbocsátasz, kedves bátyám, ugy-e, ha most vagy két-három órára egyedül hagylak? Ésti szakülésünk van a miniszteriumban s a kegyelmes ur okvetlenül számít reám... De a színház foyterjében pontosan várni foglak...

— Szóval galáns kaland után jársz — bólintott esőndesen az öreg ur. — Mered tagadni, hogy asszony van a játékban?

— Nem merem.

— Akkor menj, isten hírével, ugyis hiába tartóztatnálak. De mielőtt a faképnél hagysz, eltaláljam, mire gondolsz?

— Mire?

— Arra gondolsz, hogy én az ötven évemmel keserves irigységgel nézek most a te virágzó huszonhét esztendődre s melankólikus szívvvel emlékezem vissza a magam fiatalságára, amikor nekem is voltak még éjjeli szaktanácskozásaim. Igazam van?

— A te gyönyörű és nemes fejjel, bátyám, most is annyi kalandod lehet, amennyit csak akarsz...

— Ne bókolj, mert én gorombaságot fogok mondani neked: azt mondom, hogy nem irigylem a fiatalságodat... Sőt, talán nem is cserélnék veled, ha bizonyos lennék benne, hogy mostani állapotom még negyven-ötven éven át nem változik meg. Hány órákor van a légyottod?

— Nyolckor.

— Ez esetben még van husz pernyi időd s ez tökéletesen elég lesz, hogy különös elméletemet kifejtsem előtted. Uj le és ne idegeskedj, jótállok, hogy nem fogsz lekésni arról a esókról, amelynek kedvéért most minden vén fecsegőt a pokolba kívánsz...

A fiatal ur udvariasan helyet foglalt, az öreg pedig kissé szánakozva, de mosolygós jóakarattal nézett végig rajta. Egy kis ideig derűsen tekintett maga elé, aztán így szólott:

— Nem te vagy az egyetlen, aki azt hiszed, hogy mi, öregek, keserves féltékenységgel gondolunk a ti ragyogó fiatalságotokat. Ne rázd a fejed, te is csak azt hiszed a mit a többi: hogy az élet minden örömét csupán a ti számotokra tartogatja, — s a mi sorsunk: szomorú merengés a multakon s tétovázó

pillantás a jövőbe, a honnét, — hadd mondok egy stilszerű frázist — az elmulás fagyos szellője lebeg hófehér fürtjeik felé...

Édes fiam, bevallok neked valamit: én a multakon csak hófúvásos, téli napokon merengek el, mikor pusztai tanyám körül farkasok vonítanak, az elmulás fagyos szellőjénél pedig sokkal több gondot okoz nekem a nedves, őszi szellő, mely szunnyadó rheumámat minden esztendőben életre kelti. De a rheumám nem igen tart tovább egy hétnél s ha elmult, nincs az a fiatal legény, akivel a magam öreg életét elcserélném...

Ne haragudj, ha egy goromba kérdést intézek hozzád: mondd, mi az ördögöt irigyeljek rajtad? Ahogy itt ülsz és udvarias arccal hallgatod vénasszonyos fecsegésemet, míg titokban azon töröd a fejedet, hogyan szabadulhatnál meg tőlem minél előbb: én nem az öregek epés féltékenységgel nézek reád, hanem a filozófus sajnálkozásával, aki látja, mily okatlanul és könnyelműen szórod világga legdrágább kincseidet...

Az élet a rohanó izgalmak sorozata, — mondjátok lihegve ti; az élet esőndes, derűs és tudatos kiélvezése minden jónak, — mondjuk mosolyogva mi, akiket fiatalságtok hóbortos göggyével lenéztek.

Nézzük csak egy pillanatra ezt a te irigylésre méltó huszonhét évedet! Nagy és tekintélyes neved van, anyagi gondjaid soha se lesznek, negyven éves korodban méltóságos úrnak fog szólítani a legényed, úgy öltözködöl, mint az angol urakházának elnöke, az asszonyok szeretnek és jószívűek hozzád, — de nézz a lelked mélyére és valdd meg nekem: van-e mindebből igazi örömed? A kártya beteggé izgat, de kártyázol, a színházban fölélekedel, ha a függönyt lehoesátják, a zsuron akkor vagy a legboldogabb, ha az inas a kabátodat fölsegíti s a légyottjaidon elégsz a magad tüzeiben, mert csak csokolni tudsz, de ahhoz már nem vagy eléggé bölcs, hogy a pere minden gyönyörüségét okosan és tudatosan kiélvezd. Fogadjunk, hogy fél órával a legtüzesebb esók után titokban már a kaszinói dohányszóra gondolsz, ahol jókedvű barátaid várakoznak reád!

Az életnek, szegény barátom, te csak kontárja vagy. Művészei mi vagyunk, mi, öregek, akik ismerjük és kihasználjuk az értékeket, miket a földi élvezetek képviselnek. Es talán e mondhatatlán szigorúságunkban rejlik csak egy foszlánya az elmulás melanchóliájának...

Találtál-e már igazi gyönyörüséget abban a pihenésben, melyet egy jó karosszék nyújt? Eltöltötte-e már lelkedet édes harmóniával könyvtárszobád szelid derűje és nyugalma? Kiélvezted-e már teljesen szivarod felséges illatát s álmodoztál-e órákhosszat a hánvas füstbe tekintve, mely pipád fölött gomolyog? Érezted-e a naiv diadalt, melyet egy furlangos kártya-truc sikere okoz? Szeretted-e valaha asszonyt eszeveszett láz nélkül, de a esőndes és egyenletes boldogság tudatával?

Cziráky Alajos

egyenruha-intézete Aradon.

Telefon 378.

Telefon 378.

Ajánlja dusan felszerelt egyenruházati raktárát az új csukaszürke szövetekben. — Amidőn magamat b. pártfogásába ajánlom, bátorkodom megjegyezni, hogy b. megrendelése felvétele végett személyesen teszem tiszteletem minden költség felszámítása nélkül.

Cziráky Alajos,

a 12. cs. és kir. huszárezred szabója.

Arad, Andrassy-tér 3. sz.

Tudod mi az egyetlen pozitív érték, melyet az élet az 6 böles megértői számára tartogat? Az, amint csak mi, fehérhaju öregek ismerünk: lassu, biztos és fukar kiélvezése a gyönyörűségeknek, melyek rohanó szélvészékként száguldanak el a ti könnyelmű fiatalok mellett...

Ha nem értesz, nézz a tükörbe, amely amott mindkettőnk alakját visszaveri: a te türelmetlenségtől reszkető, finoman ápolt kezidet, melyek idegesen karmolják az ártatlan bőrfauteuilt s az én öreg, mosolygó fejemet, mely jóleső mozdulatlansággal élvezi a esöndes pihenés óráit. Te mindjárt dideregve fogsz elrohanni innen, hogy másfél óra múlva egy szerelmes fészekből rohanj el, én fenéig kiélvezem azt az örömet, mely a zavartalan pihenésben rejlik. Most a pihenés szerez nekem gyönyörűséget, este talán a megszokott tarokkpartiem, melybe az egész lelkemet beleadom, holnap a szivar, melynek minden szippantása újabb és tudatos élvezetekhez juttat. Szeretem a fehér asztalt, melynél órákig ülök, a vidám kvaterkázást, a hosszú gyalogsétákat s magányos bolyongást a sárguló erdőben, ahova hűsöges kopóm követ. Mindent a maga idejében s mindent a legutolsó kortyig. — Lásd, fiam, ez az a mottó, mely a mi okos filozófiánkat megaranyozza...

A szerelem? Kínóttam már abból a korból, amikor reszketve futunk minden édesszemű asszony után, nem dideregnek többé a jövő heti légyottom gondolatára, de a drága és titkos együttlétek örömeiről még ezüstös hajszálakkal se mondtam le, De szerelmes kalandjaimat, — isten neki, maradjunk meg ennél a profán szónál — nem két kártyapartie közt intézem el többé, nem hebehurgyán, beszámíthatatlan bolond módjára sietek a drága teremtéshez, aki hanyatló életembe csillogó aranyszálakat fon, hanem a főpap ájtatos érzésével, aki az isten házába megy... Mert a szerelmesnek mindig éreznie kell a hatalmas lény közellétét, aki e gyönyörűséges ingert, élete legnagyobb kincsét ajándékozta neki... Te fiam még a szerelmet is úgy intézed el, mint egy miniszteri aktát, engem a keleti ember ópiumos részegségével tölt el a tudat, hogy egy édes asszony az élete egy napján kizárólag csak nekem él... Sietve kiüríteni a kelyhet, mely isteneknek való italt rejteget magában, ahelyett, hogy minden csöppjét kiélveznéd: ezért, szegény barátom, a te huszonhétéves fiatalágodat én nem tudom irigyelni...

A légyottra siető legény, aki eddig szóvalanalul ült karoszekékében, most hirtelen megnézte az óráját.

— Tíz pere múlva nyolc óra lesz, — mondta nyugtalanul.

Az öreg jólelkűleg intett neki:

Akkor fejezzük be ezt az unalmas fecsegést, — mondta mosolyogva. Kezet ráztak s a fiatal ember a következő pillanatban eltűnt a kaszinó dohányzójából. A fehérhaju öreg derűs pillantással tekintett utána, aztán édesen bóbiskolni kezdett.

A homokban.

(Aradi házunk udvarán.)

Láttam Párist, Rómát és Londont...
 Tudok mindent, amit ember kigondolt,
 A szív s az agy, mit magába vehet:
 — S bejártam képzeletben az Eget.

Szivem van — de megis szenvedtem érte,
 A sors a jót nekem cseppenként mérte,
 S hányszor volt, hogy hitem megfogyva,
 Térdeltem jó anyám sírjára rogyva.

Most a homokban, két kis unokám
 Marékkal szórja a homokot rám:
 — Ennél szebbet nem láttam a világon,
 Szebb két bimbót egy nyiló rózságon.

Aradi R. László.

A SZÁZAS.

Irta: Büchler Margit.

I.

A nagy kémény zugva, pöfögve fujta bele a levegőbe a hat órákat. Az épülő ház emelvényein egy szempillantás alatt állottak meg a kezek és hanyatlottak le a kalapácsok és a munkások hangos beszéd közt zajongva távoztak.

Nyár volt és enyhén haloványan kezdett alkonyodni, a távoli zöldesfekete lombátorban olyan volt a nap mint valami óriási vérvörös narancs. A levegő nyugodt volt és nehéz, a párák illatától tulhevitett. Valami szokatlanul nagy villamoság tette nehezzé, szinte elviselhetetlenné.

Gábor András is abbahagyta a munkát, előkereste a nagy kockás zsebkendőjét és fáradtan, nehéz mozdulattal törülte meg a homlokát. Felnézett az égre, melyen sietve gyűlt össze néhány felhő. Valami különös, szokatan érzése volt. Homályosan tudta, valahogyan sejtette, hogy valami történni fog. Nagyt köpött a homokba és ismét az égre nézett.

— Vihar lesz, mondta csendesen és fáradt, vontatott járás-

Guttmann és Berger

uri divat különlegességi üzlete

Arad, Andrassy-tér 21. szám.

285. Városi és megyei telefon 285.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát a legszebb és legdivatosabb kalapok, ingek, gallérok és kézelők, legdivatosabb nyakkendők, zsebkendők, keztyűk, harisnyák, esőernyők, sétabotok, sport sapkák és minden e szakmába vágó cikkek. 3225

Ujdonságok naponta érkeznek.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Szives pártfogásukat kéri

Guttmann és Berger.

Lichtig Irma utóda

női-kalap divatterme

ARAD, Andrassy-tér 16. sz.

Ajánlja az uri hölgyközönség szives figyelmébe legujabban érkezett bécsi és párisi selyem, bársony és filz : : :

kalapmodelljeit

legjutányosabb árakban. — Alakításokat és diszitéseket gyorsan és izlésesen készít. — Szolid és figyelmes kiszolgálás : : : : :

sal indult hazafelé. Alig huzta a lábait és homlokán fényes sorban verejték cseppek ültek. Egy megkínzott, agyonhajszolt állathoz hasonlított inkább mint emberhez.

Furcsa nap van máma — gondolta. A munkával sem haladt, minduntalan egy gondolat hozakodott elő a nagy érzésetől elszokott és ritkán előforduló gondolatoktól idegenkedő, munkás agyában. Ez a gondolat most teljesen már hatalmába kerítette.

Ő szegény ember, a szegények között is talán a legutolsó, neki nem is való a gondolkodás, de a felesége megcsalja, legalább úgy beszél és érte, hogy e felett nem lehet csak úgy simán átmászni, ezzel a gondolat foglalkozni muszáj és Gábor András keserveset, mélyet sóhajtott.

Hogy az istennyila csapjon bele — gondolta, de utána mindjárt valami szégyenkező ellágyulást érzett.

Mégis milyen derék asszony volt mindég. Milyen szépen éltek együtt. Ő hazavitte a pénzt. Az asszony főzött, mosott és minden rendben volt. Azután szép asszony, meleg, puha asszonyi test várta ha a munkából hazajött. Szép is volt eddig az ő életük és András egészen ellágyult e gondolatok hatása alatt.

De mégis hátha igaz? és miért ne volna igaz? — ötlött megint az eszébe. — Hiszen ő csak egy szegény nyomorult munkás, akit olyan könnyű megcsalni.

Egy ablaküvegen keresztül megpillantotta magát. Valami megállásra kényszerítette. Ez tehát ő. Ez a szánalmasan kopott szürke figura. Megdöbbenve állt és nézte magát. Ilyesmit már régen nem eselekedett.

— Hiszen egy csavargó vagyok, úgy nézek ki mint egy csavargó — gondolta és majdnem megfulladt, úgy összeszorította valami a szívét.

— Milyen ráncos, öreg az arca is, a haja már majdnem fehér, egészen öreg ember, pedig még csak 35 éves és Gábor András szája keserves vádoló átokra nyilott.

Az istent, az embereket átkozta, akik nem adtak neki soha semmit és azt a keveset amije volt, azt is elvették. Késő este volt mikor haza ért, de csak a feleségét találta otthon. Nyugtalanul felizgatott bensővel figyelte az asszonyt mint egy lesben ülő vadász.

Ha megölné magát is, az asszonyt is. — Egyszerre valami különös kedvet érzett az ilyen vérengzésre. Vért kívánt látni. Az asszonyét, akárkiét, csak vért, forró, pirosat, embervért.

Nyögve szorította a fejét a keze közé.

— Majd ha bizonyos leszek benne — mondotta rekedten és a szeme lángot vetett.

II.

Heteken keresztül járt a kínzó, lelket marcangoló tudattal, hogy a megcsalt férjek nevetséges megalázó szerepét játssza és ez a gondolat majd megőrjítette. Erre gondolt éjjel-nappal és nem tudott bizonyítékot szerezni. Mintha minden ellene szegült volna.

A munkán, ak 6 órakor volt vége és mire ő kimerülve, elcsigázva hazaért az asszony meg a szeretője kényelmesen kimulatták magukat.

Elképzelte, hogyan nevetik ki a szegény rongyos munkást és ez fellázította, mélységes elmondhatatlan szánalmat érzett saját maga iránt, most látta először az ő nagy nyomorúságát a teljes, könnyeket facsaró nagyságában. Még soha ennyire embernek nem érezte magát mint ezekben a gyötrelmes hetekben, amikor kínzóan fájt neki az élet.

Széduilt és émélygés fogta el. Letette a szerszámjait és noha még öt óra sem volt, ott hagyta a munkát.

Tudta, hogy mit kockáztat és mégis szüksége volt rá, hogy ellenszegüljön. Valakinek, valaminek ami nagyobb ur mint ő. A szenvedés emberré tette, nőni kezdett és már dacolni akart. Lehet, hogy most elveszti a mindennapi kenyerét, mégis valami büszkeséget érzett, olyant, mikor különbnek tudjuk magunkat a többinél.

Egy homályos ösztön sugalata volt az, ami hazafelé hajtotta. Ha megtudná a valóságot; ez a gondolat szinte vidámmá tette, sietett és fűgén lépett be az udvarra. Egy asszony ugrott elébe és vissza akarta tartani. Félre lökte az utóból és rohant a házba. Mintha a halálba ment volna olyan érzése volt.

Jól sejtette. Rémülten ugrottak félre és valami zuhanást is hallott, de csak homályosan. A szemei elborultak és mintha a szívében, fejében valami megszűnt volna működni.

Szinte gépiesen, öntudatlanul nyílt a bicskaja után, de a következő pillanatban valaki már lefogta a kezét, kissé bátor-talan remegő fogással, de fogta.

Gábor András most emelte fel először a fejét és most kezdett a fátyol a szeme elől szétoszlan.

A férfire nézett és a hang a torkán akadt, a kezei lehatnyatlottak és összeszorított fogakkal, kétségbeesett vergődéssel nézett maga elé.

— Ez már sok volt, több mint a mennyit ő elviselhetett.

— Hiszen ha valami maga fajta szegény munkás állana előtte leszurná, mint egy kutyát, azután jöjjön a minek jönnie kell.

— De itt egy ur állt, a kenyéradója, a vállalkozó ur. Mit tegyen most? Sirni, tombolni szeretett volna, hiszen borzasztó, mit vétett neki ez az ember. Leszurhatná, megölhetné és mégsem tudott mozdulni, valami lekötöttséget érzett.

Halló! 474. telefon szám. Halló!

Az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezete

ahol nagy választék van férfi, női és gyermek cipőkben, saját készítmény. Fájós lábakra mű cipők szakszerűen lesznek mérték után elkészítve.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve maradunk tisztelettel

440

Aradi Cipészek Termelő Szövetkezete

Szabadság-tér 14. sz. a „Piros csizmához.”

Halló! 474. telefon szám. Halló!

Végig nézett a vállalkozón, a ki még mindig a kezét tartotta és egész izében remegve láthatóan szeretett volna már kívül lenni.

Csinos ember volt. Jól ápolt, erős, elegáns. Szalmakalap volt a fején és a kabátjára virág volt tűzve. Gábor András tekintete azután a saját külsején siklott végig és halovány keserű mosolytól rándult meg a szája.

A másik férfi sietett felhasználni ezt a néhány pillanatot. Odalépett hozzá és gyorsan, idegesen, egészen közélről sugta neki.

— Hát izé, legyen esze, mit akar? mondja. Felemelem a fizetését, amit akar, beszéljen. A kezében egy kék papír villant meg és a következő pillanatban eltűnt András markában, aki azonban szédülve állt a nagy zürzavar kábulatában és semmiről sem tudott.

Csak az az egy érzése volt, hogy most történt vele a legnagyobb gyalázat és szeretete volna leköpni saját magát.

Tudta, hogy nem meri megölni az előtte álló férfit. A távolból valami halovány elmosódó ködkép gyanánt egy sápadt gyermekarc tűnt elő. Az ő kislfiáé. Az egyetlen drága gyermekéé.

Mit érne vele ha megölné. Itt az élet vár rá a szenvedéseivel megaláztatásaival, de ott a börtön tátogatja penészes, mindent elnyelő száját. Mit tegyen? Az emberek, ha két rossz között választhatnak, mindig a kevésbé rosszat választják.

Gábor András szégyelte magát és lesütötte a fejét. Gyávának, senkinek, semminek érezte magát és tekintete a kezeire esett amelyben meglapulva de csábító kékségben tündökölt felé a százás.

— Na még ez is?

Minden vére egyszerre a fejébe tódult és vörös színben táncolt előtte a világ. Hisz gyalázat amit vele művelnek; pénzzel akarják megvásárolni a becsületét. Féktelen gyilkos haraggal, a megmaradt önérzet végső vonaglásával hasította ketté a pénzt és összeszorítva a fogait, dobta oda a vállalkozó lábához.

— Gazember! — ordította rikoltó, rémes hangon, amelyben minden fájdalma, legyőzöttségének, megaláztatásának kínzó tudata benne volt. Gazember — mondta mégegyszer, valamivel esendesebben, nyugodtabban s jól esett neki, hogy ezt mondhatta. Hirtelen erőt, önbizalmat érzett visszatérni magába.

A másik férfi gyorsan eltávozott. Gábor András érezte, hogy valami elintézni valója van még és az asszonyhoz lépett. A hajánál fogva húzta a szoba közepére és egy rántással a földre tiporta. Az asszony sikoltott, de a nagy rémületől ellentállást sem mert kifejteni. Az ember pedig ütötte verte, hol az öklével, hol a lábával; ráncigálta ide-oda mint valami zsákot. Elvezte cselekedetének hatását és az asszony testéből előtörő forró

vért. Ugy mérte a csapásokat mint valami boszuálló Isten. Az asszony ajultan, félholtan feküdt a földön, kusza, véres összevisszaságban és Gábor András leejtette a botot. Jóleső elfáradást érzett, nagyokat fújt, kifeszítette a mellét: meg volt magával elégedve. Tekintete hirtelen a földön heverő pénzre esett. Most már sajnálta a könnyelműségét és dühös volt magára. Száz forint sok pénz, talán soha többé nem jut hozzá az életben, azután meg is szenvedett érte; jussa van a pénzhez. Lehajolt és örömmel igazgatta össze a kettétépett pénzdarábot.

— Összeragasztom — gondolta és zsebre vágta a pénzt.

A nap már lenyugodott és a nyári ég sápadt képén ott ragyogott a hold ezüstsínű sarló alakban.

Gábor András vette a kalapját és az előbb még tomboló bestiálisan vad ösztön utolsó maradványával még egyet rugott az asszonyon, azután kilépett a házból és jókedvű, elégedett fityöréssel indult meg a kocsmá felé.

EGY ALKONYAT.

Egy alkonyat. Piros, nagy alkonyat,
Tűzrózsa volt a dus királyi kert,
Jött Dávid, a dalosszavu király
Forró vére eszéas dalokrakelt.

Lent a patak. Főlötte lengett
Arannyal áttört ködpárás boru,
Cédrusok alján ott járt magába
Éliám lánya, szóke, nagy hajú.

Istenimádó ezüstgitáron
Egyszerre vágó, pogány dal fakadt,
Megállt az asszony, szemük összevillant
Valahol, ott a cédrusok alatt.

Az est, a dal, a cédrusok árnya,
Minden, minden hívogatva intett
Túl a patakon, szembe, átmosolygott
Egy megértő asszonytekintet.

Egy alkonyat. Piros, nagy alkonyat.
Bibor ruhába öltözött a táj,
Oh én szerelmes szép Uriásném,
Oh én szegény, dalos, kolduskirály . . .

Kató József.

Paladics György

épület- és butor-asztalos

Műhely: Árok-u. 7. Fiókműhely: Deák Ferenc-u. 33.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát:

Épület, butor, portál és irodaberendezéseket

a legszebb kivitelben, a legjutányosabb árak mellett

Rajz és költségvetésekkel készséggel szolgállok.

Szives további pártfogás! kér, kitünő tisztelettel

PALADICS GYÖRGY épület- és butor-asztalos.

PISTA MÉLTÓSÁGOS UR.

Írta: Tomori Jenő.

Pista méltóságos ur szép uri birtokot örökölt — megfelelő betáblázásokkal — édesapjától, az erdélyi szabadságharc s a későbbi emigráció egyik tiszteletreméltó vezérférfjától.

(Zárójel közt megjegyzem, hogy Pista méltóságos ur csak ezen a néven ismeretes a vármegyében. A Pista titlust nagy népszerűségének köszönheti, míg a méltóságos cím — holott sem nem mágnás, sem nem kamarás — azon jó erdélyi szokásra viheto vissza, hogy ott a maga hatalmi körében méltóságos a törvényszéki elnök, a pénzügyigazgató, a tanfelügyelő, sőt az — a rendőrfőkapitány, ha egyuttal tüzoltó-főparancsnok is. Így méltóságos a dzsentrí is s valóságos korszakalkotó eseményt képezett a tarka titulusok hónapban, midőn a minta-alispán, ki különben prodomo joggal méltóságos, körrendeletileg tekintetes uraztatja magát, mint tisztviselőt az egész közigazgatással.)

Pista ur karddal oldalán szolgálta legelőször a hazát, de ezen a kétségtelenül fényes pályán egy hatalmas ellensége támadt: a szubordináció. Különbön is merész álmái nem találhattak szabad területet a repülésre a kaszárnya falai között s így nem esoda, ha kikiváncozott a kétfejű sas országából.

Elment haza, hogy legyen politikus és gazda.

Ideálként egy kiváló székegy lebegett szeme előtt, ki nagy tudásával, éles eszével s elragadó ékesszólásával egész fiatalon hatalmas államférfivá küzdte föl magát. Csakhogy az mig tanult: nagyon sokat tanult; Pista ur addig tisztán az észére támaszkodott s így csak kicsiben tudta a vármegyeház zöld asztalánál azt produkálni, mit a rabonban ivadék a parlamenti harcokban mivelte. De a szűk határok közt legalább alaposan dolgozott. Öblös, mély hangjától remegtek a gyülesterem ódon falai s gyakran reszketett maga az elnöklő főispán is, kire a szó szoros értelmében vadászatot rendezett. És sikerült is neki a hallali, mert egy szép napon nemcsak a főispáni székből, de ebből az árnyékvilágból is kivadászta.

Ezután nem találván méltó ellenfelet a fatornyos házában, fölfelé vetette szeméit s mandátumra akart szert tenni minden áron. Csakhogy a kerületekért folytatott háboruban nem tudta Montecuccoli ismert stratégiáját követni; szóval hiányzott az alkotmányos költség, melyet nem pótolhatott a pártvezetőség erkölcsi támogatása. A politikai szereplés megölte egészen a gazdát. A jó barna szántó földek többet pihentek mint termeltek s különösen jellemző volt e tekintetben szőlőgazdasága.

Szüretei híresek voltak vármegyeszerte; az erdélyi dzsentrívilág itt adott egymásnak találkat. Volt is dárídó napokon keresztül, húzta a cigány éjjel-nappal, a fiatalság aprózta a csárdást, szé-

ditő gyorsan ürültek csapraütött hordók. Szóval megvolt egy uri szüreti kép minden kelléke, csak egy hibázott: a szőlő. Az óriási nagy szőlőhegyen puska lövésnyire állottak egymástól a csenevész tőkék s jó szerencse volt, ha minden harmadikon megakadt egy vézna fillenk. Vállalkozó gavallérok egész expedíciókat szerveztek, hogy szívük bálványának mosolygó fürtöt fedezzenek föl a hegyen, de e merész vállalkozásokat ritkán koronázta siker.

A szüret vége felé mégis csak került szőlő, mert az előzékeny házigazda kosárszámba vette meg a szomszéd birtokosoktól.

A jó gazdából egyedül a szemesség volt meg benne.

Mindig gondosan zárkózott, de egyszer ezzel is megjárta. Bement a székvárosba, s a cselédségnek csak egy napra való ételmet hagyott künn. Pista ur azonban a zöld és fehér asztal mellett úgy otffejtette magát, hogy csak akkor jutott eszébe a hazamenés, midőn lovas ember hozta híriul, hogy a lábas jószág elnyulva fekszik az udvaron, s béresei is csak úgy szédelegnek az éhségtől, mert tovább men hitelez a zsidó.

A birtokán kiskirályként uralkodott. Egyik engedetlen cselédjét egyszerűen lelőtte, s még ő volt meglepetve, midőn szándékos emberölésért törvényt ültek fölőtte. A tárgyalás folyamán egész kedélyesen fordult az elnökhöz:

— Kérek, hozass egypár üveg sört, nagyon megszomjaztam, — amiért aztán szigorú rendreutasítást kapott. Ezt sohasem tudta elfelejteni és csakhamar talált is alkalmat, hogy Matyinak visszavarja a sérelmet.

A helyi szerkesztő ellen ugyanis sajtópört indított a törvényszéki elnök. A szerkesztőt a legjelesebb kriminalisták egyike védte, mégis marasztaló lett a verdikt.

A legfelsőbb fórum valami formahiba miatt új tárgyalást rendelt el, s azon Pista ur vállalta el a védői tisztet. És tartott egy oly briliáns védőbeszédet, hogy az esküdtszék az összes vádakát elejtette. Azóta beszélhetnek neki a jó Ciceróról, Kölcseyről, vagy pláne Eötvös Károlyról; előtte mind egyszerű zugprókátorokká törpülnek, kik mindent tudhatnak, csak ékesen és meggyőzően védeni nem.

Mig Pista méltóságos ur azért az egy revolverlövésért az „intézetben“ ült, a politikai pályáról a feltalálók sorába lépett. Addig furt, faragott, mig egyszer összekombinált valami biztonsági lakatfelét, melyről biztosan hitte, hogy kitűnőségével rövid idő alatt esődbe juttatja „Wertheim és társait“.

A biztonsági lakat természetesen nagy szenzációt csinált, annyira, hogy a vármegye tekintetes alispánja elrendelte a községi pénzeknek a Pista ur féle zár alatti őrzését.

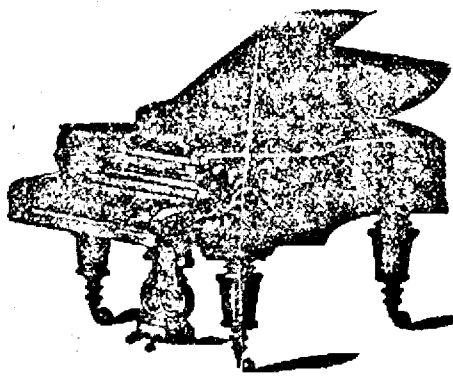
De hajh, hamar elhervadt a babér Pista ur feltalálói homlokán.

Egy közgyűlésen Jóska nagyságos ur viharos derűtség

FAIX JACQUES

zongoraterme és készitési mőhelye

Arad, Batthyányi-utca 35. szám.

Állandó raktár: Elsőrendő külföldi gyárosok készit-ményei, ugyszintén saját gyártmányu kitűnő zongorákból.

Javitások szakszerően, jótállás mellett.

Hangolások pontosan és tisztán.

A „PHONOLA“ zongora játszó hangszer egyedüli képviselöte.

Zongora-kölcsön jutányos árban.

mellett, minden nagyobb erőfeszítés nélkül nyitotta fel a hires zárt, amire természetesen a községi pénzek ismét visszakerültek a jó öreg „Wertheimok” szárnyai alá.

Pista ur Sámsonként szerette volna összedönteni az egész gyülestermet, agyonsujtani mindenkit, főleg pedig Jóska urat, kiről máig is azt hiszik, hogy kaján irigységgel szedte ki zsebéből a milliákat.

Itt hagyjuk egy percre hősünket; hisz krónikámban a drámai egység nem szükségszerű.

Kedves, szimpatikus képként, mint a pusztuló jóvérü dzsentrü utolsó típusa, rajzolódik le előttem nagyságos Jóska ur, ki méltóságos Pista urnak a népszerűségben is versenytársa, csakhogy egész más kiadásban.

Szív, jószág, páratlan humor s igazi hű baráti lélek az ő fővonásai, s amellott okos, eszes fő, csak egy dologban volt mindig naïv, mert azt hitte, hogy minden elébe tartott bosszurovátka papírt felebaráti szeretetből rá kell írni.

Erre a baráti szeretetre ráment volna az ősi birtok, ha Jóska idején észre nem tér, s nem kezd el férfikorában tanulni, s le nem teszi a jegyzői vizsgát páratlan sikerrel.

Igy az ősi udvarházra felkerült a jegyzői tábla, de azért ő továbbra is megmaradt nagyságos Jóska urnak.

Rendesen négyesfogaton járt s a rosszabb napok alatt meg is kérdezte egy jó embere, hogy miért jár most is négyesen?

— Ja, barátom, két ló nem bírja el a nyomoruságot — felelt mennyei rezignált hangon Jóska ur.

Mig a takarékpénztárral, barátai jóvoltából, nexusban állott, mindennapos vendég volt nála az ügyvéd, a végrehajtó.

Igazi magyaros vendégszeretettel fogadta őket; agyonetette s főleg agyonitatta hires jó borából, mintha házában legkedvesebb vendégei volnának. Hanem egyszer kikerült egy pöffeszkedő fiskális, ki még a gyermekbölcsőt is le akarta foglalni, de megjárta. Jóska ur először is behívatta a bírót, s annak tanúsága mellett lement két istenes székely pofont, aztán gallérjánál fogva kipenderítette a jajveszékelő Nyuzó Pált. A bíró pedig ijedten szorongott, hogy legalább ne hívta volna őt tanúnak a nagyságos ur, mire Jóska ur egész hideg vérral jegyezte meg:

— Csak azért hivtalak be, nehogy eltagadhassa a pofonokat a tisztelt ügyvéd ur.

A pofról jut eszembe egy másik kitűnő jó alak, egy nyugalmazott főszolgabíró, kinek régi, közismert szokása, hogy ha kiesit iszik, vagy kártya közben veszít, mindig valakit nyakon kellett ütnie, különben tán a guta legyintené őt meg.

E kissé kellemetlen szokásért nem nagyon szívesen látták sok helyen a különben kitűnő gavallért, kivel kártyázni a megjárat pártnernek csak Jóska urnál mertek leülni egy leleményes ötlet folytán.

Ugyanis egy minden áldozatra kész cigánylegény állott ottan mindig a főszolgabíró hátamögött s valahányszor annak tenyere ingerülten megmozdult, elébe tartotta vigyorgó arcát, mely sokszor aztán nagyobbakat esattant, mint akár egy dum-dum-löveg. A sikerült pofon-hárításokért aztán fejedelmi diurnumot húzott a házigazdától.

Jóska ur igazi eleme a követválasztás volt.

Évekkel ezelőtt egy fiatal, akkor még jóformán ismeretlen nevű képviselőjelölt zászlója alá szegődött, s azt talpig nemzeti színű kosztümben vitte diadalra egy országos hírű politikusszal szemben.

Kortesfogásai már országsherte dívatban vannak. Tőle származik az is, mikor visszakéri az ellenfél által adott három forintot, hogy ő ad helyette ötöt, s szegény oláh paraszt még hálálkodott, hogy milyen bőkezű, nem tudván vége eszével rájönni, hogy szavazatáért tulajdonképpen csak két forintot kapott tőle.

A vidám stikliknek is utólérhetlen mestere Jóska ur, de jobban aligha tréfált meg valakit, mint az Erdélyrészi Urlovas Szövetkezetet egyik őszi versenyén.

Mikor a stratra lesapott a jelző-zászló az indító sportman kezében, Jóska ur a közönség köréből kis tarka erdélyi lován begratott a mezőnyre s nemcsak fölvette a versenyt az angol félvérekkal, de óriás canterben, programon kívül meg is verte országshírű urlovasaikkal egyetemben.

A bírói páholyban persze nagy volt az izgalom az égből esepent konkurrencia miatt; rendőrökért kiabáltak, huszárokat mozgósítottak; de Jóska urat nem lehetett elesipni; árkon, bokron keresztül vágatott hazafelé.

Nagyságos Jóska ur legujabban arról népszerű, hogy a méltóságos Pista ur viselt dolgainak kedélyes élő krónikása.

Mert Pista urral megesett az a kázus, hogy nemrégiben birtokon kívül lett telepítve, s így beköltözött a városba, hogy két kezével keresse a kenyerét. Erről a kenyérkeresésről tud regélni jobb és jobbüzü dolgokat Jóska ur.

Legelőször is koresmanytáson kezdte. A gyaluforgács fölött ott büszkélkedett az ősi név, de Istennek hála, nem sokáig.

Pista ur az utcán csipte el a vendégeket és vitte magához egy „próbaebédre”.

Egyszer éppen egyik megyei mágnást invitálta meg restaurációjába, s büszkén szolt oda a szemrevaló gazdasszonynak:

— Asszony, rendezzen egy próba-terítést huszonnégy személyre!

Az elhült néember ijedten sugta oda:

— Méltóságos ur, az égre, hisz csak másfél terítékünk van s az is csonka.

— Na, különben hagyja a terítést, csak lássunk valamit

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete

1911 január elsején

VIII. évtársulata

kezdi meg.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete

a) kötelező heti befizetésekkel, apró tőkék gyűjtésével fejleszti a takarékosági szellemet;

b) tagjainak olcsó és a heti befizetésekkel is törleszhető kölcsönöket nyújt

Egy-egy törzsbetét jegyzése

heti 50 fillér

befizetéssel jár, amely az **öt évig** tartó évtársulaton át történik. A szövetkezetbe **bárki beléphet** és tetszés szerinti számban jegyezhet törzsbetétet. A beiratás alkalmával minden törzsbetét után 50 fillér beiratási díj s egyszersmind a betétkönyvecske ára fejében összesen 20 fillér fizetendő.

Öt év elteltével az évtársulat felszámol, s minden tag a befizetett összeget és ezen felül az öt év alatt összegyűlt s törzsbetéteire eső **haszoneredményt** megkapja.

A szövetkezet tagjainak a következő módon nyújt kölcsönöket:

a) **előleg-kölcsönöket** a befizetett tőke $\frac{9}{10}$ -ed része erejéig;

b) **kezeségi kölcsönöket** kellő jótállás mellett, váltó vagy kötelező ellenében;

c) **jelzálog- és zálog-kölcsönöket** ingatlanokra való bekebelezés vagy értékpapírok lekötése mellett.

Ezen kölcsönök öt év alatt a heti befizetésekkel is törleszhetők. Szövetkezetünk tagjai e mellett oly kölcsönöket is vehetnek fel, amelyeknél a **heti befizetésekkel** nemcsak a tőkét, hanem a **kamatot is** törlesztik. Betáblázott kölcsönök megfelelő heti törlesztés mellett **tíz évi visszafizetésre is adhatnak.**

A tagok felvétele s az új törzsbetétkönyvecskek kiadása már most, naponta délelőtt 9—12 és délután 3—5 óráig hivatalos helyiségünkben (Szabadság-tér 7. sz., I. em.) történik.

A hitelszövetkezetnek **vidékiek** is lehetnek tagjai, akik heti befizetéseiket a szövetkezet postatakarékpénztári cheque számláján (12,167. sz.) való befizetéssel, tehát minden postaköltség nélkül teljesíthetik.

Mindezeknél fogva a szövetkezetbe való belépésre Aradváros és vidéke minden rétegéhez tartozóit ezennel felhívjuk. 4340

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete igazgatósága.

Alapított 1882.

Telefon 688. szám.

Bruckner Lipót

butorgyár, kárptos és díszítő

ARAD, Andrásy-tér.

Matzky-czukrászda mellett. Neuman-palota.

Ajánlja saját készítményü, szolid kivitelü butorait:

Hálószobák . . . 190 forinttól kezdve.

Ebédliők 140 forinttól kezdve.

Szalongarnitúrák 95 frt tól kezdve.

NEUSCHLOSZ BUTOR

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Kedvező fizetési feltételek. 4439

A Neuschlosz-féle hírneves

tömör keményfa-butoroknak

kiszolgálás elárulása. :::

Az országos magyar vasutasszövetség szállítója.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan intéztetnek el.

az asztalon, — intette le uri nonsalansszal megszeppent gazd-asszonyát Pista ur.

Aztán kiszült, hogy a tűz még meggyujtva sincs a konyhán, a sörös hordónak elromlott a csapja, végül is az invitált vendég egy koresmából hozatott enni, inni valót, mégis Pista ur délután teli torokkal hirdette a kávéházban, hogy X. bárót milyen fölségesen megvendégelte saját külön éttermében.

A koresma ilyenformán nem szuperálván, egy vidéki park-klub alapításának eszméjével kezdett foglalkozni. Már ki is szemelte a helyet, alkudozott fővárosi műépetészekkel, mikor csalódott szívvel kellett konstatálnia, hogy a vidéki arisztokráciában nincs semmi érzék a klub-élet iránt, mert senki se akarta alapító-tagság jegyét előre megváltani.

Csalódottan fordult el tehát a rideg mágnásvilágtól és elhatározta, hogy keblére öleli a népet, és számára konyhát állít föl. A konyha meg is született, az első nap volt is hozzája nép, de már a második ebédre nem volt, aki eljőjön, mert az elsőnél az egész demokrata asztaltársaság otthagya a fogát.

A népkonyha csődje megértette vele, hogy a vállalkozás nem urnak való mesterség s reávitte, hogy elvei épségben tartása mellett az annyit szidott közigazgatás szolgálatába lépjen.

Irnok lett egyik jovialis főszolgabíró mellett, ki azonban csak úgy fogadta be, ha máskor nem jár a hivatalba, csak elsején, mikor nyugtáját hozza. Mert így csak ő nem dolgozik, ellenben ha hivatalba jár, úgy kissé hangos politikai és társadalmi terveitől senki se dolgozhat.

Igy is volt egy ideig, mialatt a megyei központot tisztelte meg állandó látogatásával Pista ur, — mindaddig, míg az alispán rá nem parancsolt, hogy üljön íróasztala mellett a hivatalos órák alatt.

Ebben azonban megint nem volt köszönet.

A főszolgabíró valami kutya-pörben hozott ítéletet diktált le Pista urnak, mikor az mérgesen lecsapja a pennát, és kijelentette, hogy tovább nem írja, mert az ítélet igazságtalan.

A főszolgabíró hasztalan igyekezett kapacitálni s végre kénytelen volt egy másik irnoknak lediktálni.

Pista ur nyugodtan hallgatta végig, csak mikor az ítélet kész volt, szólt oda a megbírságolt atyafinak:

— Hallja kend, ez az ítélet igazságtalan; jőjjön el délután hozzám és megrekuráljuk; én ingyen elkészítem a fölebbezést.

Természetesen harsogó hahota követte az igazságérzet e frappáns megnyilatkozását s a dühöngő Pista urat alig lehetett pár pohár snapszocskával lecsillapítani.

Es ott körmölget máig is a tintás íróasztalnál méltóságos Pista ur, elmélkedve a sorskerék forgandóságáról, mely a törvényhatósági zold aztaltól ide dobta.

Délig nyugodtan eldolgogtat s ha akkor megtraktálja

jóféle szilvóriummal a gavallér principális, újra a fellegek közé szárnyal a megkopott vénülő sas.

Almodozik — néha hangosan is — államférfiui babérokról és szidja a törpe kort, melyben azok is törpék lesznek, kik nagyra születtek.

Maidy halálára

Itt hagytát hát minket — s nem térsz többé vissza...

Leszakított az ősz ismét egy virágot,

Hideg, sötét sirdan kis deszkakoporsó,

Ott aluszod örök, álomtalan álmod...

Emlékszem... bálon volt... Te is ottan voltál,

Hogyne lettél volna, — hiszen alig vártad,

Olyan jó kedved volt s annyira kacagtál,

Ki hitte volna, hogy utoljára látlak?...

... S huzta a cigány az égő nótákat,

Előbb csak úgy lágyan, mélán, andalogva,

Elcsendesült aztán s ráhuzta szilajon,

Mint minden hurján a vihar tombolna.

Mint könnyű kis lepke, úgy rebdentél tova,

Kipirult az arcod, lihegett a kebled,

S a végső akkoránál elmerengve mondtad:

— Szeretnék meghalni, cigányzene mellett!...

S mikor elköltöztél, nem a cigány huzta,

Hideg, őszi szelek zúgtak gyász dall néked,

Amerre csak vittek, lombtalan, száraz fák

Szomorun susogva meredek az égnek...

Pethő Tibor.

TELEFON 135.

GELLER I. ékszerész

nagy raktár **valódi** ezüst árukban,
modern és antique ékszerek, vala-
mint finom zsebórákban :: :: ::

4435

Arad, Andrásy-tér 14. sz.

UJ ÉLETEK UTCÁJÁN.

Irta: Rudnyánszky Endre.

Nyolcat kongott a toronyóra. Kis János lecsavarta a konyhalámpát és rászólt az álmoszemű gyerekekre:

— No menjünk. Pista! Mari fogjátok meg a kicsik kezét!

A négy kicsiny emberke összefogódzott. A Pista sem volt több öt esztendősnél és a többiek, mint a kis orgonasipok következtek utána. A csöpp, görbe lábakon topogó Jani engedte, hogy nagyobb testvérei megfogják a két kezét és vezessék, de Annus a ki már két és fél éves volt, erélyesen tiltakozott:

— En madam isz medek!

A barna félhomályban, erős petroleum büzben, ridegen szegényes konyha kiürült. Korán sötétedő szeptemberi este várta a kis családot a hosszú udvaron. Egymasmellé sorakozó konyhaajtók, szegényes munkáslakások befüggönyözött ajtó szórtak derengő fényt a kopogó léptek elé. Kis János is apróra fogta a lépteit a gyermekek mögött és esőndesen lóbázta a füles kosarat a karján.

Mari, a kis négyesztendős kíváncsiság, most sem tudott megelni kérdés nélkül. Százszor is hallotta már tegnap, ma is, este is, mégis megkérdezte:

— Apa, apa, hová megyünk?

De apa helyett Pista is megfelelt neki:

— Ne légy kíváncsi. Tudod, hogy a mamáért megyünk.

— Öregesen, fáradtan bólintott a fejével. — A mamáért. Azért. És a kis testvérkéért. Azért is. Bizony!

A kapuban vastag, esetlenül szélesedett munkásasszonnyal találkoztak. Rábólintott Kisékre és rekedten szólt:

— Hát hazajön ma a felesége Kis ur? Itthon hagyhatta volna a gyerekeket. Mi nem fekszünk még le. Eljászhattak volna a konyhában.

— Már csak viszem őket. Hadd örüljenek az anyjuknak. Rég látták. Az anyjuk meg őket. Isten áldja tésasszony!

Kikanyargott lassan, tipegve a kis csapat a külvárosi utcákból. Mire az esti harangszót utolsót kondult, már ott bandukoltak a széles, világos főútcán. A korzó sétáló között szinte sietve osontak el. Fényes gázlámpák, fehér villamos ivlángok lefosztották róluk az esti sötétség takaróját. A hideg, kegyetlen villanyfény kíváncsian rákandikált a Pista, meg a Mari mezitelen kis lábaira és gunyosan mosolygott az Annus csuparongy cipellőjén. A kinyitó kávéházi ajtó szele megcibálta a csöpp Jani zsákból szabott kötőjét és egy világos kirakat tükrövege elfintorodva tükrözte vissza a Kis János sovány, munkában megroskadt alakját. A kirakat fölött zümmögött, duruzsolt az ivlámpa

és kicsufolta a rongyos gyerekeket, a foltozott kabátu, [fekete kezű mukásapát.

De Kis János nem látta a kegyetlen és megbotránkozó villanylámpákat. Arra gondolt, hogy a heti béréből megint levontak vagy egy koronát, mert kétszer is elkésett a munkából. Nem volt otthon a sovány, sápadt, örökké dolgozó asszony, aki hajnali öt órára fölkelte, fölzavarja álmából. Jó is, ideje is, hogy már hazajöjjön!

Ott voltak a célnál. Komor, ódon épület, sűrű ablakso-rokkal állt a téren. Alacsony, szűk, pislogó gázlámpával világított kapuján beléptek. A gyerekek riadtan, gyanakodva néztek a baráságtalan nagy házra és félénken botorkáztak be a kapu. Tiszta, alacsony mennyezetű szobába mentek be a kapu alól. Kétkaru, fehérfényű gázlámpa ragyogott a szobában. A világosságtól elvakult apróságok bambán topogtak a sárgára surolt padlón. A férfi is zavartan árnyékolta be tenyerével a szemét, hogy valamit lásson.

Az oldalt álló festett barna fapadról igen alacsony, igen sápadt asszony emelkedett föl fáradt mosollyal. Mellette kis esomé szürkés-fehér ruhaneműn egy rongyos csomagféle feküdt. Az asszony ingadozva előrébb lépett.

— Hát mégis eljöttél! Már féltem, hogy elfeledted és egyedül kell kimenem. Mert tudod, ma már ki kellett mennem, okvetlenül. És a gyerekek is eljöttek!

A kicsikék a nagyon világos és csaknem üres ismeretlen szobában riadtan egymás mellé húzódtak és idegenkedve néztek apjukra és arra a lefogyott, összeesett asszonyra, akit csak alig, csak hangjáról ismertek föl. De most annál zajosabban futottak hozzá és rángatták a kötényét meg szoknyáját, élesen, esengő hangon és visítva kiáltották: mama, mama! Az asszony kissé megtántorodva egymás után fölkapta őket karjára és megeskölta a gyerekeket.

A zajra a szomszéd szobából hófehér kötös, egészséges arcú nő került elő.

— Magáért jötték Kisné? — kérdezte. — Négyen vannak, istenkém már négyen, most az ötödik! Mert mind a magáé ugy-e lelkem. Ez meg az ura? Derék embernek nézem.

— Erzsi néni, az ápolóné — magyarázta Kis Jánosné az urának — ő volt mellettem, mikor meglett, ő segített, tudod.

Kis János értett a szóból és ügyetlenül, félszeg mozdulatokkal pénzdarábot kotorászott elő vánnyadt kabátja zsebéből és odaesuszta Erzsi néni kezébe. Az asszony ezalatt elvette a kosarat és görnyedten rakosgatta belé a ruhákat a padról. Nem maradt ott más, csak a rongyos csomag.

— Mama, hát a testvérke hol van? — kérdezte Mari. — Mért nem mutatod.

Most alszik, ne bánjátok — felelt, de azért mégis fölle-

4382

Alapítotott 1860. évben.

Náder J.

késmüves, ARAD, Minorita-palota.

Raktáron tart:

Mindennemű legkitünőbb minőségű angol és Szolingen pengéjű zsebkéseket, a legfinomabttól a legegyszerűbb kivitelig. Ugymint: gyöngyház, elefántcsont, sildkrot, szaru, szarvasagancs és paleszander fanyelű zsebkéseket. Továbbá a legjobb minőségű acélból készült konyhakécek, ugymint: zöldségválasztás, téstāvágás, husvágó, sonka, szalámi és sajtvágó kések, meg sajtszurók számtalan formában és itt föl nem sorolható kivitelben.

A mérsáros és hentes urak részére a legkitünőbb anyagból készült kések, melyekre különös gondot fordítok: tőke, kéziszuró béltisztító és több eféle kések. Nemkülönbén jó minőségű mágnesezett fém-acélok ugymint: gyöngyház, szarvas, szaru és niklirozott nyéllel. A házi szükségletre melegen ajánlom a remek kivitelű és jó minőségű ollóimat, melyeknek jósága felülmulhatatlan, fehérneműekre, kézivarásra és bárminemű célokra megfelelőek, fodrász ollók, slingelő, hímző gombtűk, köröm-ollók, továbbá köröm-csipők, köröm, gyökér-bőr ollók, papir- és szabó-ollók, melyek amerikai módszerre készültek.

A fodrász-borbélyok részére hajvágó-gépek bárminemű kivitelben, finoman homorura köszörült borotvaim, melyek eddig a legjobbakkal bizonyultak. Továbbá mindennemű manikűröző ke-lékek: köröm-reszelő, köröm-símtó, szőrhúzó csipeszek stb.

Ajánlom a nagyérdemű közönségnek az elsőrendű minőségű alpacca, pacfon, klóri evőszközöket, francia kés, villa és kanál

különlegességek, továbbá angol és szolingeni gyártmányu önborotváló készülékek különféle kivitelben, tyukszemkésék, tyukszemgyaluk, dugóhúzó, radirkésék, borotva lehúzó szíjj és kövek. Továbbá husvágó-gép, kávé-, és borsdaráló, kulcstartó, szivarvágók. Különféle najsütő vasak, bárminemű kivitelben. Timárkések, kertész-kések, oltókésék s kertészollók különféle nagyságban és kivitelben. Ló- és kutyaníró ollók, husvágó bárdok, spēkelő-tűk, peccsenye-villák, csemege-villák és száz meg száz fel nem sorolható tárgyak vannak raktáron, melyeket a tisztelt ve-vőimnek olcsón és pontosan kiszolgálók.

Bátorkodom a nagyérdemű közönséget felkérni, hogy e szakmába vágó bárminemű javítások és köszörüléseket villanyerőre berendezett műhelyemben jutányos árak mellett elkészíttetnek.

Maradtam a nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve kiváló tisztelettel:

Náder J.

késmüves, Minorita-palota.

bentette a vászondarabot a csöpp, rongyokba burkolt jószág arcáról.

A négy apró gyerek kíváncsian nézett a duzzadt, vörös arcoskára, a két összeszorított pirinyó ökökre. Kis János is odanézett, csöndes, lélektelen nézéssel. Annusnak volt először szava:

— Tiszzebb mint én! Tiszzebb mint Jani!

— Mama keltsd föl, hogy járjon — kérte Pista.

— Hát nem tudod, hogy nem tud még járni, te számár — oktatta ki bátyját az „öreg fejű” Mari.

Erzsi néni már türelmetlenkedett és hamarosan kitudszkolta a kis családot. Most már heten mentek hazafelé a külváros sötét, szegényes lakása felé. Hatan mentek igazában, a hetediket, a nyolc napos csöppséget Kis János vitte karján. A szülés szenvedéseitől meggyötört, beteg asszony ingatag léptekkel ment az oldalán. Kezében nehézkesen cziingótt a ruhákkal megrakott kosár. Meg a négy gyerek is minduntalan körülötte, beléje csimpaszkodott. Nagyon lassan tudott csak menni. Meg is állt és föltette fejére a kosarat.

— Mindig olyan nehezen megyek ilyenkor. Most még rosszabbul mint eddig. Peddig már megszokhattam volna, hiszen ötödször járom meg ezt az utat.

Igen, megszokta ezt az utat és az ut, az utcák, az álomba merült barna házak is megszokták, ismerték már a Kis Jánosékat. Jöttek, erre jártak csaknem minden nap a leszálló est sötétes takarójába burkolva. Elindultak abból a csuf, megvéhédtt szennyes falusi házból, ahol a parányi ablakok mögött sikitó vajudással egyre új és új szegény életek születnek. Az élet gyömölcsének friss kipattanásától sebzett testtel, nehézkesen támolygó léptekkel mennek végig ezeken az utakon. Szemérmes esti órán sietnek haza a néhány napra elárvult otthonba, folytatni a munka és új életfogantatás örök, szürke, megkábult forgatagát. Ezeken a szent, vérrel megjegyzett kálváriás utcákon kerülnek haza a jövődő szerencsétlen, koldus emberei egymásután. Megszületnek amott az emberszeretet és tudomány tiszta, hófehér, gondozott ágyában és elmennek a nyomoruságba, izzadságos munkába felnövekedni, dolgozni és meghalni...

Homályosan, bizonytalanul ilyesféle kavarghatott Kis János fejében is amikor néhányan megnézték őket az utcán. Elesen, kiáltóan harsogott a fülébe kis leánya hangja:

— Mama, add ide a kosarat, majd én viszem, — kiáltott a csöpp Mari, amidőn látta, hogy anyja meg-megtántorodik, remeg, a fején egyensúlyozott kosár terhe alatt.

De Kisné mosolyogva nemet intett gyönge fejmozdulattal. Megállt egy pillanatra a kávéházból kiömlő fényes sávbán, aztán összeszedve magát, tovább indult. A kávéház nyitott ajtaján át ujjongó, vig cigányzene hullámai csaptak utánuk. Elégedett és közömbös arcú emberek mentek a kávéház felé. Selyemruha

suhogás, erős ilatszer fonta körül őket egy siető pár nyomán. Kis János önkéntelenül is a karján cipelt kis fiára, az ötödikre nézett. Régi, megkeshedt paplanból szabta az asszony ezt a szétmálló pólyát, mely most az ötödik magzata csöpp testét takargatta rongyos rongyokkal. És a pólyának csufolt kacat alatt megint csak rongy következik: kimondhatatlanul szennyes szürke, agyonhasznált, soha-új gyerekruhácskák. És azok alatt megint rongy... Mert mi más ez a megcsigázásra, eltorzulásra, megrutulásra született csecsemő, mint élő, husbólvérből való emberi rongy...

Kis János egyszerű, közönséges lelkébe halvány, de finom rezgési érzések találta kutat rongyokban született kis fián keresztül. Szívébe muzsikált kinos, gyöttrő dallamnak a kosarat kérő kis Mari hangja, melyből az örökös nehéz munkáért esengést érezte ki. A beteg, ki nem pihent testét vonszoló asszonya, rongyos, csoszogó gyermekei véres szorongással feküdtek a lelkére. Ellenségesen nézte a házakat melyek mögött meleg, kényelmes otthonokat érzett, sértette a kávéházi zaj, a gondtalan cigányzene és hazavágyott félig üres, félig nyomoruságos lakásába, ahol megfedkeznek arról, hogy vannak szebb lakások, jobbsorsu emberek. Most itt az utcán gyilkolni, rombolni, vagy jajgatni és könnyezni szeretett volna...

Szerencsére ez nem tartott sokáig. Fásultan és fáradtan ment tovább. Valami nagyon bizonytalan sejtése a volt a jövőről, amely talán már ennek a karján hureolt jövevénynek meghozza a megváltást.

EZEK A LÁZAS . . .

*Ezek a lázas, vergődő dalok,
Ezek a szomorú sóhajok,
Ezek a hulló levelek
Azt suttogják, hogy meghalok.
Én édes gyönyörű leányom,
Én legragyogóbb, legszebb álmom.
Úlj ide mellém és vigasztalj!
Takard be lehulló hajaddal,
Vigasztald meg csengő szavaddal
A szomorú álmok, szomorú nóták,
Szomorú, sápadt dalnokát.*

Fényes László.

Vizvezeték, csatornázás :: berendező műhely ::

hol mindennemű csatornázást, fürdőszobát, szagtalan ürkösetteket, vízfűtést, acetelin- és Benoid felszerelést és vizvezeték berendezését és ezek átalakítását, valamint mindenféle

szivattyukat, nordon-kutakat

6 óra alatt üzembevehető, úgy helyben mint vidéken gyorsan és pontosan eszközöltetik. 24 évi tapasztalatom, valamint 15 évi aradi működésem biztosítékot nyújt t. rendelőimnek arra, hogy az elvállalt munkát szakszerűen, pontosan és lelkiismeretesen eszközölöm.

101

A n. é. közönségnek becses pártfogását kéri

MÓKOS MÁRTON

szerelő mester, Petőfi-utca 4. szám.

SZERELEM ÉS BECSÜLET.

Irta: Visontai Olga.

— Hagyjon, ne bántson. Könyörgött a leány.
— Csak egy szót, szeretsz?
— Szeretem, imádom, de ez a szerelem bűn. Nem akarom szeretni!

— Nincs bűn a szerelemben. Bűn az, ha nem lesznek egymásé azok, akik szeretik egymást. Rövid az élet és csak egyszer élünk, ezt ki kell használnunk. Az enyémmnek kell lenned. Akarom!

Forró lehelet perzselte a leány arcát, ajkát égették a csókok, az ölelés elkábította, de összeszedte minden erejét, hogy ellökje a férfit magától.

— En nem akarom! Leküzdöm az érzelmemet, hiszem, hogy lesz erőm leküzdni, ez bűn így szeretni, nem akarok vétkezni.

— Nem bűn ez, csak az, ha szerető szívek nem egyesülnek, ha az előítéletre adnak amikor szeretnek. Nem véték ha az enyém leszel. Enyémmnek kell lenned, mert szeretsz s mert szeretlek. Mi vár rád a jövőben, mi lesz veled? Eltávozol innen, tudom; idegenek közé, ahol nincs senki. Almaidban folyton meg fog jelenni az, akit szeretsz s keservesen fogsz ébredni, mert nem lesz melletted akiről álmodtál. Ebren is róla fogsz álmodni, kinozni fog az a gyöttrő gondolat: szeretsz valakit, aki viszontszeret s mégis távol vagytok egymástól. Miért? Pusztán előítélet miatt.

— Ne, ne folytassa. Az Istenért, lássa be, magának felelőse van, gondoljon egyetlen gyermekére, óvja őrizze meg a becsületét és az ő boldogságukat.

— Látod, mindezekről lemondok teérted. Látod milyen nagy az én szerelmem s te mit adsz érte cserébe? Azt mondd szeretsz, s nem tudsz áldozatot hozni szerelmednek. Ha igazán szeretnél, ha úgy szeretnél, mint én téged, nem törődnél senkivel és semmivel, hanem azt mondanád: menjünk, szökjünk el innen messze, legyünk egymáséi, éljünk boldogan.

— Hát akkor nem szeretem, mert erre nem vagyok képes, igenis megvan az előítéletem, törődöm a világgal, az emberekkel, irányadó az ő véleményük.

— Nem igaz, te csak most beszélsz így, eddig másképp beszéltél. Nem szeretsz? Ismételd most, hogy nem szeretsz!

Ujra átölelte a leány derekát, csókolni kezdte homlokát, haját, ajkát, ahol érte. A leány némán tűrte, de aztán megeredt a könny szeméből. A férfi eleresztette.

— Sirsz? Ne, édes egyetlenem, ne sirj, oly boldogok le-

szünk, boldoggá teszlek, még senki oly boldog nem volt a földön, mint te leszel. Ne sirj.

— Már vége. Szólt a leány könnyeit felszárítva. Már többé nem sírok, elsirattam a boldogságomat s most megyek amerre a sorsom vezet.

— Vilma, hát itt hagysz, elmégsz?

Megragadta kezét és halk, suttogó, behizelgő hangon kezdett beszélni hozzá: Nézd, a világ neked eddig csak szenvedést okozott, atyádat csődbe, a halálba kergették, édes anyádat rágalmazták s ezt nem élte túl. Te erre a világra adsz, ezért dobod el boldogságodat, szerencsétlenné teszed magadat és engemet? Ez a világ a te világod? Nem, Vilma, ez önámítás, ez nem igaz, a te világod a boldogság, ennek élj, ennek a világnak érdemes élni, élj velem.

— Nem, nem, nem. Nem adok arra, hogy mit mond a világ. Látja, milyen elvakult, milyen rossz szívé, nekem kell figyelmeztetnem, hogy magának kötelességei vannak. Kimélni akartam, de most már megmondom: ne hagyja el édes feleségét és kicsiny gyermekét. Ezt az asszonyt esaljam én meg, aki nekem egyedüli barátnóm, aki mikor árva, elhagyott voltam, magához vett, vigasztalt, betegségemben ápolt?! Nem, soha! Ez az asszony imádja magát, ennek az asszonynak van egy édes kicsiny szőkefürtű gyermeke, aki most kezd beszélni, az ön gyermeke. Nem tudom megcsalni őket, nem tudok hálátlan lenni hozzá, oly végtelenül szeretem őket. Ha megtenném azt amire kér, én volnék a legbecstelenebb lény a világon. Ha így hálálnám meg Ilon végtelen jószágát és szeretetét. Ha én ezt megtenném, amikor csókolnám, az elhagyott asszonyt látnám magam előtt amint sir, siratja tönkretett életét s mellette a kis gyermek néz, bámul anyjára, nem érti, hogy miért sir s ezt látná maga előtt napról-napra, az az ártatlan gyermek könnyek között nőne fel. A fájdalom, amit most érzek el fog hamar mulni, hiszen az az érzés, hogy ily nagy kísértések után megmaradtam a helyes uton, meghozza újra életkedvem.

— Vilma, hiába önfeláldozása, Ilonnal én nem tudok tovább együtt élni, magát szeretem s ha itt hagy, főbe lövöm magamat.

— Főbe lövi magát? Nem, ezt maga nem fogja megtenni, parancsolom, könyörgök, hogy ne tegye, higgye el, ez csak szalma-láng, az az érzélem, amit most érez, hamar elfog lobbanni. Legyen férfi, küzdje le szenvedélyét. Hibás vagyok én is, vádolom magamat hogy nem távoztam innen mindjárt amint az ön érzelmeit észrevettem, de nem volt hova mennem. Most már van állásom s megyek. Feledjen el. Eljen feleségének, gyermekének. Szeresse őt, az édes, szép asszonyt, igyekezzen Ilonhoz a régi

LEGSZEBB KÁVÉHÁZ ARADON A

„HUNGÁRIA” KÁVÉHÁZ

(NEUMAN-PALOTA.)

Legkitünőbb honi italok és legelőzékenyebb kiszolgálás által t. vendégeim meglegedését kinyerni állandó törekvésem volt mindenkor. — A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérem, teljes tisztelettel

PÖLTZL MIKSA,

A „HUNGÁRIA” KÁVÉHÁZ TULAJDONOSA.

Jelzálog

KÖLCSSÖNÖK

valamint törlesztéses (amortisatiós)

tisztviselői

és lakpénzlekötéses kölcsönöket közvetít

HERZOG SÁNDOR

Arad, Weitzer János-utca 15. sz.

16

Telefon 376.

lenni, mint volt vőlegény korában, szeresse őt úgy, mint akkor. Ehhez csak erős akarat kell. Legyen boldog.

— De Vilma, hát miért hagy el, miért?

— Miért? hát most sem érti, hogy miért? Mert nem akarok valaki előtt szégyenteljesen, lesütött szemekkel állani, hanem megyek az utamon, még ha a martyromság útja is ez, felemelt fejjel, előre. Isten önnel.

Megcsuklott a szava, könnyei előtörtek. Megfordult s rohant kifelé.

A VÁROS.

Villogó szemmel vár a város,
Megcsap a forró élethullám.
Meddő küzdelmek vérvirága
S párázatos bus könnye hull rám.

Ez a halálos nagy vérüktetés
Itt örvénylik előttem újra,
Szemembe kacag lágy selymek alól
Az élet mártír-koszorúja.

Velem is majd elindul a hajó
Az élet széles, mély vizére,
És nem lehet majd visszajönni
Csak rongyosan, csak őszetépve.

Áldott falu bőtermő alkja
Amit gondosan a lelkembe szőtt,
Kiszakgatja mohón a város
Uj áldozatként oltára előtt . . .

Keresem majd a csendes utcát,
Ahol lehajtott fejjel járnak
S kipanaszolom magam szépen
Egy-egy ismerős akácfának . . .

Kató József.

A DEGRADÁLT.

Irta: Ormándy Miklós dr.

A divat, ez a hóbertos vén dáma, gyakran ötletszerűen jelentkező szeszélyeivel, valósággal lázas izgalomba ejti a hölgyközönséget.

A panasz, kivált az apák és a férjek részéről, általános ellene; de azért zsarnoki uralma alól senki sem iparkodik szabadulni. Behódol neki nemesak a művelt világ hölgyközönsége, hanem még a civilizálatlan népek is engedelmes rabszolgái ennek a láthatatlan, de mégis létező lelketlen hatalomnak!

Démoni hatalmának erejét érzik még az ártatlan, kedves virágok is! Ha valamelyik virág kiesik a divat kegyéből: az meghalt, elfeledik szegényt, mintha soha sem létezett volna.

A kegyvesztettek szomorú sorsára jutott: a babérfa (Laurus nobilis) is!

Görögország talaja szülte, táplálta és nevelte a kis Dafnét; a regényes Tempe völgyében ringott szegényes bölcsője; de azért gyönyörűséges hajadonná serdült; az erdei nimfák vidám serege büszke volt e szépséges teremtésre.

A vigkedvű, olykor-olykor kissé csapodár temperamentumu Apolló szívesen enyelgett a szép nimfákkal. Gyakran meglepte őket a mosolygó tó partján, vagy az erdő hűvös berkeiben; gyönyörködve szemlélte vig ugrándozásukat és hallgatta szépen csengő kacagásukat.

A kőkényszemű, örökösen mosolygó, s piciny száju Dafne annyira elbájolta Apollót, hogy szerelemre gyuladt iránta. Dafne azonban folyton kerülte; és egyenest visszautasította Apolló udvarlását.

A büszkeségében megsértett fenség eleinte duzzogott és mérgeledött; de azért mégis remélt; gondolván, hogy a nimfa jégkeble majd fölenged és fölmelegszik a szeméből kisugárzó tüztől és akkor magától ölébe fog hullani a szerelem édes gyümölcse.

De nem úgy történt. A nimfa szíve nem gyuladt szerelemre, minden csábitásnak ellentállott; uóbb nyíltan kijelentette Apollónak, hogy ha még továbbra is üldözi őt szerelmével: a halál karjaiban keres menedéket. Elve őt soha sem nevezheti a magáénak!

— No megállj, te kis boszorkány! Boszut állok szerelmem megvetéséért; bűnhődni fogsz, kis oktondi. Nem öllek meg, ne félj; sőt hosszú életűvé teszek. De azt akarom, hogy te ne tudd, hogy élsz s ne örülhess az életnek. Azt akarom, hogy emberi szem ne gyönyörködhessék bódító szépségedben; halandó ajka ne érinthesse soha eperajkadat és ne szívhassa róla a szerelem csókjának mámorító mézét: átváltoztatlak örökzöld levelű fává!

Jó, tiszta buza-szalmát megfelelő ár mellett vesz a
Magyar szalmaanyag-gyár
 részvénytársaság Aradon.

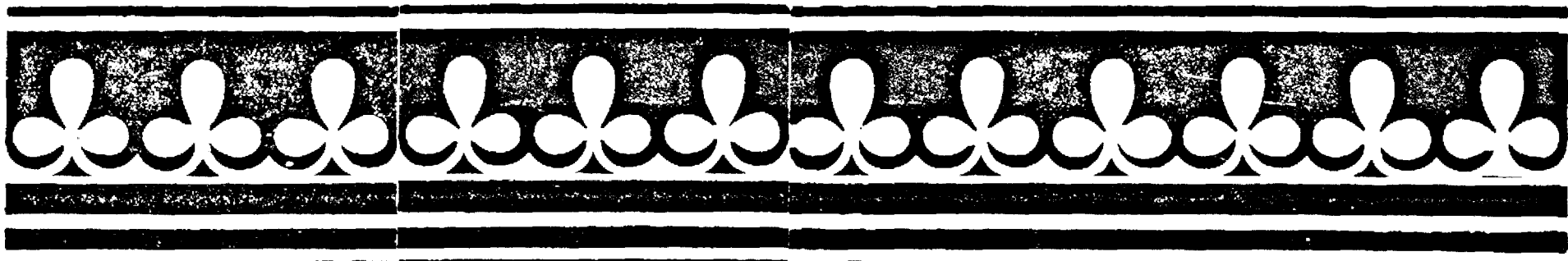
Ugyanott trágya kapható.

WEISZ HUGÓ
photoművész
ARAD.

17

1910.
NEMZETKÖZI MŰVÉSZI
FÉNYKÉPKIÁLLÍTÁSÁN
:: ARANYÉREMMEL ::
KITÜNTETVE.

TÁRLATA
ANDRÁSSY-TÉR 16.

Városi és megyei telefon 242. szám.

Villanycsengő

javításokat

villanyvilágítási

bevezetéseket szakszerűen eszközöl

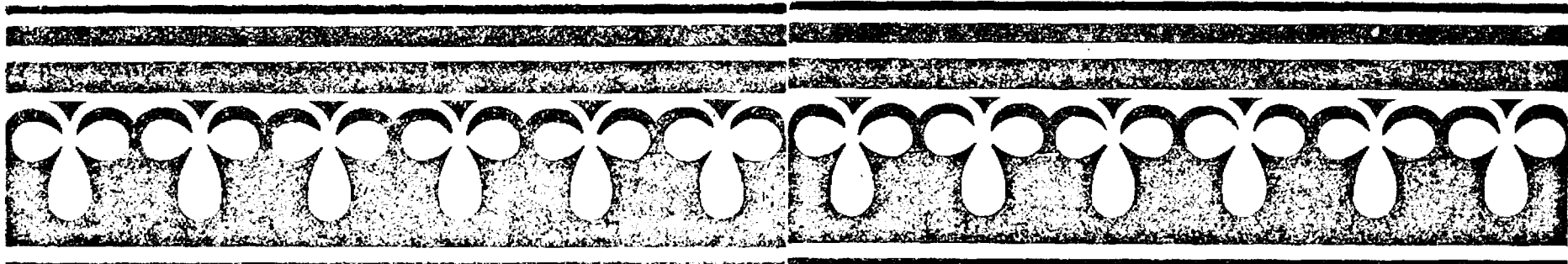
KALMÁR JÓZSEF

ARAD, Salacz-utca 2. sz. műszerésznél ARAD, Salacz-utca 2. sz.

Városi és megyei telefon 242. szám.

Nagy javító műhely.

Nagy javító műhely.

MAGÁNUS ÓRÁK.

Írta: Stettner Tamás.

Az asszony akaratosan felelt:
 — Otthon nem gondoltam meg. Nem megyek!
 Az anyja odaszólt lassan a vejének:
 — Próbáld meg te!
 A férfi kelletlenül odament hozzá:
 — Klára, gyere be!
 — Nem megyek.
 — Ne szégyeníts meg!
 — Nem megyek! — szólt már határozottabban.
 — Benn vannak a gyerekeid!
 — Nem megyek! — most már határozottan beszélt.
 A férfi lassan elfordult, aztán leült egy padra.
 Hallgattak mindnyájan. — Az asszony várt egy ideig — gondolkozott. Aztán odafordult az apjához:
 — Mit várunk? — Menjünk haza!
 Az öregek lassan felkészültek és várakozólag néztek rá.
 Az asszony megindult. A kert ajtajánál kissé megállt.
 Épen a gyerek-szoba ablaka előtt volt. Alig pár lépésnyire.
 A nyitott ablakon át kihallatszott a gyermekek hangja:
 — Pista, aludjuuk már el.
 — Jó, előbb imádkozzunk.
 Gyenge nesz hallatszott. Talán feltérdeltek az ágyban.
 — Édes jó Istenkém! Adjál mindnyájunknak egészséget, boldogságot. Áld meg nagyapát, nagymamát!
 Odakinn az öregek sirni kezdtek.
 — Engedd meg...
 — Nem így van Pista! — szólt — hihetőleg — az öregebb.
 — Hát?... Nem így tanította a papuska?
 — Nem hát. Így e: Hozd vissza nekünk árváknak, a mi drága, aranyos jó mamuskánkat. Amen.
 Az asszony kissé maga elé bámult. A zsebkendőjét könnyező szeméhez emelte, kezét az ura felé nyújtotta és elfojtva mondta:
 — Bemegyek.

Jeremiás.

Sírnak Sionban mind az utak,
 Üresek, árva a kapufelek.
 Barna arcán az éjszakáknak
 Könybarázdát szántnak a fellegek.
 Magam vagyok, kiapadt szemmel
 Hajszol az éjjel, kerget a reggel,
 Véremet puszták homokja issza,
 Jeruzsálem szomorú lánya,
 Ne várj már vissza.

Az örömöm rabságra vetve,
 Szemem előtt nagy felhőbástyák,
 Erőtlen erő nem hat azon át
 S Jehova-hívó hangos imádság.
 Nyakas pogányok sátoránál
 Fesztes íjjak nyögése rám vár,
 Tántorgok a sötétbe, mint a vak,
 Cédrusfaárnyas ösvényeim
 Megfordultanak.

Ott lent a város. Gomolygó füstbe
 Homályosul sok büszke tornya.
 Tüzes, robogó paripákon
 Halál sikolt az utcáorba.
 Pogány fegyver veri a föld fiát
 Felnyög az élő s bánattal kidít,
 Omló kövek közt bug a tompa hang
 És aki él olyan lesz mint a
 Büjdosó galamb.

Jeruzsálem szép asszonyai
 Fehérek voltak s tiszták, mint a hó.
 Szemeik, mint a galambok szeme,
 Elvesztő, forró, villogó.
 És ajkukról a vér kiszáradt,
 Kacagó szemök fénye bányadt,
 Husokba mar mohón az éhség
 S durva erőszak ölébe ájul
 A szűz fehérség.

Pogány kezek pogány isten nevét
 Vakító tűzzel égre festik.
 Szívembe kesergő szent ének fogan
 És sírok nappal és sírok estig.
 Libánus ormán meg-megálló
 Visszanéznek a bus homályba
 Amíg a szívem fája rebben,
 Jeruzsálem szomorú lánya
 Ne várj már engem.

Kató József.

Pere percet nyel: óra órára fut s mire egy-két évtizedet beölel az időnk, egyetlen reményünk, egyetlen vágyunk és egyetlen élvezetünk az eltékozolt kincsekből a magány marad. A magány, amelyben már nincs semmi izzó lökötés, amely viszont ösztökélne minket és legtöbbször elhamarkodott eszeledeteket váltana ki belőlünk.

Magános órák! — Nekem már ti vagytok a legkedvesebbek. Nektek szentelek hát néhány sort fogyó írásaimból.

Képzetelem szárnyain már bejártam, magamhoz öleltem a végtelent. Addig esőlköztam ajkát, a messzeséget, míg végre is tudatára jutottam senkiségemnek és most a nagy végtelen helyett beérem a hónapok szobám szűkre szabott határaival. Igen: megszűntek hetek alatt a látóköröm. Szemhatárom többé nem a messzeségből integet felém szebb jövőt hazudva, de itt van, közvetlenül előttem ível és keskeny cikkelyébe befoglalja mindenem.

Es a pere percet nyel: óra órára fut. Csak fekete óramutatókat ne látnék többé. Nekem már oly ásatagul unalmas a rohanásuk. Mit tudnak mutatni; mit tudnak jelenteni mást, mint, hogy nap volt, nap lesz: csalódtunk és esalódni fogunk unos-untalan. Ennyi az élet.

És mégsem ennyi. Az oszló álmok, a foszló színek s az elmosódó melódiák zürös összevisszaságban mást mit mondanak nekem erről a megunt életről. Mit? — Azt, hogy igazán csak a magános órákat szeressük. Hisz a magános órákban visszaalmodjuk a gyorsan oszló álmokat, viszontlátjuk a maguk fonséges pompájában a rohamosan foszló színeinket s az elmosódó melódiánk, egymást féltelenül elnyelő percek dalokká, a multunk dalaivá sűrűsödnek. S ha csak egyszer, egyetlen egyszer, csak futó percekre is rekonstruálni tudtuk a multunkat, mesterekké nőttünk. Mesterekké, akiknek megadatott az a kiváltság, hogy megtudják érteni a hulló levelek suttagó meséit: érdemes volt élni.

Tavasz véget érhet: a nyárnak minden emléke kihalhat szivünkéből. Szóval unott vonásaikkal behazudhatjuk az emberek tudatába, hogy nem voltunk érdemesek az életre, mert haszontalanul elpazaroltuk a ránk bízott kincseket. Sőt: a javithatatlan, haszontalan voltunk tudatában végképp össze is roppanhatunk és bus árnyékképpen éveken át vonszolhatjuk sirra fáradt testünket, de menten vigasztalódhatunk, menten szemébe kacaghatunk a minket lenéző embertásainknak, ha... az első nyiló chrysanthemum fehér feje meg tudja dobbantani elsatnyult szivünket. — Ma úgy áll előttem a multam, mint egy nagy fehér japán virág, egy chrysanthemum.

Szerettem ezt a virágot. Olyan a fehér, japán virág, mint a nő. S ha egy egész tábla chrysanthemum bólongatna felém egyszer a csipős esti széltől hajtva, meghajolnék a virágtábla előtt. Nem: leborulnék és esőlkölném a fekete földet, mely megteremtette, létrehozta ezt a törpe fehér erdőt, amely maga a nagy, a megfejthetetlennek látszó élet.

Hát éljünk egy kicsit. Éljek át néhány magános órát. Lám! Mennyi fénykép hever itt szanaszét a szobámban. Férfiak, nők vegyesen. Sok-sok emlék, temérdek bánat és parányi, csak gyűszűnyi öröm fűződik ezekhez az elsárguló fényképekhez. Ez a mult. Az én multam. Néhány, a hűségomnak rosszul sikerült kép engem ábrázol és én úgy állok ebben a képtömkelegben, mint a kimondott és igaznak hitt dogma összeesett cáfolata.

Nem erős ember a magános ember. Gyenge, nagyon gyenge. A nyitott ablakon át betóduló lanya szellőtől fázik; az ablak alatt elhaladó emberek egy-egy hangosabb szavától félősen remeg s ha zörren a hulló, sárguló levél, maga sem tudja miért, könny szökik a szemébe. Hát ez a fázós, remegő, könnyes szemű ember volna az erős, magános ember? Nem és ezerszer nem! Csak a szirt lehet, magánosan állván, ideig-óráig félelmetesen erős. Az ember soha. Az embernek emlékei vannak s az emlék maga a nagy gyengeség. Hátha még többes számban zug le ránk és tör semmivé, hol van akkor a magánosságunk nagy, félelmetesen hatalmas ereje? ... Ott vigyorg rám az árnyat bontott szögletben. Vigyorg, mint egy undokul kedves, kiszáradt koponya.

Vissza! ... Vissza a fényképekhez! Ezek az egyetlenek, amelyeket csak azért gyűjtünk egy életen át, mert tudjuk, hogy legtöbbje tulél benünket. Örökségképpen udódainkra száll s így legalább egy szakadozott albumban néhány évet eléldégél az egyetlen, a határok közé szorított halhatatlanságunk.

Sorra kezembe veszem a képeket. A férfiakét nem. Minek? Hogy eszembe jusson a többszörös adós és kevésszeres hitelező voltom? A magános órák hangulatát lerontani bűn. — Maradok a nőknél. Hisz eleget vétkeztem a társasórák zagyva zűrében.

Leány, nő, asszony, fényképek. Megannyi kedves keresztnev és ezernyi változatu a szerelem virágos nagy utjáról. — Lássuk csak a neveket! — Margit... még egyszer Margit; azután Irén. Most jön az Ilonka képe. Egy Anna is van a sorban. Nóra is akad. Elvira fényképére bűnbánó könny szökik szemembe. Egy Elvira ellen nagyon sokat vétkeztem az életben egy Liával. De ki kíváncsi mindezekre? Kit érdekel egy gyenge, magános embernek vergődése? ... Menjünk tovább! ... Nagyon bájos leány volt ez a Mici. Szőke ellentéte a fekete Mariskának. És ez a nagy, örökké álmossszemű Jolán;

NEUMAN TESTVÉREK

műmalom szesz és élesztő gyárosok

ARADON.

Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmulhatatlan kelesztőképessége és tartóssága folytán bel- és kölföldi kiállításon
 kitüntetésben részesült.

Ugyanott

istálló trágya

érett és félérett állapotban, valamint légen szárítva,

4453

méltányos áron kapható.

Istálló trágya használatának előnyeiről ujabban a „Mezőgaz-
 gasági Szemle” márciusi füzetében olvasható:

„A szárazság ellen erős istállótrágyázással bírjuk csak
 terméseink átlagát sikeresen biztosítani“

olyan volt ennek a leánynak a szerelme, mint tünd, meg egyre-egyre visszatérő fehér álm. Valóban még ma sem tudnám pozitíve megállapítani, hogy voltam képes elfeledni s hogy tudtam egy nappal a vele való szakítás után magamhoz ölelni az utódját, ezt a göndör fürtös Katalint.

Fájnak az emlékek Nagyon fáj a mult. Hisz oly tarkán színes ez az élő asszonytábla, amelyre most visszatekintettem. S ha elgondolom, hogy ezeknek a fényképeknek még ma is élő alakjain mennyi álom tört ketté, lekemnek mennyi pompás színe fakult meg, beleremegek a dalba, a szerelem csodás hymnusába, ami most a szívemből visszasír.

Szeretnék sirni. Zokogva leborulni a nőkre pazarolt lelki kincseim rothadó hekatombája előtt. És erre a fehér ibolyás Canossára már nincsenek könnyeim. De érzem, hogy új vágyak rügyeznek szívemben. Félek... nagyon félek ezektől az új rügyektől. Sajnálom őket előre. Hisz odakünn is, odabenn is egyaránt ősz van. Az alkonyodó égen, a fáradt szememen is egymáshoz oly hasonló szürkés felhők kóvályognak. Eső lesz künn nemsokára. Hideg, végtelenneketsző őszi eső.

Dér van. Le fognak fagyni ezek az új vágy-rügyek. És ha lefagynak is, hát van jogom rövid életüket megkeseríteni? Eljenek, mert megszülettek. Eljenek és hajtsák fel szívemből agyamba párázó ifjuságukat, hogy gondolattá tudjam süríteni mindazt, ami ezekben az új rügyekben le fog fagyni egyszer.

Új vágyak! Mire és miért születhettek? A hír avagy talán a dicsőség a nemző apátok? Nem, az én új vágyaimnak apjak nincs. Az őszi szivárvány hét színétől, a hét színnek rajongó csókjából születtek. De hát kiért?... Egy leányért.

Jól sejtik: lesütöttem a szememet. Groteszk is az, mikor a villámsujtott akác egy utolsó erőfeszítéssel utolsó virágot hajt. — De mikor olyan hiányos ez a fényképgyűjtemény és olyan hiányos az a leány-, nő-, asszony-névsor. Több név hiányzik, de csak egy leánynévnek a hiánya bánt. Hogy melyik az a név?

Edith.

Hogy elfutott ez a fekete, unalmas óramutató. De sok percet nyelt el a pere megint s de sok órára futott az új óra fel.

Este van. Hűvös őszi est. Az órák hetet mutat. Idebenn a hónapos szobámban már szétterpesztette nagy szárnyát a sötétség. És odakünn? Ott, ott villanyfényben uszlik a város és az utcákon, tereken nyüzsgönek a társas órák önmagukat félisteneknek képzelő emberei. Szegények-gazdagok egyaránt az esti sétat járják. Ott jár a tömegben egy leány. Kicsiny, törékeny természet, olyan, mint a japáni virágtábla legszebb fehér chrysanthemumja, amit az alant repülő nagy madár megérintett hatalmas feketeszárnyával. Mélységes szemében az öröktűz lobog; árnyékokat vető sötét pillái fölött úgy ivelnek a hollószínű, sűrű szemöldökei, mint az éj félelmet keltő és mégis kedves rémeinek körvonalai. Ajka beszéds és elővillanó fehér fogsorai egymásban haldokló, kielégítetlen vágyakról tesznek néma bizonyosságot.

Szegény leány. Törékeny, rokokkó figurája vagy te az életnek. Minden lépésed, minden vonalad azt vágja a szemembe, hogy a boldogságod csakis egy magamfajta érző ember becézni tudó szívében él. És téged a végzet vagyonnal vert meg. Vagyonnal, amelynek irigy aranyai még azt sem engedik meg, hogy az érző szegény ember, én, a szemed szögleteig eljuthassak. És a szemtől mily messze van még a szív.

Járjad az esti sétat, Edith. Csak járjad, te fehér álm. Egyszer majd úgy sem fogod járni, mert el fog jönni az az ember, aki megüti a ti mértéketeket, elvisz és el fog tartani. A szívnek ehhez azonban vajmi kevés közéd lesz. Az én gyűjteményem, az én névsorom pedig bizony hiányos marad. Egy kép. egy név, Edith, a tiéd, örökre elmarad.

Te undok légi utas, te hollómadár! Miért kellett neked éppen most átrepülni a házam felett? Nélküled, a károgaósd nélkül is tudom: kár... kár, hogy a magános órák emberének már cselekedetei nincsenek. Csak nagy, nehéz gondolatok fojtogatják.

Motivum.

Ugy elfog néha a sejtés,
Ugy elfog néha az álm;
Behunytt szemeimmel, ébren
A multak romjait látom,
A multak színeit érzem...

Ugy elfog néha a sejtés,
Ugy elfog néha a bánat,
Virrasztva a néma éjjet
Ugy tudnék sirni utánad,
Ugy tudnék sirni teérted!...

Pethő Tibor.

TÁNCTEREMBEN.

Irta: Francesco.

(A táncterem egy elfüggönyözött zuga. Csupa szőnyeg, csupa puhaság. Az asszony 24 éves, a férfi 28.)

Az asszony: (kipirultan, pihegve veti magát a kerevetre.)

— Nem táncolok tovább!...

A férfi: (mögé áll, a kerevet hátsó támlájára támaszkodva.)

— Miért?

— Gyűlölöm a táncot.

— Volt egy idő, amikor nagyon szeretted.

— Hja! ... Volt ...

— Nem hittem volna, hogy ennyire megváltozzék. Leánykorában maga volt a legjobb, legfáradhatatlanabb táncosnő két farsangon keresztül. Az asszonyok nem egykönnyen hagynak fel azzal, amivel leginkább hódítanak, s amiért a legtöbb barátjuk irigylő őket. Pedig a maga táncába a legtöbb lovagja szerelmes volt, a barátnői pedig ...

— Hiába, — meguntam. Ez egyszer így van. Ugy látzik tényleg nagyon megváltoztam.

— Annak nagy okának kell lenni.

— Asszonyoknál keres maga logikát?

— Dehogy, csak a természetükből következtek.

— Azt pedig nagyon nehéz kiismerni. Minden asszonynak más a természete, azonkívül mindenkinek legalább is kettő van. Egy, amit mutat, egy, amit csak az Uristen ismer, — vagy talán a Sátán. De hiszen ezt maga úgy is jól tudja, talán jobban még, mint én. Sokat foglalkozik asszonyokkal ... — különösen az utóbbi időben!

— Bocsanat ...

— Semmi kifogás, semmi ellenvetés, tényekkel szemben a tagadás mit sem ér ...

Halljuk a tényeket!

— Az egész város beszéli, hogy ...

— Beszéli! Az mind hazugság! Tényeket kérek!

— A novellái, versei ...

— Ó a verseim! (nevet) Ez sikerült!

— ... annyi az életből lesett, való, bensőségteljes színnel festik az elesőkolt csókok mámoros történeteit, hogy az csak igaz lehet. Így csak átélt meséket lehet elbeszélni ... — És a maga novellái, versei — kötetekre rúgnak! ...

— No, ezek vajmi gyenge bizonyítékok az én csélesap életem mellett. Hát nem tudja, hogy a költő birodalma — álmvilág? Minden vers, minden novella: egy-egy álm. Tarka, színes, mámoros álm. De csak álm, üres ködkép — semmi több. És ami ezen álmoknak létet ad, ami beléjük életet lehel: — az a vágy. Hát nem tudja, hogy igaz, bensőségteljes költészet csak ott fakadhat, ahol hatalmas, forró vágyak hevitik a lelket? Hogy mi után? Közömbös. Csak vágy legyen, nagy, leküzdhetetlen, — vágy a szabadság után! — ahogyan régebben hangzott — a jog, a kenyér után! — ahogyan újabban mondják, vagy ami örökké új: vágy a szerelem után; vagy ha tetszik: vágy valami sejtelmes, mondhatlan valami után, — ami hiányzik. És ez a vágy csak addig esendül dalokban, ameddig él, s csak addig él, ameddig betöltve nincs. Akinek vágyai már teljedsébe mentek, nem fest magának himes álmképeket; annak már reminiscenciái vannak; az nem ír verseket, hanem memoireokat.

— Szóval a maga versei éppen igaz, való hangjuknál fogva azt bizonyítanák, hogy maga sohasem élte át őket? —

— Helytelen a conclusio. Átélttem azokat, — de csak álmaimban.

— Nem szeretem a paradoxonokat. Vagy élet valami, vagy álm. Higye el, izléstelen az az affektátság, amelylyel a mai költőnemzedék minden tagja, le az utolsó fűzfapoétáig, „az álmok emberét” szenvelgi. „La vie est un sommeil” dalolja mind, s az ember igazán álmos lesz az agyoncsépell melódiától.

— Jó. Legyen úgy; ez végre is felfogás és izlés dolga. Hát következtessünk másként. Állítsuk fel így a tételt: Hogy még mindig irok bensőségteljes hangú dalokat, bizonyítja, hogy még mindig él bennem a vágy ...

— Mondja úgy, hogy még mindig újra él; a maguk vágyai százszor kielégítve százszor újra feltámadnak.

— Tagadom.

— Hát csak nem állítja, hogy vágyai még sohasem nyertek kielégítést, hogy még nem ismeri a viszonszerelmet, vagy mondjuk — a csókot?

— Nem, nem, ezt nem állitom. Olesó szerelemben volt elég részem; elpazarolt, elosztogatott csókokból jutott nekem is, talán több is, mint másnak. De azért az én vágyam még sem nyert kielégítést, mert azt a csókot, ami után epedve vágyom, annak a szerelmét, akiét áhítozom — még sohasem éreztem! ...

— Csók — csók! Egyik olyan, mint a másik. Ha van is valami különbség köztük, aki annyit csókolt, mint maga, legkevésbé tudja azokat egymástól megkülönböztetni. Igék egymásután tíz pohár különböző likórt, tizenegyszerre a Sherry-Coblert nem tudja megkülönböztetni az ecettől.

— A hasonlat nem talál. Ha vágyom egy csók után, valahányszor csókolók, mindig ismétlem utána: nem ez az, amely után vágyom, nem ez, ez sem az ...

... Tudja milyen az a csók? ...

... Nem kéri — nem kínálják, nem adják, — de nem is lopják. Az csak megszületik egy mámoros pillanatban. Valami

VICTORIA

takarék és hitelintézet mint részvénytársaság

Arad, Józef főherceg-ut 1-2. sz. (Saját házában.)

Fiókinézet Kisjenőn, (saját házában) és Világoson.

Befizetett részvénytőke	K 1,200.000	
Tartalékalap	K 1,200.000	Alapított
Betétek	K 11,000.000	1887. évben.
Évi forgalom	800 millió korona.	

Ü z l e t k ö r e:

Átvesz betéteket betéti könyvecskére kamatozás végett és azok után, amelyek 3 hónál rövidebb ideig vannak elhelyezve 4%-ot, 3 hónapnál hosszabb időre elhelyezett betétek után a betett összeg nagyságához képest 4½% és 5% kamatot fizet minden levonás nélkül. A 10%-os betétkamatadót az összes betétek után kivétel nélkül az intézet fizeti meg. — A pénztár állásához képest betétek felmondás nélkül is visszafizettetnek.

Leszámitol váltókat.
Előlegeket nyújt értékpapírokra.
Jelzálog kölcsönöket

engedélyez ház-
és földbirtokokra.

Az igazgatóság.

leküzdhetetlen őserő hajt két emberi lényt egymás karjaiba, sodorván őket egymás felé, mint habtarajos hátú hullámáradat a kormányvesztett sajkát, mint fergeteg a leszakított falevelet ...

(Az asszony feltekint a férfi izzó szeméibe, mélyen elpirul, azután nehezen palástolható zavarral mondja.)

— Talán hagynók ezt a témát! ...

(A férfi az asszony fölé hajlik, megfogja a kerevet támláján pihenő hófehér kezét. A cigány keringőt játszik.)

— Engedje, hogy beszéljek erről a csókról! Oly régen vágyom epedve utána! Kérem, engedje, hogy beszéljek róla — magának! Csak maga érthet meg engem, csak a maga finom lelke érezheti át ennek a nagy, forró vágyódásnak minden mennyei boldogságát és minden pokoli gyötrelmét... Ugye, hogy ért engem? ... Meg kell, hogy értsen, ... hiszen tudja, hogy én magát milyen régóta, milyen örültem... szeretem ...

— Kérem... hagyjuk ezt ...

— ... és én is tudom, hogy el kell jönnie annak a pillanatnak, amikor maga is érezni fogja azt a „verti ge“-t amelynek forgatagában megsemmisül az öntudata, akarata s mint a kormányvesztett sajka felett az elemek, urrá lesz a maga lelke felett is a vágy ... és ragadja és sodorja felém ... míg a fülében halkán zsong ennek a keringőnek, melyet most a cigány huz odakünn, édes-bus, behizelgő dallama, amelyben úgy lüktet a rythmus, úgy ég a szenvedély, mint bennem a vágy, amelynek selymes, lágy akkordjai úgy fonódnak egymásba, mint most a maga fehér karjai az én nyakam köré ...

(Hosszan csókolják egymást. Majd hirtelen kibontakozik az asszony a férfi karjai közül, azután mosolyogva szól.)

— Nos, ez sem az? ... Ha holnapután új verset ír az el nem esókölt csókról ... — jaj magának!

A HALÁL MUZSIKÁJA.

*Egy dalt hallottam egyszer régen,
Nem volt nagyon szép. Csunya sem volt;
Hanem egy édes bűvös ajkról
Szívhezszólan, gyönyörűn szólt.*

*Egy nóta szólt. S azóta egyre
Keresem, hívom, várom újra.
Hátha még szól, ha nem szakadt el
Vardzsének bilvös hurja?!* ...

*Tavaszfuvalmak lágy leheben
Hívó lélekkel lestem egyre;
S zord tél fagyán, szuró tövis közt
Magam mentem a remény-hegyre ...*

*Hosszu évek suhanva szálltak,
Én megkoptam s velem száz dalom.
S kiégett szívvel, deres fővel
A régi dalt ma újra hallom!*

*Lágy, csendes most a muzsikája,
Oly bűvös, édes épen mint volt.
Meg tudtam azt is ma, ki zengte:
A Halál volt! A Halál dalait! ...*

— Ifj. Darvas Lajos.

ALADÁRKA.

Irta: Manojlovitch Theodor.

Aladárkák szomszédunkban laktak, de ő és Cica nővére mindég a mi udvarunkon riaszkáltak, mint az Epstein-lányok örökös vendégei és egészen a házhoz tartoztak már. Aladárka, aki akkortájt tán kilenc éves lehetett, csak a nála valamivel nagyobb lányokkal játszott, mivel egyrézt apukája megtiltotta neki szigorúan, hogy azokkal a „komisz utcaigyerek zsidókölkökkel“ hancurozzék, másrészt ő maga is sokkal jobban kedvelte a főzőcskét és különösen a színházasdit, mint szájjas és morcos iskolatársait. — Mert Aladárka kiválóan kényes és finom gyerek volt, aki gyönyörűen, tisztán tudta viselni áttört és fodrozott fehér batiszt galérját, meg szintén fehér glaszé-bőrcipőjét, melyekben ünnep- és vasárnapokon szokott volt pompázni.

Ő tényleg pompázott. Kimérten, negédesen mozgott, rakosgatta lábait körül-köre, hogy csak egy porszem se essen rájuk — és azt hiszem, igazán meghalt volna, ha egyszer egy olyan jó, pocsolóba meggörgetett masszív metálabdával kicsit megdobálták volna. De ez hálistennek, nem történt meg soha. Epsteinék ugyan kissé túl bőbeszédű és göndör, de egyébként nagyon szende és jóakaró lányok voltak (mindakettő zárdába járt és titokban kis ezüst Szentantalt viselt nyaka körül), akik imádták

Aladárkát és anyáskodva őrizték minden hajszálát. Aladárkának ez igen jól esett és gyöngéden csókolgatta Rízát és Fánit, akik ilyenkor nevettek, ölkükbe vették a gavallért és rózsá- vagy egyébszinű pántlikát fontak (természetesen) szőke és vällig éró fürtjeibe. — Némelykor leányruhát is adtak rája és Aladárka a hetedik menyországben uszva, gusztálta „szlepjét“ (ő t. i. selypített is), forgatta nagy, kacér szeméit és majd beleesett gyönyörében a nagy tükörbe, amely előtt mindez lejátszódott.

Ha lakodalmasdit játszottak, rendesen ő volt a menyasszony és szemlesütve, szájsucosorítva vonult föl a padlásgarádcson Riza karján, aki biztos föllépésű és kissé sanda leány létere kitünően adta a vőlegényt.

Aladárkának különben legkedvesebb esete az volt, mikor születésnapjára egysze csodálatosképen egy bõrrel bevont lovat kívánt és miután apja e célra egy tekintélyes összeget ki is utalványozott volt neki, ő hirtelen és ötletszerű elhatározással egy igen csinosan kidolgozott kis sárgarézvasalót vett magának. A vaskereskedő Eisenschlüsselnek a boltja tudnillik utba esett, ha az ember Blau Pál Lipót játékszerkereskedésébe igyekezett — és Aladárkának a kirakatba nézni, a vasalót észrevenni, megszeretni és megvenni egy pillanat műve volt. Mintha csak Blau Pál Lipót, lovak és előbbi szép szándékok nem is léteztek volna. Lelkendezve futott haza és csak azon gondolkozott, hogy lesz-e majd még tűz a konyhában, hogy rögtön vasaláshoz foghasson.

Ezegyszer azonban rutul megjárta. Apuka (egy fölötté kellemetlen vörösszakállas ur) éppen nagyon rosszkedvű volt és mikor drága csemetéjét ló helyett vasalóval látta diadalmasan visszatérni, teljes erővel nekirohant és mindenféle borzasztó szavak kíséretében irgalmatlanul elnadrágolta.

Aladárka, mint később még soká szepegeve mesélte, a rémülettől és fájdalomtól ideggöresöt kapott. De azért másnap már nagy buzgalommal vasalta és „pliszirozta“ babaruháit. Mert neki olyan is volt.

És így ment ez tovább. Aladárka már meglehetősen kamasz volt és még mindig lengő loknikkal és bordó bársony, aranygombos térdnadrágban járt. Anyjának, aki igazán jóra való, komoly, de gyöngé asszony volt, ez ugyan nem volt izlése szerint, hanem „apuka“ kimondta, hogy uri gyerek csak így járhat.

Azután elkerültek a szomszédunkból, el a városból és vagy egy évtizedig nem hallottam róluk.

A mult nyáron egy szép napon rökönydve olvasom egy nagy narancssárga orfeum-plakáton Aladárka nevét. Tehát művész lett a drágabó (föntiek után ez körülbelül várható is volt). Még pedig duplán. A műsor első részében, tíz óra előtt, modern költőköl szavalt, éjféli körül azonban mint balettáncos lépett föl.

• Természetesen mentem megnézni Aladárkát. Egy nagyon terebélyes, körülbelül félszázados és csizma helyett fölsarkantyuzott gránátpiros bergsteigert viselő népdalénekesnő és egy legmerészeben hajlottorru — és lábu állat — és hangszerimitátor után végre jött a viszontlátás pillanata. A színes vászonból készült „kárpit“ szétlebbent és az előbbre tolt, föltűnően rossz perspektívájú, salátázöld park-háttér mentén belejött Aladárka.

Alig ismertem rá. Borzasztóan megnőtt, megnyult, — különösen lábai — amióta nem láttam. Haja még mindég hosszú volt, de megbarnult közbe és már művésziiesen volt loknikba csavarva. Orra görbe hegyes, szemé, szája és egész arca erősen kifestve. Stilizált szabású frakkja, fekete atlasz térdnadrágja végtelen harisnyája, csattos félcipője és patyolatfehér plasztrona meg lobogó nyakkendője nagyszerűen érvényre juttatták groteszk alakját, melyben volt valami pókszerű.

Olvasni kezdett (hamisítatlan primadonna pózzal, egy nádszöllyében ülve). Affektált és selypített, mint hajdan. A közönség megkönnyebbülve tapsolt az utolsó strófa elhangzása után. Látszott, hogy ez csak olyan hézagpótló szám volt. Várjuk a táncot. Közbe töprengtem, hogy ugyan mi is történhetett minden Aladárkával, szüleivel, Cica nővérével? Hogyan került ő ide?

Következett a ballelszám. Aladárka, mintha rugó vetette volna ki, úgy perdült a színpadra, egészen előre, a „karmester ur“ elé. Azután hihetetlenü bárgyu versekben bejelentette, hogy mit fog táncolni.

A „karmester ur“ megütötte a billentyűket és Aladárka egy tüzes bolérorra gyújtott. Sörénye lobogott a légben és karját, lábát majd kifecamította a sok kasztanyettezésbe. Még sokkal hevesebben csinálta az „oroszlán táncot“. Méternyi magasságra ugrált, a levegőben rezgettette a lábát, fejét hátraszegte, mint egy őrjöngő menád és tombolt rogyásig. Erre pihent egy kicsit.

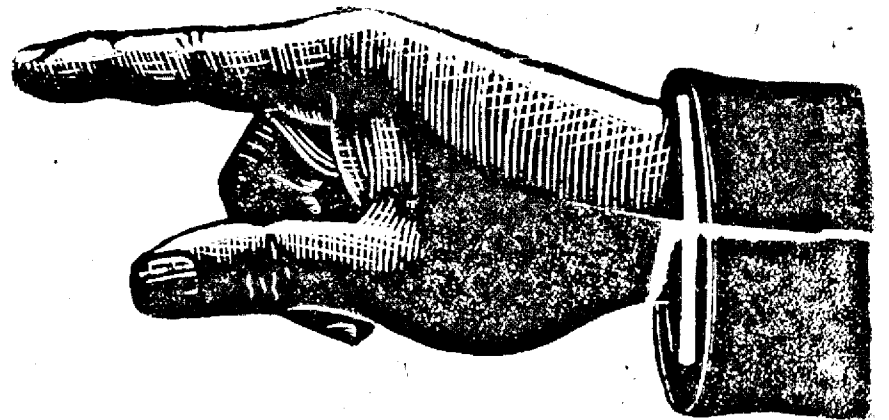
RADÓGYŰLŐ

uj női divatáruháza

Andrássy-tér és Weitzer János-u. sarkán

Az új áruház cikkei:

Női felöltők
Leány- és gyermek felöltők
Női divat costumök
Női bundák
Szörme különlegességek
Gyermek ruhák
Női blousok
Pongyolák
Jupponok

4890

Szabott árak! Külön mértékosztály!

De csakhamar megint működni kezdett. Boszton (kitárt karokkal majd a plafonig emelkedett szilfides lengésben), macsics, kán, kán stb. A táncoktatás hangon sipította bele a közönségbe és temperamentuma már komolyan aggasztóan kezdett hatni.

Egyszer csak megáll (a karmester ur szintén) és miután mámorosan körülnézett, felmagasztosult hanggal elkiáltja, hogy. „Csuha! most jön a legszebb!” és természetesen egy őrlőgő friss esárdásba kapott. Kurjantott, jajgatott, zihált. Azt hittem, hogy rongyokká fog széthullani.

De Aladárka birta és a végén még vagy ötször kecsesen mosolyogva hajlongott a publikumnak.

Felkerestem előadás után a „művészfolyosón”. Kegyesen és egy női paletta burkolózva fogadott. Csekély erőlködés után kezdett emlékezni reám.

— Hol van kedves anyja? — kérdeztem önkéntelenül először.

Ő erre bekiabált egy nyitott ajtóba „anyuskának” szólítgatva valakit, aki semmiesetre sem lehetett az a szelid, szomorú asszony, akit ismertem.

Tényleg Vizkeletiné, a száztiz kilos komika jött.

Üdvözöltük egymást. Vizkeletiné rögtön kezdett mesélni öblösen és zsirosan. Hogy mit szólok a fiához, milyen talentum stb.

Aladárka tetszelegve hallgatta a sűrű „anyai” dicséretet és csak ismételt unszolásra nyögte ki végre, hogy igazi anyja már hét év óta nem él.

— És apjával mi van? — kérdeztem folytatónak.

— Óh a gazember, a betőrő, a gonosztevő, aki szírrba (az r-et, melyet máskor rendesen elnyelt, itt a hatás kedvéért re-seggetve duplázta) hozta szegény mamámat, — aki tönkre akart tenni engem isz, — aki nem iszmerete fel bennem azt, amit a jóiszten adott nekem, — azt a tehetséget, azt a zenét, ne isz beszéljen róla, a részeg disznóról, nem isz tudom hol van.

— Na ne izgasd magad pubim, vetette közbe Vizkeletiné, még megint görcsöt kapsz.

Aladárka megnyugodott és szőlőszirt szopogatva ajkairól, csendesebben és még rapszódikusabban mesélt mindenféle tragikómikus dolgot egy család szétzüléséről, hányatásáról és egyéb ilyen szomorú, szegényes dolgokról.

Vizkeletinét, mint jó barátnője imádta, aki az éhhaláltól mentette meg és „mászodik igaz édes anyjává” lett (ölelközés.)

A társalgás mind laposabbá, mind émelyítőbbé vált.

Aladárka komédiázott, mint egykor Epsteinékkel. A folyósóban volt hálistennek egy tükör is, melyben szépen láthatta minden gesztusát és szemforgatását. Vizkeletiné közbe összepakkolt és hazamenetelre intett.

Aladárka föltette két kézzel a kalapját, először balra, azután hátra nyomta, megnézte magát még háromnegyedprofilban és indult.

— Jaj, holnapra még friss inget kell vaszalni, sziszegte.

— Hát maga még mindig vasal?

Jaj, tudja az itteni pucérájok olyan szlamposzak, hogy nem bírom nézni.

Szerencsére Vizkeletiné karonfogta és vitte, ki a nyári esőszagu éjszakába.

SÓHAJOK . . .

Sóhajok, álmok, dalok árja!
Miattatok vagyok én árva.
Ti sodortátok az én lelkem
Száz utvesztőbe, ingoványba!

Mig illanó sugárt kergettem
S az ifjúságom dalba szedtem:
A gond felhől észrevétlen
Csak gyültek-gyültek én felettem.

És most hajótörötten nézem,
Mikép nyellik el a vetésem
A szilaj, zord élethallámok
. . . Óh ez az én nagy temetésem!

Hová induljak, merre menjek?
Találk-e még én is enyhet?
Lesz-e majd egy hely a világon
Hol az én lelkem megpihenhet.

Nógrádi Papp Dicső.

M E D I O E V O .

Irta: Balta Ignée.

IV. Paulus Pápa 5 szentsége pedig megelégedéle vala, hogy egy estvéli Harangszónak után Nöszemény Férjfiuval az után időnek volna. S ezért erkölts öröket állított vala, kiknek tiszte... etc.

(A vatikáni krónikák szerint.)

I. FEJEZET.

amelyben meg vagy on írva, hogy a fiatalok mint szerelmeskedének.

I.

Sötét volt az éjszaka és bársonyos. A Tiberis, mint valami vágytól lihegő, ezüst hátú, óriás kigyó, lágy ölekezéssel fonta körül az Isola Tiberinát. A felhők betakarták a holdat, mint amikor illemtudó duenák leborítják az ódon bánatos mécsest, ha a fiatalok szerelmeskednek.

A fiatalok pedig történetesen szerelmeskedtek...

Ott, a roskadozó kerek Vénusz-templom töredező oszlopai közé buvtak. Gigia, a márványvész leánya és a d'Ambra, a sekrestyés. A csókjuk pedig nesztelen volt, mint az anyári éjszaka. De nem óvatosságból voltak csendesek, hanem mivel a szerelem szavai halkak, mint a terebélyes pinea-fák susogásai... Mert igazán nem voltak óvatosak és azt sem vették észre, hogy Ciechi, az öreg cserző, már egészen mellettük áll.

No, jómaradarak! Holnap a városbírák elé viszlek benneteket! — süvöltötte a vén ember.

D'Ambra kis ciproszi tőre megvillant az éjszakában és már Ciechi felé fordult, aki úgy állott ott, nehézkesen, kövéren, mint a jól megtöltött bortümlő, — de a nő lefogta a kezét:

— Ne bántsd! Ott jönnek már az örök.

A Porta d'Ottavia felől, a balpiac irányában feltűntek a pántos mécsesek. A fényük fel-fellobogott és már az órség nehéz vértjének sisakjainak és alabárdjainak oszörömpölése is ide hallatszott.

Hirtelen, mint a tovasikló árnyék, két fekete árnyék tűnt el a szűk vicoloban.

De Ciechi, a kövér cserző utánuk kiáltott:

— Hiába szaladsz! Megismerlek, láttam az arcodat Gigia...

És hozzágondolta:

— Ha már az enyém nem akartál lenni, hát a másé sem lesz!

II. FEJEZET.

mely arról szól, hogy az Igazság Szája miképpen örködött vala az erkölcsökre.

A Mons Aventinus felől oda hallatszott a ciprusok alkonyi zugása. Mintha az óriási, karcsu, sötét legények még utolsó üdvözlöt küldtek volna a tova futó nap után, belezúgtak a kék hegyekbe és meg-meghajoltak a Janiculus felé. A nap pedig, mint távozó király, aranypénzt szórt feléjük a kupolás égboltra, ahonnan ezek az aranytallérok lágyan csorogtak le és végigömöltek az Aventinus lankáin.

Az öreges, kopott falu Santa Maria in Cosmediu templom előtt már ott állottak a városbírák. Nagy, kerek bársonyköpenyegjük, bodros, keményített csipkegallérjuk, puha, sötétbibor bársonyfövegjük, bugygyos ujjasuk, térdnadrágjuk, az ötvösművi láncok lógó keskeny koszperd, a hosszú fekete harisnyájuk, meg az ezüstcsattos félcipőjük pompózus látványt nyujthatott a Porta d'Ottavia lakóinak, akik nagy zajban, de tisztos távolból néztek a nemes urakat.

A nobilik élén az öreg Fabio, a fő-városbíró állott, aki most oda fordult Gigiához:

— Hát most sem vallod be, hogy éjjel, a Vénusz-templom oszlopai között férjfiuval voltál?

— Nem valhatom be.

— Ciechi látott.

— Nem igaz. Ciechi hazudott.

— Jó, nem vallod be.

— A férjfiu nevét sem árulod el?

— Nem árulhatom el, mert nem voltam férjfiuval...

Jó, Ciechi ugyan nem látta a férjfiu arcát, de ez nem is baj. Előttünk tagadhatsz, de az Igazság Szája, a Bocca della Verità, mégis meg fogja mondani, hogy ki a bűnös!

Gigia félelem nélkül nézett az öreg Fabio szemébe, de a kövér Ciechi is batran lépett elő:

— No jó, gyerünk hát az igazság szájához! — és megindult előre, lomhán, mint valami nehézkesen döcögő boros tömlő. Az Igazság Szája pedig mosolygott, kajánul mosolygott.

Sürgöny-cím:

TAGÁNYI ARAD.

Tagányi István örökösei

és

kisjolsvai Szabó Zoltán

bornagytermelő és mintaborgazdaság

Arad, Batthyány-utca 24.

Szőlőhegyeki

Magyarád és Ménes-Baraczká.

Pincéki

Arad, Magyarád és Ménes-Baraczká.

Kizárólagosan saját termésű borok.

Telefon-szám:

◆ ◆ 133 ARAD. ◆ ◆

Hatalmas triton-fej állott, márványból faragva a templom előtt, kusza szakállal, aprószemekkel és vigyorgó, kitért, nyitott szájjal. Ez volt a legfőbb bíró. Ha valaki megvádolt valakit — és a vádló lojt tagadott! — hát odavitték a vádlót az Igazság Szája elé. A félkezű triton mellett dugta a márvány-triton vigyorgó ajkai közé — az igazság szájába — és ha a vád hazug volt a kőfej megharapta a hazugnak kezét. Ha nem harapta meg, az annak a jele volt, hogy a vádló nem hazudott, tehát a vád igaz!

És ez ellen nem vala apelláta... bár az Igazság Szája emberemlékezet óta csak a vádlónak kedvezett, soha, sem harapván meg a vádlót.

Ciechi bátran lépett a hatalmas márvány fej elé. Ez a bárgyú kő nem fogja őt megharapni... Ez az élettelen kő! Ugyan mitől

Yelné, hiszen amellett igazat is mondott — most az egyszer, kivételként, kivételesen! A régi hazugságok? A régi igazságok? Azok más lapra tartoznak! Azokért nem itélkezhetne ez a kő még akkor sem, ha igazán tartania kellene a harapást!

A kőfej pedig vigyorgott. Kajánul, gyilkosan, ördögi kárörömmel. És még valaki vigyorgott mellette. A sáskrestyés, d'Ambrak, akit nem ismert fel az árulkodó Ciechi és aki most belevegyült a kíváncsi tömegbe.

Az öreg Fabio odacsoszogott Ciechi mellé. Az Igazság Szája most meg fogja mondani, hogy igaz-e a vád!

Ciechi mosolygott. Ő biztos volt a maga dolgában. Egy életen telve, buta nőfej nem haraphatja meg...

És, bátran dugta be a kezét a triton szájába. Még büszkén széjjel is nézett... de a következő pillanatra felhőrdült, mint akit váratlanul orozva lesznek. Vadul nézett szét, majd elájult.

Ugy érezte; megharapták... Valami megharapta! Az Igazság Szája... Kirántotta a kezét, amelyen vörös foltok égtek. A marások... Az öreg Fabio összeráncolta a homlokát!

Ciechi meghallgattatál és vád hazugnak találtatott. Intett a zsoldosoknak, akik nehéz bilincsekkel léptek elő. A tömeg zúgott. De ekkor már a földön fetrengett Ciechi, mint valami teli tömlő, amit oldalba rugtak. A keze felpuffadt, az arca elkékült és egyszerre csak elterült — holtan!

— Az Igazság Szája megölte rágalmazódat! — mondta ünnepies komolysággal Fabio, Gigia felé fordulva. — Ártatlan vagy és szabad!

III. FEJEZET.
Ill. nagyon röviden megírva az Igazság Szájának ledlőzése.

Az Igazság Szája pedig vigyorgott még most is Kajánul, ördögösen.

És vele nevetett d'Ambrak, aki az egész skorpió-fészket elrejtette a triton vigyergő szájába, amely így összemarta az árulkodó öreg Ciechi.

Az igazság szájába... (A részletek a következőkben.)

KÉTSÉGEK

Ezerében néha-néha megremeg
A kételkedő Tamások furcsa vére,
A fejem megrázom minden esküjére
Az egyetlennek, a kibben hiszek.
Láz az éjem, láz a nappalom,
S azt a fehér kezet is eltaszítom,
Mely lágyan, hűsen, mint szellő a síkon,
Végig simitná forró homlokom.
A vágyak úznak, hajtanak messzire,
S én kétkezem, van-e jogom repülni?
A vérem forr és nem merek hevülni,
Csak várok, várok, s nem tudom mire.
Pedig tudom, az vón' legszebb napom;
Akarni egyet, szent-nagyot, merészet,
S vaskezttyűs kézzel sújtson bár a végzet,
Azt mondani: Így lesz, így akarom!
Erőm van hozzá: Csak hitem kevés,
A lelkemből nagy vágyak kelnek utra,
De átkos kételkedés borul sorukra,
S a vége mindnek, mindnek csüggedés!
SZAVAY ZOLTÁN.

Funkelstein József

ARADON,

Petőfi-utca Bing-ház.

Vásárol minden gabonaműt.

Ugyanott mindenféle vetőmag kis és

●● nagy mennyiségben kapható. ●●

Opre atomátalakító rendszere.

Budapesten és külföldön.

(Anyagcsere fejlesztéssel az emberi erő új életre ébredt.)

A múlt hónapokban Opre több nagyvilági fürdőn összehasonlító tanulmányi uton volt. Ez alkalomból több fővárosi lap a következő cikket közölte Opre dr. rendszeréről és annak sikereiről:

A magyar Kncip.

(Opre Péter dr. edző- és atomátalakító rendszere.)

A fővárosi lapok, úgy a debreceni, nagyvárad, szegedi, temesvári, több erdélyi, különösen pedig az aradi lapok több éven át számos esetben és formában irtak Opre dr. aradi ügyvéd izomerőfeleltési rendszeréről.

Opre rendszere eredeti. Opre tiz évig gazdálkodott. Ez alatt az állatokon éles elmével figyelte meg az anyagcsere fejlődés, feldolgozás átalakulásának titkait.

Tapasztalatait először saját magán próbálta és érvényesítette. Testi formája a Ciganievics Zbysko világbajnokéval azonos; egész családja példás erejű és formájú. Opre dr. ereje a ritkaságok közé tartozik.

Az Opre-rendszerrel elért eredmények valósággal csodával határosak. Opre olyan embereknek is adta vissza életerejét és testi épségét, kikről az orvosi tudomány emberei ugyszólván már lemondtak.

Opre rendszerének alapelve a természet törvénye alapján áll. Nincsen abban semmi rejtélyes munka, csak ama fizikai tételnek okos megvalósítása, hogy mozgás az élet.

Opre dr. rendszeréről több ízben és alkalommal a társadalom előkelőségei előtt fe olvasást tartott.

Ezen rendszer alapelve szerint minden test, még ha beteg is, tekintet nélkül a korra, kellő edzés útján ép állapotba helyezhető, sőt izomerővel építhető fel.

Ezen rendszer atomátalakítási processzust végez. Ennek elérésére nyolc-tiz különféle és mindig csak kellemesen ható hőfoku vizet használ. Ezen fürdési mód hihetetlenül enyhébb és kedvesebb, mint az, amit az orvosi tudomány emberei végeznek és ismernek. Ezen rendszerben a hőfokok ölelkezve és váltakozva felfrissítik a vérkeringést. A felfrissített vérkeringés az idegen elemeket a testből kiválasztja. A felfrissített vérkeringés igen csekély mozgás és szabadgyakorlatokkal párosulva új anyagot teremt. Az kellőleg irányítva, a testet előbb egészségessé, majd az egészség eszményi állapotába; az izomerő világába juttatja.

Opre dr. ismerete és tapasztalata érvényesítése végett Aradon egy fürdőt vett. Az elért siker és eredmény folytán napról-napra szaporodnak az Opre-rendszer hirdetői. Az elismerő levelek száza hevernek Opre dr.-nál. Ezen levelek bizonyítékok Opre dogmáinak alaposságáról és igazságairól.

A múlt napokban a hetvenhatéves Gyarmathy Ferenc nyug. kuriai bíró hagyta

el az intézetet. Hosszabb idő óta nem tudott járni. Eljövetelekor arra kérte Oprét, hogy tegye lehetővé, hogy a lábait érezze és mondá: *Én leszek a világ legboldogabb embere akkor, ha intézetébe gyalog fogok menni.* Huszonkét napig a lakásától a fürdőbe csak kocsival mehetett. azontul már Gyarmathy boldog; azóta Opre intézetébe gyalog tud járni.

Egy 18 éves fiatalember három évig jobb lábára sánta volt. Használta Pöstyént, Herkules- és Császárfürdőt eredménytelenül. Hatvan napi Opre kura után ép lett. *Besorozták katonának és most szolgál.*

Hogy feladatának és felállított egészségügyi dogmáinak Opre derekasan helyt állott, a számtalan különféle esetekkel elért eredmények igazolják.

Ennek ilusztrálására, hogy kik használják az Opre-rendszert, néhány esetet sorolok elő:

Szabó Zoltán, Macskássy és Boer ezredesek, Burdia Demeter őrnagy, Csobán Mihály kapitány stb. edzés erőfokozás céljából a legszebb eredménye, — Institoris Kálmán polgármester, Nachtnébel Gyula árvaszéki elnök. Weisz Márkus aradi cukorgyáros, Kovács Vince aradi kulturtanácsos, Goldis László képviselő, Neumann Dániel szeszgyáros, továbbá kir. ügyészek, megyei tisztii főügyészek és főorvosok szép edző eredményeket értek el. Dr. Priegl István ügyvéd csusz és reuma ellen a legszebb eredménnyel. Beles Vazul, aradi görögkeleti esperes meghülés, test-, ideg- és szemgyengeség ellen használva, igazolja, hogy 5 hónapi kura után idegzete edzett, teste erős lett. Melizmot kapott, *szeme annyira megerősödött, hogy ő, aki ezelőtt csak szemüveggel tudott olvasni, most mint 60 éves, anélkül is olvas.*

Hány kezdődő gerincsorvadásos köszönheti javulását Opre rendszerének?

Langer Alajos főerdőmester, Mózes József uradalmi tisztartó, Kálmán Lajos róm. kath. csanádpalotai plébános, Toth Istvánné több éven át szüléstől eredő testi gyengeségben szenvedtek, ezen rendszerrel használva, gyönyörű javulást, egyike-másika pedig, aki rendszeresen és megfelelő ideig használta, teljes egészségét nyerte vissza. *Ezen rendszerrel az idegbetegség és neurasténia feltétlenül meggyógyul.*

Vagács Ödön róm. kath. plébános testi gyengeség és gyomorbetegség ellen. Rákosi Viktor képviselő és író ugyancsak ideggyengeség ellen igen szép eredménnyel használták. Szigethy Elek számvevőségi főnök az elismerés legmelegebb hangján szól a csusz és reuma ellen elért eredményről. Kovács Miklós pénzügyi számellenőr, Ehring Vendel ujanáti áll. iskolai igazgató, Balteán János zsidóvári tanító, Luka János krassószörény megyei tanító stb. mások a kivánt és ezen rendszerrel elért eredményről valóságos mesészerű köszönetet nyilvánítanak.

L. B. urnó budapesti lakos. gyomor- és szivbajos és annyira ideges, hogy lárnai vagy egyhelyen ülni képtelen. Nagyfokú lesóványodással. Fejét és vállát idegbántalma szüntelen mozgatta. Használt több rendszerű vizgyógyintézetet.

Kétly tanár rendelkezése is eredménytelenül. Opre-rendszer négyheti használat után járása biztos. Idegrángatózása alig van. Gyomor- és szivbaja szépen enyhült. Testi ereje egész vonalon erősödött.

H. L. 11 éves temesvári fiú. Idegsorvadás, gerincgyulladás és angolkóros.

Bejárta a budapesti, bécsi és több külföldi egyetem tanárait. Azok véleménye az volt, hogy a fiún segíteni nem lehet.

Dr. Oprehez jött. Tiz napig kocsin. Azután gyalog, most az egész testen erősödik. Járása könnyebb. Étvágya jó. Általános érzése kellemes. Testi ereje az egész vonalon szemlátomást gyarapodik.

A szülők egyetlen fia. Azok öröme leírhatatlan.

C. F. nagyvárad urinő. Ideg- sziv- és gyomorbeteg, nagyfokú lesóványodással. Orvosok véleménye szerint vérszegény. Bejárt több fürdőhelyet és vizgyógyintézetet. Használt mindenféle orvosi szert eredménytelenül.

Opre-rendszert ezelőtt öt héttel kezdte. Minden rokona és ismerőse ámulatára gyönyörűen javul. Idegessége szépen mulik. Gyomorbaja egészen kimaradt. Járása könnyedt. Általános érzése és tekintete igen kellemes. Testi ereje napról-napra erősödik.

As eredmény mérve attól függ, hogy a rendszert pontosan és megfelelő ideig használta. Ezen rendszer fiatalnak és épnek igen jó, negyven éven felülieknek nagyon szükséges.

Opre intézetében megfordult számos oly látogató is, ki bejárta a külföldi és nagyvilág leghíresebb gyógyfürdőhelyeit, de bajukra enyhülést vagy gyógyulást nem találtak. Ezen világlátott urak is azt állítják, hogy a használt gyógymód és rendszer mindenütt érdesebb és nyersebb Opre rendszerénél. Kiváló előnye ezen rendszernek az, hogy az emberi szervezetet teljesen átalakítja.

Mindenesetre előnyösebb a testet az atomátalakító rendszerrel megedzeni és erősíteni, mint a sok torturát, massaget, hidegviz vagy villanyozást igénylő egyéb rendszerekkel.

Mert ha igaz az, hogy azon tanító a legjobb, ki a gyenge gyermekeket feddés, dorgálás vagy verés nélkül eminensre tanítja. Bizonyos az is, hogy ezen életet felfrissítő rendszer a legjobb.

Kétségtelen tehát, hogy ezen rendszernek beláthatatlan jövője van és annak megfigyelése eredményeként a támogatása is bárkinek érdekében áll.

Kirándulás Tírolba.

— Aradi birtokos vadászata. —

Írta: BÓDY BÓDOG.

Mint szenvedélyes vadásznak rég táplált vágyam volt zergékre vadászhatni. Egy véletlen által megszereztem a jogot egy ilyen területre Tírolban. Majdnem egy évig kellett várnom, míg végre az alkalmas időszak következett a felutazáshoz. Október 25-én érkeztem Jenbachba, Innsbruck előtti állomásra, ahol előre küldött emberem kocsival várt reám. A vidék rendkívüli szépségét már itt is élveztem, midőn sötét fenyves erdők között kocsin feljebb és feljebb haladtunk; körülöttünk magas sziklák csucsi meredtek az ég felé, melyek egyike-másika a 2500 métert is meghaladja magasságban a tenger színe felett. A kocsit végállomására, „Pertisau“-ba érve, meglepő, — mondhatnám megható — panoráma terült el előttem és alattam. A magas sziklák teknojében tündöklött gyönyörű verőfényes őszi napsugártól megezüstözve az Achen-tó sima tükre, a mely kilenc kilométer hosszú és egy kilométer széles, vize kristálytisza, átlátszó és mélyebb részén gyönyörű kék színű, a tó legmélyebb részén 132 méter mélységű, melyet alólról fakadó források táplálnak, — eme források gyürüi a tó sima felületén láthatók. A tavat mindkét partján festői szépségű villák és szállodák övezik, melyek nyaranta zsufolva vannak a világ minden részéből ide sereglő idegenekkel, turistákkal. Ez a forgalom szolgálja a kies vidék főjövelmét. Most üres szállodák és házakra találtam, úgy a fogaskerekű vasút valamint a gőzhajók beszüntették forgalmukat és talán ennek a körülménynek tulajdoníthatom, hogy a vidék szépségét teljes mértékben élvezhettem. Azt, hogy mily csodás alakzatú, egymás mellett tovahuzódó hegyes, kopár sziklacsucok emelkednek a magasba, leírni híven vagy képekben bemutatni a maguk rendkívüli elhelyezésükben nem lehet, ezeket a természetben kell látni! A sziklacsucok hajlésaiban sok helyen állandóan megmarad a hó, melyekhez a napsugár hozzá nem férve, jégtömbökké fagynak; más szakadékokban pedig apró, szemcsés, kavicsos homoktömegek láthatók és ezeken a meredek sziklákön honol az Alpések kecses vadja: a zerge, melyet megközelíteni szinte lehetetlennek véli a völgyből a magasba tekintő szemlélő.

Pertisauban csolnakba szálltunk, melynek evezőit egy izmos karu asszony kezelte bámulatos kitartással; teljes szélcsend lévén, az

álló vizen való hosszabb ideig tartó hajtása a csolnaknak egy férfi erejét és ügyességét is kipróbálhatja. Sechofnál, melyet egy órai la-dikázás után értünk el és amely hely a tó dereka körül fekszik, ismét partra szállottunk és itt egy második fogat várt reánk, melyen a tó mentén az azon túl fekvő „Achenkirch“-et, utam végállomását értük el délfélt. Miután a helységből a vadászterületre való feljutás jó két órai kapaszkodást vesz igénybe és így a mai napra a vadászat már lehetetlen, a rendelkezésemre álló fél napot a helység alapos megismerésére szántam. A helység lakossága kisbirtokosok, ugynevezett: „parasztgazdák“-ból áll, no de milyen parasztek ezek! — hogy minden egyes ember irástudó és egyéb oly ösmeretekkel bír, amelyekkel nálunk már a műveltebb osztály dicsekedhetik csak, erről nem is szólva, — de milyenek az ő udvaraik, házaik! Az épületek szebbnél-szebbek, gyönyörű festői architektúrával építve, tágasak, barátságosak, éppen úgy mint a lakossága. Tündöklő fényes tisztaság mindenfelé a házban, udvarban és istállóban egyaránt; a szénakaszálás és gyűjtés szerszámai és eszközei az épületek kiugró ereszei alatt szép sorrendben vannak elhelyezve a legközelebbi munkáig. A nép főképen faiparral és állattenyésztéssel foglalkozik. A sziklából leszakadó számos forrás és patak egy mederbe összegyűlve keresztül szeli a helységet és ennek erejét a lakosság kihasználja; a legszegényebb gazda háza is villanyfényben uszik, ezenkívül ipari célokat is szolgál a vizierő; láttam kovács és bognár műhelyekben vízi erővel mozgásba hozott kalapácsokat, a fűrészgyárakban a durámokat hajtja. Egy ilyen fűrészgyára van házigazdának is, aki az ugynevezett jobb módú: „grossbauerek“ közé tartozik már. Csak a fűrészre 8—10000 koronát jövedelmez neki évente, e mellett van 60 darab körül marha-állománya, és minő állatok ezek! Láttam olyan teheneket, a melyek értéke 1000 korona és naponta 16—18 liter tejhozama van, vannak olyan féléves borjui, hogy nálunk a jól tartott 2 éves fajivadék sem különb. Az istállóhoz van hozzáépítve a szénacsűr, ez szintűl meg van töltve az illatos, erőteljes alpesi szénával.

A mily mértékben meg van áldva a vidék a természet szépségével, oly szegény földjének gazdasági értéke.

Az istállóik berendezése is érdekes, ezek tágasak, szellősek, tiszták, cement jászlakkkal, mely utóbbi minden egyes darab marha részére el van osztva, az alján azonban végig minden osztálynál egy hézag van, melyen át a természetes hegyi forrásokból az itatás

Kiss András

férfi szabó üzlete

Arad, Deák Ferenc-utca 2. szám.

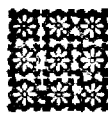
Raktáron tart legfinomabb bel- és külföldi szöveteket. Készít legdivatosabb kivitelben jutányos árak mellett mindennemű

 férfi-öltönyöket

Pontos szolid kiszolgálás. Szíves pártfogást kér kitünő tisztelettel

4561

Kiss András **férfi szabó.**
Telefon 734.

Bankok, vállalatok, gazdaságok és magánosok
iroda felszereléseit és nyomtatványait
 legelőnyösebben szállítja

4558

Bloch H.

papirkereskedése és könyvnyomdája

ARAD, Andrássy-tér 18. szám. Sarok-üzlet.

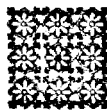
Telefon 126. sz.

Telefon 126. sz.

Légszeszerőre berendezett és modern gépekkel felszerelt könyvnyomdai intézet legfinomabb munkák elkészítésére. Papír-, író-, rajzszerszámok, mérnöki eszközök, írógép és írógépkellékek legelőnyösebb árakon, legjobb minőségben. Fényképezési gépek és hozzátartozó összes kellékek gyári raktára

Bloch H. Arad Andrássy-tér és Salacz-utca sarok.

600 oldalas nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

történi. Házigazdám ezenkívül bemutatta nekem lakása kincseit is, ezek között első sorban két felnőtt leányát, kiket legfőképpen „parraskisszonyok”-nak nevezhetnék; egyszerűek, bájosak és minden házi és mezei munkákban részt vesznek, emellett van egy kitűnő grammophonjuk is, melyen néhány nemzeti dalt és táncot játszott az idősebb hajadon és kedvemért emberemmel egy nemzeti táncot is eljárat, annyi kellemmel és bájjal, hogy bármelyik szalonnak is diszére válhatott volna. Voltak ezenkívül még érdekes látványosságai a háznak, így például két darab több mint 300 éves, keményfából faragott nagy szekrény, ókori vasalással és zárakkal, a szekrények telve ugyanolyan régi edényekkel, bilikomokkal, tányérokkal és tálcákkal cinből, — ezek a tárgyak családról-családra jutnak és bár egy pár angol mükedvelő már 1600 koronát is megígért egy szekrényért, — nem eladó semmi árért és körülmények között. Mielőtt a házból eltávoztam, a leány virágokat nyújtott át kedves bókolással.

A vendégfogadó, a mely szintén a házigazdámé, tiszta és rendez, hanem a konyhájuk, illetve a főzjük az teljesen élvezhetetlen, már ezt egy jól tartott magyar gyomor be nem veszi; zsír helyett margarint vagy ilyenféle csoda művaját használnak és az ezzel készített ételeknek, sültéknek olyan különös kellemetlen penetráns ízök és szaguk van, hogy abból egy falatot sem tudtam lenyelni. Olyképen segitettem magamon, hogy teát és tojást rendeltem, legközelebb napon pedig nagy kérésre hozattak az én számomra disznósirt, az ezzel sült szelet legalább élvezhető volt, ezzel ellenben a háziak, ahogy megízlelték az én ételeimet, azt állították, hogy azok meg részökre élvezhetetlenek — majdnem analog eset azzal, a midőn a néger kijelenti, hogy az európai ember szagát nem tűrheti!

26-án reggel 5 óra után utnak indultam és jó két órai kapaszkodás után feljutottam a vadászterület aljára, az ugynevezett alsó „alm”-ig. Miután az alpesi marhák közös legelőjén tartatnak, minden gazdának van az „alm”-on saját épülete, ezek szilárd anyagból építve és beosztásuk olyan, hogy van bennök lakás, istálló és gazdasági helyiség, mely utóbbiban a tej és vaj feldolgoztatik.

Az alpesi legelőjén a marhák csakis éjjel vannak künn, nappal, nehogy a rovaroktól, legyektől és a hőségétől szenvedjenek, az istállóban tartatnak.

Alig vártam már, hogy végre a vadászterületre feljussak. Kis pihenő után kíváncsiságtól eltelve rövid kapaszkodással oda jutottunk. A terület nagyjából nyílt, csakis a keleti oldalán áll kevés fenyőerdő, a többi része kopár legelőterület, amely kővel alaku, magas kopasz sziklafalakkal körülövezve van, — és ez a kis hely a zergék kedvenc fanyója. Míg ugyanis két és fél órai menetelés közben egyetlen nagy vadat sem láttam, itt alig hogy a területre léptünk, láttunk a sziklák alatti meredek oldalakban legelő zergéket; déli 1 óráig, amely időig a területen tartózkodtam, 22 darabot számláltam meg! Már magában az a körülmény, hogy végre szabad területen zergéket láthattam, nagy élvezetet nyújtott és ugyancsak megdobogtatta szívemet az izgalom, sajnos azonban, csakis egy darabot közelíthettem meg nagy óvatossággal 400 méterre becserkészve és ezt csak megsebezni sikerült, ezzel azután a mai vadászatot befejezést is nyert. A zergéket sorba nézegettem, amint legelésztek és mondhatom, hogy mindenike más-más színű volt.

Lövéssemre a zergék a magas sziklák felé eliramodtak és ezzel a mai vadászat befejezést is nyert. Október 27-én ismét felmentem a területre. A terület határához érve, láttunk elszórvan előttünk egy-két kilométer távolságban nyolc darabot legelészni, embereimmel abban állapodtunk meg, hogy mialatt én a terület közepén az aljban levő kőszikla-tömbök mellé belopom magam, addig ők jobbról és balról a sziklák tetején megkerülve a zergéket, igyekezni fognak azokat felém terelni. Nekem nagy óvatosság mellett inkább mászva, mint menve sikerült a vizmosások medrén át leshelyemet észrevétlenül elérnem. Alighogy elhelyezkedtem, alighogy ez megtörtént, hallottam embereimet, hogy megkezdették a hajtást, a zergék figyelni kezdtek és keresték az irányt, merre fájjenek át, engem fedett állásban nem láthattak, szelet sem kaphatóan tőlem, szerencsémre felém vonultak, még pedig egy öreg bak vezetése mellett, nagy vigyázattal, lassan indultak el, közben meg-megállóan és figyelően, honnét jön a zaj; örömmre láttam, hogy mindközelebb húzódnak felém, míg végre, amidőn a vezérbak 200 méterre megközelített és már-már a szikla felé elindulni készült, sikerült ezt nyugodtan célba venni és egy szerencsés lövéssel le is teríteni! Ez volt első zergém, melyet életemben elejtettem és így természetes, hogy nagy örömet okozott a siker. Megelégedetten szemléltem a szép állatot, melyet kiváló szépségű erős kampó díszített. A vadászatot erre a napra ismét be kellett

VERBOS A. és FIAI

butorgyára

4580

Aradon, Andrassy-tér 6. sz.

A legelőkelőbb hölgyek kedvenc szépítő szere

a **Földes-féle**

MARGIT-CREME

mert zsirtalan, ártalmatlan és rögtön szépít.

Hogy a **MARGIT-CREME** páratlan hatású szer, azt nemcsak az elismerő levelek ezrei bizonyítják, hanem azon körülmény is, hogy a milliókra menő arcszépítő szerek tömkelegében is vezérszerepet visz és minden konkurens készítmény dacára napról-napra jobban terjed.

Franciaország a kosmetikus készítmények klasszikus hazája, ezer számra készülnek ott a legkiválóbb kosmetikumok; mégis a francia hölgyek ezrei használják a **MARGIT-CREMET**, mert a francia nők finomult izlésének a **MARGIT-CREME** felel meg legjobban.

A **MARGIT CREME**, miként azt számtalan vegykísérleti állomás vizsgálatai bizonyítják, minden tekintetben ártalmatlan készítmény, amely az arc szépségét, teltségét és üdeségét a legkésőbb öreg korig megtartja, úgy, hogy kizárt dolog az, hogy egy hölgy, ki a **MARGIT-CREMET** használja, megráncosodjon, vagy arca szépségét csak a legkisebb mérvben is elveszítse. A **MARGIT-CREMET** használó hölgyek fölött nyom nélkül repül el az idő.

4539

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszer-tárában és illatszerüzletében, 1 koronás adagokban,
6 darabot bérmentve küld.

fejeztem, amit ezúttal szívesen tettem, de elhatároztam, hogy még egy kirándulást teszek másnap.

Október 28-án úgy terveztem, hogy még napkelte előtt elfoglalom állásomat, hajnalban sötétben indultunk el és nagy óvatosan kapaszkodtunk fel a határig, a mi a sötétségben bizony nem kis fáradsággal járt, mert az ősvények helylyel-közzel igen keskenyek és fagyosak lévén, csak bajosan engedték az áthaladást. Végre mégis minden baj nélkül értem állásomhoz; embereim eközben elindultak a sziklák felé és alighogy pitymallott, már hallottam hurrogató hangjukat — ezúttal azonban a hajítás sikerrel nem járt, mert sajnos, csakis egy óvatos vén bak volt benn a területen és ez is felfelé a sziklacsucokhoz húzódtott és ott átváltott anélkül, hogy egyáltalán lehetséges lett volna lövést tehetnem. Ezzel azután a mai vadászat is befejezést nyert, de befejeztem a vadászatot egyáltalában is, miután azt tapasztaltam, hogy a zergék, melyek egy hó előtt még igen nagy számban tartózkodtak a területen, rövid egymásutánban történt zavartatásuk folytán egy ideig elkerülik a területet, kell ismét nyugalomban hagyni őket, hogy lassan-lassan visszaférjenek!

Igazi vadászélmézetől eltevé, érdekes tapasztalatokkal gazdagodva, a vidék szépségében gyönyörködve bucsuztam el a kies, de szép területtől és vidéktől — a jövő őszig, a midőn azt ismét felkeresni szándékozom.

A GYORSVONAT,

Irta: Kanizsai Ferenc.

A budapest-orsovai gyorsvonat étkező kocsijában. Majd minden ülés elfoglalva. Az ajtóban megjelen egy szikár fiatal ember. Angol sapka, angol bajusz, angol matróz-pipa, befsteak-are, kurta bőrkabát, amerikai cipő, pezsgőszinű bokavédő. Egy kicsit tántorog a vonat himbálása miatt, de egyszerre kiegyenesedik, monoklit vág a félszemébe és gögös pillantással fűrkész üres asztal után. Egyet sem talál. Legalkalmasabbnak látszik az a két személynek való kisebb asztal, melynél egy érdekes sportlady ül. A lady úgy tesz, mintha az elmaradó

telegráf-póznákat számlálná. Hogy jobban lásson, lorgnetten keresztül nézi a világot.

Az ifju (némi habozás után a kis asztalhoz lép, a pipát zsebrevágja. Kezét hanyagul az utazósapka pereméhez érinti): Permettez-vous madame? (Leül.)

A lady: Oui, monsieur.

A pincér (a fiatalemberhez): Paranesol?

Az ifju (szórakozottan): Eh bien! Sie sind der garcon, n'est-ce pas? Ich möchte, izé, wie sagt man, ich möchte quelque-chose uzsonnázni. (Mosolyog.) Uzsonnázni, c'est ca! Was können Sie mir empfehlen?

A pincér: Kávé, téa, sonka, kaviár, imbisz.

Az ifju: Non, non... Geben Sie mir donnez moi... izé... zwei tükörtojás.

A pincér: Igenis! (Rohan a konyha felé.)

A lady (utána kiált): Garcon! Wo bleibt mein Chokolad! Es ist schauderhaft, hogy milyen soká veszkeldődnek velem!

A pincér: Azonnal! (Magában): Meg kergültek ezek az utasok. Tizből alig egy beszél magyarul. A többi kilenc azt akarja, hogy angolnak lássék és ezért németül vagy franciául dadog. Pedig látszik, hogy nem forog rá a nyelvük. (El.)

A vonat a Keeskemét és Kiskunfélegyház közti rónaságon száguld. A pincér felszolgálja a csokoládét, meg a tükörtojást. Egy a lady mint az ifju, előkelő hanyagsággal esznek. Most a gyorsvonat egy kis állomáson nyargal keresztül. A váltókon nagy zökkenések. A csokoládé kicsap medréről és leönti a fiatal ember vadgalamb-szinű nadrágját.

A lady (ijedten): A kis késit neki! Ne haragudjék uram, nem tehetek róla. A vonat valamivel lassabban haladhatna, amikor váltók következnek...

Az ifju (kevés meggyőződéssel): Nem baj.

A lady: Roppant sajnálom.

Az ifju: O, kérem, biztosíthatom... Bármikor, csak parancsoljon... Ez különben is utazó-nadrág. Ilyen eshetőségekre készült. Nem árt neki...

A lady: No de nem is használ.

Az ifju: Madame, ne méltóztassék aggódni. Gombház, ha leszakad: lesz más. Boldog vagyok, hogy így történt és megszólításával tüntetett ki.

A lady: Ön nagyon udvarias.

Az ifju: Kérem... he, he...

A lady: Most veszem észre, hogy ön kitűnően beszél magyarul.

Az ifju: Ön is, madame...

Villanyvilágítás,

elektromotor, szellőztető, telefon, villámháritó, villamoscsengő és jelző berendezések.

gáz- és villanycsillárok,

lámpák és izzótestek a legolcsóbb árak és legjobb kivitelben.

DIAMANT FERENC

Arad, Atzél Péter-utca 2. sz.

a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.

Vidéki szereléseket legolcsóbban vállalom.

Telefon 595.

4497

Telefon 595.

Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár.

4519

ARAD-CSANÁDI GAZDASÁGI TAKARÉKPÉNZTÁR.

FIÓKINTÉZETEI:
MAKÓN, MAGYARPÉCSKÁN ÉS NAGYSZENTMIKLÓSON.

Befizetett részvénytőke és tartaléka:
7,000.000 korona.

BETÉTEKET ELFOGAD KAMATOZÁS VÉGETT

melyek a felek kívánságára a pénztár állásá-
hoz képest felmondás nélkül is visszafizettetnek.

VÁLTÓKAT LESZÁMITOL, ELŐLEGEKET NYUJT

értékpapírokra, nyersterményekre és gyártmányokra.

==== KÖLCSÖNÖKET AD =====

telekkönyvezett földbirtokokra, községek és
testületek szabályszerű kötvényeire a

LEGELONYÖSEBB FELTÉTELEK MELLETT.

- *Az igazgatóság.*

A lady: Un peu, un peu... De ön, uram, irigylendő biztonsággal kezeli Petőfy és... Arany nyelvét.

Az ifju: Hízlek magamnak ezzel. Gyermekkoromban ugyanis több évet töltöttem ebben a lovagias és bájos országban... Egy kissé magyarnak érzem magam... A kiejtésem talán már nem kifogástalan... de egyébként...

A lady: Jól ismeri Magyarországot?

Az ifju: Hízlek magamnak ezzel.

A lady: De hiszen ez pompás. Ön felvilágosíthat engem némely dologban...

Az ifju: Rendelkezésre állok, madame.

A lady: N'est-ce pas, ez a festői tájék, ahol most átrobogunk, a pusztá, melyet Petőfi olyan csodaszépen megénekelt?

Az ifju: Oui, ez a pusztá.

A lady: Csikósokat nem lehet látni a vonatból?

Az ifju: Talán. Ha észreveszek egyet, majd megmutatom. En jól ismerem a csikósokat.

A lady: Ah?

Az ifju: Hízlek magamnak ezzel. Boldogult atyámnak ugyanis épp ezen a vidéken, egy kissé délnek, nagy kiterjedésű birtokai voltak. És természetesen lovakat is tartott. Ezer lovat. Kétezer lovat.

A lady: Ah! Tehát ön csakugyan magyar...

Az ifju: Csak félig hízelegetek magamnak ezzel. Atyám az angol hadsereg ezredese volt... Anyám azonban magyar nő és voltaképp ezek a birtokok anyám tulajdonában vannak. Oda utazom most. Ha kiszálltam a vonatból, szíveskedjék madame az ablaknál maradni. A gyorsvonat két óra hosszat a mi magyarországi birtokunkon robog keresztül...

A lady: Monsieur, ön maga az arany ember. Jóka aranyembere!... Kellemes tudat lehet, hogy a gyorsvonat két óra hosszat a saját földbirtokunkon nyargal. Ez hosszában, százhusz kilométer, alapul vévén a vonat gyorsaságát.

Az ifju: Pardon: szélességében. A birtok hosszúsága sokkal hosszabb.

A lady: Ne mondja.

Az ifju: Hízlek magamnak ezzel.

(Szünet.)

Az ifju: Mi baja milady! Ugy látom, szenved. Valami titkolt bánat?

A lady: O nem. Valahányszor hosszabb utat teszek, megfájdul a fejem. Ez a zakatolás, ez a himbálódzás.

Az ifju: Nem baj. Ettől el fog mulni. (A tárcájából porokat vesz elő.) Fenacetin. Nyelje le és igyék rá vizet.

A lady: Merci! (Beveszi a port.) Brrr!...

Az ifju: Ot perc és elmúlik a fejfájása. Ezt a port saját

magam készítettem privát-használatra, (hamiskásan) a kuncsaftoknak persze kevésbé jól csinálók, he-he...

A lady: Tessék?

Az ifju: (javítva az elszólást): Kedvtelés, szórakozás... Házi gyógyszerterát rendeztem be és barátaim gyakran veszik igénybe...

A lady: Sokoldalú ember! Önben tehát egy gyógyszerész veszett el?

Az ifju: Hízlek magamnak ezzel... De lám, milady, tulságosan sokat fecsegek magamról...

A lady: Nem, uram, biztosíthatom...

Az ifju: Bocsanat... En itt magamról beszélek, mindig magamról, holott... Engedje meg, hogy bemutatkozzam.

A lady: Uram...

Az ifju: Fogadjunk, nem találja ki a nevemet.

A lady: Igazán, nem bírom kitalálni.

Az ifju: Báró Beresford vagyok.

A lady (megdöbben): Méltóságos uram, ez a szerenese...

Az ifju: És most engedje meg... szeretném tudni, hogy... de persze... ha nem esik nehezére, elárulni inkognitóját...

A lady (merészen): Báró Szénássy Janka...

Az ifju: Hiszen a mi atyáink jó barátok voltak. Kiszti-hand baronessz. (Kézét csókol.)

A lady: Tehát a birtokaira utazik, kedves báró?

Az ifju: Igen. És ön?

A lady: Szintén.

Az ifju (hosszabb szünet után): Nem emlékszik reám?

A lady: Nem... De, ugy rémlik...

Az ifju: Nos... törje csak a fejét... Helyes... jó nyomon jár... nos, nos...

A lady: Igen. Már eszembe jut. Egyszer találkoztunk.

Az ifju: Igen, igen... és gondolkozzék. Csak bátran!

A lady: Arrafelé, ott Tápé környékén...

Az ifju: Igen, igen... az őszi vadászatokon...

A lady: Az őszi vadászatokon...

Az ifju: Milyen frakk volt rajtam?

A lady: Piros!

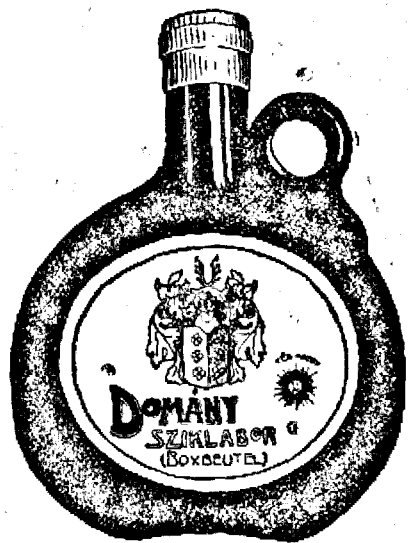
Az ifju: Nos látja, hogy nagyon jól emlékszik. Nem is volt régen. Ot éve.

A lady: Csak négy.

Az ifju: Négy?

A lady: Négy. Nem haragszik, ugy-e, hogy nem ismerem föl rögtön, pedig oly ismerősnek látszott...

Az ifju: Így voltam én is, mihelyt beléptem az étkezőkocsiba. A dolog azonban érthető. A magunkfajta arisztokrata annyi emberrel találkozik... A társaság, a politika, a versenyek,

Alapították 1801.

Legfinomabb minőségű valódi
Ménés-györöki vörös és fehér

Muszka-magyarádi

asztali és csemege-borokat

valamint ménesi COGNACOT ajánl legnagyobb választékban

Domány József Aradon

cs. és kir. Ő Felsége a szász és szerb király és Ő Fensége Károly bajor hercegnek udvari szállítója, szőlőbirtokos
bornagykereskedő.

A STANDARD

életbiztosító társaság

ajánlja aradi vezérügynökségét a nagy közönség becses figyelmébe, egyben nem mulaszthatja el felhívni arra is a figyelmet, hogy a Standard 1825-ben parlamenti törvényekkel lett megalapítva, tehát reális és solid alapon nyugszik, ennél fogva az érdeklődők teljes bizodalommal fordulhatnak hozzá.

Realitása és solidságának tulajdonitható, hogy míg a társaság 1825 ik alapítási évében 3 millió korona alaptőkével kezdette meg működését, vagyona ma már a 300 millió k ronát is meghaladja, mindannak dacára, hogy a biztosított feleknek több mint 600 millió koronát kifizetett.

Az életbiztosítás ma már nélkülözhetetlen kellék az ember életszükségletei között, különösen a kereskedelmet és ipart üzö egyéneknél és a kik nyugdíjban nem részesülnek, csekély díj fizetése ellenében nagy tőkéhez juthatnak, s a mi fő, a kedvezményezettek (özvegy, gyermekek, örökösök) illetö életbiztosítási összeg a biztosított fél adóssága miatt végrehajtás alá nem vonható.

A társaság a maga érdekei mellett a biztosított felek érdekeit is egyaránt lelkiismeretesen szem előtt tartja és számos kedvezö feltételeinek, minél jobbakkal egy biztosító társaság sem rendelkezik, tulajdonitható, hogy a Standard a világ egyike azon biztosító intézetének, mely legtöbb biztosított felekkel bir.

Hogy lehetőleg mindenkinek könnyen hozzáférhetővé legyen a Standard, nem kimélve áldozatot, a társaság a világ minden részében fiók igazgatóságokat és vezérügynökségeket állított fel s azoknak vezetését csakis teljesen megbizható szakegyének kezeire bizta.

Midön tehát a Standard életbiztosító társaság Aradon is egy önálló vezérügynökséget állított fel s annak vezetését egy általánosn ösmert és teljesen megbizható egyénre Rolkó Kálmán urra bizta, tette, hogy ezáltal is a nagyközönség bizalmát kiérdemelhesse.

Bármilyen táblázatainkra és feltételeinkre vonatkozó felvilágosításokat s a biztosítás legcélszerűbb módozatainak megismerésére van szükség, vezérügynökünk Rolkó Kálmán ur. Minorita-palota I. emelet, mindenkoron a legnagyobb készséggel áll a nagyközönség rendelkezésére.

a színház... (Hirtelen.) És a szerelem, milady, a szerelem! Mit szól a szerelemhez?

A lady: Semmit. Asszony vagyok.

A lady (megbánta, hogy asszonynak adta ki magát. Ha megmondaná, hogy leány, talán megkérné a kezét a báró és ez nem álmodott szerencse volna...): Bizony kár. (Kacérul.) És ön?

Az ifju: Sajnos.

A lady (szomoruan): Milyen kár.

Az ifju: Milyen kár.

A lady: Hogyan, báró, hát nem boldog?

Az ifju: Édes istenem... a magunkfajta arisztokrata ritkán köthet házasságot a szíve szerint.

A lady (sóhajtva): En értem önt. Alig egy negyed órája, hogy beszélgetünk, de én máris kitűnően értem önt. Úgy ismerem, mint a tenyeremet.

Az ifju (félve és reménykedve): Igazán? Hogy érti ezt?

A lady (sóhajt): Nézze báró... Utaink csak keresztelkedtek. Találkoztunk pár percre és aztán elváltunk. Örökre.

Az ifju: ... Örökre. De megengedi, hogy anzixkártyákat küldjek?

A lady (ijedten): Ne! Ne! Mit szólna a férjem...

Az ifju: Persze, igaz...

A lady: És én főleg... nem akarom... a beeses neje haragját magamra zudítani...

Az ifju: Ugyan kérem! Mi közöm nekem a feleségemhez? Tudja mit? Nincs is feleségem.

A lady: Báró ne izzón velem gunyt.

Az ifju: Beesületemre: legényemher vagyok.

A lady (elpirul. aztán elsápad): Ah...

Az ifju: Baroness, mi baja?

A lady: Fáj a fejem.

Az ifju: Tessék még egy fenacetin. Beesületemre, mióta élek, nem szolgáltam ki nagyobb örömmel fenacetint... Ah... bocsánat, oly szórakozott vagyok! Az ön szépsége, leereszkedése, baroness... nem szabad neheztelnie, de örültem kell fejfájásán, mely módot nyújt szolgálatára lehetnem.

A lady: Köszönöm. Már elmúlt, már nem fáj... Egy valamással tartozom önnek. En is tréfáltam. Nem vagyok férjes nő. (Szendén pirulva.) Leány vagyok...

Az ifju: Leány? ... Hisz ez pompás! Brávó! (Elszomorodva): Hej...

A lady: Mi baja? Vegyen be egy port.

Az ifju: Utálom ezeket a porokat. Az egész élet aljaságát és hazugságát juttatják eszembe... Szomorú napok, bárónő... ha... mondanék valamit...

A lady (biztatva): Csak bátran!

Az ifju: Egészen elszegényedtem. Birtokaim be vannak táblázva... Holnap van az árverés. Ezért utazom haza. Hja, a könnyelműség, milady... ha nem volnék szegény... szegény, mint a templom egere... de így...

A lady: Ez az arisztokraták sorsa. Pusztulunk, veszünk. A vagyonok idegen kézre kerülnek. De a vér, a vér... az megmarad. Azt senki sem veheti el tőlünk. Imádom az arisztokratákat.

Az ifju: Előítélet, higgye meg. Azok sem különb emberek, mint a többi millió, mint a nép. Minden ember egyenlő.

A lady: Hiszen ön valóságos szocialista?!

Az ifju: Hízlek magamnak ezzel. El is határoztam, hogy leteszem a bárói rangot. Minek az? Kivált, hogy tönkrementem...

A lady: Ön tulságosan szomorú.

Az ifju: Igen, egy kicsit... (Hirtelen.) Beszéljünk másról. Szereti milady a zenét?

A lady: Szeretem. (Sóhajt.)

Az ifju: Fáj a feje?

A lady: Nem. Önt sajnáltam.

Az ifju: Hogyan? Engem?

A lady: Sorsunk oly egyforma... Mink is tönkrementünk...

Az ifju (örömmel): Igen?

A lady (örömmel): Igen!

(Szünet után.)

A lady: És meddig marad itthon?

Az ifju: Nem tudom... Azaz...

A lady: Persze, Angliában kellemesebb az élet...

Az ifju: Bizonyára. De olykor megkívánja az ember a pusztai levegőt. A karikás ostor durranását... a pásztortűzet, a kukoricahántást... Ah milady! En imádom a pusztát...

A lady: En is...

(Szünet után.)

Az ifju: Adieu, milady, én már itthon vagyok.

A lady: Ön is?

Az ifju (megijed): Hogyan... tehát?

A lady: Még egy félórai utam van...

Az ifju: Vagy úgy... (Mint akinek most már minden mindegy.) A viszontlátásra!

A lady (mint akinek szintén mindegy): A Riviérán!

Az ifju: Reménylem, ott rám ismer és nem lesz szükség csokoládé-katasztrófára?

A lady (nevetve, kissé keserűen): Nem! Adieu! Au revoir!

Az ifju (kezet csókol és távozik).

A lady: (szomoruan néz utána. És csakhamar, amikor a

Csoda szép lesz az a hölgy

4504

aki a HAJÓS-féle

ARADI IBOLYA CREMET

használja.

Rögtön fehérit. Eltünteti májfoltot, bibircset, szeplőt és mindennemű arctisztatlanságot.

Ára egy tégelynek 1 korona.

PHANTASIE VIRÁGILLAT

alcohol nélküli parfüm. Kapható: Gyöngyvirág, Rózsa, Ibolya, Narcis és Ideál illatokban.

Ára egy üvegnek csinos fatokban 1 korona 50 fillér.

Egyedüli raktár:

Hajós Árpád Gyógyszertára

Aradon, Andrassy-tér 22. a megyeházzal szemben.

Mária-Radna melletti
Lippafüredi „Apolló-borviz“-forrás.
Kizárólagos eladási hely: **LUKÁCS J. Arad, Petőfi-utca 4. sz.**

K **ÍSZIK?**
ma más ásványvizet mint a Lippafüredi
„Apolló-borviz” ásvány-
vizét!
mely rohamosan a legelőkelőbb körökben hódít s már
::: úgy megkedvelték, hogy :::

Magyar Gieszhübl'nek elnevezik, a **Délvidék-**
nek gyöngye. :: : : ::

Ha „Apolló-borvizet” kér, s helyette mást adnak, utasítsa erélyesen vissza.

Nem kell többé drága ásványvizet különösen külföldről hozatni, minekután az „Apolló-borviz” előkelő asztali és élvezeti viz, nélkülözhetlen ott, a hol rossz ivóvíz van. **Kristálytisza, bakteriummentes, szénsavdus, vasmentes, nincs lerakódása,** bort és pezsgőt nem feketíti, sőt javítja, olcsóbbá teszi, ha Apollóval vegyíti.

Antialkoholistáknak kedvenc itala, **nyálkaoldó, hughajtó**
és étvágygerjesztő; a szódaviznél is olcsóbb.

ARADON kapható naponta, patenspalaczkcsereivel:

Két liter „Apollót” 28 fillérért, 1½ litert 24 fillérért, alant felsorolt helyeken: „Apolló” lera-
katban Magyar-utca 20/a. Telefon **647.** Kardos Miklós ásványvizlerakatban Szabadság-tér
12. szám. Telefon **647.** és minden jobb fűszerüzletben, kávéházban, vendéglőben. :: : ::

A vidék részére: ládában vagy egész fuvarokban bárhová szállít és rendeléseket elfogad.

Kizárólagos eladási hely: Lukács J. Arad, Petőfi-u. 4.

Elfogad már egy láda rendelést = 25 egy liter, vagy 25 1½ litert, egy ily ren-
deléssel meggyőződik, hogy drága ásványvizet nem kell hozatni.

Alant felsorolt árak **Lippa állomásra** csomagolással és feladva utánvét
mellett értendők:

Egy liter ... „Apolló-borviz” 16 fillér, palackbetét 16 fillér

Másfél liter ... „Apolló-borviz” 20 fillér, palackbetét 20 fillér

Egy láda 1 korona 50 fillér, palackokat és ládákat, ha hasznavehető állapotban
bérmentve, Lippa állomásra a feladó címére visszaküldi, a felszámított árakban leszámoltat-
nak, vagy pedig becses új rendelései benne szállítódnak.

fék horzsoló zugása a vonat közeli megállását jelzi, szintén kimegy az étkezőkocsiból.)

Egy pohos férfi (a szomszédos asztalok egyikénél ülő társához beszélve): Láttá ezeket?

A másik utas: Láttam.

A pohos (vörös bort önt a társa, majd a saját poharába): És az ember ne legyen szociálista! (Iszik.) Hiába, csak a mág-násoknak áll a világ! (A sültet vágva.) A magunkfajta szegény ember éhezik, fázik! (Egy korty bort iszik megint.) Higyje meg uram, a magunkfajta proletár csak teng-leng.

A másik utas (iszik): Csak teng, csak leng. (Nekiesik egy izletes rostélyosnak.)

(A vonat megáll.)

A kalauz (kiált): Rekettye-Bozót, egy perc.

Az ifju: (hóna alatt skatulyákkal, kezében utitáskával, pléddel, esernyővel, lelép, vagy inkább leszökik egy másodosztályú kupé lépcsőjéről. Óvatosan kisurrun az állomásról és holmi fuvarozó alkalmatosság után néz. Csak egy parasztszekér áll a sárban.)

Az ifju (a kocsizhoz): Hé, bácsi! Messze van innét a falu, ugy-e?

A kocsis: Messze hát.

Az ifju: Aztán mennyiért visz be, bácsi?

A kocsis: Beviszem a tekintetes urat egy forintért.

Az ifju: Hetven pénz, bácsi.

A kocsis (a lovak közé csap): Gyü!

Az ifju: Megálljon, bácsi, adok nyolevanat. (A kocsis vissza se néz.) Megadom a forintot.

A kocsis: Hát üljön föl az ur.

Az ifju: Hajtson idebb, hiszen nem tudok a sárban átgázolni.

A kocsis: (dörmög és visszaáll az ut szélére a szekérrel.)

Az ifju: (véletlenül hátranéz és meglátja a ladyt.)

A lady: (el akar bujni, de már késő. Meg nem is rejtőzhetik sehová.)

A kocsis: No né! majd itthagytam a kisasszonyt! Üljön föl hát a kisasszony.

A lady: Köszönöm. Mihály bácsi, inkább gyalog megyek.

A kocsis: No-no. Ezt éppen nem engedöm mög. Csak egy pasasérom van. Mögfér mellette maga is. Tudom én, mi az illendőség. A kisasszony mindig jó szívvvel van hozzám, mikor a postára mögyök és mögirja neköm a leveleket... Üljön csak föl; beviszöm ingyen...

Az ifju: Legyen szerencsém, nagysád.

A lady: Köszönöm, uram.

(A kocsi már egy negyedórája vergődik a kátyuban. Az ifju és a lady hosszas hallgatás után megtörik a csendet.)

A lady: Magyarázattal tartozom, uram. Mink annyira elszegényedtünk, hogy postáskisasszony lettem. Itt ebben a faluban.

Az ifju: A munka nemesít! És én is fölvilágosítással tartozom. Birtokainkat már régen elárverezték és én gyógyszerészsegéd vagyok.

A lady: Ez szép öntől! De mit keres nálunk?... Vagy ugy! Ön az új gyógyszerészsegéd? Aki Pestről jött? Már a mult héten emlegették...

Az ifju: Igen, én vagyok. De kérem, ami köztünk történt, titok. Ne árulja el inkognitomat.

A lady: Hasonlóra kell kérnem.

Az ifju: És minthogy egy kocsin érkezünk a faluba, ismerkedjünk meg. Fekete Péter vagyok.

A lady: Szép magyar neve van... Az én álnevem nem ilyen hangzatos... Én egészen szürke, semmitmondó nevet választottam: Csápek Etel.

Az ifju: Csápek?

A lady (sóhajtván): Csápek.

(A szekér megáll egy földszintes házikó előtt. Ez a posta.)

A lady: Nos, én itt leszálok: a viszonzlításra... (Halkan és édesen.) Báró...

Az ifju (suttogva és új boldogság reményében): Milady...

KÉT HÉT.

Irta: Ujlaki Antal.

Házmeisteri lakás. Kicsiny szoba, egyszerű, esinos butor-zattal. A közepén asztal, háta mögött a falnál olesó, de erős diván, a sarokban kemence. A jobboldali fal mellett kis kredenc, konyhaedényekkel, fölötte a Mária halála és Krisztus halála című ismert olajlenyomatu képek. Ezek között kis szekrényű fali óra. Ajtó a középfalon és a baloldalon nyílik.

Vera (Töpörödött ráncos asszony. Olyas eselédféle, aki már mindenből kiöregedett, de mindenhez ért. Vasal. Dalol): Nem loptam én életemben... Valaki zörög... csak egy csikót Debrecenben... Mégis rám verték a vasat... Babám szive (kiáltja kifelé): Bujjon be, vagy maradjon ki... Majd meghasad...

Annus (Huszonhat éves erős asszony. Tiszta, világos mo-

Minden gyári üzemhez

és gazdasági célokra legolcsóbb, mert iggen nagy, (mintegy 7600) hőfoku a hirneves

KARWINI SZÉN

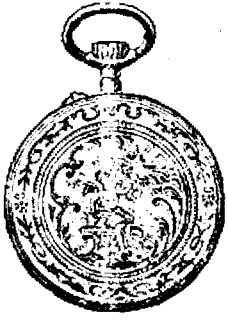
Ezen szénnek **fuvardíja olcsóbb** a többi sziléziai szénfajtáknál, s tekintettel a kitünő osztályozásra, valamint mosott voltára, minden más szénfajtát jóval felülmul. — Ajánlatokkal minden állomásra, ugyszintén kitünő minőségű karwini pirszénre ugy öntödei, mint házfűtési célokra, valamint kétszermosott karwini kovácsszénre készséggel szolgat:

Urban S. L.

4596

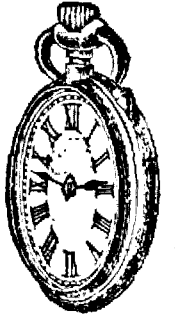
a gróf Larisch-Mönnich féle karwini szén és pirszénművek magyarországi vezérképviselője.

Budapest, V. Mérlegutca 2 Telefon 9—57. és 160—95.

Az aradi vár és a BRANDES-féle ár

∴ között nincs semmi kár! ∴

Új óráknál öt évi jótállás.

Aki akar olcsón és jól vásárolni, aki jó és olcsó

||| **Ó r á t** |||

akár venni, 5 évi jótállás mellett. :

Aki akar órát jól és olcsón javíttatni 3 évi jótállás mellett. Aki olcsó

arany, ezüst és double árut akár venni, az menjen

BRANDES D.

chronometer műórák, ékszerész és látszerészhez

Arad, Andrassy-tér 8.

(a Minorita templommal szemben).

Fióközlete: Fábrián László-u. 1.

(régli Miksa-u.) az állomás közelében.

Javításoknál három évi jótállás.

sóbluza, ugyanolyan alsót visel. Nem szép, inkább kellemes arcu. Szakajtókosárban tüzfát cipel.) Megszakadok ... (A kosárral a kemencéhez.)

Vera: Van még a pincében ...

Annus: Még egy fődéllel. (A fát a kemence alá rakosgatja.)

Bár sohase fogyna el.

Vera (alig hallhatóan dudol): Mégis rám verték a vasat ... (hangosan.) Nem akar a ti tüzelők elfogyni ... Mi? Szeretsz mellette melegedni.

Annus (elfogódva): Hát tudja?

Vera: Tudok és látok én mindent. Az embered Amerikába szeretne vinni motyóstól. Attól fél, úgy jártok, mint én. Egy napon inaszakadtan, lecsüngő karral álltok itt, egy krajcár pénz nélkül. Az erőteket kifaesarták, hát nem kellett senkinek. Ettől a sorstól akar Amerikába futni az embered. Te meg alkudozol vele, hogy legalább addig maradjatok, míg a tüzelők elfogy. Hát tudom én, miért nem akar elfogyni a tüzelők. (Halkabban): A bőtből pótolod zsákszámra ...

Annus: Ugy félek attól az Amerikától ... (A kemence mellé kuporodva a tűzbe bámul.)

Vera: Mitől félsz? A tengertől? Az idegenségtől?

Annus: Attól félek, hogy itt hagyom ezt a csepp meleget. Amióta tudom, hogy elmegyünk, valami olyat érzek itt a kemencénél, mintha oltár előtt állanék ...

Vera: Volnék csak husz évvel fiatalabb. De mit tudtam én akkor, hogy másutt is van élet. Taposott rajtam a hitvány-ság. Azt mondom, eredj, aztán, ha annyi pénzetek lesz, hogy valamelyik faluvégén összeüthettek magatoknak egy vályuházat, gyertek haza ...

Annus: Nehéz itt hagyni azt, ami van ...

Vera: Hát mid van?

Annus: Otthonom ...

Vera: Otthonod? (Kacag.) Két hét múlva fölmondhatnak ...

Annus: De mennyit hányódtam, vetődtem, amíg ebbe az állapotba juthattam. Tizenhárom esztendő korom óta sirtam az otthon után. Tíz esztendeig voltam másnak a láncos kutyája. Imádsággal aludtam és imádsággal ébredtem, míg az Isten megsegített és hozzám vezérelte Méti Mihályt.

Vera: Elég célszerű ember. Erős karu, nagy gyomru és több esze van, mint a bikának.

Annus: Minden ember egy kicsit jó, egy kicsit rossz, egy kicsit buta és egy kicsit okos ... Akármilyen ember Méti Mihály, annyi bizonyos, hogy az egyetlen ember a világon, aki engemet szeret ... Nem mától holnapig, hanem örökösén ... A másvilágon sem félek mellette, de amíg ezen a világon vagyunk, itt szeretnék maradni e kemence mellett, ahol az üstben az én vizem forr, a tepsiben az én tésztám sül és az égő

fa vörös lángja engem melegít ... Vera néni az uraknál szolgál, ismeri a világot.

Vera: Hej, világ, világ, ki ismerhetne jobban?

Annus: Ugy-e, ismeri a világot? Mondja; néni, látott-e olyan embert, aki a szeretetért és semmi másért választ feleséget. Nem cserélek egyetlen nagyságával sem. Engem magamért vett el Métri Mihály. Tudta, hogy uri rongy voltam, mindent tudott. Mindent megbocsátott. Mikor vezekelni akartam előtte, azt mondta, én vagyok a legjobb a világon. (A szemét törölgeti.)

Vera: Azért mondom, hogy célszerű ember.

Annus: Senki voltam. Semmi voltam Arnyék voltam.

Vera: Hát most mi vagy?

Annus: Egy erős embernek a felesége.

Vera: (A vasalót lecsapva): Aszondom, ha afféle kéthetes emberek volnátok, hát eléldéghetnétek szépen ... De így ... Mindig felétek ásit a nyomoruság. (Lehajol a kemencéhez fáért.)

Annus: Ne fogyassza a fát.

Vera: Ha két hétre fölmondanak, csak elmentek ...

Annus: (Befogja a fülét): Ne kinozzon örökösén azzal a két héttel. Két hét! Két hét! Mintha a halálharangot kongatnák a fülemben!

Vera: De kényes lettél. (A ruhát hajtogatja.) Már pedig az úgy van. A szegény embert hamar elhessegetik, akár a verebet. Ma kellek. Holnap nem kellek. Látok én, amit látok. Kothenczné nagyon a kedvében jár a tekintetes urnak. Mindig utána somfordál, mint a macska és nyájaskodik neki ... Elég begyes asszony, csakhogy tótosan fészülködik.

Annus: No hát Kothenczné nem eszik a házmeesterségből ... Csak azért sem mék el innen. Utálok azt az asszonyt a vérese szemével. Én pártoltam be vicének is a háládatlant. (Kendőt kanyarit a vállára.) Megyek a mosókonyhába rendezkedni (El.)

Vera: (Utána szól): Csak aztán össze ne különbözz a vicénével. (Nyujtózódik.) Megmutatnám én néked, mit tudok, csak még egyszer volnék olyan helyre menyecske ... (Leül.) De az én időm eltelt ... (Kitékint az ablakon.) Esik a hó ... Tél van már nekem is. (Kopogtatnak.) Ki zörög? No?

Bandel: Márk (abból a kasztból, kik pénzükért mindent kapnak, csak izlést nem. Szürke kemény kalap, tarka kabátja kigombolva, mellényén arany óralánc. Zöld nyakkendő, kiabáló gyémánttüvel. Ujjain drága gyűrűk. Kihívóan viselkedik. Amikor belép, az ajtónál megáll.) Pszt ...

Vera: (Zavartan kászolódik föl): Kezét csokolom, nagyságos háziur. (Kötőjével letörülget egy széket és Bandel felé tolja.)

Bandel Semmi teketória. Nem szeretem az ilyet ...

BAKÁCS MIKSA

angol női divatterme

Arad, Kazinczy-utca 12.

ÚJÉVRE!

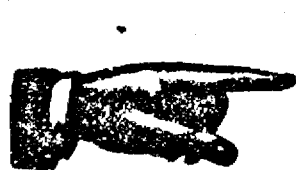
Diszlevélpapírok

nagy választéka.

**A karácsonyról visszamaradt levélpapírok mélyen
leszállított árban kaphatók.**

4520

Litografált, nyomtatott és dombornyomásu

névjegyek

legdivatosabb kivitelben való sürgős elkészítése.

Újévi üdvözletek és újévi képes

levelezőlapokban meglepő

:::

ujdonságok

:::

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papírkereskedése
kölcsonkönyvtára és zenemű köl-
csönző intézete ARADON.

Vera: Kezét csókolom.

Bandel: Itthon van?

Vera: Ki?

Bandel: Annus.

Vera: (Elképedve): Itthon. A mosókonyhában.

Bandel: (Pénzt csusztat az asszony markába): Maga okos asszony.

Vera: Értem, tekintetes uram. Az Annus.

Bandel: Tetszik nekem. Nincs valakije?

Vera: A férje.

Bandel: Csak? És nem gondol másra?

Vera: Megvannak együtt. Mondhatni boldogok. Már hogyné volnának boldogok a tulajdon házaiban. Nagy sor az a szegény embernek. A saját otthonában lakni! A tulajdon ágyban aludni. A maguk edényéből esznek, a maguk főztijéből. Aztán meg kikönyökölhetnek az ablakon, amikor akarnak. A eselések előtt van respektus. Hogyné, a saját asszonya. Aztán tulajdon embere van neki, úgy hi, hogy akiféle éjjen. Nem veri meg soha. Finom ember. Csak . . .

Bandel: Az a bizonytalanság ne kinozná őket.

Vera: Jaj, nagyságos ur, nem ismeri a bizonytalanságot. Mindig attól félnek, hogy két hétre fölmondják a lakást és az emberek is fölmondják a munkát. Hej, pedig de boldogan élnek! A multkor a moziba is elmentek. De kapuzárás előtt azért otthon voltak, kezét csókolom . . .

Bandel: Szóval lehetne az asszonnyal beszélni . . .

Vera: Hát . . . nem tudom.

Bandel: (Pénzt ad az asszonynak): Maga nagyon okos.

Vera: Kezét csókolom, a férfi annyira szereti az asszonyt, hogy képes volna érte vért ontani . . . Különben ki akarnak vándorolni Amerikába. Az ember azt ígérte az asszonynak, hogy vár, amíg az utolsó darab tüzelőfajuk elég . . .

Bandel: Holnap veszek nekik egy öl fát . . .

Vera (Csodálkozva): Annak aztán nagyon megőrül az Annus, mert rettenetesen fél Amerikától.

Annus: (Izgatóttan belép): Megadtam Kothencznének. (Amint meglátja Bandelt, a torkán akad a szó.)

(Szünet.)

Meglepődik Bandel láttán. Szemlesütve halad középig. A diván előtt megáll ölbetett kézzel. Mondani akar valamit, de látszik, hogy küzködik magával. Végre elfordul Bandeltől, aki int Verának. Vera vállait vonogatja, amikor kieszoszog.

Bandel: Jó napot.

Annus: (Kétségbeesésében csaknem sir): Miért jött ide, minék üzenget? Én hitess asszony vagyok.

Bandel: (A pénztárcáját előveszi): Három hatos kapupénz. (Hiitelen tizkoronást nyújt Annus felé.)

Annus: Adja csak azt az aprót.

Bandel: Tartsa meg.

Annus: Adja az aprót, amivel tartozik. Hát mit gondol az ur? Mit gondol?

Bandel: Azt hittem, maga okos asszony. Ha két hétre fölmondanak az nének, hát mit csinál? No . . . Hát én nyitnék maguknak valami kis boltot. Elfogadja?

Annus: (Fölkuporodva): Takarodjon.

Bandel: (Visszahököli): Nem tudja, kivel beszél?

Annus: Takarodjon.

Bandel: (Hüledezve vágja zsebre a tizkoronását. Szemrehányóan): Lássa, maga bolond asszony. Én magát pártolni akartam. De maga eldobja magától a szerencsését. Hát pá magának. (Fávozik.)

Annus: (Izgatóttan a kemencéhez): Hadd égjen el mind. (A fadarabokat egyenként veti a tüzre, melynek föllobogó lángja bevilágítja a sötétedő szobát. A kemence előtt ülve szemléli a lángot.)

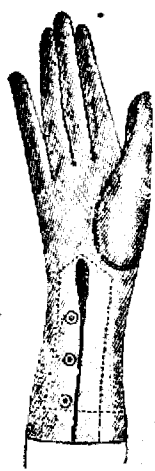
Vera: (Beeszoszog.) Megőrültél. A házigazdát kidobtad, a fát pedig feltüzed. (Mellé kuporodik.) Oktalan vagy . . . Hát mi az, egy vétekel több vagy kevesebb . . .

Annus: Törődöm is én a világgal. Én az uramé vagyok. Méli Mihály: (Tagbaszakadt munkás, kormos arcu. Annus elébe fut.)

Annus: Elfogyott a tüzelőnk. Az utolsó darabokat most vetjük a tüzre. Ugy-e, most már megyünk . . .

Méli Mihály: Hát nem iélsz Amerikától? . . . A lapok azt írják, hogy egy fölrobbant szénbánya tüzeben ötven magyar munkás égett el . . .

Annus: (Merően a kemence tüzebe bámulva): Akkor is a menyországba jutottak és nem a pokolba . . .

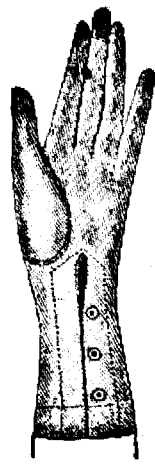

Szuppi Lajos

keptyüs

ARAD

Andrássy-tér 20.

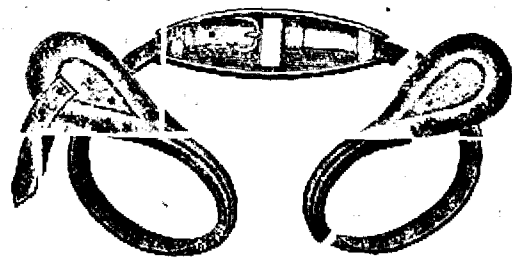
Ajánlja saját készítményü legdivatosabb

keptyüit harisnyakötő és nadrágtartóit

mint legalkalmasabb

alkalmi ajándékot

olesó árak mellett.

Kitünő tisztelettel

Szuppi Lajos

keptyüs és
sérvkötész...

4486

Igen tisztelt vevőim és a nagy-
érdemü közönség szives tudomására
hozom, hogy üzletemben a]

legdivatosabb angol
és belföldi szövetek
igen nagy választékban

vannak rak táron, amelyek szives meg-
tekintésé: kéri kitünő tisztelettel

HIRSCH ANTAL

uri szabó ARAD,

Andrássy-tér 18. szám.

Uj könyvek.

* **Vidám könyvtár**, szerkeszti Tábori Kornél kitűnő magyar humoristák közreműködésével. I. Humor a bűnben, megtörtént viccek. Pesti anekdoták. II. Budapesti erkölcsök. III. Színházi históriák. IV. Furcsa alakok. V. Vig pesti krónika. VI. A jó vidék. VII. Bohémia. VIII. Humor a politikában. Szerzőik: Nagy Endre, Pásztor Árpád, Szomaházy István, Moinár Ferenc, Szini Gyula stb. Az összes füzetek ára bémentve csak 4 kor. 50 fill. Előfizetés tízenkét füzetre 7 korona. Egy-egy füzet ára bémentve 60 fillér. Kapható a „Pesti Napló” kiadóhivatalában, VI. Podmaniczky-utca 12 sz.

* **Egy modern mindenttudó** Semmi sem jellemzi jobban a mi korunkat, mint az az ellentét, a mely a művelt embernek ismeretköre és a mindennapos szükségletté vált ismeretek roppant kiterjedése között van. Az embert arra hajtja a szükség, hogy többé-kevésbé egyoldaluan képezze ki magát, ha a maga életpályájánál gáiban teljes és biztos képzettséget akar szerezni. A tudományok többi területeit kénytelen elhanyagolni, a philoszofia már körülbelül a lehetőségek sorába tartozik. Viszont azonban az élet minduntalan vet fel olyan problémákat, melyek megoldásához okvetlen szüksége van mindenkinek szakmájától távolos ismeretekre. Ezt az ellenmondást a modern ember úgy egyenlíti ki, hogy tart magának a könyvespolcán egy saját külön mindentudót, a ki tud mindent, a mire gazdájának szüksége lehet és gyorsan, könnyen, megbízhatóan ad meg minden felvilágosítást minden fölmerülő kérdésre. Ez a mindenttudó — mindenki kitalálja — a lexikon, ez a modern életet jellemző könyv, az emberi művelődés eredményeinek a mindennapi élet számára való feldolgozója. A nagy lexikon tulajdonképen enciklopédia, a mely teljességre törekszik s ezér fölölel minden olyan részletet is, a melyet az ember sohasem keres lexikonban, mert nem szükséges keresni, ugyis tudja. Talán még az elemi iskolában tanulta meg. Mi szükség van arra, hogy ezek is benne legyenek? A nagy lexikon, a maga elméleti teljességre való törekvésében, nem hanyagolhatja el az ilyen részleteket, a kisebb kézi lexikon azonban, a mely csupán gyakorlati célokra törekszik, bátran el lehet és el is van nélkülük, mellőzi őket, mint fölös-

leges balasztot, a melyet ugysem keres benne senki, tehát nem is nélkülöz senki. A kézi lexikon praktikus használhatóságát kipróbálhatta mindenki. Ha megvan is könyvszekrényemben a kézi lexikon mellett a nagy lexikon, mindig a kézi lexikonhoz fordul előbb s csak ha nagyon bő felvilágosításra van szükségem, fordulok a nagyhoz. A kézi lexikon jobban a kezem ügyében esik, állandóan ott tartatom íróasztalomon, megtalálni benne, a mit keresek, a ig kerül több időbe, mint ha megnézem az órámat. Ilyen mindig kezünk ügyébe eső kézi lexikont ad ki most a Franklin-társulat. Címe: A Franklin Kézi Lexikona. Szerkesztésének irányító oka az, hogy mindenből csak annyit vettek fel bele, a mennyire az embernek csakugyan szüksége van, a mennyit csakugyan keres a közönség a lexikonban. Minden fölösleges dolgot elhagytak belőle, hogy fölvehessenek minden szükségeset. Mindent abban a terjedelemben adnak, a hogy szükséges; mellőzik a tájékozódást megnehezítő túlbőséget a nélkül, hogy mellőznének bármit is a mire szükség lehet. Bizonyára nem könnyű feladat volt megállapítani ezt a helyes méteret, de a mai élet kívánalmainak s a mai műveltség teljes anyagának helyes ismerete alapján fényesen sikerült ez a nehéz feladat. A Franklin Kézi Lexikon ily módon megbecsülhetetlen gyakorlati eszköze lett a művelt magyar embernek. A nagy lexikont arra nézve, a kinek megvan, kiegészíti s arra nézve, a kinek nincs meg, pótolja. A Franklin Kézi Lexikona az adatok megbízhatósága és pontossága dolgában is a legnagyobb gondal van kidolgozva. Szerkesztője Radó Antal, a kitűnő író vezetése alatt csupa szakemberekből áll, a kik a maguk szakmájánál belől a legnagyobb lelkiismeretességgel és gondossággal végezték feladatukat, úgy, hogy a lexikon adataira nyugodtan támaszkodhatik bármikor bárki. Három szép vaskos kötet, kitűnő tartós papíron, szép metszésű, nagy betűkkel, száznál több színes és fekete képmellékletekkel, izléses és erős kötésben. Az ember szívesen lát maga előtt, az íróasztalán, kézikönyvei közt három ilyen rokonszenves külsejű, okos kötetet. Az ára A Franklin Kézi Lexikonának mindössze 54 korona. Megszerzése tehát senkire sem jár nagy anyagi nehézséggel. Minden jel arra vall, hogy hamarosan nagy kellendősége lesz s úgy meggyökerezik minden házában, hogy művelt magyar ember meg sem lehet nélküle.

Felhívjuk a nagyközönség b. figyelmét

br. Hirsch Mór jótékonyági és önszegélyző egyesülete,

mely rendes törzstagjainak s ezek neje és gyermekeinek megbetegedésük esetén ingyen gyógykezelést, gyógyszereket és a beteg törzstagnak 10 korona segélyt ad.

A tag halála után az özvegynek vagy gyermekeinek az A) osztályban 240K, a B) osztályban 1200 és a C) osztályban 600 koronát kitévő segélyösszeget fizet ki.

Móltánylást érdemlő esetekben a vezetőség rendkívüli segélyben is részesíti tagjait.

Mindezen kívül minden törzstagnak sirköltségéhez is 40 K.-val hozzájárul.

Különös figyelmet érdemel ama körülmény, hogy az ország minden részében fiókirodateink vannak, tehát a törzstag valamely helyről való elköltözés által jogait nem veszti el, hanem fiókirodateink székhelyén az egyesület által nyújtott összes kedvezményeket élvezzi. 4602

Tagok felvételnek:

az A) oszt. nemre való tekintet nélkül 40 éves koráig havi járulék 6— K.
a B) : : : : : 50 : : : : : 4-10
a C) : : : : : 60 : : : : : 3-10

**Beiratkozni lehet a fiókirodateinkban
(Arad, Erzsébet-körut 9. szám.)**

Legolcsóbb uj butor beszerzési forrás Aradon.

Ajánlom a vásárló közönség szives figyelmébe dusan felszerelt kész

ebédlő-, háló- és szalon-berendezéseimet,
melyekből állandóan nagy választékot tartok.

raktáron

legolcsóbb árak mellett.

Veszek legmagasabb árban **mindennemű használt butorokat**, ugyszintén **eladok legelőnyösebb feltételekkel.** 4591

Szives pártfogást kér

ROTH IZIDOR,
butoráru raktára
Asztalos Sándor-utca.

SÖRÖZŐK.

Irtta: Nagy Lajos.

Friss, csillagos júniusi estén ott ülnek egy körüli vendéglő terraszán. Öten-hatan vannak csak, mert hát nem mind tartoznak egymáshoz. Sőt egymáshoz csak egy nő és egy egyenruhás kalauzféle ember tartozik. Nem férj és feleség, az meglátszik rajtuk, de valami ehhez hasonlók, az is meglátszik rajtuk.

Valóságos kert ez a hely ebben a nagy városban, ebben a rengeteg, szürke és száraz kőhalmazban. A kerítése zöld s ha a kerítése valaminek zöld, az Budapesten már félig kert, ha egyébb semmi sincs benne . . . De itt a zöld kerítést vadszőlő futja be s a kerítés mellett, csekély távolságokra egymástól, babérfák állanak. A babérfák hordókban állanak, a hordók tele vannak fekete, nedves földdel. Ha nagyon megerőlteti az ember az orrát, friss, kellemes földszagot is érezhet . . . Odább a járdaszélen nagy, igazi eleven, élő fák, még pedig négyen. Jó lombosak és ismétlem, eleven élő fák!

Állatkák is vannak. Apró bogarak, lepkék. A villanyos lámpák körül szállodognak, meg a fehér abroszon letelepednek. Mikor az ember így már a harmadik korsó sörnél tart, szépen elmorfondálhat róluk: Ez az abrosz a Hortobágy, ezek a számár bogarak meg az ökrök és a tehének. Ez a kenyérgolyóba szurt fogpiszkáló meg a gémes kut . . . Nincs gémeje? Hát elveszett. Csak az ágas maradt meg . . . Hiányos kut. Így gondolja az ember, hogy „hiányos kut” — mert mégis csak Budapesten és a köruton van az ember . . . Csak az ágas maradt meg . . . Hogy nem ágas? Hát persze, nem ágas, mert csak egy ág az egész fogpiszkáló. Azért ez mégis a Hortobágy, ezek a számár bogarak meg, amint itt össze-vissza mászkálnak és legelnek, olyanok, mint az ökrök meg a tehének.

A kert vendégei mind söröznek. Az ablak — „egy”-nél jóképű elegáns ur ül. Elsőrendű panamája még pár inggel s a per- és végrehajtási költségekkel együtt 400 korona 60 fillérbe került. Ez a panama árnyoldala. Mert mint mindennek, ennek a panamának is lényegében két oldala van. Finom, apró fonás, hajlékonyság és rugalmasság, előkelő betyáros forma, mondhatnám odavágók-forma, lágy-hangulatu kék-fehér szalag: ez az egyik oldal, a fényoldal. Ennyi és annyi korona tőkeáru vételára, annak ettől és ettől járó

5%-os kamata, ennyi és ennyi per- és végrehajtási költség: ez a másik oldal, az árnyoldal. Ezt egye mega fene!

A jóképű eszik és müncheni paulaner-sört iszik. Azután — bizonyára mert még nem lakott egészen jól — eidami sajtot rendel retekkel. Sikkes kéz- és ujjmozdulatokkal hámozza meg a retket, sőt vesz a fányérjára, a retket belenyomogatja és úgy eszi. Mindez igen jól áll az elsőrendű panamához. Mikor a sajtot és a retket elfogyasztotta, kuglert kér. Egyszerre dug egy egész darabot a szájába . . . A terrasz előtt szegény ember baktat, végig vezeti tekintetét a vendégeken s ahogy a jóképűre néz, éppen, mikor annak a szája tele van füstös kuglerrel, azt gondolja, hogy akadjon meg a torkodon, és baktat tovább.

A jóképű, mialatt eszik, két dologgal van elfoglalva. Nézi a Hortobágyot — mert az ő asztalán terül el — és nézi a kalauzékát. Érdekes mind a két dolog, de a kalauzék érdekesebbek, mint a Hortobágy. Jóval érdekesebbek. Ezért úgy osztja be magának az időt, hogy míg ide három részt néz, addig a Hortobágyra csak egy részt néz.

A kalauzféle egy olyan nővel ül, aki hasonlít a tapirhoz. Alacsony, kövér, apraszemű, pislogó. Előttük egy-egy korsó sör áll. A férfi szivarozik és nagy pontatott gesztusokkal beszél. A kis tapir nő folyton mosolyog. Szegény, lompos, csunya nő, az arca vértelen, de azért most nedvesek, csillogók és boldogságos tekintetűek a szemei. Hogy is ne, mikor előtte a kancsó, mellette az „embere”

A jóképű, amint el-elnézi a gesztusokat, meg a tapir nő tekintetét, azt gondolja: „s ezt a söröcske tevé, s ezt a söröcske tevé . . .” A dallammal együtt gondolja ezt és veri hozzá az ütemet a kezével az asztalon s a lábával az asztal alatt. A kuglert is erre az ütemre rája. És ezenkívül magáról nem gondolja, hogy ezt a söröcske tevé, ezt a söröcske tevé . . .

Utcai leány halad el a terrasz előtt. Pillantása beleakad a jóképűbe és egy óriási csábító ívet kanyarít a tekintetével, mely hirtelenében egészen az első emeleti balkónig fölzalad. De a jóképű nem reagál. Ez is jól áll a panamához. Ujabb kuglert dug a szájába, melyhez a leány hozzágondolja, hogy „akadjon meg a a torkodon.”

A közép-kettőnél ócskaruhás munkás ül. Dobozgyárban dolgozik. a Lehel-utcából került erre. Nagyon megszomjazott, hát csak beült pár pohárra. A kalauzékát leszámítva, kissé tulfinom neki az egész mindenség és ez okból nagyon feszesen ül a székén. A szemeit

4631

TELEFON A LAKÁSBAN 210.

TELEFON AZ ÜZLETBEN 491.

ORAVETZ MIKLÓS

FAKERESKEDŐ. — LAKÁS: RÁKÓCZI-UTCA 3. SZÁM.

Mindennemű tűzifa, tölgyfagerendák és oszlopok, valamint hasított tölgyfaszőlőkarók minden hosszban állandóan raktáron. —

100

ARAD, Alsó Marospart 24., 25. és 26. sz.

Alkalmi vásár

Eredeti olajfestmények
művészi pastellek
képreprodukciók
képkeretek
zeneművek, ugymint a
legújabb couplék
magyar népdalok
operettek
zongoraiskolák
hegedűiskolák
cimbalomiskolák

Nagy választék
divatos levélpapírok
levelező lapok
levelezőlap-albumok
emlékkönyvek
modern névjegyek
hegedűk
hegedű felszerelések
ifjúsági iratok
dizsművek
képeskönyvek
irodalmi ujdonságok.

Dus raktára:

Weisz Leó

könyv-, papír és zenemű kereskedésében

Arad, Minorita-palota.

Városi és megyei telefon 230.

4514

**Bel- és külföldi napilapok és folyóiratok
a megjelenés napján kaphatók.**

erősen megmereszti, a száját kicsucsorítja. A bajusza is keményen fel van kunkorítva. Általában mindene merev, mozdulatlan, szinte haragos; az egész ember, ahogy ott ül, csupa csucsorítás. Valósággal elnököl magamagának az asztalánál. A tekintete szigorú, határozott, vasvillatekintet. Csak a jóképű finom kosztolása lágyítja meg kissé a kemény vonásokat az arcán s valami kis melankóliát elegyít az egésznek kifejezésébe. De csak kis időre, mert aztán annál dacosabb lesz. További sört rendel, sőt a pohárról áttér a korsóra. Csak azért is! A vasvillatekintettel pedig megszurkálja a szomszédságában állógáló pincéreket. A kalauzokat nem, mert azokat kissé sajnálná, a jóképűt pedig nem meri. Azt megvédi a panama, a drága ruha és a jó képe. Kár lenne ám olyan finom holmikért! A jó kép pedig, az a tejjöngő dologtalan uri arc, hiába, mindig valami tiszteletet kelt a dolgos szegényemberben. Ez egy az élet kedves kis játékaik közül.

A vasvillatekintet tehát kizárólag a pincéreket éri. S mivel mindez onnan van, hogy kissé tulfinom a hely, erről elmélkedik. Surcsán gondolkodik. Az elméjét jólesően bizsergeti a sör. Énnélfogva csak megkezdeni tudja a gondolatokat, de folytatni nem, a folytatást csak végigérzi. Ezek a gondolatok formába öntve, mondattal kifejezve ilyenformák: „Hogy mit ülök itt? Hát merjetez innen kiszólitani! Közétek vágok!”

Nem kellemetlen gondolatok ezek, hanem a virtus feszengései. Nincsenek is sörözés közben az embernek kellemetlen gondolatai. Olyan a sör az elmének, mint a gépnek az olaj. Nem mintha könnyebben forognának tőle az ember kerekei. Azt nem! Inkább lassabban forognak... Hanem lágyan, simán forognak és nem nyikorognak. Ez pedig a fő, a nyikorgás! A rossz gondolatok, a következményekkel való számolások, apró aggodalmak; az ember kerekeinek a nyikorgása. Néha úgy nyikorognak az ember kerekei, hogy nem tud fölük aludni. S ez a nyikorgás a sörtől lecsön-desül, elmúlik, megdöglik...

Egy magános nő is ül itt. Vacsorázik és sört iszik a vacsorához. Egy háromtagú társaság is bejön, egy férfi és két nő. A tapirná végigszemléli az új jövevényeket, egyttal a vacsorázó nőt is és most megállapíthatná, hogy ő valamennyi ottlévő nő közt a legcsun-nyább, sőt bizonynyal a második mellékutatótól balról egész a második mellékutatóig jobbra az egész köruton ő most a legcsun-nyább nő. De nem állapítja ezt meg. Önbizalmas, vidám ő most, sőt megelégedett, Tűzeli a sör, az édes, jó, kesernyés söröcske, az a sárga, aranyos

ital, mely ilyenkor nyáron, mikor friss a levegő és csillagos az éjszaka, oly jól esik, hogy még jobban esik, mint a friss levegő és a csil-lagos éjszaka.

Meleg, érző tekinteteket vált a kalauz és a tapirná. Bizonyos, hogy innen együtt mennek haza, vagy máshová, jótékony, védő, eltakará falak közé és szeretni fogják egymást, nagyon és szépen, majdnem oly nagyon és szépen, mint ahogyan két szép, gazdag, erős ifju lény tudhatja egymást szeretni, mint például Tündér Ilona és Árgyirus királyfi, akikről gyermekkorukban olvastak.

A magános nő befejezte a vacsorát. Keveset evett nagyon. Talán nincs étvágya. Igen, mondjuk, hogy étvágya nincs... A sört, is csak úgy apránként issza, lassan, jól megpihentető az ízékein mintha spórolna. Néha ásít, mert hogy álmos. De azért iszik lassan és ül és itt marad. Néz, mereven előre, talán oda, ahol egy utca keresztjezi az utat, talán vár, várja, hogy valaki jöjjön, valaki a kis keresztutcából beforduljon a körutra és jöjjön egyenesen feléje, hozzá, érte... És csak néz és aprókat pislog.

A munkásember hazamenne már a Sehel-utcába, mert holnap hatkor föl kell kelnie. És majd holnap hatkor szidni fogja a világ összes dobozait és még azt az embert is, aki az első dobozt kitalálta, — mert hát ő dobozgyári munkás... Menne már, de meg maradna is. Habozik. Abban az állapotban van, amikor az ember a gombjától kérdezi meg, hogy igen-e, nem-e? De meg abban az állapotban is benne van, amikor az ember előre aszerint kezdi az első gombnál igennel vagy nemmel a kérdést, hogy az utolsó gomb az óhajtott feleletet adja. Mert nehéz ám innen hazamenni. Nem várja őt otthon senki. Szép, tiszta, jó itt minden. Otthon meg hefen alusznak egy piszkos szobában. S a többik ilyenkor úgy horkolnak már, mint a lovak. Azért tehát rövid a habozása, marad és még egy korsó sört rendel.

Üldögélnek mind és isznak a terrasz éjjeli vendégei. Kissé mámorosak, hisz mielőtt leültek, már mámorosak voltak. Mámorossá tette őket az illatos nyári éj. De míg ez fölajzotta, a sör lecsendesítette a lelküket.

Gyönyörrel és vágyakozva isznak. De tudja Isten, mégis olyanok, mintha elszántan innának. Igen, mintha elszántan innának...

Hát csak igyatok édes festőreim! Ha holnap fájdalmas is lesz a fölkelés és ácsarognotok kell majd magatokra, hogy kimarad-tatok, ittatok, csavarogtatok, pénzt költöttetek, azért csak igyatok!...

Babik Mihály

billiárd-készítő és kávéházberendezési vállalata

Arad, Hasszinger-u. 5.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugymimnt: **billiárd-asztalok** készi-tését, azok jókarbantartását. Teljes kávéházi berendezések készítését, ugyszintén kaszinók, olvasóegyletek, társaskörök teljes berendezését.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Költségvetés és tervekkel készséggel szolgálók.

Jutányos árak! :: Pontos kiszolgálás!

Kiváló :: **Babik Mihály** billiárd-készítő és kávé-házi berendezést készítő.

SCHERHAG TESTVÉREK

Megyei telefon 292. Városi telefon 476.

Scherhag Testvérek

Élővirágcsarnoka

Aradon, Andrássy-tér 18. szám.

(Megyeházzal szemben.)

Élővirág csokrokat, koszorúkat a legszebb
kivitelben, legolcsóbban készítünk.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pon-
tosan teljesítünk. 4551

Gyönyörű cserepes külföldi virágo-
kat tartunk raktáron, amelyek igen
alkalmasak ünnepi ajándékoknak is
és ezeket méltányos áráért szállítjuk.

Megyei telefon 292. Városi telefon 476.

SCHERHAG TESTVÉREK

Jó és szép a mámor, melybe az a pár pohár szesz ringat benne. Apró gyönyörűségeket szólit életre a szívetekben, melyek azután táncolnak, mosolyognak és muzsikálnak. Nagyon gyönyörűen muzsikálnak. Nagyon gyönyörűen muzsikálnak... S olyan jól, olyan édesen butít a sör. És nektek nagy szükségtek van erre az édes, jó butaságra, mert ugyis igen okosak vagytok már, mert tudjátok jól, egész biztosan tudjátok, hogy ez az egész élet nem ér meg négy fillért, amennyi egy sóskiflinek az ára.

KÉT VERSSOR KÖZÖTT.

Er wirft den Handschuh ins Gesicht
„Den Dank, Dame, begehrt ich nicht.“

Most itt vagyok. Az a súlyos, meleg vérhullám, ami imént egy másodperccel a fejembe zúdult, hirtelen visszahúzódott most és most nagyon halovány és nyugodt lehetek. Nyugodt is vagyok, mert tisztán és derűlten és nagyon élesen kell látni, két szememnek. Két másodpercet fel kell osztanom három részre: — lassan és erősen oda kell mennem a kör közepére, kicsit balra az egyik párdectól és inkább az oroszán felé — most lassan le kell hajolnom, egy nyugodt, egyszerű ivben, két ujjal felveszem a keztyüt, megfordulok és egészen ugyanolyan léptekkel — ó, ez a legfontosabb! — egészen ugyanolyan léptekkel visszamegyek a rácsig.

Egészen bizonyos vagyok és világosan látom, hogy nem bánthatnak. A sárga lompos és szennyes oroszánfej most közről néz rám: csipás, hunyorgó szemei vannak és a vörös pofája csupa ránc. Itt tudnék állni és megszámolni a bajusza szőrszállait. Nagy, nehéz állat és súlyos szaga van. Éhes, ó éhes és kétségbeesett, — szegény, szegény kiéhezett oroszán! Rám néz. Ha egyetlen lépésem fél milliméternyivel gyorsabbá válnék a másiknál: ha egy másodperccel hamarabb fordulnék meg s hajszálynit rándulna kezem vagy a szemem akkorát

rebbenne, mint egy szunyog szárnyának csapása: — úgy robanna rám, mint kipattant acélrugó s egyetlen harapással szétmorzsolná a fejem. De én ezt tudom. Szegény, ostoba, ostoba, oroszán!

Én ezt tudom. Most fölveszem a keztyüt: egészen lassan és nyugodtan. A szememmet mereven le kell szegezniem a porondra és ugyanolyan mozdulattal kell, hogy visszalendüljek. Fekete bőrkeztü, három gombbal. Ismerlek. Ha már egyenesen fogok állani majd, parfümöd orromba csap: tudom, milyen parfüm; coer de Jeanette. Ezt külön kell megfigyelnem majd.

Most háttal vagyok a másik párdectnak és néz. Még lassabban kell mennem, mint ahogy elhatároztam, mert bársonyos talpát egy lágy, egy gondolatnyi, egy nesztelen árnyalattal beljebb húzta s fényes agátkarmai könnyedén felemelte a levegőbe. A következő másodperciben, ha addig tudom még akarni, tudom akarni ezzel a feszüléssel ezt a halálfelete esőndet köröskörül... ha a második páholy ötödik fülkéjében az a fiatal, cataniai leány nyitott, eltorzult szájával addig el nem ordítja magát... ha meg nem botlom ebbe a kis halomba itt a lábam előtt és ő felsége el nem ereszti azt a bársonybojtot, amit görcsösen megragadott a kezével, amikor lejöttem... akkor én a következő másodperciben a rácsnál leszek.

Lassan, nyugodtan megyek fel a lépcsőn. Zavaras ordítások süvöltöznek, tolokodnak köröskörül. Mutatnom is kell, milyen nyugodt vagyok. Mi ez? Csönd van belül. Azt hiszem, most nem lélegzem már és talán nem is fogok többé lélegzeni, milyen jó így. Ez a nyugalom. Ez a béke. Ez most már örökké így lesz.

Ezek itt ordítanak körülöttem. Nyitott, nyirkos szájukat látok, olyanok, mint a sir és kezek hadonásznak a levegőben, de nem hallok egy szót se. Most megint elborította arcomat a vér, ez is jó. A második páholsorba kell fölmennem, az még soká lesz, amíg én odaérek. Itt van a kezemben a keztyü és a zavargó hangok közepett enyhén, fájdalmas lendüléssel lódul neki lelkemnek a Coer de Jeanette álmatag illata. Odafönt, a lépcsősikátor tetején nyüzsgő, tarka gombolyag közepén, kipirult arccal, félig nyitott ajakkal vár rám az asszony: — viszem a keztyüt.

Viszem a keztyüt. Neki is ilyen illata van, mint ennek

Czigler Ignác

szobafestő és mázólmester

Arad, Eötvös-utca 12.

(May pék mellett.) 4625

Elvállal szakmájába vágó mindennemű munkákat helyben és vidéken árkülönbözet nélkül, legszébb kivitelben, legjutányosabb árak mellett, szavatosság mellett.

Jakabffy István és Társa

Telefon 576. férfi szabók. Telefon 576.

Arad, Minorita-palota.

Nagy választék a legújabb divatu

finom hazai

és az aradi vámhivatal által elvámolt

angol szövetekből.

nagy raktár 4596

szőrmé árúban.

Egyenruházati szállítók, vasutak, tüzoltó-testületek stb. részére. — Inas livreék. Liberiák.

Meghívásra vidékre is megyünk.

4601

Mairovitz Mór és Fiai

MÁRIARADNA.

Fatermelés és kőbányák. Utépitési vállalat. Fordógyártás.

Fatermelés:

Milova, (Aradmegye) Bulza (Krassószörénym.)

Kőbányák:

Batca, Milova, Solymos (Aradm.) Szurdukpüspöki (Hevesmegye).

Mészégetés:

Kapriora áll. Soborsin (Aradmegye).

a keztyűnek itt — ó Coer de Jeanette, te édes, te lány! Az ő mellének is ilyen illata van és ilyen illata volt az ő szemének is a sajtó, félhomályu szobákban. Vajjon mit kellene tenni most? Talán letérdelni előtte és megcsókolni fekete szoknyája szegélyét és zokogni, itt, a tarka, gomolygó, kavargó, ostoba sok ember előtt, mintha egyedül volnánk. Vagy szóltanul átadni néki téged, fekete keztyű, fekete lobogó - és visszatérni szóltalan a párdúcok közzé és lefeküdni... Vagy megcsókolni keztyűtlen kezét, mint mikor egyedül ültünk a páholy enyhe homályán... régen... régen... tegnap. Lány, illatos kezét, simo-keztét... lány illatos térdeit, jó térdeit. — Ó unalom! Ó csönd! Milyen messze van mindez. Honnan jöttem én?

Meg akart ölni. Tudtam már rég, mosolyogtam rajta. Megölhetett volna szerelemmel is: térdeit átkulcsolhatta volna nyakamon és megfojthatott volna. De neki így kellett: látta volna sikamlós husomat, amint a fenevadak marcangolják és kibuggyanó beleim — s gonosz, irtóztos testén izgalmak vonaglottak volna végig... végig a comaján... e látványra... s leroskadhatott volna véres, szétszaggatott holttestem fölé, hogy vad göresökben és sikoltozva öleljen át... eszelősen kiáltozzon, hogy meghaltam érte... Ó undor! Ó unalom!

Mi ez? Mintha zene szólna a távolból. Még mindig nem vagyok ott. Igen, véres testemen feküdt volna s átölelte volna a testet amit elhárított magától, csiklandós nevetéssel, míg élt. Meg akart ölni. Nyugtalan, husos kezeivel belé akart nyulni a végzetembe. Végzetembe, mely úgy zen g most felém, mint távoli tengerek zenéje. Ostoba, senki. Asszony.

Ostoba, vonagló test. Ostoba, vonagló vágyak. Ostoba. Én a mélységből jövök, a végtelen csöndből és az ismeretlen küszöbéről jövök, ismeretlen vizek felől — és ő vonagló vágygal, apró dobogásokkal, kinyujtott, kurta karokkal vár engem odafönt a lépcsősíkator tetején. Meg akar csókolni engem. Át akar fenni a karjaival. Át akar fenni a lábaival. Meleg akar lenni hozzám, fülledt, szorongó hőséget akar belémnyomni — belém, aki a süket Nyugalom jégbarlangjából buktam föl ide. Asszony. Démoni, vészes, kárhuzatos asszony! Milyen nevetéséges.

Hol voltam? Hol vagyok? Valahol ablakot törtek és most hideg levegő csap keresztül a pállott, forró folyosókon. Messze

szalad vissza a horpadó láthatár és végtelenbe tágulnak most a magányos mezők. Távoli hegyek láncain bükkös rengeteg árad. Nehéz göres bomlott föl a vajudó gomolyagban és most süket, boldog pihenés következik. Nyugalom, béke! Szabadság, erő és igazság tengere, magány! Hiszen e gomolyag fölött az ég tiszta harangja terül és nyugalmas csillagok várnak és figyelnek a szelid messzeségben, mint egykor az apai ház udvara fölött. El tudtam feledni? Magános tenger vagyok és körülfogott engem a szabad, a boldog, a halálos egyedülvalóság. Távol tengerek diadalmas zenéje — hideg és szelid zene a zavaros és buja akkordok után. Ó értelek! Ó megyek!

Ki ez az asszony? Mit akar eltorzult arcával, lázas szemével? Én amonnan jövök. Mi ez a fekete, forró, erősszagú és vonagló patkány itt a kezembe? Vágjátok a képébe a cudarnak! Meg akart ölni!

Ostoba asszony. Nem kell a jutalom.

Kariathy Frigyes.

Bimbót hajtott a rózsafa...

Bimbót hajtott a rózsafa szép májusi estén.
Te vagy az a szép rózsafa kis feleségecském.
Rózsadgon, esthajnalon lágyan rengő-ringó
Rózsabimbó kis fiacskánk, édes rózsabimbó.

Nem volt még az életemnek olyan boldog perce.
Mint amikor ezt a bimbót öleltem szívemre.
A lelkemben dalfakasztó édes érzés támad.
S dalaimmal altatgatom szép kis fiacskámat.

DÓCZY JÓZSEF.

MAIROVITZ EMIL

ARAD, Kossuth-utca 4. szám.

Kőipargyártelepek márvány mészkőbányák

Borossebes. Arad. Piski.

Bármely kőfaragó épületi s diszmunkákat
mindennemű hazai kőanyagból.

Sirkövek, siremlékek, sirboltoza-
tok nagy választékban.

Égetett mész és tűzifák.

4621

A legjobb
benzin-, nyersolaj-, gáz- és szivógáz-

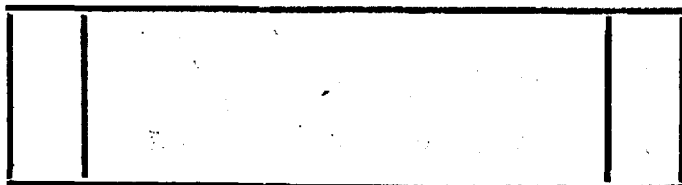
Motork

és

Lokomobilok

a világhírű „CAMPBELL” motorgyárban
:: angol „CAMPBELL” készülnek. ::

A brüsszeli világkiállításon az összes szakközegek meggyőződést szereztek arról, hogy a legtartósabb, a legjobb szerkezetű, a legbiztosabb üzemű motorokat a „CAMPBELL” gyár készíti.

Olcso árak! Olcso üzem! Kedvező fizetési feltételek!
Több évi jótállás! Vevőket a motorkezelésben díjmen-
tesen oktattunk ki! — Nem kell vizsgázott gépész!
Bárki kezelheti!

Telefon sz. 64-64. Telefon sz. 64-64.

Egyedüli képviselője :

6779

KORÁNYI VIKTOR

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. sz.

is kéri számon, hogy hol szerezte az ember. Beleharapnak a pénzbe, ha foguk helye meglátszik, úgy mást kérnek s azzal kész. Nápolyból éjjel 11-kor indultunk el, miután a berakodással nem készültük el korábban. Az olaszok egész este csolnakkal a hajó oldalán voltak s valóságos kabaret előadásokat rendeztek. Csolnakban zenekar volt s néhány táncos. Rengeteget énekelték a Santa-Luciát. Délután még egy csapat uszó fiú is jött, kik a vízbe dobott pénzt hoztak fel a fenékről. A hajó, melyen megyek, nem valami óriási. Első osztályú utas 37 van s miután 50-60-ra van hely, jó kényelemben vagyunk. A kabinban magam vagyok. Az utasok fele német, fele angol. Nagyon különösnek találok, hogy itt a hajón a németek és az angolok nem beszélnek egymással, sőt nem is köszöntik egymást, mintha a másik nem is léteznék. Ugy veszem észre, hogy ebben az angolok a hibások. Így hát a társadalmi élet nem nagyon kedélyes. Hajónkon van egy közös dohányzóterem, olvasóterem s a fődélzet. Az étterem a leglátogatóbb. Öten ülünk egy-egy asztalnál. Engem egy német asztalhoz ültettek, hol három németen kívül egy francia is ül, aki szívesen csevegne, de szót sem beszél se németül, se angolul. Kabinon nagyon kellemes, ötven centiméter széles ágy, felette az ablak, oldalt tőle egy villanyossággal hajtható pléh kerék, hogy mozgásba hozza a levegőt, mely ezáltal a kabin ajtó alján lévő nyílásokon és az ablakon keresztül áramolhatik. Az ágy lábánál egy kis szekrény van. Ágy alatt a kabin koffer. Összehajtható mosdó is van, noha naponta lehet fürdeni. A kabin kényelme főleg az, hogy a két ágy nem egymás felett van, hanem egymás mellett s megvan köztük az öltözködéshez szükséges szabad tér. A tengeren eddig még nem volt meleg, sőt szürke vászen ruhámban akárhánszor fáztam is. Most mentünk át a Messinai tengerszoroson, két oldalt egész tisztán látni Sziciliát és Calabriát, nagyon kopár vidék, semmi zöld nincs rajta, noha a vidék nagyon szépnek látszik. A messinai szorosban sok hajóval találkoztunk. Az étkezésre a jeleket trombitával adják meg. Reggel is trombitával költenek s egy igen szép melódiát fúj a steward. Írógép nincs a hajón, sőt egy valamirevaló toll

sem akad. Egyáltalában az étkezést kivéve, semmi különös luxust nem találni itt. A hajón való utazás rettentően unalmas. Krétánál már elhaladtunk, de oly messze, hogy csak a hegyeket láttuk homályosan. A tenger hullámos. A hullámok előről verődnek felénk, ami pedig a tengerjárók véleménye szerint legkönnyebben hozza meg a tengeri betegséget. Azt mondják, hogy ha a hajó jobbról balra ring, azt könnyű megszokni, de ha elől és hátul sülyed, illetve emelkedik, úgy az rettenetes és ezt a legnehezebb megszokni. En azonban még nem vettem észre feltűnő különbséget a kettő között s nem tapasztaltam, hogy egyik a másiknál kellemesebb volna. A harmadik osztályon sok néger van, mennek Zanzibarba. Közledünk már Port-Saidhoz. A tenger sokkal simább és kezd meleg lenni. Délután megérkezünk.

Port-Saidba este nyolckor érkeztünk. A berakodást 12-ig elvégezték s így mi csak sötétben láthattuk a várost. A csónakosok verekedtek értünk s majd a vízbe dobták egymást, végre is szerencsésen partra vittek. In egy arab vezetővel jártam be a várost. Az európai negyed nagyon szép, az üzleti élet élénk, az utcán jobbról balra rángatják az embert az árusok kínálva portékájukat. Volt olyan, ki 10 percet velem jött s folyton kínálta, dícsérte áruját. A bennszülött negyed roppant szűk sikátorokból áll, magas házak teljesen elzárva, úgy, hogy a háztömbön kívül semmit sem lehet látni, este persze az egész lakosság kint volt az utcán és fűlsiketítő lármát esapott. Az aszszonyok mind teljesen eltakart arccal csak a szemüknek hagynak egy kis részt. A bennszülött negyed egyáltalában nincs megvilágítva, úgy hogy egy félórai járás után visszafordultam, mert semmit sem lehetett látni. Az európai negyedben azután újságokat vettem, majd egy arab kávéházban egy csésze kitűnő kávé ittam. A város a csatornának köszöni fejlődését s hogy milyen forgalom van itt, az is mutatja, hogy pusztán az átutazókból s az átmeneti kereskedeleméből képes ez a nagy (50-60 ezer lakos) város megélni. Az egész város telve van kávéházakkal, sörházakkal jól megrakva. Bűvészek, zenészek, énekesek az utcán s késő óráig korzó

a mindig nyári estén, a mik e várost jellemzik. A kereskedők éjjel fogadják nyitott boltjaikkal az érkezőket. Soha sincs itt éjjel, mindig zaj van az utcákon s mozgás, különösen a Címema-játéklarang körül, a hol a legkülönfélébb kocka-játékokkal vesztik el a pénzüket a játékosok. Port-Said nagyon kevert nyelvű város. Az itteni bennszülöttek franciául, németül és angolul folyékonyan beszélnek, azonkívül sok a görög is. A felírások ezen az öt nyelven vannak. Pénzt is bármilyet elfogadnak s minden kereskedő vissza tud adni egyiptomi, angol, francia és német pénzből, olaszok és törökök is nagy számmal vannak. Utközben vezetőm elpanaszolta az egyiptomiak sérelmeit, amiket az angolok okoztak.

Indulás előtt egy órával a hajón voltam s egy csomó jóvendőmondót és bűvészt találtam ott. Oly ügyes bűvészetet még nem láttam. Egy másik utas két nikkelt pénzt tett a tenyerébe, én két rézpénzt, beesuktuk kezünket s a pénzt erősen szorítottuk. A bűvész megérintette mutatató ujjával mindegyikünk kezét s most nálam volt a nikkelt és nála a réz. Ugyen hihetetlen ügyes dolgot még sokat mutatott. Éjjel indultunk el a szuezi csatornára elég nagy melegben. A szuezi csatorna 40 méter szélesnél nincs több s amint mentünk úgy lassan, hogy a hullámok a partot ki ne mosják, a gyerekek a parton velünk jöttek s baksichot kértek, mire rézpénzt dobáltak nekik a hajóról ép úgy, mint odahaza a cigány gyerekeknek. Némelyik félórát is versenyt futott a hajóval. A vidék két oldalt gyönyörű szép, de teljesen kopár. A balpart kissé bukkás. A jobb parton helyel-közeli fücsomók, a parton sás, bent pedig ligetek. Egy különös fajta fenyő van erre nagyon el van terjedve. Gyönyörű az összbnyomás. A parton folytonosan dolgoznak. Tevék hordják a homokot, oly lassan járnak, mint nálunk a bivalyok. Az ég kékje gyönyörűen folyik össze a sárgászöld homokkal s minden a leglátogatóbb pasztell színekben, egész nap csak ezt néztem. A partokon gyönyörű órházak vannak. Beljebb a ligetknél lapos tetejű arab házak vannak. Még pedig nem volt óriási meleg. 34° 36° C., de nem kellemetlen. Éjjel egy órától másnap este hét óráig hajóztunk a csatornán. persze itt-ott megálltunk kitérni a

Párisi

eredeti kalap-modellek
még csak rövid ideig a párisi elutazás előtt
méyen lezártított áron
adatnak el óriási nagy választékban.

Trotteur, színházi és hangverseny kalapok.

Maison Ritscher-nél

Salacz-utca I. sz., II. em.
Javitások elfogadtnak.
Valamint megrendelésre azonnal szállítunk gyászkalapokat is.

Értesítés!

Van szerencsénk egy a helybéli, mint a vidéki nagyérdemű közönséget tisztelttel értesíteni, hogy Aradon, Bockó-utca és Háltér sarkán, a Rákóczi-kávéházzal szemben egy teljesen újonnan berendezett

mosó és fényvasaló intézetet nyitottunk.

Elvállalunk minden e szakmába vágó munkákat, u. m.: gallérokat, kizselőket, térfingeket és bármilyen fehérneműket, melyeket hófehérre mosunk. — Egyben tudatom a n. é. közönséggel, hogy 5 éven át a Müller-féle vegytisztító gyár gőzmosó osztályának vezetője voltam s így abban a helyzetben vagyok, hogy a legnagyobb megelégedésre szolgálom ki b. rendelőimet. — A n. é. közönség szíves leindulását és támogatását kérve vagyok

Kiváló tisztelettel

Apró István és Társa

tulajdonosok. 449

ENGELGYULA

bőr, cipőalkotó, cipőfelújító, szerelő és kaptafa-áruház

BUDAPEST, SZERECSÉN-UTCA 22. SZ.
TELEFON 97-50. TELEFON 97-50.

ON VÁSÁROL hitelre és megfizeti öntudatlanul, rosszhiszemű adósságcselemléssel tartozás t. l.

HA AKAR 2-30 k-rona bevásárlás után 2-3 koronát, élvite 200-300 koronát megtakarítani,

FIZET nálam készpénzzel, nincs a drága hitelre rászorulva és gondos, lelkiismeretes kiszolgálásban részesül.

Minden nagyobb rendeléshez, nagy, művésziessé kiállított előjegyzési fali naptári mellékelek.

Kérje az új nagy képes árjegyzéket sitalanul.
6625

Lakásomat

és
borüzletemet

fojó évi november hó 1-től

Flórián-utca 5. sz. alá

(Aulich Lajos és Flórián-utca sarok.)
helyeztem át.

Quirini Sándor,

szőlőbirtokos. 231

SZABÓ ÉS TARSA

Most Budapest, V. Báthory utca 22. azelőtt Gyár utca. — Ajánlják úgy faszén, koksz, entracit és barnaszén tüzelésre alkalmas szivógáz telepeit.

Üzemeltetés 1 óráonkint körülbelül 1 $\frac{1}{2}$ –2 fillér. Legmesszebbmenő jótállás. Árjegyzék ingyen. — Olcsó árak? részletfizetésre.

6591

Gróf Potocki uradalom Gurahoncon

ajánlja szigorúan selejtezett 1658

2 éves II. oszt. bükkhasábfáját.

UGYANOTT KAPHATÓ

szőlőkaró, erdei és mezei talpfa.

míg a készlet tart.

Az országosan kedvelt,
verseny- és
exportképes
== ujaradi
uradalmi

BIKKASÓR

Aradi

főraktára:

Boross Béni-tér

TELEFON: 110.

szembe jövő gőzösnek. Szuezban nem kötöttünk ki. A nyílt tengeren álltunk meg s ott vártuk be az érkező bárkákat.

Egy új utast is kaptunk. A német birodalom abessziniai politikai ügyvevőjét. De nem sok néz ki belőle, alacsony, idegesen kapkodó szemüveges fiatalember, roppant erősen pisze orral, előlről nézve csak órlukait lehet látni annyira magasán áll az orrhegye. Szegénynek pechje volt, vagy pedig nagy ügyetlenséget követett el. A podgyásza valahol elveszett vagy ellopták, vagy más hajóra vitték s ő most egy puskával, esernyővel s egy kézitáskával utazik le Abessiniába a német érdekeket képviselni. Társadalmilag se valami kiváló ügyes ember lehet, pl. úgy akart barátkozni, hogy a fedélzeten alvó s a tengeri betegségtől két napon keresztül gyötört egyik német fiatalembert egyszerűen felébresztette s megkérdezte tőle, nincs-e melege? Persze a válasz nem volt a legbarátságosabb. A vöröstengeren is sokáig úgy haladtunk, hogy két oldalt partot láttunk, csak 6-8 óra múlva vesztettük el szemünk előtt a partot. A meleg kezd nagyobb lenni. A ventilátorok folyton működnek, de a zugásukat már annyira megszoktam, hogy egy csöppet sem bánt. Ujabban két angollal ismerkedtem meg. Az egyik egy fiatalember, ki három hétre megy be angol Középfrikába a zuahéli nyelven gyakorlatot szerezni. Másik egy idősebb ur, Durbanba megy három hónapos üdülésre. Az uton egyre érjük a kis sziklaszigeteket. A meleg igen kellemetlen. Az ember nem tud megszáradni. Ha megfürdött öt perc múlva a verejték megint ellepte az egész testét. A vöröstengeren négy napig fogunk menni. A forróság nem oly nagyon tűrhetetlen, de végtelen kellemetlen. Az éjjeleim igen rosszszak, dacára, hogy a ventilátor lapátos kerekét egy félméternyire állítottam magamtól, a meleg miatt nem tudtam aludni. Igaz, hogy a ventilátor akkora szelet hajtott rám, hogy fájni kezdtem, de viszont testem másik fele csurom viz volt az izzadságtól. Ilyen furcsa meleget még nem éreztem. A hőmérő aránylag nem mutat sokat, 38 Celziusnál soha többet, de az izzadság mindenkiről csak úgy csorog. Egy-két rettenetes napunk volt. Fent a magasban ho-

mok felhők usztak úgy, hogy a nap teljesen el volt takarva s egy szellő sem mozdult. Sehol sem lehetett lehűlni, mert még a fürdőviz is langymeleg. Ebben az irtózatos, füllesztő levegőben még olvasásra is lusta az ember. En még aránylag legjobban tűröm a meleget. Van az utasok között két vörösnyaku angol, akik már a gutaütésnél tartanak. Nem esznek s rengeteget isznak, mi által még jobban szenvednek. A hajó öt napig tükörsima vizen ment, még a gép rázását sem éreztem, nem is vettem észre, haladunk-e vagy sem. Nem zavarja a szemhatárt semmi, csak a képet teszik szebbé imitt-amott a hullámból hullámba rebbenő repülő halak, meg a ki-kibukkanó delfinek. Majd leszáll az est s ekkor a derült csillagos ég, a hajócsavartól felhabzott vízben villogó medúzák szórakoztatják a tenger barátait.

Adenbe délelőtt tizkor érkezünk s délben kettőkor mentünk tovább. Aden maga félóránnyira fekszik a tenger parttól, hol csak két sor ház áll, hotelek s hajózási ügynökségek palotái. A tengerparton vannak még kaszárnyák és erődítmények. Két ezred fehér katona s négy üteg tüzér. Nagyon sokat láttam közülök a városban. Teljesen fehérbe öltözve nagy parafa sisakkal, amelyet a hőség ellen magam is vettem. Az erődítmények hasonlóak az aradi várhoz. Föld alá vannak építve s csak a ventilátorok látszanak ki. A város egy tűzhányó rég kialudt kráterébe van építve. Roppant kevert lakosságú e város. Lakói indiaiak, fehérek és arabok, de legtöbb az afrikai partról jött néger. Mind vézna és alacsony. Legtöbbnek a combja nem volt oly vastag, mint a karom. Azt mondják a nagy hőségtől van ez. Persze ily gyenge evezősökkel majdnem háromnegyed órát tartott, míg beértünk. Az ott álló matróz itt már vizilóbőr korbácsal állott, melyet beszéd helyett használ igen sűrűn, a fekete meztelen hátakon széles csikokat hagyva. Adenben egy zsebkendőbe öltözött néger fiut fogadtam vezetőnek, ki elég jól beszélt angolul. Adenben az angol pénzt nem szívesen fogadják el, vissza pedig csak indiai rupiát adnak. Adenben egész rendes ebédet kaptam s egy indiai boltban kitűnő cigarettát

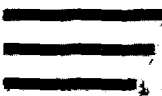
szerezhettem be. A boltokban s éttermekben 1-2 méternyi óriási legyezők vannak felakasztva, melyek folytonos mozgásban vannak, ezáltal teszik tűrhetővé a szobai levegőt. Az utcákon teherhúzásra csak tevét láttam alkalmazva. Láttam lovagolni is rajta, nagyon gyors tempóban. Indulás előtt egy angol hadihajót is láttunk, szenet vett be, hogy az e héten erős viharban eltűnt osztrák Lloyd gőzös keresésére induljon. Éjjel érkezünk a Guardafuti fokhoz. Innen délnek fordultunk egészen szembe a mostani időszakban óriási erővel fújó monsum szélnek. A hajón előzőleg minden mozgó tárgyat erősen leköttettek s minden ablakot becsuktak. En persze el voltam készülve, hogy a legnagyobb tengeri betegségben lesz részem 5 napig, vagyis a mig kikötőt nem érünk. Azonban kellemesen csalódtam, nem voltam beteg. Igaz ugyan, hogy kabinomban nem bírtam sokáig kitartani, sőt az ebédlőben is gyakran rosszul lettem, de a fedélzeten nem volt semmi bajom, sőt élveztem az erős szelet és hintázást. A szél oly erős volt, hogy ellene sétálni csak nagyon hajlított testtel lehetett, ha pedig valakit hátulról kapott el, az bizony szaladt, mig szilárd tárgyhoz nem kapaszkodhatott. A hullámok 6 méter magasságig felcsaptak. Roppant érdekes volt nézni a tengert, néha a víz az ember lábáig felért, majd pedig hirtelen 10 m. mély hullámvölgy támadt. A hajón persze sok a beteg, mert a himbálás igen nagy. Egy harmada az utasoknak nem bír az ebédlőben megjelenni. En is gyakran a fedélzetre hozatok valamit magamnak enni. A kabinok ablakai zárva vannak s ezért irtózatossá bennük a levegő. Már harmadik éjjel a fedélzeten alszom, mert bent nem tudom kitartani.

Egy széken kiteritem az ágypokrócomat s plaidemmel takarózom, persze egy szélmentes helyen, mert különben a szél leszedné rólam a plaidet. Hogy ez rám kényelmetlen, az természetes. Minden megfordulásnál felébred az ember s a fej is túl magasán van, bármily alacsonyra állítom a széktámlát. Még vagy hárman alszunk így fent a fedélzeten. A nagy szél ellen csak lassan haladunk előre. A legközelebbi kikötő Mombassa. A legtöbb

Kneff

Boros Béni-té
saját ház. — T

Porc

T

Steiner József

okl. építész, építőmester műszaki irodája

Budapest: I. Mészöly-utca 6. sz. Interurban telefon 149-04. sz.

Arad: Szent László-utca 7. szám. Interurban telefon 326. szám.

Budapest: I. ker., Fehérvári-ut 19a. (Grimm és Steiner) interurban telefon 44-04. szám. ::

Elvállal az építészet körébe vágó mindenféle tervezést, művezetést, felülvizsgálatot, szakértői megbízást és teljesíti

bármely építményszakszerű, szolid kivitelét

legkedvezőbb árakon.

M. kir. államvasutak magas-építmények,
Piski.

államvasutak magas építmények,
szécsény.

államvasutak állomás-épület, Tövis.
államvasutak, mozdonyoszón, Nagy-

székelyi Schwanz József ur
székely.

Ánczy János ur bérházai,

Her Aladár ur gyártelepe,

Aradi nagy szálloda, Her-

gyógyteremi étkező.
vagonhid. Herkules-

városház.

számára: III-ik

utca, gazdasági is-

tonia-utcában,

Magónics-utcában,

Mester-utcában.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utca-u. Budapest.

utas kiszáll. Dar-es-Salaomban pedig majd a németek, Lorenzo-Marquezig csak 6-7-en jönnek. Lorenzo Marquezen csak magam szállók ki. Egy belga van velünk ki Mombassában száll ki, hogy a belga Kongóban utazzon, ez ugyanis a hamarabb ut, persze első pillanatra hihetetlennek tűnik fel. Ma rengetek apró repülő halat láttunk. Egyenként vagy csoportosan felugrának 20-30 néha 50 méternyire repülnek a víz színétől egy-három méternyire. Delfin is gyakori. Kétszer egy-egy nagy cápa jött a hajó mellett. Üres konzerves dobozokat s mosogató rongyokat nyeltek velük, ami nem nagyon nyerhette meg a guszatusukat, mert elhagytak beünket. A hajón most is még két társaság van, kik nem is köszöntik egymást. Az angolok között néhány igen kedves ember van. Persze kellett néhányszor Whiskyt szódával innom velük. Az egyik közülök a suaheli nyelvet tanulja s annak gyakorlására Kilindinibe utazik három hétre, az utazás maga oda négy hét. Ugy találom, hogy az angoloknak Magyarországról türhető jó s aránylag még legpontosabb képzetek vannak. Akadt ugyan egy közülök, ki nem volt elég biztos benne, valjon a magyar nyelv nem-e hasonlít az oroszhoz, de a többi nagy csodálatomra egész jól volt tájékozva. A németeknél ellenben nagy disputálásba került bebizonyítani, hogy nem a cigány a fajmagyar.

Mombassából egy napi ut után Tangába érkezünk, ahol fél napot maradtunk, innen Daressalaamba mentünk. Még Mombassa előtt történt, hogy öt-hat hiszékeny németet a kapitány az egyik csónakba ültetett azt mondva nekik, hogy a közelben egy sziget van, hol vízi madarakra vadászhatnak. Alig ültek bent, mikor a három fedélzetmosásra szolgáló vizipuskát rájuk irányították s irgalmatlanul megöntözték őket. Ez persze óriási közönség előtt történt s többen le is fényképezték a jelenetet. Mombassában nem szálltam partra, nagyon kis hely, nem volt érdemes. Tangához este tizenegykor érkezünk. A bejárat a kikötőhöz, amelyben sok a zátony, igen veszélyes, úgy, hogy a kapitány egész éjjel kiint maradt a nyílt tengeren, csak hajnalban a világosságnál mert bemenni. Tangában az angolokkal a partia mentem, a város igen kiesi s így a benszülöttnegyed után beljebb mentünk a pálma és mangó ligetek közé. Egy óriási ananászt is vásároltam. Port-Saidban és Adenben arab rendőrség volt, itt már néger. Hihetetlen, de ezek igen jó rendet tartanak. A négeren meglátszik, hogy alattvalók, nem mernek verekedni. A négeren itt jobban vannak öltözve. Félmeztelent csak munkaközben lehet látni s ruháik se oly rongyosak, mint Adenben, azonkívül legtöbbje jól megtermett, erős ember. Láttam a benszülött lakók katonák kaszárnyáit is. Téglá épületben minden közlegény és családja számára külön kis szoba van, csak az altiszteknek van megengedve, hogy a kaszárnyaépület mellett közvetlenül négermódra sásból fonott kis kunyhóban lakhassanak. A pálma ligetek különösen messziről nézve gyönyörűek. Daressalaam gyönyörű szép város. Volt egy vezetők. Szemei oly nagyok voltak, hogy diónagyságban álltak ki arcából, de azután ezekkel a szemekkel mindent meglátott, soha

nem láttam embert, aki annyiféle dologról oly pontos felvilágosításokat tudott adni. Amerikát kivéve, mindenütt volt hosszabb-rövidebb ideig. Két óra hosszat jött velünk s ez idő alatt nem hallgatott 5 percig. Itt most tél van. Az esők elmúltak s így a legkellemesebb idő van. A tél az esőt kivéve abban nyilvánul, hogy az éjszákák 25-26 Co. hidegek.

Mozambique után Beirat érintettük. Csupa cinkből épült ház, a cinkbádog lemezeket Európából importálják. Innen már csak két nap Lorenzo-Marqueze, mert egy erős tengeráramlat gyorsítja a haladást. A Mozambique tengerszoros nagyon hullámos s miután a hajó majdnem üres, óriásilag himbálódzik. Csodálatos módon nem vagyok tengeribeteg, noha messze vagyok attól, hogy jól érezzem magam. Transvaalban mindent megvámolnak. Hajónk négy nappal megkészt, mint azt előre lehetett látni. A tenger erre teljesen elhagyatott, sohasem találkozunk más hajóval. Reira kikötője tele van homok zátonyokkal s ép mielőttünk akadt meg a német keletafrikai gőzhajózási társulat Somili nevű gőzöse. Négy-öt napba is beletelik, míg levontatják.

Lorenzo-Marqueze július 20-án délután négykor érkezünk, a legrettenetesebben unalmas ut után. Ott a hajóra jött elébem Próvay portugál szolgálatban levő magyar mérnök, akit a német klubba mentünk, ahol a helyettes osztrák-magyar konzullal találkoztunk, hagyományos és szokásos whisky és szódák után, vacsorázni mentünk. Ugy Próvay, mint a konzul-helyettes nagyon kedves emberek s oly szivesek voltak hozzám, mint az csakis Délafrikában lehetséges. Másnap automobilon körülvittek s megmutatták a várost és kikötőt. Lorenzo-Marqueze a legszebb város, melyet még eddig láttam, semmi portugál kinézése nincs. Délben egykor indult a vonat. Három angol utitársam is velem utazott. Kettő Pretóriába, egy velem Johannesburgig. Gyönyörű hegyes vidéken utaztunk végig. A hegyek nagyon koparak, akárcsak a Kraszt s nagy, furesa formájuk. Teljes síkságos, hirtelen ilyen alakú hegy áll:

□ vagy □ néha □

S mind síkságtól körülveve (persze a síkság 1000-2000 méter magasan áll a tenger színe felett). Most látom, mily irtózatossá nehéz lehetett a burok elleni hadjárat. Hiszen minden ily hegy bevehetetlen vár volt, ahol 5-6 bur addig tartotta magát, míg elesése s töltése el nem fogyott. Mindenütt találtunk kis megerősített házakat (blockhaus), melyeket még a háboruban használtak, persze most már bur lakott bennök. Fél éjjelekg álltunk a vagon elején s néztük a teli hold fényében a gyönyörű vidéket.

Reggel 8-kor érkezünk Johannesburgba. A posta itt nem nagyon biztos. Az öreg Krüger annak idején a szentírásból azt vette észre, hogy a posta istentelen intézmény s így a bur kormány a postát, azzal támogatni, hogy levélhordókat fogad, nem akarta. Ellenben megengedték, hogy a kinek tetszik, a közlekedési állomá-

sokon egy fiókja legyen, melyben a számára jött leveleket megőrizik, míg ő érte nem jön. E szokás a mai napokra annyiban módosult, hogy vannak ugyan levélhordók (de rosszak), de minden valamire való embernek a postán meg van a saját fiókja, vagyis box-a. Ez azután megbízható. Johannesburg egy igen szép és kellemes város lenne, ha: 1) nemcsak a legbelsőbb része a városnak lenne kiköveztve. 2) ha nem lenne oly rettenetes poros. 3) ha nem lenne oly rettenetes füstös. 4) ha este, mint reggel egy óra alatt a hőmérsék különbség nem lenne 20°-20°. A kövezést már nagyban végzik. A por borzasztó. A legfinomabb kőpor vörös, szélben lélegzetet sem lehet venni, szélesendben meg majd a napot takarja el a porfelhő. Szemem gyulladásbanyvan, orrom szintén. A ruhát rövid idő alatt tönkre teszi. A mi a füstöt illeti, ugy a város körül van véve aranybányákkal, melyeknek tömegéről fogalma az embernek csak akkor lehet, ha tudja, hogy a világ aranyának 35 %-át Johannesburgban termelik. Bizonyos napokon az aranybányák füstje a városra száll, s akkor London egy fehér város Johannesburghoz képest. Maga a város óriásilag széjjel van építve 200-300.000 lakossal, (ebből 80.000 a fehér) rengeteg automobil, melyek sebes hajtása ellen itt sincs szabályzat. Az idegennek itt három törvényt adnak tudtára. Négernek (kaffer, zulu, hottentotta stb.) szeszes italt eladni vagy ajándékozni, legyen az az üveg fenekén maradt korty, hat hónapi börtön terhe alatt tilos. 2) feldolgozatlan aranyat, 3) kőszőrületlen gyémántot venni semmi szín és körülmények közt sem szabad, ha még oly biztos is, hogy a tárgy az eladó jogos tulajdona.

Tegnap Pretóriában voltam. An ugyan nem láttam Keeskemétet, de leírásából azt hiszem egész olyan lehet, mint Pretoria. Egy tere és egy utcája van, amely a város benyomását kelti, különben pedig kertekben épült házak, néhol kisebb arab szántóföld, a kocsit ut egész olyan, mint a mi országutunk, két oldalán árok, a gyalogjáró keményre taposott vörös agyag, Hogy milyen lehet az esőzések idején, azt nem tudom, de ugy hiszem a sár ilyenkor feneketlen. A város, dacára e-kisszerű stilusnak, elég nagy, s különösen igen kiterjedt. Most épül a villamos. Rövidesen Pretória lesz délafrikának a fővárosa. S amint itt a széles utca végén állok, lelkem haza száll az elhagyott szülőföld felé. A gyárak kürtölnek. A munkások sietve igyekeznek haza, — alkonyodik.

Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön bánja, Ha Fernolent NIGRIN-jét nem használja. 6835

500 koronát Barilla fogviszének használatához, utvege 50 Hl. valaha ismét foglajást kap, vagy a szája büszk. Barilla A örökösök, (B. Winkler Wien, 19/1 Sommer-gasse 1. — Kaphat Aradon minden gyógyszerárban, külföldön Földes Kelemennél, Deák Ferenc-utca 11., Rozsnyay Mátyásnál, Szabadság-tér és Vojtek és Welcz. Kérjük mindenképp hazarövidítan Barilla Főle fogviszét. Hamisítványok ellen. 711

Önnek óvni kell a feleségét. Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tüdőgyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaaratok ezrei igazolják, diszkrétan küldöm 90 fillér magyar levél bélyegért. Frau Anna Kaupa, Bertin. S. W. 288. Lindenstr. 51.

Értesítés! 4512 Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy legdivatosabb angol- és belföldi szöveteimből megrendelés után készítek legizlésesebb **uri öltönyöket, felöltőket** legjutányosabb árak mellett. Főelvem: pontos és szolid kiszolgálással igen ti zített megrendelőim igényeit a legjobban kielégíteni. — Karácsonyi ajándéku különösen ajánlom dus választéku mellény különlegességeimet. Kitűnő tisztelettel **Rubinstein Géza,** uri szabó Farray-utca (Román templom épület.)

Értesítés. Van szerencsém az uri hölgyközönség szives figyelmét felhívni **harisnya-kötőde** üzletemre, melyet a mai kor igényeinek megfelelőleg berendeztem s így módomban áll a legvékonyabb fildekő harisnyákat kötni és javítani a legjutányosabb árak mellett. Fejlesztéseket 24 óra alatt szállítok. Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel **özv. Braun Ignácné,** harisnyakötő Arad, Weitzer János-utca 15. Ugyanutt tanulóleányok fizetéssel felvétetnek. 4637

Háziasszonyok részére

célszerű és közkedvelt

karácsonyi és ujévi ajándék:

egy jó gázfőző

egy szépen nikkelezett

gázvasaló,

melylyel legolcsóbban főzhetünk és vasalhatunk. Könnyű és tiszta kezelés, nagy kényelem! Olcsó árakon és nagy választékban kaphatók

o o o o o választékban kaphatók o o o o o

Az aradi légszeszgyárnál

Ugyanott kaphatók légszeszesillárok álló és függő gáz-izzófényre, valamint légszeszfűtőkályhák, légszeszfűrdőkályhák, vízmelegítők és légszesztűzhelyek, a legjobb és legcélszerűbb kivitelben.

o o o o o legcélszerűbb kivitelben. o o o o o

Az aradi légszeszgyár által leégetett, legjobb minőségű izzótestek a következő helybeli üzletekben kaphatók darabonként 60 fillér árban.

Forray-utca 2b. Müller J. és Fia, vegytisztító intézet.
Atzél Péter-utca 1. Diamant Ferenc, villanyszerelő.
Andrássy-tér 25. Tapolcsányi Gyula, kefeáru raktár.
József főherceg-ut 11. Müller J. és Fia, vegytisztító intézet.
Erzsébet-utca 13. Licker Viktor, fűszerkereskedő

Dr. Teplayné új kalapja.

Irta: Kell Mihály.

A főváros egyik igen szép szállodájának igen szép szobájába fiatalos hévvel sütött be a késő őszi napsugár, káprázatos fényrözsáival teleszórvva a díszes berendezést. A szobában két asszony volt együtt. Az egyik — arccal a falnak fordulva — egy kereveten feküdt. Magas, karcsu természetét rendkívül elegáns pongyola fedte, a mely alól két, bársony féleipőbe bujtított, nevetségesen piciny lábacská kacérkodott a külvilággal. Aranypikkelyekkel átszótt sálja válláról a földre csuszott, haja is kusza, rendezetlen. A földön vagy egy féltucat átázott zsebkendő hevert, — ugylátszott ebbeli készlete elfogyott, mert könnyel áztatott arcát az egyik divánpárnába szorítja és egy-egy hangos zokogás rázza meg időről-időre kinyujtott természetét. Ez a hölgy: dr. Teplay Ferenc a-i ügyvéd felesége.

Közvetlen mellette tág klubfotelben egy másik fiatal nő ült. Fekete bársony ruhája feszesen simulat természetéhez, gyűrűkkel telerakott ujjai ölében pihentek, vagy pedig türelmetlenség fokához mérten idegesen doboltak a fotel lágyan kárpitozott oldalán. Arckifejezése egyébként meghatottságot és részvétet árult el. Ez a nő Bloessen Erik huszárcapitány felesége, Teplaynének leánykori intim barátja.

Egyszerre kissé idegesen és kissé hangosan — fölállt Bloessené, mire Teplayné megfordult fekhelyén és könyökére támaszkodva, el-elesukló hangon kérdezte:

— Hol is hagytam el?

— Ott hagytad el, hogy Mlle Geraldinevel a kalap vételét illetőleg ma délelőtti 11 óráig maradtál szóban.

— Nos igen, folytatja Teplayné, ma délelőtti 11 óráig maradtam vele szóban, mert Ferrivel előbb megbeszélni akartam a dolgot, hiszen eddig a legdrágább kalapom sem került többé 150 koronánál és ez 220 koronába került volna. Persze Feri, az az édes, jó ember, aki még soh'sem tagadta meg kérésemet, most is ellentmondás nélkül beleegyezett, noha láttam rajta, hogy kissé kedvetlenül teszi. — Ma dél-

előtti 10 órakor éppen irok Mlle Geraldinének, hogy a kalapot számlával együtt küldje azonnal ide a szállodába, midőn a szobalány — belépni nem is hallottam — megszólal a háttam mögött és kérdi, hogy miután ő most bemegy belvárosba, nincs e valami megbízásom számára. En gyanútlanul megfordulok, de abban a pillanatban szédülni kezdett velem a szoba, az egész világ és képzeld: az a kalap a melyet én akartam megvenni, az a kalap, a melyről Mlle Geraldine azt mondotta, hogy az tegnap érkezett meg Párisból, hogy az a kalap Pesten és az országban még senkinek sincsen meg, nohát az a kalap volt a szobalány fején! Ugyanaz a forma, ugyanaz a díszítés; természetesen, közeletről nézve szemebetünő rut hamisítvány, de már tíz lépésről a gyakorlott szem is alig veszi ezt észre. Hogy mit tettem? hát mit tehettem? kidobtam a szobából azt a szemtelen personát és úgy bevágtam utána az ajtót, hogy majd kifordult a sarkából.

Az utolsó szavakat már újra, el-elesukló hangon mondotta. Bloessené hiába próbálta csittgatni, vigasztalni, hogy hiszen van még Pesten más kalapüzlet is, kapni még más izlésére való kalapot, de Teplayné igazi asszonyi csökönységgel kitartott szeszélye mellett, hogy neki más kalap nem kell és hogy pukkadjon meg Mlle. Geraldinevel együtt az összes pesti kalaposné.

Aztán ismét fálnak fordult és friss erővel előlről kezdte a sirást.

Ez idő alatt a szálloda társalgó termében hatalmas szivarból bodor füstkarikákat eregetett Teplay Ferenc dr., a férj. Arca jó kedvet és belső megelégedést árult el, mint általában az az olyan emberé, aki dolgát jól végezte, mert hiszen azt a scénát a szobalánynyal ő rendezte.

Tartozom azzal a kijelentéssel, hogy Dr. Teplay igen jó ember volt, aki nagyon szerette, sőt imádtá a feleségét és való tény, hogy hároméves házasságuk alatt feleségének minden kívánságát teljesítette. De már kérem alássan 220 korona egy kalapért nagy ár, óriási magas ár; ilyen magasságból még Blondin is leszédült volna, hát még egy vidéki fiskális, ha

még oly jómódu is mint Teplay. De feleségének nem-et mondani most sem akart és nem tudott. Hanem igenis leült még tegnap délután és furrangos eszével az ügyvéd ur egy minden részletében zseniálisnak látszó hadieselt dolgozott ki, aztán elindult az Erzsébet városba egy olesó női kalapüzlet után kutatni.

Hamarosan talált egy ilyet a Dohány-utcában és az üzlet tulajdonosnője, Mme. Fuchs engedve Teplay felszólításának, helyet foglalt mellette egy kocsiban és együtt behajtottak a Váci-utcába Mlle. Geraldine üzlete elé. Itt kiszállottak és Teplay megmutatta a felesége által kiválasztott kalapot, amely a kirakatban szemlére volt kitéve. Miután Mme. Fuchs minden oldalról jól szemügyre vette a kalapot, Teplay megkérdezte, mennyiért hajlandó egy ugyanilyent csinálni számára és a kalaposnőnek a kért 40 korona helyett 50 koronát ígért, ha a kalap hű másolata lesz kirakatban levőnek és ha másnap reggel 9 órára a szállodában lesz.

és a kalap csalódásig hű utánzata másnap reggel 9 órakor a szállodában volt, Teplay privát címére leadva. Ő pedig behívta, tervébe belevonta és kioktatta a szobaleányt, az pedig — ajándéku kapván a szép kalapot — még a kidobás veszélyével is szembeszállva, vállalkozott a kis szerep eljátszására. No és többit ugy-e tudják?

Teplayné még sokáig folytatta a sirdogálást, végre — férje könyörgésének engedve — felöltözött a szép asszony és férje karján elhagyva a szállodát, sétára indult; azonban kalapvásárlásról tudni sem akart.

és mégis, midőn másnap gummikvrekü kétfogatu kocsin a pályaudvarra hajtottak egy óriási kalapskatulya amelkedett térdeitől a kocsimenyezetéig. Az utolsó órában látta meg ezt a kalapot a „Chic francais“ kirakatában és ez is aznap jött meg Párisból.

De csak látnák kérem micsoda forma, milyen disz és micsoda díszítés! Igaz ugyan, hogy ez a kalap nyolevan koronával került többé Mlle. Geraldine kalapjánál, de ennyivel többet meg is ér: az a hatalmas rozsdavörös

Benoid Gyári Részvénytársaság

Világítási, vízvezetési és központi fűtési berendezések

részére.

Gyártelep Aradon.

TERVEZŐ ÉS SZERELŐ IRODÁK: Arad, Pécskai-ut 14. sz. Telefon 561. Budapest, Rákóczi-ut 30. Telefon 28-60. Temesvár, Hunyady-ut 2. Telefon 899.

4713

Foglalkozási ágak:

Benoidgáz világítási berendezések kastélyok, villák, uradalmak, kávéházak részére. Városi központi telepek.

Vízvezeték, fürdőszoba és csatornázási berendezések köz- és magánépületekben.

Központi fűtési és szellőztetési berendezések minden modern rendszer szerint. Gőzfürdő, gőzmosó és főzőkonyhák. Kórházak teljes egészségügyi berendezése.

Városi vízművek és csatornázások.

Felvilágosításokat és költségvetéseket a Benoid Gyári Részvénytársaság díjtalanul ad.

Magyar Benz-Automobilgyár Részvény-Társaság, Budapest.

A legújabb 1911-es modell AutomobiloKban:

20 HP legelőnyösebb és legjobban bevált városi és kis tura-automobil
 35 HP
 45 HP } legkedveltebb tura- és utazó-automobilok
 55 HP
 60 HP

4664

Zajtalan járás. ♦ Egyszerű konstrukció és kezelés.
Elpusztíthatatlan anyag. ♦ Legnagyobb üzembiz-
tonság, legelőkelőbb luxuskivitel. ♦ ♦ ♦ ♦

Legtökélevesebben berendezett gyártelep külön javító-osztálylal.
 Iskolázott szerelők. Összes tartalékalkatrészek állandóan raktáron.

Magyar Benz-Automobilgyár
Részvény-Társaság, Budapest

Gyártelep és iroda: VII. ker., Ilka-utca 31. sz. Telefon 166-79

pleureuse, amely az egész kalapot befűdi, mindenütt csodálatot fog kelteni és a szép asszony a gondolatnál boldogan mosolygott.

Nem így Teplay; az ő arca komoly, sőt komor volt. Bántotta őt, hogy ügyesen vetett csele visszafelől sült el, bántotta ez a kudarc, mely reá nézve, a szobaleánynak vett kalappal együtt, 130 korona több kiadást is okozott.

Idegesen szivta a szivarját és kitekintett a kocszi ablakán. Homlokán vastag ránc jelent meg, látszott, hogy kissé megerőltetően gondolkodik. Azon törte éppen a fejét, hogy melyik kliensére sózza azt a 130 korona különbözetet — esetleg a kalap egész árát.

A „Pannonia” fedélzetén.

— Utban Amerika felé. —

Irta: Werner Sándor Dr. aradi orvos.

Az oceánok fekete vándora elindult, zugva-bugva távolodik a kedves partoktól, piros kéményéből vigan gomolygatja füstjét a kék Adriát borító napsugaras égre. A hajó mellett szorgalmasan sustorog a Quarnero kék, habzó vize, száz meg száz ajakról felzendül a fohász a magyarok Istenéhez és az első osztályú szalonból méla akkordok: Chopin hallatszik. — Egy verejtékező embertömeg bevezetett nehéz munkájának sikerét koronázza ez a méltóság-teljesen utnak induló hajó, egy másik embertömegnek új munka kezdetét jelenti a pillanat és még egyebet: szabadságot, reményt, csalódást, sóvárgott boldog viszontlátást, drága emlékeknek sűrű közbömbös kődbe vesztését. És mintha mindezt tolmácsolnák a letről jövő akkordok. — Már elhalt az ajkakon a hazaszeretet hozsonnája, csak a csodahangok szűrődnek elő. — Egy kis amerikai lány bucsuzik valakitől: az emlékeiktől, melyek egy nagyon keveset ide kötötték őt a vén Európához. — Fenn Baviária szívében bizton inkább visszahangra találnának a hangok, mint Heglia és Cherso kopár szikláin, melyeket sietve hagy el az előretörtető nagy fekete test.

A mint a hajó a partokat elhagyta, benne-jében a szárazföldtől elűtő új, érdekes élet indul meg. — Az emberek pár óra alatt alakulnak át; a tenger gyorsan adoptálja a szárazföld fiait és leányait. — Az érzés, hogy itt az ég és víz örök birodalmában heteken keresztül egymásra lesznek utalva, egy lesz a bánatuk, egy az örömük, — lörömbolja a tartózkodás és az emberi gyarló elfűtő határait. — A szalon dekken már verődnek össze a szürke shawlok és szürke sapkák tulajdonosai, gyorsan terpeszkednek egymás mellett a kényelmesen nyújtózkodó hajószékek és mikor a dalmát partok mészke szikláin, ölkben apró zölddel szegélyezett parti városkáikkal tündérrpanorámát varázsolnak a kézről-kézre vándorló távcsövek látóterében, a délelőtti leveles szüresölgetése közben vigan folyik az ismerkedés. — Shakespeare nyelve hallszik mindenféle az amerikaiak kedves, egyes szavakat kissé nyújtó jargonjában. — Mikor az Irhon szöke fiaiból álló symphonikus hajózenekar a luncnél rázendíti a „God save the knig” első akkordjait, a hajó utasai mint régi ismerősök ülnek együtt.

A fedélköziek ismerkedése nehezebben megy. — Először az egy nyelvek ismerkednek: panaszoknak vagy dicséseknek, tárgyalkák az időjárást meg, az ismeretlen tengert. Az egyik tapasztalt jóképű ember, régi „amerikás” magyarázza: Na nem mindig ilyen, néha berzenkedik, oszt van ne mulass. — Az asszonyok odatámaszkodnak a hajó korlátjához és nézik az apró csillogó hullámokat, amint esendesen verődnek oda lágy esobbanással a nagy fal oldalához, andalító hullámenzél kelve. — Milyen ravaszul takarják a hullámok a feneketlen mélységeket, a mélységek szörnyűségese titkait, a távolságot, a távoli jövő rejtett küdelmeit. Az egyik félénk asszony őt kis gyer-

mekével utazik a férjéhez, a ki ott tul a hullámokon Brooklyn egyik gyárában küzdi az élet nehéz harcát, a másik egyedül megy, már tapasztalt, beszéli is kissé a amerikaiak nyelvét és utitársait tanácsokkal látja el, az „old country”-val, a régi hazával nincs megelégedve, az új-tól remél mindent. — Az a keleti típusú fiatal leány, a ki roppant kényelemmel helyezkedett el az egyik kürtő melletti bádogemelvegyenyen és nagy kalapjára boruló kékes fátyola alól szorgalmasan olvas valami tépett fedelű könyvet, szintén megjárta Amerikát. — Angolul szólitom meg. — Gyönyörűen, kissé amerikaisan beszéli a Shakespeare nyelvét, Jókaiért lelkesedik, a new-jorki tizennegyedik utcai legnagyobb storeban már 5 éve elárusító, az apját hozza Mármarosból. — Az öreg esendesen nézi a tengert, meg van hatva és áldást mond. — A mint a lány bemutat, esendesen mormolja tovább az imát, a lány meg panasz-kodik: kevés enivalót hoztunk magunkkal, már Fiumében sok elfogyott belőle, apa csak hazai kosztot eszik, hogy bírja ki az utat 3 héttig, az isten tudja. Itt vigan csacsog egy pár trieszti olasz, a dalmát káromkodik, a tót esendesen meghuzódik, gondolkozva néz maga elé a bánási sváb, a szász csak ühmet, még mindegyik el van foglalva a multtal és jövővel; — a jelent, az átmenetet alig veszik észre, de mindegyik érzi. — Tudja, hogy a hullámok ölében ringatózva a messze vizek birodalmának meg vannak a maga kétségei; — a sötétzöld, az esti szürkületben már feketéllő víz nem mindig ilyen nyugodt, tükörsima, avagy szeliden hullámfodrokat vető, de toronymagasságra emelkedik, dióhéj rajta a hajó és hitvány féreg az ember.

Beköszönt az első éjszaka, a holdsugaras! Ezüstje bőven omlik a játszi habokra. Mindenki a fedélzetet van és nézi a bubájos estét, hallgatja a hullámok monoton elálmosító zenéjét. Az est az augusztusi éjjek legszebbike. Az ég csillagsátorán a legapróbb csillagképek is tündöklő fényben ragyognak. Az Orion úgy tündököll az éterben, mint apró Drummond fények. A tejút pedig, a nagy átló, mintha áthuzna mindent és mondaná: nem igaz ez mind, csak látszat, hasztalan csillogás, néhol kölcsön vett fények, a nagy természet családja játéka az emberekkel. A hölgyek estélyi öltözetben sétálnak, ezüsttel kirakott shawljaikon megcsil-lan a játszi holdsugár, mellettük smockingos urak segítik szívni az Adria sós, üdítő levegőjét, melyet lágyan mozgat egy gyenge keleti szellő.

Amint a hajnal pirkadása rózsaszínűre festi a keleti égboltot és a fekete hullámok acélszürkévé válnak, trombitahangok szállnak tova a reggeli csendben. Vezényszók hallszanak fel erre, futó léptek zaja, egy-egy cifra tengerész káromkodás, csigák gyors, lármás gördülése, kiabálás jelzik, hogy a legénység munkában áll. Most hirtelen csend áll be és egy átható bariton számokat, neveket olvas fel. Amikor félálomban hallom a hullámok zsongásával vegyült zajt, ismerős tájakra visz vissza a szendérgés szunnyadó képzelete. Hallom egy fejlődő világáros ébredését, nagy utcák lükettő életét, durva lármáját, nehéz társzekerek dübörgését, ablakok csattanását, kocsisok durva szitkait. Most csend áll be az első reggeli láрма után és a jelenbe egy reesező hang szólít.

— Doctor, to Fhe thirteenth, white dress.
Szép idő készül, a mai uniformis fehér, a tizenharmadik mentőcsónakon veszek részt a mentési gyakorlatokban. A matróz, két gépész, a hajóborbély, az alszakács, a hajó mészárosa a kórházi szolgálival türelmetlenül várakoznak a csónakomban, mely rögtön ereszkedik a hullámos vízre. A kórházi készlet, a tiz napra való eleség, a felvont szélől duzzadó hófehér vitorla szinte robinsoni hangulatokat ébreszt, annál is inkább, mert a szolgám regéli: Két év előtt a „Szlavonián” voltam, az Arori szigetekenél zátonyra jutottunk és csak tizennyolc órai evezés után értünk partot, de nem bántam a

hajótörést, mert a szigeten vett ötven ananaszt busz olyan árért adtam el Nápolyban. Megnyugtatom, hogy az ilyen „businesseket” nem szeretem.

Az első viharos nap. Az oceán haragszik, tarajos hullámok fogják körül a hajót, ringatják jobbra és balra, előre meg hátra. A „Pannonia” szorgalmasan törtet közöttük, a kisebb hullámhegyeket átszeli, a nagyobbakra felemelkedik. Egy-egy hullámhegy felcsap a magasba és bezudít egy tömeg vizet az alsó fedélzetre, hol viaszkos vászonba bujtatott matrózok sürögnek, köteleket feszítenek, kürtöket igazgatnak. A fedélkör képe megváltozik, csupa sápadt arc, csak a tengerhez szokottak, meg a gyermekek egyike másika a régi. Az előbbieket biztatják a többieket, tele vannak tanácssal: a hajó közepére kell feküdni, a padozatra hassal és azt jól odanyomni, tükörbe kell nézni, tenger vízzel gargarizálni, be kell hunyni az egyik szemét, másikkal az égre nézni, villámgyorsan ide-oda szaladgálni. Mindez mit se használ. Lám egyiket se teszi az a kedvesen gögicselő másfél éves baba, a ki felhözra vált anyja mellett ülve játszat és csodálkozik, hogy miért hanyagolják el őt, a fedélköz kis kedvesét. A gyógy-szertárban mérjük a kloroform-morfiumot azoknak, a kik oda vánszorogtak és magunknak. — A luncnél gyéren vagyunk, minden tizedik helyen ül csak egy gunyos arcu tengeri heros. A hullámfűzés egyre nő és a természet fenséges örök titkos erői hatalmas augusztusi viharban bontakoznak ki.

Öt napja alig találkoztunk hajóval. Nappal egy petroleum és szénszállító, meg egy iskola vitorlás kerül utunkba, éjszaka meg két német személyszállító megy el mellettünk, az egyik ezerkétszáz, a másik ezer kilencszáz utast jelent be a hajóhidnak és a drótnélküli táviró állomásunknak. Ez alatt a tenger eséndes, sőt tükörsima lesz és a fedélzetet megindulnak az oceánjáró hajók zportjai és főképen ezek királya: a „shaffle board.” Hosszu póznákkal farkikákat csuszat a sima fedélzetet az egyik fél a másik fél kretával kijelölt porondjára, hol megállapodás szerinti számok jelzik miszerint a játszó egységeihez bizonyos mennyiséget hozzáadni avagy levonni kell. Becsületbeli kérdés lesz abból, hogy vajjon miss Arluie Kirdson avagy lady Condit viszi el a diadal pálmáját. Kötélhuzás, karika és tányérdobás, zsákbaftás, párnaverseny, az angol sportok mindenféle fajtája előkerül és úzik hölgyek, urak, öregje, fiatalja egyaránt. Az utazás fénypontja lett volna az a kabaret, melyet az egyik ünnapnap estélyére terveztek. Az egyik csodaszép szöke amerikai hölgy mese tolettben el is mondta monologját Ketky kalandjairól és bele kezdett egy quartett a „Sweet home” melodikus akkordjaiba, mikor váratlanul megszólalt odakünn hatalmas, méla bugásokkal a „foghorn”-a ködkürt. A tisztikar rögtön kivonult. Sötét, sűrű, nehéz köd ereszkedett a tengerre, kettőzött éberség, percenként hatalmas kürtöszó, a legpontosabb felvételek és irány meghatározások szükségesegek ilyenkor az összeütközések elkerülésére. Mendelson és Aeethoven akkordjai fölött csakhamar urrá lett a foghorn mindent tulszárnyaló zord bugása. A hangversenyt abba kellett hagyni. A pazar tolettek, szikrázó gyémántok nem sokáig tündökölhettek a szalon hatalmas csillárjának fényénél. Annál inkább kitétek magukért másnap este, mikor a felső fedélzetet a hold és villanyos reflektorok fényénél a dollárkirályok karesu termetű szép asszonyainak és teányainak pazar tolettjei teljes ragyogásukban érvényesülhetek éjjel háromig, miközben vigan folyt az amerikai divatos tánc: „a twostep.”

Ünnepélyesen szól a templomba hívó gong komoly szava. A vasárnapi mise megkezdődött. A kapitány az előimádkozó, előtte az angol-amerikai lobogóval leterített asztalon hatalmas képesos biblia, abból olvas fel. A néma áhitat, mely a tisztiket, a durva matrózokat, az utasokat áthatja, lebilincselő. Ezután felzendül a „hajósok éneke,” ez a megrendítő kifejezően

MEISL és ADLER

uridivat, kalap és fehérnemű üzlete

ARAD, Andrassy-tér 14. sz. (Herman-palota.)

Különlegességek

nyakkendőkbén.

Óriási raktár

gallér, kézelő és ingekben.

Legújabb kalapok, bőrkeztények, gallérvédők és harisnyák

Uri fehérneműeket

mérték szerinti készítenk.

Telefon 578.

Saját gyártmányu elsőrangu
kötélárúk,
bácskai és erdélyi legfinomabb
pokrócok
nagy választékban.

Ponyvák, zsinegfonatok, lótakarók,
zsákok, legnagyobb és legolcsóbb

bevásárlási forrása

4678

Mattuschek J. és Fia

Aradon, Andrássy-tér

(a Minorita-templom átellenében.)

könyörgő, lelket átható dallam; néha esőndesen hallszik az ének, az áhitat hangfogója a pianissimóig lefogja a könyörgést, majd szárnyal az imádság hatalmas fortimisszióval, mint elveszendő hajósok minden vihart tulszárnyaló segélykiáltásai. A fedélközön a bostoni papi egyetem rektora tartja a misét, megtanult egy pár magyar szót: Dicsértessék a Jézus Krisztus. A mi magyarjaink meghatottsággal fogadják a hazai hangokat és hallgatják amint következik az ima angolul. Néha megszakad a pap monoton imája és mint a hajó mélyébe hatoló világosság élénken világítja meg a jellegző magyar arcokat, ajkukról áhittal hallszik fel imájuk: Boldogságos szűz Mária, istennek szent anyja, könyörögj érettünk.

Egy felhős estén a tenger élete új rejtelmét tárja elénk. Mintha a Rajna kinese tündökölnék fel a feneketlen mélységekből, gyulnak itt-ott ki a hullámokon gyorsan fellobbanó és eltűnő fények. A hajó melletti habokon apró miriádjai uszkálnak, kergetőznek, mint szent János bogarak. A tenger phosphoresantiája ez a tünemény. Megoldatlan problema, vajjon a vizek feneketlen mélyén való állati és növényi hullák terméke a fény, mely mikroszkopikus állati lényekre ruházódva át és jelenne meg a tenger színén.

Megszoktuk a végtelen tengert, a ráboruló égboltozatot, lábunk alatt az imbolygó talajt, a rövid idő előtt ismeretlen emberek barátaink lettek és kellemetlenül érint a megválás gondolata. Pedig a pillanat elérkezik. A délutáni párázatban megjelenő sárga zászlós hajó, a new-yorki quarantin elviszi betegeinket, egy kanyar és egy vörhenyes családot. A hajó tovább indul. Mindjobban ráborul az alkonyat az örök tengerre és mire az éj ránk borítja sötét palástját, kibontakozik a távol homályából egy tündéri fényben uszó, ragyogó és titokzatos város: a felhőkarcoló város.

Uj könyvek.

Orvosi Zsebnaptár és Kézikönyv 1911. Szerkeszti: dr. Sugár K. Márton Budapesten. Kiadja Légrády Testvérek. E hasznos s a magyar orvosok között polgárjogot nyert kézikönyvnek immár 45. évfolyama fekszik előttünk. Évről-évre ujonnan átdolgozott és kibővített alakban azt bizonyítja, hogy szerény keretekben is lehet tudományos becsü munkát produkálni. Elenyészőleg csekély ugyanis a naptári része, de annál tartalmasabb tudományos része, úgy, hogy teljesen értjük az orvosi szaklapok osztatlan dicsőségét, hogy ez a valóságos orvosi „Vademecum” vetekedik a külföld legjobb hasonló orvosirodalmi termékeivel. Gyakorlatilag fontos rovat továbbá a budapesti szakorvosok és a külföldi fürdőhelyeken működő magyarajku orvosok összeállítása. Nincs különben orvosilag hasznos tudnivaló széles e hazában, mely nem találna méltatást e kis kézikönyvben, melynek címári része pontos és megbízható, kiállításra igen tetszetős. A könyvecskét tenát melegen ajánlhatjuk a magyar orvosok, gyógyszerészek és egyéb érdekelt körök figyelmebe. Ára angol vászonkötésben 3 kor., bérmentes ajánlott beküldéssel 3 kor. 45 fillér.

Az új polgári perrendtartást, a magyar törvényhozásnak ezt a legújabb nagyszabású alkotását háromféle kiadásban bocsátja közre a Franklin-Társulat. Mind a három kiváló jogtudós gyakorlati szemponttól jeles munkája s arra való, hogy utmutatója és segítője legyen a jogszázközönségnek. Az egyik Gottl Ágost kuriai tanácselnök műve; szerzője, ki évek óta vezeti a kuria felülvizsgálati tanácsát s az új polgári perrendtartás megalkotásában tevékeny részt vett, minden gyakorlatilag fontos szempontból a legnagyobb gondtal és a nagy tapasztalású jogász szakértelmével állította össze művét.

Előfizetési ára 20 korona. A másik mű dr. Magyary Géza egyetemi tanár tollából való: az anyag kimerítő, rendszeres feldolgozása jellemzi s a fősúlyt arra fekteti, hogy az olvasó könnyen érthető módon biztos áttekintést nyerjen a periog nehezebb kérdéseiről. Előfizetési ára 20 korona. Nemcsak alakjánál fogva kiválóan alkalmas, hanem összeállításánál fogva is, a melyben Lánzi Jenő, a kiváló jogi író, gyors, könnyen áttekinthető és világos tájékozást nyújt minden tárgyalás közben esetleg fölmerülő kérdésről. E könyv előfizetési ára kötve 4 korona 80 fillér.

Köztelek Zsebnaptár 1911. évre. Szerkesztik: Rubinek Gyula az Omge igazgatója és Szilassy Zoltán a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége titkára. Két kötet ára 4 korona. A Köztelek ezen gazdasági zsebnaptára jelen kötetével a 17-ik évfolyamába lép. A Zsebnaptár két kötetéből az első kötet a tulajdonképeni naptári részt és a gazdasági üzlet körében előforduló mindennapi események bejegyzésére szükséges jegyzőkönyvet tartalmazza, amely a rég bevált rendszertől az idén sem tér el. A Zsebnaptár második köteté, amely azokat a szakközleményeket tartalmazza, melyek a gyakorlati gazdának mindennapi foglalkozása körében előfordulható kérdésekre vannak hivatva, a gazdasági gyakorlat és gazdasági tudomány alapján megállapított biztos adatokkal feleletet és felvilágosítást nyújtani, az előző évek gyakorlatához képest az idén jelentékeny bővítéseken és javításokon ment keresztül. A könnyen kezelhető és csinos kiállítású Zsebnaptár bármely könyvkereskedőnél megszerezhető.

A szent Skarabäus. Else Jerusalemnak, a magyar származású genialis német írónek Szent Skarabäus című regénye magyar fordításban megjelent. Else Jerusalemnak regénye, amelynek óriási sikerét bizonyítja, hogy egy év

ALAPITTATOTT 1870.

ARADMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR

BEFIZETETT RÉSZVÉNYTŐKE ÉS TARTALÉKOK
ÖSSZESEN 5,600.000 KORONA.

FIÓKPÉNZTÁR: ELEKEN ÉS BATTONYÁN.

ÜZLETKÖREI

LESZÁMITOL

a legelőnyösebb feltételek mellett bel- és külföldi váltókat, kisorsolt értékpapirokat, utalványokat és közraktári zálogjegyeket.

ELŐLEGEKET NYÚJT értékpapirokra és árukra.

JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

engedélyez készpénzben és saját zálogleveleiben ház- és földbirtokokra, ugyszinte községeknek szabályszerű kötvényekre.

ELFOGAD MEGBIZÁSOKAT

értékpapirok vételére s eladására.

KIBOCSÁJT 4 1/2%-OS ZÁLOGLEVELEKET

engedélyezett jelzálogkölcsonök alapján.

ÁTVESZ BETÉTEKET

betéti könyvecskékre, pénztári jegyekre és folyó számlára kamatozás végett és azokat a pénztár állásához képest felmondás nélkül is visszafizeti.

Az Aradmegyei Takarékpénztár
Igazgatósága.

Laendler Aladár

mindennemű puha és keményfa termelése és kivitele

Központ: Budapest, V. Nádor-utca 17.

Gőzfűrészek: Arad, Ágya, Garamszécs, Breznobánya, Erdőköz.

Erdőkezelőségek: Bokszeg-Beél, Ágya, Karánsebes.

Kádártelepek: Magyarországon, Szlavóniában és Németországban

Képviseletek: London, Páris, Brüsszel, Milano, Stuttgart.

4500

Fűrészpor-brikett

állandóan kapható

az aradi gőzfűrésztelepen.

alatt huszonhárom kiadása fogyott el, a prostitúció köréből meríti tárgyát s az életnek ebbe a legsötétebb, legszomorubb, de egyúttal legérdekesebb zugába a nagytehetségű költő s a nemesen gondolkozó ember kettős szövetségével világít bele. A szerelemnek, nemi életnek az emberi életre nézve olyan fontos kérdéséhez a prostituáltak világa megrajzolása útján nyúl hozzá s a mi idők nemi és szerelmi életét minden vonatkozásában megvilágítja. Az életnek az a tengere, amelyet e könyvben megjár és olvasóival is bejár az író, két hatalmas áramlatból kerül ki, amelyet művészi egységbe foglal Else Jerusalemler művészete. E könyv nem botrányt keres, vagy feltűnést hajhász, vagy aljas emberi indulatokra spekuláló szennyírat, hanem művészi és szociális szempontból egyaránt emelkedett gyönyörű regény. A szent Skarabäus — maga a prostitúció, amely olyan, mint a skarabäus, a ganajturó bogár: szemre gyönyörű, aranyzöldes színe ragyogó és tetszetős, de váladéka büzhödt s dögleletessé teszi maga körül a levegőt: ott él, ott terem meg a skarabäus a társadalom nagy szemétdombján, annak a terméke s annak áldozata is egyúttal, azért érdemli meg a szent nevet is. Ez a könyv a nemes művészi élvezeteknek és a szociális okulásnak kimeríthetetlen forrása. A könyv gondos, művészi és magyaros fordítása Kunfi Zsigmond munkája. Megjelent a Népszava könyvkereskedés kiadásában, s 5 koronáért minden könyvkereskedésben kapható.

Magyar Nemes Családok cím alatt az összes magyar nemes családok nemességére, előnévére, címerére, rangemelésére és leszármazására vonatkozó adatok rendszeres gyűjteménye fog rövidesen a Grill-féle könyvkereskedésben megjelenni. A mű összehasonlíthatatlanul teljesebb és alaposabb lesz, mint eddigi egyetlen összefoglaló családtörténeti forrásmunkánk: Nagy Iván Magyarország családai (1857—1868.) Több mint 100.000 nemes család genealogiáját öleli fel. A szerkesztés munkáját Kempelen Béla ismert nevű genealogus vállalta el, akinek eddigi munkássága garancia arra, hogy e nagy mű a lehető legteljesebb lesz. A munka több kötetre van beosztva, egy-egy kötet 3-400

oldal terjedelmű. Az első kötet lehetőleg 1911. év legelején, a továbbiak 3-4 havi időközökben hagyják el a sajtót. Az első kötet az A és részben a B betűkkel kezdődő családokat tartalmazza. Miután pedig a szerkesztő súlyt helyez arra, hogy a Magyar nemes családok valóban a lehetőségig tökéletes munka legyen, aminő e nemből csak elérhető, felkéri a szerző miszerint az egyes családok nemességére, előnévére, címerére és leszármazására vonatkozó adatokat a szerkesztővel, (Kempelen Béla Budapest, VIII., József-körút 2. Telefon 131-54.) 30 napon belül közöljék. Egy kötet előfizetési ára 20 korona, bolti ára magasabb lesz.

Garvay Andor darabja. A Nemzeti Színház nagy sikert aratott műsordarabja, Garvay Andor „Becstelen” című színműve, amelyet a bemutató előadás alkalmával közönség és sajtó egyformán, igen melegen és osztatlan tetszéssel fogadott, most jelent meg könyvvalakban, a Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő „Modern Könyvtár”, irodalmi, művészeti és tudományos gyűjteményes könyvtárban, bevezetésként az író életrajzával. A nagyhatású dráma így olvasva még sokkal szembetűnőbb gyönyörű, zengzetes magyar nyelve és dialogusainak ritka szépsége, mint a színpadon. Ára 40 fillér és kapható minden könyvkereskedésben, dohánytársaságokban és a pályaudvarokon.

Brassai Sámuel síreméket ez év október hó 2-án leplezték le és adta át az emlékbizottság a városnak. Ez alkalomból egy füzetben adta ki az emlékbizottság a szép ünnepélyen elhangzott tartalmas beszédeket. A kis munka az emlékmű illusztrációjával csinos kivitelben jelent meg. Kapható dr. Boros György bizottsági titkár arnál Kolozsvár.

Értékes ünnepi ajándékot hihetetlen csekély árért nyújt az 1911. évre szóló Gyermeknapjár, mely az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában immár 12 év óta jelenik meg. Előttünk fekszik e naptár. A címlapot az élethű rajzairól országsherte ismert Vezényi által készített gyönyörű színes kép díszíti, mely egy fa alatt ülő fiatal anyát ábrázol, a hogy gyermekét a repülő madárra figyelmezteti. A 64 nyolcadrés oldalra

terjedő 41 közleményt magában foglaló és 43 szép képpel illusztrált könyv ára 10 fillér, melyből a tanítók özvegyeinek és árváinak gyámolítására szánt Eötvös-alap is részesedik. Az Országos Állatvédő Egyesület e címen az Eötvös alapnak a jelen évben 1525 korona 16 fillért fizetett ki. A gyermeknapjár legcélszerűbben postautalványon megrendelhető az Országos Állatvédő Egyesületnél, (Budapest, IX., Ernő-utca 11-13.) mely a naptárakat portómentesen küldi meg a megrendelőknek. A jelentékeny postaköltség lehető csökkentése érdekében azt kéri az egyesület, hogy egy-egy címre lehetőleg 10 példány rendeltessek meg 1 korona árban.

Hannover-huszárok. Pár év óta egy mindenképpen érdekes egyéniségű író szerepel a Pesti Hírlap tárcarovatában; oly író, aki mindjárt első közleményeivel valósággal meglepte a publikumot; annál is inkább mert álnév alatt jelentkezett: Diplomata néven. Az első tárcaközleményei memoir szerűek voltak; pikáns izű visszaemlékezések a magyar diplomácia (már amennyire t. i. magyar) és az arisztokrácia közelmúltjából, sokszor a jelenéből. Pikáns azt azoknak korántsem a közhasználat értelmében veendő pikantéria adott, hanem a mód ahogyan azokat Diplomata feltalálta és mindenképpen az egyes tárcáknak témája; témái ugyanis újra meg újra diszkrét dolgok kulisszá mögé engedtek bepillantást az olvasók tizezeinek, akik a tárcaközlemények érdek feszítő volta mellett még az is izgatott; ki is voltaképpen ez a Diplomata? ki rejtőzik ez álnév mögött? A katonai életnek sok jeles kronikása volt és van írónk táborában, de a speciális huszár életet oly karakterisztikus vonásokkal oly jóízű, jellemző humorral és oly széles csapáson egyikük se állította élénk, mint éppen Diplomata. Diplomata regényének külső formája a Légrády Testvérek nyomdájának egyik legszebb remeke. Megemlítjük még, hogy a Hannover-huszárok ugyanilyen kiállításban, Garai Ákos művészi rajzaival legközelebb már nemetül is megjelenik.

Kiváló minőségű

KIANG-TEA.

Csomagja 28 fillér.

Valódi rum-eszencia

egy adag zamatos, finom tearum készítésére
— egy adag 30 fillér. —

Kapható egyedül

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárában Aradon.

Egy liter fehér asztali bor 70 fillér.

Betét az üvegre 20 fillér.

411

Rendkívül nagy választéku **CIPŐK** minden kivitelben szolid kiszolgálás mellett állandóan reaktáron.

Divatos

fűzők és különlegességek

ugy készen, mint méret után a legjobbabbak készülnek

Pilcz Irma

fűzőkészítőn I

ARAD, Deák Ferenc-utca 2. szám.

A vidéken lakó hölgyek kérjenek mértékvetel utasítást.

Uj könyvek.

Ságh József a „Zenelap“ ismert felelős szerkesztője előfizetési felhívást hirdet az általa írott „Általános zenei lexikon“-ra. Ságh évekkal ezelőtt adta közre a „Magyar Zenei Lexikon“-t, mely tökéletlensége mellett is mind egy szálal teljesen elfogyott. Most ezen művet alaposan átdolgozva és kibővítve „Általános Zenei Lexikon“ címen fogja megjelentetni. A Lexikon most már nemcsak a hazai zenei viszonyokat fogja tárgyalni, hanem fel fogja ölelni az egész világ zeneirodalmi és zeneténykedési viszonyait. A komoly tudományos alapra fektetett mű megalkotásához a hazai zeneművészek és zenetudósok legkiválóbbjait sikerült neki megnyernie, akik lelkiismeretes odaadással és alapos szak tudással fognak a szerzővel egyetemben dolgozni. hogy igazán jót és lehetőleg tökéletest alkossanak. A zenei tudomány és zenei kultúránk fejlődésével szükségesnek és szinte nélkülözhetetlennek tartjuk e mű közrebocsátását, mely a zeneiről, zeneszerzők, zenetanárok, zene-tanítók, kántorok és a zenét tanuló egész ifjuság, sőt a hangszerkészítők kezében, a zenének minden ágairól rövid, de mégis alapos tájékozást fog nyújtani, főleg pedig azoknak, kiknek a zene és annak minden válfaja és tétele felől gyors felvilágosításra van szüksége. Az „Általános Zenei Lexikon“-ban feltalálhatók lesznek a zenetudomány legszükségesebb ismeretei, a hazai és külföldi zenészek, zeneiről, kitünőbb zenekedvelők, hangszerkészítők rövidre szabott élet- vagy jellemrajzai: továbbá a hangszerek ismertetése s a zenében előforduló idegen szavak magyarázata: nélkülözhetetlen kézikönyvül és érdekes, tanulságos olvasmányul fog szolgálni mindenkinek, aki érdeklődik a zenei viszonyok iránt. E mű biographikus részéből különösen a zenét tanuló ifjuság megtanulhatja azt, hogy a haladás nincsen pelyhes vánkossal kipárnázva és hogy a zenei műveltséget nehéz küzdelem és fáradhatatlan munka vitte előbbre és tette nagyobbá.

Cigányszerelem. Már annak idején beszámoltunk Lehár ezen legújabb nagysikerű bemutatójáról. Most már, midőn ezen operette 25

telt ház előtt került színre és a további jubileumok sorozata felé közeleg, szolgálatot véltünk lapunk olvasóinak teljesíteni, amidőn arról értesítjük, hogy ezen operette búbajos és már az egész fővárosban és már mihamarább az egész országban népszerű zenéje két 8 koronás füzetben megjelent. Az első füzet tartalma: Így férfi még nem beszélt velem. Így csinálunk, ugy csinálunk, csárdás. Csók-keringő és az „idehallgass jó öregem“ induló, a másik füzeté pedig Keress alkalmat és időt, hármás, Jól tudod szegény cigánynak nincs hazája, Volt egy lányka, egy csöpp kis lányka, Drága férjem, légy szerény és a Zórika keringők. A pergő versszövegeket Gábor Andor tehe séges kollegánk írta. Azonkívül megjelent már a magyar dal betét, melyet Lehár Ferenc tisztán a budapesti premiere alkalmából, a magyar színpadok számára írt és amelynek népszerűsége bármely híres magyar nótáival vetekedik. Ezen füzet ára 2 korona. A „Cigányszerelem“ zenéje városunk minden könyvkereskedésében és a bárd Ferencz és Testvére cég budapesti (Kossuth Lajos-u. 4.) zenemű-kiadóhivatalában szerezhető be.

Vadász-Naptár az 1911-ik évre. Hazánkban a vadászat sportja örvendetesen föllendülni kezd. A vadászat ősfoglalkozásunk, jóformán mesterségünk volt és hogy most újra mindenki érdeklődik iránta, az annak köszönhető, hogy az összes sportnemek között a vadászat nemcsak a legtestedzőbb és legférfiasabb szórakozás, hanem közgazdaságilag is egy igen fontos tényező lett. Tekintettel ezen körülményre, a most megjelent Vadász-naptár is úgy lett megszerkesztve, hogy úgy a kezdő, mint a tapasztalt szakvadász minden hasznos tudnivalót megtalál benne, ami a vadászatra vonatkozik. Szerzője Remetei Kőváry János vadászati író, évről-évre fejleszti és bővíti ezt a munkát és manapság már oly teljes és nélkülözhetetlen kézikönyv lett, hogy ennél tökéletesebbet kívánni sem lehet. Megjelent ifj Nagel Ottó kiadásában, Budapest. Disze s vászonkötésben, számos képpel ellátva ára: 8 korona.

A szerajevói országos kormány most adta ki „Bosznia és Hercegovina külkereskedelmi áruforgalmának eredményei az 1909-ik évben“

című brosuráját. E jelentés ugyanazon tagoltság szerint szerkesztetett, mint az előző években. A bevezetés az országos kormányzat által berendezett áruforgalmi statisztikai szolgálat szervezetét vázolja; az I. rész a marhakereskedést a darab számok kimutatásával, a II. rész a többi árucikk be- és kivitelét súly szerint, a III. rész pedig az összes külföldi kereskedelmi forgalmat pénzürték szerint tárgyalja. A közlemények sorát két terjedelmesebb táblázat zárja be, mely minden árucsoportot mennyiség és pénzürték szerint részletez. A könyv Hornyánszky Viktornál (Budapest) és Holzhausen Adolfnál (Wien) kapható.

Hatszáz szám Magyar Könyvtár. A Lampel-Wodianer cég nagy vállalata, mely már szinte kulturális tényezővé nőtte ki magát, a mostani sorozattal ismét jubiláris állomásra érkezett: most adta ki ugyanis hatszázadik számát. Az első kategóriából most egy Shakespeare-darabot kapunk, még pedig — mert a „M. K.“ még e részben is igyekszik aktuális lenni — III. Rikárdot, melyet a Nemzeti Színház a jövőhéten fog előadni új betanulással, természetesen abban az új fordításban, mely itt megjelenik. Ez a fordítás Radó Antalnak, a „M. K.“ szerkesztőjének munkája. — A második kategóriából egy izgatónan érdekesítő francia elbeszélést kapunk, címe: „Az auto-immobil“ és szerzője Maurice Renard, elbeszélő. A fordítás Benedek Marcel jeles tollát dicséri. — Végre a harmadik kategóriához tartozik maga a jubiláris 600. szám, melynek a „M. K.“ számára való átengedésével nem kisebb ember fejezte ki a vállalat iránti elismerését, mint Vaszary Kolos hercegprimás Hogy a bitoros főpap mily kiváló művésze a szónoklatnak, mindenki tudja; de sem egyházi, sem egyéb alkalmi beszédei eddig nem voltak összegyűjtve. Az összegyűjtés és szerkesztés munkáját egyébiránt nem maga a primás végezte, hanem Keményfy K. Dániel esztergomi plébános. Teljes jegyzéket ingyen küld bárkinek a kiadóhivatal (Andrássy-ut 21.) vagy bármely könyvkereskedés.

FRANK LEÓ

férfi ruha áruháza Arad, Andrássy-tér 9. sz.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát u. m.:

4729

Téli kabátok 20 kor.-tól 80 kor.-ig.

Téli kabátok szőrme béléssel 35 koronától 120 koronáig.

Oriási választék gyermek és fiu téli kabátokban 10 koronától 50 koronáig.

Gyermekruha különlegességek!

Külön mérték szerinti osztály!

FRANK LEÓ férfi ruha áruháza,

Arad, Andrássy-tér 9. szám.

Szabott árak!

Szabott árak!

Hölgy közönség szives figyelmébe!!

Minden hölgynek saját érdeke az ágy felszerelését első kézből beszerezni, ez okból bátorodom a hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy a már 30 év óta fennálló ágynemű üzlet megnagyobbitván és azt elsőrendű ágyberendezési cikkekkel oly dusan felszereltem, hogy a hölgyközönségnek, mindazon cikkek rendelkezésére állanak, a mit csak a fővárosi, bécsi és berlini hasonló cégek nyújthatnak. Általánosan elismert elsőrendű szakavatottságom, ugyszintén elsőrangú külföldi gyárosokkal való összeköttetésem által versenyképes vagyok e téren, a legmagasabb igényeket is kielégíthetem, amit menyasszonyok és különösen azon hölgyek szives figyelmébe ajánlom, a kik ezen cikkek a kereskedőknél szokták beszerezni, a hol feltétlenül második kézből és határozottan harmadrangu munkát kapnak.

Allandóan raktáron tartok saját készítményű Szatén, Brillantin, Cloth, Atlasz, Levántin, Radames selyem paplanokat és Pilmout, kész paplanlepedőket továbbá lószőr, afrikai és tengerifü matracokat, rugganyos és levarrott ágybetéteket. Ágyterítő garnitúrák, nyári takarók, falvédő, ágyelő és futószőnyegek. Amerikai pamut, angol és hazai gyapottok nagy választékban.

Mindennemű e szakmába vágó rendeléseket ugyszintén beruházásokat elvállalok. Kiváncra árjegyzéket és mintákat küldök.

Ez idő szerint legjobb, legkönnyebb és legmelegebb a pehely-paplan, a melyet $1\frac{1}{4}$ klgr. pehelyből készítek.

Haubenreich Mihály,

speciális ágynemű készítő

4720

Aradon, Andrásy-tér 22. szám a megyeházzal szemben

Alapított 1858.

Telefon szám 459.

Müller J. és Fia

ruhafestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó gyára

ARADON, gyár és iroda: Thököly Imre-u. 40—42.

Gyűjtőtelepek: József főherceg-ut II. sz., Forray-utca 2b. sz., Asztalos Sándor-utca 2—3. sz. Vidéki gyűjtőtelepek: Déva, Brassó, Gyulafehérvár, Segesvár, Vajdahunyad, Szászváros, Székelyudvarhely.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, miszerint 50 év óta fennálló országos hírű

4716

ruhafestő, vegy ruhatisztító és fehérnemű gőzmosó gyárunkat

ujabban megnagyobbitottuk és a legmodernebb gépekkel szereltük fel s így nemcsak a bel, hanem a külföld bármely hasonnemű gyáraival a versenyt felvesszük.

Vegyileg tisztítunk vagy festünk mindennemű férfi és női ruhákat, felöltőket, gyermek ruhákat, teljesen egészben minden bontás nélkül, továbbá butorszöveteket, függönyöket, himzéseket, esipkéket, keztyűket, szőrméket stb. stb.

Fehérnemű-gőzmosógyárunkban, mely kitűnő gépekkel van ujonnan felszerelve, mindennemű maró anyag, (mely a fehérneműnek ártana, kizárásával) hófehéren mossuk, bármilyen fehérneműeket, de főleg gallérokat, kézelőket, férfi ingeket stb. melyek modern fényező gépeinkkel fényezve teljesen új kinézetet nyernek.

A n. é. közönség eddigi pártfogását megköszönve, kérjük további szives megbízásait kiváló tisztelettel

Müller J. és Fia.

Postaküldemények gyorsan és gondosan eszközöltetnek.

Magyar Automobil r. t. Westinghouse-rendszer

Igazgatóság és Gyár: Aradon. — Műszaki iroda: Budapest, V. Nádor-u. 20.

Személy és teherszállító

automobilok

Aradi gyártmány.

Benzin-, 4707
nyersolaj- és
gázmotorok

mezőgazdasági és ipari célokra, aradi
és külföldi gyáraink készítményei.

Olcsó, üzembiztos erős szerkezetű gépek.

Elektromos gépek és készülékek, mint:

Elektromotorok	váltakozó v. egyen- áramra, közvetlen kapcsolásra v. szij- hajtásra.
Dynamógépek	
Transformátorok	bármily áramra, feszült- ségre és periodus-számra.
Kapcsolótáblák	praeciziós készülék- kel felszerelve.

Gőzturbinák. — Turbogenerátorok.

Az összes amerikai, angol, fran-
— cia, német stb. —

Westinghouse

gyárak, gyártmányainak vezér-
— képviselője. —

HIGANY-gőzlámpa különlegességek.

SILICA

lámpa a legideálisabb világítás gyárakba, mű-
helyekbe, udvarokra stb. Egyenáramu 110—220
voltos áramkörökbe egyenként kapcsolható.
Fogyasztása 0.25 watt gyertyánként.

Sterilizátorok

egészségessé teszik az ihatatlan kutvizet is.
1000 liter víz megtisztítására 35 wattóra
szükséges. — A megtisztított víz teljesen
bacillusmentes.

Áramátalakítók

váltóáramnak egyenárammá való átalaki-
tására. — Zajtalanul működő készülék, min-
dennemű mozgórész nélkül.

Gőzsűrítők

(Kondenzátorok.)

dugattyúk és szelepek nélkül

Westinghouse-Leblanc-rendszer.

Biztos üzem.
Kis helyszükséglet.
Egyszerű kezelés.
Magas Vacuum.

15—20% megtakarítás tüzelőanyagban.

Főlszerelhető minden meglévő gőzgép
mellé, mindennemű üzembiztos nélkül.

North British and Mercantile Insurance Company.

Északangolországi és kereskedelmi biztosító társaság.

Alapított 1808-ban Londonban és Edinburghban!

A legelőnyösebb feltételek mellett biztosít

tűz és vilámesapás okozta károk ellen

épületeket, terményeket, gazdaságokat, árukat, készleteket valamint gyárakat és ipartelepeket. Ajánlja a

betöréses lopás elleni biztosítást

mint egyetlen biztos védekezést, üzletek, raktárak, lakások, pénztárak és takarékpénztárak, templomok stb. kifizetése valamint

pénzbeszedők és pénztári kiküldöttek kirablása ellen.

A világ ezen egyik leghatalmasabb intézetének

100-ik évi zárszámadási adatait az alábbiakban közöljük:

TEHER.

Mérleg-számla.

VAGYON.

Tűz-osztály.			Tűz-osztály.		
	K	f		K	f
1. Be nem fizett részvénytőke (követelés a részvényesektől) ...	49,500.000	—	1. Részvénytők az összes fizlet 4%-os elsőbbségi részvénytőke / ágakra szavattal	K 66,000.000	—
2. Pénztárállomány és rendelkezésre álló követelések a hitelintézeteknél	4,757.600	19	2. Tőketartalék	12,600.000	—
3. Fekvő vagyon	K 17,237.146-90	—	3. Díjtartalék (a viszontbiztosítók részét levonva)	37,200.000	—
le: az ezt terhelő jelzálogkölcsonők	17,237.146	90	4. Függő károk tartaléka (a viszontbiztosítók részét levonva)	21,049.686	30
4. Földbirtok	129.921	19	5. Nyugdíjaiap	5,354.028	79
5. Részesedés a mentő egyesület épületein	364.539	89	6. A viszontbiztosítók követelése	3,377.420	50
6. Értékpapírok	98,272.942	39	7. Fel nem vett osztalékok	3,915.307	39
7. Tarcában lévő váltók	78.531	29	8. Fizetendő váltók	120.930	10
8. Künnlevőségek az ügynökségeknél és fiókoknál	10,696.384	01	9. A részvényesek élet és járadék-nyeremény számlája	728.424	29
9. Be nem folyt díjak	1,495.376	40	10. Befolyt, még nem esedékes kamatok	699.749	09
10. Be nem folyt kamatok	535.779	19	11. A szavatossági osztály követelése	18.133	30
11. Követelés az életosztálytól	97.275	79	12. Különböző hitelezők	29.353	01
			13. Az üzletév feleslege	7,982.627	89
			Nyereség áthozat a múlt évről	K 10,874.810.70	—
				18,915.125.41	20
	183,165.497	24		24,789.936	20
				183,165.497	24

A társaság biztosítéki alapjai a következők:

1. Az összes ágazatok részvénytőkeje fenti mérleg szerint	K 78,600.000
2. A tűzosztály díjai és egyéb tartalékai	79,065.522.70
3. A tűzosztály készpénzdíjai és kamatbevételei	74,989.633.29
	K 232,645.156.08
4. Továbbá a többi ágazatok külön kezelt vagyona	364.279.491
	K 596,924.647.08

Felvilágosítással készséggel szolgál 1910. november 1-től a

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANCE COMPANY aradi főügynöksége

Szabadság-tér 18. (Aradi Ipar- és Népbank-épület.)

Wolf Jenő.

Elekes Gáspár.

Berlini Viktória

általános biztosító részvénytársaság. Alapított 1853.

Értékbiztosítások a legolcsóbb díjak és a legliberálisabb kötvény feltételek mellett. Élethossziglani vasuti, gőzhajó és baleset biztosítás.

Különös előnyök.

A kötvény egy évi fennállás után a társaság részéről semmiféle alapon meg nem támadható. Párhaj és öngyilkosság esetén az első évben a teljes díjtartalék, ennek elteltével pedig az egész biztosítási összeg fizetett ki.

A biztosított minden külön járulék nélkül kezdettől fogva tartózkodhat és utazhat az egész földön.

Három évi fennállás után a biztosítás nem válhat érvénytelenné.

Megszűnt biztosítások érvénybe helyezhetők 6 hónapon belül orvosi vizsgálat nélkül.

Teljesen költségmentes háború biztosítás nem hivatásos katonák részére.

3947

Az 1909. évi mérlegünk adatai:

Vagyona:	882.298.188	kor.
Biztosítás állománya:	2075.730.185	"
Díjtartalékja:	674.914.947	"
Biztosítottak részére gyűjtött nyereség tartalék:	173.215.230	"
Nyereség:	38.674.367	" ebből a biztosítottak részére átutalt
nyereség:	35.734.621	"

Megkeresésre szívesen szolgál ajánlattal és tervezettel az aradi Vezérügynökség.

(Szabadság-tér 18. Ipar- és Népbank-épület.) **Wolf Jenő, Elekes Gáspár.**

Üzletszerzők felvételnek.

Telefon 165.

DOBIASCHI J. ÉS DÖRNER TESTV.

A R A D.

Haloxylin robbantópor-gyár.

Alapított 1865.

Biztonsági gyújtó-zsinór-gyár.

Alapított 1890.

Fedél és Elszigetelő Lemez-gyár.

Alapított 1898.

Készítmények:

- „Haloxylin“ robbantó por.
- „Haloxylin“ robbantópor sajtolt töltények.
- „Haloxylin“ II. és „Haloxylin“ III. új robbantószer gyártmányok.
- Biztonsági gyújtó-zsinórok mindennemű robbantáshoz.
- Fedél, elszigetelő lemez, carbolineum, kátarány és mindennemű kátránytermékek.
- Kénlap gyártás; kén és salétrom termelések.

Szőlőkénekezéshez: kénpor.

Sürgönyeim:

Dobiaschi Arad.

Postatakarékpénztár cheque-számla 6677.

Telefon 165.

Harcok után.

— A béke és munka szózata. —

Irta: Mülek Lajos dr.

Arad, 1910. december 24.

Azt mondják: karácsony a szeretetnek, az engesztelésnek, a megbocsátásnak nagy, magasztos ünnepe. Ünnepe a reménynek, a jövőbe vetett hitnek, a bizalomnak. Nemcsak a kereszténység gyűjti meg a karácsonyra gyertyáskáit; ott lobog a meghatottság tüze, az érző, a bizó összemérés lélekében, szívében. A Megváltó születésének emlékezete behatolt az alig ismert világrészekbe is és ma boldog ünnepeket kioán e napon ur és szegény, öreg és fiatal, hatalmas és küzdő ember egyaránt, mondhatni valláskülönbség nélkül.

Manapság, midőn a létért való küzdelem oly sulyos, midőn a mindennapi élet annyi salakot tart felszinen és midőn az önzés, az önhiúság, a támadás annyira elhatalmaskodott: akkor az ember lelke, szíve, vágya, gondolata keres egy oly nyugopontot, hol pihenni tud, hol megnyugvás honol, hol elül az élet sikítójaja, a kenyérgyűző keserősége, sulya. Keres ily pontot, ily időt, napot és hozsannát kiált, ha felleli azt.

Nyugopont vagy te is mindnyájunknak, karácsony magasztos ünnepe. Hozsanna néked.

Keressük e napon azt, a mi embert-emberrel összeköt, a mi a társadalmi válaszfalakat ledönti, a mi nem bánt, nem sért; — ellenkezőleg, kiengesztel, biztat, szeretetre serkent, egymás iránt való megbecsülésre. Szálljunk magunkba, ismerjük el hibáinkat, hogy megbocsássuk mások hibáit. Az emberben rejlő gyengeség beismerésében, nézzük el mások gyengeségét. Bocsássunk meg, hogy legyen nekünk is megbocsátva.

Sok, nagyon sok mesterséges válaszfal van közöttünk. A véletlen, az eltérbe lépett események, a meg-megújuló választási küzdelmek, a lezajlott országgyűlési, városi képviselőtestületi, ipartestületi, majd az utóbb megejtett kamarai választások szembe helyezték az egyént az egyénnel, — az elvet az elvvel. Küzdeket a küzdekekkel. Mennyi ellentét, mily magasan lobogó szenvedélyek, mennyi keserűség, harag, irigység és — stb. A fülösikítő lármában, a pokoli hevületben elfümt az elv, szem elöl került az igazság, a megértés, a józan kapacitálás. Csupa zsivaj, láрма, támadás. Ra de végére jutottunk mindeneknek. A küzdés legyen is befejezve. Kezdőd-

jék a munka, a közért való önzetlen, céltudatos munka ideje.

Szálljunk magunkba. A szent karácsony ünnepe felejtjük a meg nem értés sötét idejét; a választások harci zaját. Kerüljön felül a béke érzete, a mely ha áthatja kölcsönösen lelkeinket, abból a köz java fakad.

Manapság haladni kell. A ki nem halad, az elmarad. A ki elmarad, az el van veszve. A meg állás a zülléssel egyenlő. Ha áll ez az emberre: ugyanugy vagy a közélettel.

A városok ma az ország ütőerei. Ezek egészséges lüktetése biztosítja, igazolja a köznek, az egész nemzetnek jövőjét, fejlődését, haladását. És ezt a haladást nemcsak az államsegély mozdítja elő. Még inkább a polgárság együttérzése, összmun kálkodása, egymás iránt átérzett bizalom, kölcsönös gyámo litás.

A multban jólesőleg sorakoznak ama nemes küzdelmek, melyek városunk fejlődését biztosították. Az alkotások terén annyi a határkő, hogy szám lálni alig tudjuk. Az együttérzés ereje mondhatni csodákat művelt. Pedig e város támogatásra nem talált a hatalom urainál. Sőt mellőzés volt eddig a részünk. És mégis haladtunk. Haladtunk, mert erőinket egyesítettük. Nem huztunk szét; összetartottunk. Pedig a multban is voltak választások. Akkor is magasra csaptak a szenvedély hullámai. De a megtörtént aktus után elsimultak a fodrok, megszünt lobogni a szenvedély tüze és folyt tovább a munka, megértve egymást, megbecsülve egymást.

Miért nincsen ez most is így? Miért van manapság annyi rekriminálás? A többség előének érvényesülését tiszteletben kell tartani; saját előünk nek a jövőben való megvalósítását azonban szem elöl téveszteni nem szabad. Mindenki egymás mel lett párhuzamosan a célért, de nem egymással szem ben. Ne rekrimináljunk, hanem dolgozzunk. A hibá kat javítsuk, a hiányokat orvosoljuk. Távolítsuk el az egyenetlenséget. Feledjük a harcot, a béke alajagát viseljük magunkon. Értsük meg egymást!

Mindenkinek joga az érvényesülés; mindenki nek kötelessége a munkálkodás. Sok a teendő. E városnak fejlődni, haladni, virágozni kell. A vezetőket ne támadjuk szüntelen. Álljunk melléjük, győ zük meg őket, hogy hivatásuk magaslatán akkor állanak, ha érvényesítik azt a helyes tant:ők van nak a polgárságért. Viszont a polgárság érezze át, hogy a vezetőik fiztetele, szeretete, támogatása az egyedüli, igaz biztosítéka a köz javának, az egész polgárság megbecsülhetlen erejének.

Szálljunk magunkba! A választások elmúltak; ne válasszunk — választás nélkül — szüntelen. Sebet ütött a küzdelem. Adjunk módot a beheggedésre. A feledés, az elnézés, a bocsánat, ezek kel lenek. És a seb begyógyul. Nem marad keserűség, nem bánthatom. Elborít bennünket a mindent helyre hozó, gyógyító szeretet.

Aradoáros előtt áll egy egész sereg teendő! A munkánál az egész polgárságra szükség van. Nincs előválasztó, nincs megkülönböztető. Önzetlen, benső, igaz munka kell. Ehez mindenkinek joga van. Ne álljon duzzogásból, sértett egyéni érzésből senki félre. A mi egyeseken sérelem megtörtént: felejtse el az illető. Mutassa meg: hogy nem egyéniség uralja, hanem az egész java, előnye, boldogulata.

Álljunk össze párt, valláskülönbség nélkül. Követeljük együttérzéssel a hatalomtól a mi minket megillet. Ne hagyjuk mellőzöttetni ezt a mindnyájunk által szeretett várost. Elég volt a keresztülte kintés onnan felülről. Nyissuk fel szemünket: lássa nak meg, — nyissuk meg füleiket, halljanak meg. Mi is élünk; haladni akarunk. Missziót teljesítünk, nagy nemzeti, kulturmissziót itt a háromfolyó szögön. Támogassanak. Reá szolgáltunk a multban; igazoljuk a jövőben.

Am férfienket önmagunkban keressük és ta láljuk fel. A ki önmagában bizik, a ki saját erejéből meríti a küzdelmet: az célt ér előbb-utóbb.

Ragy nap; magasztos ünnep. Karácsony ün nepe. Járja át lelkünket az az érzés: hogy e ked ves város gyermekei vagyunk egyaránt. Ne irigyel jük egymástól a kenyeret, — ne homályosítsuk el önzően mások boldogulását. Senki se higgye: hogy ő a próféta. Senki se akarjon mindig parancsolni. Az parancsol helyesen, aki engedelmeskedni is tud.

Talán nekem is volna okom a közelmúltból felvetni egyet-mást. Nem teszem. Azt a mit írok: annyira átérzem, hogy őszintén, igazán keblemre tudnám ölelni e városnak minden szépért, jóért lelkesülő, dolgozó polgárát. Ellenfeleket láthatok a mindennapi életben; de ellenségeket nem tekintek sehoh.

Azt mondják: karácsony a szeretetnek, az engesztelésnek, a megbocsátásnak nagy, magasztos ünnepe. Érezzük ezt át, érvényesítsük a való életben. Csak tőlünk függ; csak rajtunk áll. Csele kedjünk úgy és akként: hogy állandó legyen kö zöttünk a karácsony.

Ugy legyen!

Marlborough Sára.

(Bukásának 200. évfordulója alkalmából.)

Irta: Kara Győző.

A 18. század első évében halt meg II. Károly, Spanyolország királya. Vele sirba szállott végső férfisarjadéka a spanyolországi Habsburgoknak, ama rokonközi házasságok folytán elernyed, kimerült és degenerálódott dinasztia nak, melynek utolsó ivadékai szájalmat kelte nek az emberben. Spanyolország nagy festőjé nek, Velasquez-nek e királyokat megörökítő képei egész és leplezetlen valóságban tüntetik fel ezt a történelmi igazságot. Csak rápillantani kell akár IV. Fülöpnek, akár testvéreinek, Don Carlosnak és Don Fernandonak, avagy gyer mekeinek, a kis Don Baltasar Carlosnak, Mária Teréziának és Margitnak arképeire és nyom ban előttünk áll e család egész katasztrófája. E kísérteties kinézésű testvézák, kiaszott ajkaikkal, blazirt tekintetükkel, erőltetett akaratere jükkel, hosszukás állukkal azt a benyomást teszik ránk, mintha az Escuriál cinteremből tértek volna vissza; sivar tekintetű szemök ránk meredve, mintha azt mondanák, hogy közelegni látják haláluk évét; egész lényök azt hirdeti, hogy életuntak, fáradtak voltak már születésük első napján.

Határozottan a szánalomra legméltóbb volt köztük IV. Fülöp utódja és fia, II. Károly. Macaulay „a legnyomorultabb ember“-nek ne

vezi őt, akit születésekor régi spártai módra „kitenni jótétemény lett volna“. Lábai esámpások, arca eltorzult volt; véré az Ehrlich 606 sem lett volna képes megtisztítani, lelkén pedig jellemtelen miniszterének, Portocarreronak be folyása alatt a legsötétebb babonás rémület, majd az elmeborúja vett erőt.

Mikor az egykor oly hatalmas spanyol birodalomnak e kriptalátogató, szerencsétlen fejede lme az 1700. év november 1-én meghalt, örökségén — osztozkodni nem tudván — össze kaptak Európa fejedelmei s kezdetét vette egy tizenegy évig tartott háború: a spanyol örökösödési háború.

E háboruban Anglia a Habsburgok pártján volt s hatalmának minden erejével a Habsburgok trónjelöltjének, Károlynak, Mária Terézia atyjának érdekeit támogatta a francia trónjelölt, Fülöppel szemben. E pártállásnak egyik indító oka az volt, mert Franciaország menhelyet adott a száműzött Stuártoknak, sőt még mindig őket tartotta az angol trón jogszerű birtokosainak. Ezért Vilmos, Angolország királya, akit a diésőséges forradalom sikere emelt az angol trónra, Franciaország ellen foglalt állást s 40 ezer emberből álló angol hadsereg jelent meg a kontinensen, hogy támogassa a Habsburgokat. A csapatok vezére Marlborough hercege volt.

Marlborough, családi nevén John Churchill, a parlament és a Stuártok közt kitört harcban ez utóbbiak pártján állott. A katonai pályára lépven, haladását egy különös körülménynek

köszönhette. A véres forradalom után bekövetkezett restauráció alatt az angol „high life“ viselkedése erkölcsi szempontból undorító képet nyújt. A puritanizmus elleni reakció a maga teljes féktelenségében tört ki, s ebben a Stuártok királyi udvara vezetett, melyben amint Taine írja — az érzékiséghez való szenvedélyes visszatérés megfojtotta az erkölcsiséget s a társadalom az áhitattal a tisztességet is elhagyva, s vágyaitól elragadtatva tulszánguldott a jogos ság és szemérem határain.

Főszerepet játszott ez udvarban a király öccse, York hercege, 1685. óta II. Jakab néven három évig Anglia királya. Sok szeretőinek egyike volt Churchill nővére, a szépséges Arabella, nejeinek egyik udvarhölgye. E szerelmi viszonynak köszönhette John, akit páratlan szépsége és előkelő modora miatt Európa első gentlemanjének neveztek, hogy 27 éves korában ezredesi rangot nyert. Szépségével már előbb megnyerte volt Cleveland hercegnőnek, II. Károly király kedvesének szerelmét s a király, hogy megszabaduljon e veszélyes versenytársától, a XIV. Lajos támogatására elindított csapatokkal Németalföldre küldte, ahol egy emberöltő multán, a politikai viszonyok fordultával ő lesz a francia király legfélelmetesebb ellenfele a csatatéren. Győzelmi babérokkal elhalmozva tért vissza öt év mulva Angliába, ahol a királyi udvar ünnepelt hősvé lett. A galáns udvarhölgyek epedve vetélykedtek szerelmeért s az ő választása végre — sok szerelmi kaland után — a szépek legszebbikére esett, nőül vette

Színház, muzsika, kép, szobor.

— Arad művészeti életéről. —

★

Művészeti élet Aradon? Vajjon van-e ilyen egyáltalán? S általában lehet-e Magyarországon valamelyik vidéki város saját művészeti életéről beszélni? Ezeket a kérdéseket igennel, vagy nemmel eldönteni lehetetlen.

Bizonyos, hogy Magyarország művészeti fejlődésének óriási kára a magyar kultúrának Budapestre való centralizálódása. Az érvényesülési lehetőség a művészet minden ágazatának művelőit a fővárosba vonzotta, aminek az a káros következménye lett, hogy mióta csak a legujabbkori kulturális és különösen művészeti fejlődés megindult, állandó centripetális áramlás tapasztalható a művészek részéről a főváros felé.

Ez a fejlődésbeli sajátosság amennyire érthető sőt természetes, annyira káros is magára a művészetre és a művészeteket szükségességükre tápláló óriási néptömegnek művészi életére. Megmagyarázható azért, mert a hirtelen támadt művészeti fellendülés a vidéken nem található talajra, amelyen virágozhatna indulhatott volna. Viszont másrészről a művészeti életnek egy helyre halmozódása s ott szükséglet felülmúló produktivitása alig hatott a vidéki közönség igényeinek emelésére, kritikai érzékének kifejlesztésére. Ennek pedig hovatovább az lett a következménye, hogy a vidéken hozzászoktak ahhoz, hogy ami művészeti produktum a fővárosból jön, az feltétlenül jó. Sőt egyedül és kizárólagosan csak az a jó. Ami vidéki, azt maga a vidéki közönség se nézi másnak, mint „vidéki”-nek, a szó lekicsinylő értelmében. Pers. e ma már azért a vidéki nagyobb városokban és így különösen Aradon érezhető némi önálló fejlődés, de ez még ma csak az igények és kielégülési lehetőségek közti nivelláló forrongásban nyilvánul. Ettől függ t. i. egy vidéki városnak művészeti élete; a közönség igénye és a helyben való kielégülhetőség összhangjától. Persze itt nem a primitív, hanem magasabb művészi igényekről van szó. Mert hiszen bizonyos művészi igényt jelent az is, mikor a derék spiszbürger családapja aranyosra mázolt tucat gipszöntvényekkel és népies folyóiratok karácsonyi ajándékaként kapott hazafias és lehetőleg színes nyomatokkal disziti fel a lakását és a zenei élvezetek csimborasszóját abban találja, ha szombat este vacsora után családjával együtt belől egy zenés kávéházba — cigányzenét hallgatni. Ilyen művészeti igények mellett persze nem lehetne művészeti életéről beszélni, mert a

szép iránti vonzódásnak ez az ösztönszerű foka az irni- olvasni tudás primitív fokán, vagy a városokban esetleg azon alul lévő néprétegnek is megvan és ahhoz ami alatt ma művészetet értünk, jóformán semmi köze sincsen.

A megindult fejlődési folyamat a vidéken egyes területekre nézve ugyanaz, ami volt régebben az egész országra nézve. Apróbb gócpontok keletkeznek, amelyek a környék fogékony, művészi élvezetre hajló közönsége által táplálva, önmagukban kifejlődött művészi életet fejlesztettek ki. Ez persze ma még meglehetősen kezdetleges fokon áll. Mégis a nagyobb vidéki városok — s ezek között, ismétlem, az elsők között Arad — a művészetek produktív művelőinek bizonyos csoportját foglalja magába, akik aztán hozzájárulnak a helyi igények kielégítéséhez. Ez azonban ne ejtsen tévedésbe senkit a művészek tartózkodási, vagy alkotóhelye iránt, mert hiszen például Nagyváradon nagy festőművész telep van és még sincs művészeti élet, vagy Szegeden él négy-öt országos hírű író és a híres magyar metropolisnak alapjában véve még sincs irodalmi élete.

*

Az egyes művészeti ágak szerint vidékenként speciális alakulások észlelhetők, bár vannak olyan jellemző vonások, amelyek minden városra és minden művészeti ágra megegyezők. Ezek között első helyen áll a publikum gazdasági viszonyainak rendkívül nagy szerepe. Miután a művészetek iránt való szeretet másodrendű szükséglet, annak érvényesülése a legdifferenciáltabb lelkű embernél is jórésben függ az emberek anyagi viszonyaitól. Vannak ezenkívül olyan szempontok is, amelyeknek tulajdonképpen semmi köze a művészethez és mégis annyira érvényesülnek egyes művészeti ágakban, hogy a külszín egészen családiasba ejti a felületet szemlélt. Nézzük például a színeszetet Aradon. Mikor az ember azt látja, hogy az aradi és környékbéli közönség napról-napra megtölti a színházat, azt hihetné, hogy a színművészet Aradon legalább is fővárosi szinten áll. Normális körülmények között ugyanis a színházba való tördülés azt jelentené, hogy Aradon minden színházi műfajnak megvan a maga közönsége és hogy a reciprocitás alapján viszont a színház mindenképpen kielégíti a közönség igényeit. Nos hát ez — sajnos — nem így van. És itt több érdekes jellemvonásra lehet rámutatni.

Először is Aradon csak egyféle színházi közönség van, s ez az operettek közönsége. Ennek a közönségnek egy kisebb része aztán az, amely a drámai és operai műfaj iránt is érdeklődik. S itt lép előtérbe az az említett teljesen idegen szempont, ami a külsőségek tekintetében tévedésbe ejtheti az embert. Tudniillik Aradon — és másutt is, nagyrészt még a fővárosban is — az emberek, talán Aradon a ope-

rai előadások törzsközönségét kivéve, — nem lelki szükségletből járnak színházba. Aradon az emberek színházba járnak, mert színházba járni szokás és mert esténként ez a legjobb szórakozás. Az, hogy mit és hogyan játszanak, csak másodrendű kérdés. És ha ezek a szempontok szerepelnek is, nem a közönség kritikáján bírálódna el. Nem is lehet, mert a közönség nagy átlagában alig van kritikai érzék. A közzelfogás az, jó, jobb vagy legjobb az ami fővárosi, rossz az, ami nem Pesten került színre. Például azt hiszem nem kell mást említenem, mint a Csányi Mátyás minap bemutatott operáját...

Es itt essék néhány szó az ugynevezett „helyi szerzőkről”. Magyarországon néhány kivétellel csak Budapestnek vannak színházi bemutatók. Az eredmény pedig az, hogy a fővárosban színrekerült darabok nagy része sikert arat, a vidéken is; (vidéki színpadok szolgailag követik a fővárosi műsort); a kivételek pedig, t. i. a vidéken színrekerült darabok, kivétel nélkül kérlelhetetlenül megbuknak. Mi következne ebből? Egyszerűen az, hogy Magyarországon csak kiváló és abszolút rossz színművelesek vannak. Ugye ezt nem lehet elképzelni? Nos hát nem is így áll a dolog. De egy példa meg fogja világosítani a valóságot. Lengyel Menyhért abszolút rossz vidéki drámaíró volt addig, amíg a Nemzeti Színház a darabját elő nem adta (első darabja három esztendőig vándorolt és Kassán csufosan megbukott.) Valószínűnek tartom azt is, hogy ha Csányi Mátyás igazán értékes operája Budapestnek került volna előbb színre, Aradon is lett volna rá nagy publikum. Am ezért a felelősséget nem szabad teljesen a közönség rovására írni. A közönséggel egyenlő része van ebben a színháznak is, amely ma a vidéken szubvenzionált monopólium és amelynek művészeti vezetéséből ha nem is hiányzik a szakértelem, a jóakaratot a konkurrenciamentes üzleti érdek túlságosan korlátozza.

A vidéki színházi művészetet magát ismertetni és bírálni a napi kritikánál függetlenebb, magasabb szempontból érdekes dolog volna, de e téma keretében nem lehet.

Ezzel körülbelül ki is merítettem azt, amit az aradi színészetről a művészeti élet szempontjából mondani lehet. Legfeljebb még azt kell megjegyezni, ami a fentebbiek természetes következménye, hogy a személyi kultusz a színházban észrevehetően burjánzik. A primadonna-kultusz a közönség izlésének eltévelyedése, s amellett, hogy óriási terheket ró a színigazgatóra, érdemtelen szereplőknek túlzottan nagy előnyököt biztosít. Nem gazdasági szempontból, mert ezt az igazgató dönti el, hanem művészi szempontból. Ezek a kisasszonyok akiknek kilencven per centje se énekelni se táncolni, játszani meg éppen nem tud, legfeljebb a „domborítás” művészetében eksczellálnak. A közönség jó része

az ünnepelt szépségű Jennings Sárát, Anna hercegnő udvarhölgyét.

Sára rendkívül eszes, bájos és — dicséretére legyen mondva — a Stuartok romlott udvarában is tiszta erkölcsű nő volt, aki lelkesezéssel szegődött a royalismus zászlójához. Ez erényeivel szemben hátrányára váltak fenhéjazó és büszke uralom- és becsvágya, szenvedélyes kitérési s mindenekelőtt önző kincsvágya. Ez utóbbi gyengesége megvolt férjében is, s a nagy hadvezér, akit Smith Adam a világ legóvatósabb emberének tartott, nemcsak csengő jutalmakat fogadott el egy-egy győzelmeért, hanem évi másfél millió korona állami tiszteletdíja mellett még százezer korona ajándékot is fogadott el évenként — a hadsereg kenyérszállítóitól.

Midőn nővérenek egykori szeretője mint II. Jakab angol király esztelen tetteivel a közvéleményt mindjobban maga ellen ingerelte s a második forradalmat felidézte, Churchill ösztönszerű előrelátással Orániai Vilmoshoz csatlakozott; s midőn ez 1688-ban apósának trónját birtokába vette, Churchill tanusított hűségének és kiváló szolgálatainak jutalmául az új uralkodótól a Marlborough hercegi címet és rangot kapta. A haldokló Vilmos sógorójának és az angol trónon utódjának, Annának kegyeibe ajánlotta a herceget s midőn ez 1702-ben a trónra lépett, Marlborough a polgári és hadügyek korlátlan hatalma vezetőjévé, neje Sára főudvarmesternővé, leányaik pedig, lady Godolphin és lady Spencer első kamarahölgyekké lettek. Ugyanezen évben lady Godolphin apósa lord-

kinestárnokká lévén, a kormányzás teljesen a Marlborough család hatalmába jutott.

Anna királynő külső megjelenésétől eltérően híjjával volt minden királyi méltóságnak. Együgyű és tudatlan volt, egyaránt irtózott Rómától és a felvilágosodottságtól. Léhaságban töltötte életét, kártyajáték és udvari pletykákban lelve kedvét. Szenvedélyesen szerette az alkoholt s e gyengéjét halála után egy évvel már az angol színpadokon is gúny tárgyává tették. Liselotte, az Orleansi hercegnő 1715-ben kelt egyik levelében írja: „Man hat mir eine tolle Historie aus England erzählt, möchte wissen, ob es wahr ist. Man sagt, der Prinz von Wales wäre in einer Komödie gewesen, da hätte man die letztverstorbene Königin Anne gespielt, die hätte sich auf dem Theater so voll gelassen und wäre in einen Sessel gefallen”. Itéleteiben nehézkes, nézetei mellett makacsan kitartó, környezete iránt bizalmatlan lévén, szellemi inferioritását és minden önállóságot nélkülöző természetét kiaknáta az ügyes és ravasz főudvarmesternő, aki korlátlan hatalommal uralkodott felséges úrnőjén.

Anna királynő a trónnal együtt a spanyol örökösödési háborúban való részvétel erkölcsi kötelezettségét is örökölte. Egy nagy hadsereg élén Marlborough hercege a kontinensre sietett, ahol részint Savoyai Jenő herceggel egyesülten, részint egymagában kivívta azokat a fényes győzelmeket, melyek nevét halhatatlanná tették s melyekre büszke önérettel gondol az angol nép. Hochstädt, Ramillies, Oudenaard és Mal-

plaqet csataterén megsemmisítő csapásokat mért XIV. Lajosnak legyőzhetetlennek hitt csapataira s Marlborough hercege nemcsak Anglia, hanem Európa ünnepelt hőisévé lett. Ezalatt otthon nejének ügyessége teljes uralomra jutatta a whig pártot, noha Anna királynő a torykhöz vonzódott, akik hajlandók lettek volna a katolikus valláson levő öccsét, a francia udvarban számkivetésben élő Stuart Károlyt trónörökösnek elismerni. A főudvarmesternő azonban valósággal hipnotizálta a királynőt s arra kényszerítette, hogy koalíciós miniszteriumának két tory-párti tagját, Harleyt, a későbbi lord Oxfordot és St. Johnt, a későbbi lord Bolingbroke-t 1708-ban szolgálatából elbocsássa.

Es most az intrikáknak egy a világtörténelemben párját ritkító játéka vette kezdetét, mely két évig elhúzódván, végre a whigek és velük együtt Marlborough bukásával végződött s Angolország történetében egy nagy politikai fordulatnak lett kiindulási pontja. Az intrikák mozgó lelke St. John, Bolingbroke lordja volt, korának legszellemebb, legügyesebb, de egy szersmind leglelkiesmeretlenebb embere.

Scribe egy szellemes vigjáték keretében színpadra vitte ezt a történetet. Az „Egy pohár víz” értéke abban áll, hogy a szereplők jellemzése a legtökéletesebb s a történelmi igazságuk teljesen megfelelő, drámai szerkezete és felépítése leleményesen művészi; ennyi kiválósággal szemben szóba sem jöhet az, hogy tartalmilag nem felel meg egészen a történelmi igazságoknak. Zseniális költői gondolat volt a drámai bonyo-

pedig — a magasabb régiók őszinte lelkesedőit kivéve, — úgy van a primadonnával, hogy egész előadás alatt boszankodik miatta s aztán mégis hibának tartaná, ha nem volna. Még sokkal alaposabb és indokoltabb a hölgyközönség véleménye a primadonnáról. Ők nem sokat törődnek a játékkal, a fő az, hogy mindig legyen egy pár új toalettje, amiről tanulni lehet. Es elvégre (ha vigasztalódnunk akarunk) ebben is lehet találni némi művészi szempontot.

Azt mondtam fentebb, hogy az operai képzés számú törzsközönségen kívül a közönség nagy része nem lelki szükségletből jár színházba. Nem lelki szenzációkat keres a színházban, hanem szórakozást. Csakhogy az az operai törzsközönség, amely egyúttal az aradi koncerteknek is részben közreműködő, részben hallgató közönsége, rendkívül kevés. Aki az aradi koncertek sorozatát végighallgatja, igazán magas zenei élvezetekben gyönyörködhetik. Érdekes, hogy nálunk a zene iránti érdeklődés szinte velejárója a zenével való foglalkozásnak. Azok járnak leginkább operaelőadásokra, koncertekre, akik maguk is foglalkoznak vele. Ezek pedig Aradon aránylag igen kevesen vannak. Vannak ugyanis kisebb és fejletlenebb vidéki városok, amelyekben sokkal nagyobb a zeneszek percentje, mint Aradon.

S ha most már a koncertnek és operaelőadásoknak mindig ugyanaz a publikuma, ez természetesen ugy gazdasági, mint művészi szempontból. A publikum jó részét a koncertek helyérai tartják vissza, másrészt hiányzik a közönségből a kapacitás a koncerteken előadott zeneművek befogadására. A zene, minden művészet között a legközvetlenebbül hat az emberre, meg a legprimitívebb lélekre is. Viszont éppen a magasabb zeneművészet az, aminek az élvezéséhez minden művészeti ág között a legkifinomultabb érzék és a többinél határozottan nagyobb speciális műveltség kell, feltéve elsősorban azt, hogy az ember normális érzékszervvel rendelkezik. A beteg hallású emberek kivételével minden ember vonzódik a zenéhez, de persze annak csak bizonyos fajtájához. Ugyannyira, hogy a nagy koncepciójú komplikált zenedarabok egy-egy primitív zenekedvelőre határozottan kellemetlen benyomást gyakorolnak.

Azok, akik maguk is foglalkoznak zenével, a magasabb zeneművészet élvezésére való hajlandóságot öntudatlanul megszerzik, míg a közönség másik része a zenében a melódia kívül alig tud mást élvezni. Természetesen ez alól a megállapítás alól mindkét oldalon vannak kivételek.

A nagy általánosságban azonban így van. Nem kell ennek bizonyítására mást tenni, mint végig nézni az aradi koncertek közönségét és azt az óriási differenciát, mely a koncertek között van. A nagy hangversenyekről, a filharmó-

nikusok és vendégművészek hangversenyéről és az operából is — ahol pedig olesó helyárák is vannak — az alsóbb néposztály teljesen hiányzik. Viszont a másodrendű koncertekről hiányzik a — zeneművészet.

Tartozom azonban annak a konstataálásával, hogy a legujabb időkig így volt ez még Budapesten is.

Nem sokkal vagyunk előbbre az irodalmi élet terén se, bár itt már izmos fejlődés kezdete konstataálható. A közönség olvasási kedve Aradon se más, mint egyéb vidéki városban, vagy a fővárosban. Az Aradon megjelent könyvek épp úgy a „vidék“ rossz ajánlólevelével indulnak el (vagy el se indulnak), mint más vidéki városból. Az aradi írók, (alig merem ezt leírni), akár a hivatásosak, akár passzionátusok, a fővárosra vannak utalva és ha valakinek a vidéken jelenik meg könyve, az már elég ok arra, hogy a fővárosi kritika vállveregetőleg kezelje és ezzel tisztán a jóakaratu rokonság és ismerősük elismerése körébe utalja.

Az aradi felolvasások többnyire a modern tudományok, különösen a szociológiai irodalomból merítik anyagukat. Csak a Kölcsey-egyesület az, amely irodalmi estélyeivel a szépirodalom népszerűsítését igyekszik. A szépirodalom fejlesztését és az olvasási pályázatait, amelyek bizonyára hozzá fognak járulni Arad irodalmi életének fellendítéséhez, éppen úgy, mint a különböző munkásképző tanfolyamok a tudományos irodalom iránt való érdeklődés felkeltéséhez.

Az irodalom körébe tartozik részben az újsáírás is, amely tekintetben Arad az összes vidéki városok között a legelső helyen áll.

A képzőművészetek közül az építészetet említem első helyen, mert ezzel hamarosan végezhetek is. Aradon t. i. legalább én nem láttam olyan építészeti alkotást, se régit, se újat, amelyet érdemes volna felemlíteni. Az épületek külsejére, meg a belsejére se nagy súlyt helyeznek, ami egyúttal azt is jelenti, hogy az iparművészet se áll valami magas fokon. Újsáírói munkám közben Arad igen sok előkelő emberének a lakásában megfordultam, de csak nagyon kevés helyen láttam igazán művészi lakásberendezést.

Igaz, hogy a részletfűzetésre kapható reprodukciók és sablon olajnyomatok már kezdődnek leszorulni az intellektuál közönség lakásából és helyükre eredeti, többé-kevésbé művészi festmények jutnak, de azért a Hazám című sablon, amelyen Petőfi saját vérével írja bucsuját, az „Aradi tizenhárom“, ónémet tájképek és hasonló kiáltó régiségek részben a rosszul felfogott hazafiság, részben az — olesóságuk miatt még mindig nagy népszerűségnek örven-

denek. Ugyanigy van a szobrokkal is. A legnépszerűbb szobrok ma is Napoleon, Ceres a bőségszaruval, a különböző Amor-szobrok, továbbá rokokó és modern sablonok.

A jobb jövő reményével biztat azonban az a tény, hogy az aradi képzőművészeti kiállításoknak mindtöbb néző és — ez a fő — vásárló közönsége van. Es a közönség izlésének nagy haladását jellemzi, hogy a legmodernebb törekvések iránt is érzékkel van.

Az azonban elég hiba, hogy a közönség alig tudja, hogy él Aradon néhány derék képzőművész ember, akik nagyonis megérdemelnék a pártfogást. Nem segélyképen, hanem mefelelő ellenszolgáltatásért. Mert tiz tucat olajnyomat és szoborreprodukción se ér annyit, még a legnagyobb művészek alkotásai után készítve se, mint akármelyik aradi képzőművész eredeti munkája.

O. P.

A nap.

Azt se tudom honnan jöttél,
Azt se tudom hová mentél?
Csak azt tudom, hogy itt voltál
S mindenemből kiraboltál.

Mint a harmat, úgy támadtál,
Mint a napfény, úgy ragyogtál.
S azután mint nap az éjbe,
Eltűntél a sötétségbe.

Kisértetek mint az árnyék —
S mintha most is reád várnék,
Egymagamban busan állok,
Alldogálok, reád várok.

Pedig isten tudja, hol vagy?
Északon ma, délen holnap —
Mint a nap, itt lemegy szépen
Es felkelsz egy más szívében.

Es ahol vagy: nappal támad,
Honnan mégy: éj lesz utánad —
Ott ölelnék, itt siratnak,
Jó dolga is van a napnak.

Vértessy Gyula.

dalom kiindulási pontjával Anna királynőnek, Marlborough Sárának és Hill Abigailnak Masham iránti szerelmét felvenni; csakhogy a történelem mitsem tud erről s Marlboroughnek a férje iránti hűségéhez meg a gyuanu árnyéka sem férhet. A pohár víz jelenete is — úgy látszik — a költő ötlete, mert nem emliti meg egyetlen komoly történelmi munka sem, még Alison Archibaldnak Marlborough hercegről írt nagyon is apró részletekre kiterjedő életrajza sem.

A történelmi igazság röviden a következőkben foglalható össze: Az angol közvélemény kezdte ünni az évek óta tartó háborút, mely az angol nemzet érdekkörén kívül esett s mely Angliának a barei dicsőségén kívül egyéb hasznot nem hajtott, mint azt a nagyon is kétes értékű előnyt, hogy az államadosság 10 millió koronáról a háború folyamán 1000 millió koronára emelkedett. A közvéleménytől támogatva már most az udvar körében keresett Bolingbroke segítő társakat a whig párt megbuktatására s ezeket végre megtalálta Hill Abigailban s Mashamban. Az előbbi távoli, szegénysorsu rokona volt Marlborough hercegnek s ennek köszönhette, hogy a királyné mellé udvarhölgynek alkalmaztatott. Nagytehetségű, nagyravágyó és ügyes eselszövő lévén, behizelgő simulékony-ságával csakhamar megnyerte a királyné kegyét és feltétlen bizalmát. Masham mint gárdatiszt szintén a királyné mellé volt beosztva szolgálattételre. Ő is Marlborough hercegnek kö-

szönhette előmenetelét, s a két protezsált egyén egymással házasságra lépven, egyesült erővel és rít hálátlansággal segédkezett Bolingbroke-nak a hercegnőt s vele együtt férjét is megbuktatni.

A királyné és a hercegnő közti egyenetlenség kiindulási pontja kettőjüknek egymástól eltérő vallási és politikai elveikben keresendő. Anna lelkes hive volt az anglikán episkopális egyháznak s a tory elveknek; Marlborough hercegnő inkább a demokratikus presbyteri egyházhoz s a whig elvekhez vonzódott. A hercegnő legnagyobb hibája az volt, hogy rangja elkábitotta, nem tudott magán uralkodni s az udvarban olyan jogokat követelt magának, amilyeneket férje gyakorolt a hadseregben. A királyné nem egyszer kényszerült a hercegnő követeléseit teljesíteni s emiatt királyi méltóságában megkisebbitve érezve magát, szívében a hercegnő iránt némi ellenszenv kezdett gyökeret verni. Az első hevesebb összeütközés kettőjük közt az államtitkári méltóság betöltésénél történt, midőn a hercegnő vejének, Sunderlandnak méltóságra való kineveztetését kicérőszakolta. A legyőzött királyné keresett valakit környezetében, aki előtt szíve bánatát bátran kiöntheti s mistress Mashamban vélte az illetőt megtalálhatni.

A mistress régóta lekötözöttje volt Bolingbroke-nak s az udvarnál kémszolgálatot teljesített az egykori miniszternek, aki most Mashamné segítségével újra titkos összeköttetésbe lépett a királynéval. Az 1708-ik év nyarát a királyné

állandóan Windsorban töltötte, a hercegnő meggyőződése szerint azért, „mert ott a parkból azokat az egyéneket, akiket mistress Mashamnak tetszett felségéhez vezetni, lopva lehetett elébe bocsátani.“ A hercegnő eszmélni kezdett, észrevette, hogy a királyné kegyét elvesztette s midőn Bolingbroke és Masham intrikái már-már férje ellen is irányultak, beadta a főudvarmesternői állásról való lemondását. „Mi ketten sohasem válhatunk el egymástól“ felelt erre ravaszul a királyné, noha már teljesen a mistress befolyása alatt állott s a királyné s hercegnő ezentul már csak udvari ünnepélyek alkalmából találkoztak, ilyenkor is egymást kölcsönösen gúnyos megtegetődzésekkel és haragos szemrehányásokkal illette.

A eselszövőkhez most harmadiknak esatlakozott Harley s arra törekedtek, hogy megbuktassák Godolphint, a lord-kincstárnokot. A hercegnő jól tudván, hogy ennek elejtése az egész kormányrendszer változását vonná maga után, erőszakkal hatolt a királyné elé, kérdőre vonván őt ez elhidegülés oka felől. A királyné e meggondolatlan lépés után levelet intézett a hercegnőhöz, melyben tudatta vele, hogy ezentul is oly bánásmódban fogja részesíteni, amely őt mint Marlborough herceg nejét és mint főudvarmesternőt megilleti, „de lehetetlen a régi szívélyes barátság fentartása.“ A helyzet tisztán állhatott a hercegi pár előtt s Marlborough nemsokára tapasztalhatta, hogy dispositionális jogait is megszorítják. Kényszeríteni akarták,

„Az én gázsim.”

(Vidéki primadonnák nyilatkozatai.
Látogatás Dióssy Nusinál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24

A festett erdők és papirtenger mámoros birodalmában megfújták a harcriadót: a vidéki színigazgatók komoly akciót kezdenek a primadonnák horribilis gázsijának leszállítása érdekében. Szendrőy Mihály aradi direktor volt az első, aki nem röstelte kimondani éppen az Aradi Közlöny hasábjain, hogy „ejnye, a feremburáját, de már mégis sok, hogy mennyi, sok ezrest követelnek ezek a merész primadonnák”. Érdekes visszhangja jött ennek Nagyváradról, ahol a bátor Erdélyi Miklós színigazgató jelentette ki, hogy „elég volt drága hölgyeim; legyen vége a gázsirófnak”. A szegény (de milyen szegény!) igazgatók visszasírják azt a korszakot, amikor a vidéki primadonnák még száz-százhusz pengő forintokkal is beérték s nem kívánták ezrekre fölbóltani gyönyörű bokájuk minden mozdulatát.

Miután a közönség ismeri a színigazgatók jajbeszélését, tanácsosnak tartottuk megkérdezni a legérdekeltetteket: a primadonnákat is. Mit szólnak ők a színigazgatók fölajdulásához? A közönség persze azt hiszi, — ami különben természetes is — hogy az összes vidéki színpadi pacsirták a gázsiemelkedés jogossága mellett nyilatkoztak. Tévedés, mélyen tisztelt publikum. A vidéki primadonnák közül néhányan jogtalanok, igazságtalanok mondják a nagy gázsit.

Különböztessék elolvasni a válaszokat:

Nagyvárad, dec. 11.

Kedves szerkesztő Ur!

Tegnapelőtt kelt becsees sorait vettem és minthogy időm

most éppen megengedi, a kérdéses ügyben véleményemet következőben nyilvánítom. Az utóbbi időkben az összes kereskedelmi, ipari és gazdasági téren mutatkozó áremelések valamint az általános gazdaság pangása folytán előállott drágaságnak minősíthető egyrészt a színészgágének aránylagos emelkedése; míg másrészt a mai modern kor igényei már oly nagyok, hogy például egy harmad vagy negyedrendű szoubrettől is megkívánja a publikum, miszerint a legkisebb szerepben is tetőtől-talpig selyembe öltözködjék. Sőt utóbbi időben a publikumnak igényei annyira nőttek, hogy egy és ugyanazon darabnak többszöri előadása esetén is estéről-estére változtatásosan más-más ruhában kívánja a primadonnát látni. Ezt nemcsak a közönség, hanem maga a direktor is követeli. Hát kedves szerkesztő ur, mit jelent ez? A színészgágének körülbelül kétharmad részének felemesztését. Ily körülmények között nem csodálható ha a színészgágék különösen a vidéki színházaknál tetemesen emelkedtek, ahol a művésznők külön ruhaatlatányt nem élveznek és kénytelenek a művészetükért járó gágéből öltözködni. Én részemről éppen most készülök a Cigányszerelem premiéréjére és őszintén mondhatom, hogy egy havi gágémmal majdnem 80% kát fölmeszettek az Ilonka szerepre készült ruhák. Azon reményben, hogy fenti soraim melyeket legjobb tudásom szerint közlök kedves szerkesztő urral, a kívánt fölvilágosítást kelőn körvonalazzák.

szíves üdvözlettel

Zsigmondy Anna.

*

hogy Hill ezredesnek, mistress Masham fivérének egy megürült ezredesi állást engedjen át s csak nagynehezen sikerült neki a parancs visszavonását kieszközölnie, de ugyanakkor a királynő tudatta a lord-kincstárnokkal, hogy „szolgáltatásra nem tart többé igényt.”

Godolphin bukásával a lavina megindult. A hercegnő még egyszer megkísérelte esésében feltartóztatni s kihallgatást kért a királynőtől. Többszörös visszautasítás után végre 1710. április 3-án megtörtént kettőjük közti találkozás. Sokáig kellett az előcsarnokban várakoznia, míg végre a királynő elé juthatott, aki e szavakkal fogadta: „Éppen készültem Önnek levelet írni; tudassa velem írásban, amit elmondani óhajtott.” A hercegnő a szóbeli előadás megengedéseért esedezve kijelenté, hogy a királynő előtt megragalmazták, mert ő „a királynőről mindig csak társaságban s mindenkor a köteles tisztelettel szokott nyilatkozni.” „Kétségtelen”, — viszonzá a királynő: — „hogy sok hazugság kerül forgalomba.” A hercegnő erre kérte a királynőt, tudassa vele, hogy mivel vádolják, hadd igazolhassa magát. „Meg vagyok győződve”, — így szólt — „hogy Felséged nem bánnék velem oly ridegen, ha meggyőződhetnék arról, hogy egyedüli célom magamnak igazságot szerezni, nem pedig kegyet kieszközölni.” „Őn nem kívánt tőlem választ s nem is fog kapni”, felelt erre a királynő, célozva a hercegnőnek egyik levelére, melyben azt írta volt, hogy nem óhajta a

királynőt arra kényszeríteni, hogy e levelében felhozott mentségeire neki válaszoljon. A hercegnő új ellenvetésekkel állott elő, mire a királynő ismételte előbbi kijelentését, megtoldva azt e szavakkal: „Távozni fogok.” Marlboroughné sirva fakadt s kérte vádlóinak megnevezését, de a királynő újra s most már harmadszor ismételte előbbi kijelentését. A hercegnő meggyőződve törekvésének hiábavalóságáról, meghajította magát a királynő előtt s azt mondá: „Remélem, hogy ez embertelenségért Felséged ezen és a másik világon fog megszenvedni.” „Ez az én dolgom” felelte Anna s a hercegnő távozott.

Sohasem látták többé egymást. A főkamerasi méltóságot Shrewsbury nyerte el s a királynő udvarképessé tette az új főkamaras olasz származású nejét, aki azelőtt férjének csak szeretője volt s ezért nem egyszer kényszerült eltűnni Marlborough Sára hideg megvetését. Gyors egymásutánban távoztak helyeikről a whig miniszterek s midőn az új választások a tory pártot többséghez juttatták s lord Bolingbroke lépett a kabinet élére, magának Marlborough hercegnek is megszűnt a politikai befolyása. A esatateren még egy ideig szerepelt, de esakhamar onnan is leszorítottván, otthagya Angliát s a kontinensre távozott. Anna királynő halála után még egyszer szerepkörhöz jut; ő veri le II. Jakab fiának felkelését és segíti a trónra I. Györgyöt. Ezután a magánéletbe vonul

Kedves szerkesztő ur!
Szemrehányó levelén melyben hálatlanoknak nevez, mert soká válaszolok, nagyon jól mulattam; — igaza van hálatlan kutya vagyok ... de én hozzám is voltak már hűtelenek — miért ne legyek én viszont — hálatlan!? Mi is a kérdés? Hogy mit szólok vagy mi az oka a gágik emelésének? Uram — én tőlem kérdezi; — hát nem hallotta, hogy direktornénak készülök — — — Én velem csak gágik redukálásáról beszélhet — nem emeléséről!!

Hallom, a szép Dióssy Nusin aradi asszony lesz; — lássa, ezer szerencse, hogy nem lettem aradi asszony — most nem kaphattam volna az én imádozott Szeged városától — karika-gyűrűt.

Különböztessék visszaterve a direktorságomhoz, kijelentem, hogy egyelőre nem szándékozom az lenni!

Hires hely Szeged mellett Szatymaz — itt veszek magamnak egy kis birtokot — teheneket „repülő gépet” — és gazdálkodom. Vagy ne vonuljak inkább kolostorba? Hogy tanácsolja? Micsoda reklám lenne ha kolostorból repülnék — vendégszereplésem!

Elég — nem merek többet írni, most is azért írtam ilyen vadakat, mert beteg vagyok.

Hasonló jókat és B. u. é. kíván

Felhő Rózi.

*

Debrecen, 1910. dec. 21.

Kedves szerkesztő Ur!

Kész örömmel válaszolok soraira, ámbar nagyon nehéz e kérdésben nyilatkoznom, főben direktorné és primadonna egy személyben. De megpróbálom e kettőt széjjel választani. — Milyen okok késztetik a primadonnákat a nagy fizetéskeresre? — Mint direktorné sajnos nem kapok gágot s így nem is vagyok kompetens e kérdésben; de ha csak primadonna volnék, sem tudnék kadenciát találni e mértéktelen gáge szaporulatra, amire egy pár vidéki soubrette tart igényt. Azt hiszem, ők maguk sem tudják igazi okát adni, ha csak azzal nem ércelnek, hogy megdrágultak a tölelték.

Hát ez igaz! De a drámai művésznők közt is vannak igazi művésznők s szintoly nagy méroben kell öltözködniük s a gágejuk még csak meg sem közelíti a soubrette, primadonna gáge-

vissza s minden idejét amúgy is rengeteg vagyona gyarapításának szenteli, amiben nagyobb szerencséivel támogatja őt neje, mint ahogyan támogatta volt politikai pályáján.

Marlborough 1722-ben halt meg s az angol nemzet páratlan pompa mellett temette el a Westminster-apátsági templomban, ahonnan hamvait később a birtokain épült Blenheim kastély kriptájába vitette át a családja.

Marlborough Sára huszonkét évvel ölte tul férjét. 1744-ben halt meg 84 éves korában. Szépségét megtartotta élte végéig s özvegységének első éveiben Anglialegelsőbbgentlemanjei rajongták körül imádóként és kérőként. Kegyelettel őrizte férje emlékét s büszke volt arra, hogy nevét viselhette, ezzel expialván a sok kellemetlenséget, miket fiatalkori heveskedéseivel és gőgös összeférhetlenségével neki politikai és hadvezéri pályáján okozott. Midőn férje halála után néhány évvel Somerset hercege megkérte a kezét, az özvegy hercegnő azt írta neki: „még ha a világ császára is volna, akkor sem engedhetném át ennek birtokul azt a szívet, mely John Churchillnek, Marlborough hercegének volt szentelve.”

kat. En méltánylom a vidéki direktorok feljajdulását és egyuttal kimondom, hogy ők az okai ennek. Tullicitálják egymást s ezért a maguk zsebébe bújja meg.

Legszívesebben üdvözléssel
Zilahyné S. Vilma.

*

Pécs, 1910. dec. 19.

Tisztelt szerkesztő Ur! Bár tulleptem az adott határidőt, nem mulasztom el még sem a választ b. kérdésére, annyival is inkább, mert ez a kérdés rendkívül időszerű és közérdekű. Nos hát — ha felzudulnak is ellenem primadonna-társnőim — kimondom, ami szíven fekszik: a színigazgatóknak van igazságuk. Mert micsoda jogon és okból kívánhat egy fag magának 16—20 ezer korona fizetést 10—12 hónapi működésért Magyarországon — vidéken? Hiszen nincs ennek a szegény országnak egyetlen oly vidéki színháza, mely elbirná a színművészet legkiválóbb képviselőinek is ilyen bőkezű honorálását? Elsősorban ezért jajduthatnak föl jogosan a színigazgatók.

De velük együtt feljajdulhatnak a színművészek és a közönség is. Előbbiek azért, mivel a horribilis primadonna-fizetések fermészetszerűen az ő bőrükre „élveződnek”. Nem feltevés, képzelődés ez tisztelt Szerkesztő uram, maguk a direktorok nyíltan hangoztatják:

— Nincs módomban tisztelt Művész (v. művésznő) méltányos gázsiigényeit kielégíteni, mert a primadonnának kell fizetnem havonta 1600—2000 korona gázsit.

A jó Isten a megmondhatója, hány derek és kiváló művész és művésznőt keserítették el már az indokolatlanul fizetett primadonnagázsi-óriások.

A közönség (értsd: a színház műelőzetet kereső nagyközönsége) is kórát vallja a miniszter-fizetésű primadonnák gazdag ellátásának. Mert a mai direktorok is kénytelenek néhai Luby színigazgató példáját követni, s ha már meg van a Derynéjük (fizetésben!), a köré való „salótát” összeszedik az utszélen.

Hogy milyen okok készítetik a primadonnát a nagy fizetés kérésére? Megmondom. Az igazság-érzet hiánya és — kegyelem kedves társnőim! — legalább egy kis dózis szerénységtelenség. Az élet megdrágult, az igaz. De kérem szívesen, nemcsak a primadonnának, a komikusnak, a hősnőnek is kettő korona negyvenet kell fizetni egy kiló borjusnielért. Ezen a címen ők is kérhetnek havi 1000—1200 korona gázsit, ha különösen kitűnő művészek.

Elismerem, hogy ma már a színpad toalettigényei is nagyok s az elsőrangú divatszalonok és jelmezkészítők sok nehéz órát szereznek számláikkal a primadonnának. Csakhogy ezekből kijut ám a társalgási színésznőnek, noidának, a koloratúrekesnőnek, de még a bonvivantnak is.

A tény, a szomorú valóság az, hogy vannak primadonnák, akiknek szédületes magasságu gázsiigényeik vannak és — sajnos — vannak igazgatók, akik a horribilis fizetéseket megadják abban az önmagukba szuggerált tévhitben, hogy ezzel színházuk nivóját és anyagi boldogulását biztosítják.

Jómagam már nem is csodálkozom a nagy primadonnafizetéseken. A primadonnák egyrésznének, ha nincs is hangja, művészképessége, de van csinos arca, esetleg alakja, de legelső sorban — esze. Majd nem fognak kérni, ha adnak — — — Nemcsak gázsiemelést, de négyemeletes palotát is

igényelnek. Engem nem fog meglepni, ha valamelyik társnőm a velencei Campanillet (mihelyt elkészül), esetleg a budai királyi palotát fogja kívánni tullellépésekért.

En azonban — s ez talán hibás nevelésnek tulajdonítható — bizonyos méltányosságot és szerénységet szem előtt fogok tartani legalább is addig, amíg az önálló jegybankot Magyarországon fölállítják.

Tisztelt hiva

K. HEGYI ELET
a pécsi Nemzeti Színház primadonnája.

*

Temesvár, dec. 12.

Tisztelt szerkesztő ur! Szíves felszólításának sietek eleget tenni és a gage-emelés okairól nézetemet közölni. Nálam és azt hiszem többi társnőimnél is — az általános drágaságon kívül — az ok az egyre szaporodó ujdonságok és a közönség igénye, mely megköveteli, hogy a primadonna nap-nap után minél fényesebb tolettekben jelenjen meg. No és végre ha mindenki stájgerol, miért ne stájgeroljanak a szegény primadonnák is!

Tisztelettel

HALLER IRMA.

*

Miskolc, 1910. dec. 2.

Kedves szerkesztő ur! Szerintem azért kell most nagy fizetés egy primadonnának, mert megszorodott azoknak a primadonnáknak a száma, akik csak a fizetésükből élnek meg; — mellékjövedelem nélkül.

Szívesen üdvözlö

L. Batizfalvy Elza.

*

Kecskemét, 1910. dec. 12.

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Szíves levelére az a válaszom, hogy azért drága a primadonna, mert nincs. Az élet drágulása nem oka annak, hogy a primadonnák ily nagy fizetéstemelést kérnek. Eddig sem ismerték ők a vásárcsarnoki árakat, sőt a huskarterre sem gondoltak akkor, amikor az igazgatótól a meglevő fizetésük dupláját kérték. Ennek az oka, mint fentebb is említettem, egy gazdasági jelenség, amely a kereslet és a kínálat alakulásából ered.

Iksz színésznőt szereti a közönség. Egy nagy színház tagja, ahol benne van a repertoárban. Ez a két körülmény a legerősebb fegyver a színésznő kezében. Igen természetes tehát, ha a szerződés meghosszabbítására kerül a sor, a színésznő jogosan kérhet több fizetést. De erre őt egy más körülmény is kényszeríti. Például Dióssy Nusi két éve van Aradon. Van neki 40 toalettje. Mind a negyvenet használta már Aradon, s a közönség mind ismeri. Mi következik ebből? Ha egy új darabban kell fellépnie, amelyre van ruhatárában ruha, nem használhatja, mert ő, a huszezer koronás primadonna, nem mehet ki egy olyan ruhában, amelyet már ismer a publikum. Míg ha Dióssy Nusi elszereződik a meglevő gázsijáért, de még ennél kevesebb fizetésért, mondjuk Miskolcra, ott egy évig nem kell neki egy darab ruhát sem csináltatni, mert ott mind a negyven ruhája új ruha, amelyet még nem látott a közönség.

Kész hiva

Dr. Ferenczy Lászlóné Tibor Lóry.

De vajjon mi a véleménye a dolgról Dióssy Nusinak, a mi 17000 koronás drága primadonnának, aki körül az egész vihar, jobban mondva az egész vífa kezdetét vette. A bájos szubrett nem sokáig kerette magát.

— Jöjjön csak, jöjjön kedves barátom. Éppen a kellő pihánatban érkezett. Most állítom össze a mult évről a toalett számlámat. Jó, hogy itt van. Mindjárt megláthatja, hogy olyan rengeteg sok-e az a 17000 korona, amennyi gázsim nekem itt van. És megláthatják a többiek is. Mindnyájan, akik elszörnyüködve csapják össze a kezüket a fizetésem hallatára, mondván: „Szent Isten, mire költetheti Nusi azt a rengeteg pénzt?” Nohát rögtön meglátja, hogy mire.

A művésznő odafutott az egyik asztalhoz és kék szalaggal átkötött papircsomót vett elő.

— Látja, látja, ezek az én kincseim, ezek az én drágaságaim. Ez a pár foszlány papiros. Találja ki mennyit ér ez a csomó papiros?

— Háromezer koronát, — kockáztattam meg.

— Csacsi, mosolygott a primadonna. — Maga ugyan nem sok toalettet fizetett ki életében. Háromezer korona... Hát ha azt mondom, hogy háromszor annyi. Vagy talán még több. Hogy a fizetésemnek majd kétharmad része ezekre a rongyokra megy el és így van vele majd minden primadonna. Hiszen mi vagyunk a legdrágább kellek a színpadon. De a saját zsebünkéből. Ragyognunk kell, és díszlenünk kell, mert a közönség ezt kívánja és a vendégművésznők is ehhez szoktatták hozzá.

— Tizenkétezer korona ruhákra? — kételkedően ráztam a fejemet.

— Nem hiszi? — tűzelt Nusi. — No hát mindjárt be fogom bizonyítani magának, hitetlen Tamás. Csináljunk egy kis statisztikát. Amidta Aradon vagyok, má valamilyen több mint egy éve, a következő darabokban kellett ruhákat csináltatnom:

— Jegyezze csak! Tehát:

I. Előált asszony. Itt kellett négy ruha és két kalap. A ruhák Pesten készültek, a kalapok pedig Zwiebacktól kerültek ki Bécsből. A kék pleureuse-ös kalapom 500 koronába került. És ott hever használatlanul a szekrény tetjén. Isten tudja, mikor vehetem fel ismét.

II. Szép Heléna. Azt hiszem minden aradi Páris-nak tetszettem ebben a szerepben. De arra bizonyosan senki se gondol, hogy az a három-négy előadás egész kis vagyonomban van. Három új toalettet kellett csináltatnom. És milyen toalettek.

III. Vig özvegy. Három toalett. Egy hónapig csak kenyeref és savanyu uborkát ebédelttem, hogy a szabómat kielégíthessem. Tudja — nevetett a művésznő — ez volt az a hónap, amikor olyan feltűnő fogyást észleltek rajtam.

IV. A balkáni hercegnő. Ez a szerepem volt toalett szempontból a leghálásabb. És azt hiszem nem kellett szégyenkezniem se nekem, se a párisi szabómnak Madame Vergy-nek. Mert a négy toalettből kettő Párisban készült. Tudja, nem szeretek összegekről beszélni — de hogy fogalmuk legyen az én ruhaszámlámról, hát elárulom, hogy ez a darab éppen 1400 koronába került. De hát persze: „Nusinak már százezer forintja van a takarékbán...” „... Nusi az 1800 koronájából havonta kétezret takarít meg...” Szeretném tudni miből?

— De hát mégis mennyi hiányzik az első százezer forintból? — firtattam.

Telefon 189. szám,

Telefon 189. szám.

Farkas Ábrahám

pálinkaáru nagykereskedő

4484

Aradon, Lázár Vilmos-utca 1.

Ajánl az újévi ünnepekre

legfinomabb tea-pomot literenként 2.20 fillértől feljebb

továbbá saját főzésű

szilva és törköly-pálinkát,

mindennemű

likőröket és tiszta hegyi bort

a legolcsóbb árak mellett nagyban és kicsinyben.

— Sok, nagyon sok. Még több mint a háromnegyed része. És ha továbbra is így folytatjuk, még a meglevő kis főkém is elfogy, amit öreg napjaimra gyűjtöttem.

— Ne vicceljen Nusi. Maga és az öregség...

— Nem viccelek, biz' isten nem. Képzeld, tavaly óta megint egy évvel öregedtem. Most már huszonkettő vagyok. Ugye sok?

— Nagyon sok, — erősítettem komolyan. — De térjünk vissza a statisztikánkra.

— Igen, hát csak írja:

V. Muzsikus lány. Három foalett.

VI. Tilos a csók. Öt foalett. Valamennyi Pesten készült, külön szekrényt kellett csináltatnom nekik. Aztán itt van a

VII. Mázi fűcsök. Itt is kellett egy új ruhát csináltatnom. Egyszerű kis ruha volt, mégis belekerült több mint 200 koronába.

— Készen vagyunk?

— Várjon csak, várjon. Itt van még a Luxemburg grófja, ahol szintén kellett két ruha. És most számítsa össze.

— Huszonöt ruha, — konstafáltam. — Ezt igazán nem hittem volna.

Nusi diadalmasan nézett rám.

— Ugye ugye? Egy év alatt huszonöt foalett. És számíton hozzá még öt drága kalapot. És a cipő és a fejdísz és a paróka és isten tudja még mi minden, amiből csak a legfinomabbat és legdrágábbat vehetem, mert a publikum elégedetlen. És viskóban sem lakhatom. Nekem éppúgy reprezentálni kell mint a berlini osztrák-magyar nagykövetnek. Most legalább tudják mire kell az a horribilis gázsi.

— Még utoljára kiderül, hogy ráfizet a fizetésére.

— Hát azt hiszi, hogy nem?

— De miből? kockáztattam meg.

Nusi szendén lehajította a fejét...

— A jó istenke, aki a mezők liliomát gondozza, a primadonnákról sem feledkezik meg...

Öre.

A kert.

Még jól emlékszem. Kis gyerek koromba
Titokzatos, bűvös mesékbe fonva,
Gyakorta szölt egy kertről jó anyám,
Csengő barack, zenélő körte benne.
Mindig virágos, mintha tél se lenne,
... Hangját, mintha most is hallanám.

Később is, mintegy fátyolon keresztül
A kertet láttam, — hol, — ha összszerezdül
A szellőtől az álmodó levél, —
Hicsiny virágok csókos illatával
Ezüstös csengés fut a fákon át,
És az egész kert bűvös dalt regél.

... Most benne járok. És a sok, sok álmot.
Mit félig sejtett, félig szinte látott
A könnyűszívű, álmodó diák:
Most élve látom, amint rámnevetnek
Amethisztiszinű, nagyvirágos eprek,
Éjszinű rózsák, kék kaméliák.

De mégse! ... Szívem, azt a régi kertet
Bizony, bizony, csupán álmodni merted, —
De nem találisz rá, — úgy lehet soha.
Ott tiszta lég volt, vig dalok repestek,
A patyolatszín rózsák csókba veszték,
És illatot szórtak mindenhova.

Itt? ... Buja párák láza száll a légtérbe,
És minden satnya, kis viráglevélke
Vágyon sóhajt a kéjért, csókokért.
A csudaszép, sötét virágok ezre
Hítárja szirmját, szinte elepedve, —
És úgy eseng egy csöpp szerelmi bért.

Virágos álmok, pókháló remények
Foszlányba tépett raja tart az égnek
És zugszik az észtrabló áriák...
Élet, — te nagy kert, — óh be más a képed
Mint aminőnek, — gyönyörűnek, szépnek
Mégálmodott egy ábrándos diák!...

Kaszab Géza.

A BÁRSONYTÓL A RONGYOKIG

— Nyomorba jutott aradi urinők. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nyomor, a szenvedés mindenképpen fájdalmas látvány s szívettépő jelenség, de ezerszeres súlylával valóban csak akkor nehezedik a szenvedőre és a szemlélőre, ha a nyomorúság rideg utvesztőjébe olyanok jutottak, akik valamikor urimódban, gondtalanul töltötték napjait; ha olyanok burkolóznak kifakult rongyokba, akik életük java részét selyemben, bársonyban töltötték el.

Fájdalom, Aradon, ebben a kis méreteiben is világvárosi jellegű vidéki fészekben, nagyon sokan vannak a nyomorúság e csoportjába tartozó szegény, szenvedő lelkek. Ebben a cikkben bemutatunk néhány olyan szánandó nőt, akiket valaha a „nagyasszony” titulussal illelték az előkelő társaságbeliek, ma pedig a könnyűleltésű szívek segédelmére utalta őket a cselekvéseiben megmagyarázhatatlan sors. Akik segélyben részesítik ezeket az elszegényedett urnőket, olyan formában teszik azt, hogy ez a kegyes adomány nem megalázó azokra, akik kénytelenek elfogadni. Az Aradi polgári jótékony nőegyesület nagy szívű vezetőhölgyei mindent elkövetnek, hogy a sanyaru napokat élő, uricsaládból származó nők nyomorúságán enyhítsenek. Havonta többször is felkeresik a szenvedő lelkeket és vigasztalják, ruhát, élelmet, meg pénzt juttatnak nekik. Vannak aztán olyanok sokan, akik állandó havi segélyben részesülnek: 6—7—8—10 koronában, ahogy telik az egyesület kasszájából. Több száz szegény nő vonul föl havonként a jótékony nőegyesület fővédőasszonyának, özvegy Purgly Lajosnének és a többi védőasszonyok lakásához. Milyen szenvedő arccal mennek be és milyen megkönnyebbülten jönnek ki, amikor megkapták a pillanatnyi nyomort enyhítő adományt. A legtöbb szegény nő természetesen a fővédőasszonyhoz megy, de rengeteg a száma azoknak is, akik özvegy dr. Hudetz Ferencnének Batthyány-utca 31. számú lakásához sietnek. Ez a hetvenhét esztendősi matróna már ötven esztendője működik a jótékony nőegyesület szolgálatában és több ezerre tehető azok száma, akiknek nyomorán az ő nemes szívének gondossága enyhített.

(Az enyhülés tanyája.)

Most is mint a bucsujáró hely, olyan az ő kis lakása ott a Batthyány-utca 31. számú ház

első emeletén. A jótékonyágáért arany érdemkeresztet kapott urinő kedves neheztelése mondta nekem:

— Elhíheti, hogy boldog vagyok, ha jót tehetek; önzetlenül dolgoztam eddig, de már néha szédül a fejem a sok munkától, a sok számadástól. A hónap elején egész nap egymásnak adják a kilincset nálam a boldogtalan teremtesek. A nagy zürzavarban gyakran a saját pénzemből ráfizetek a munkámra, mert elfelejtem beírni, hogy kinek adtam segélyt. De én nem sajnálom, igaz, hogy nekem is kicsi a nyugdíjam, de nem sajnálom ezektől a szerencsétlen teremtesektől. Hozzáam leginkább uri családtól származott nyomorgók jönnek segélyért. Nézze, itt is jön egy.

(A bolygó vénkisasszony.)

Öreg, ráncosképu, kopott eifruhuás, magas hölgy lépett be s alázatosan köszönt.

— Kisztihand, — mondta halkán, s amíg a segélypénzt átvette, félénken nézett rám.

— Mi a neve nagysád? — kérdeztem.

— Ne tessék csufolkodni, — szölt — nem vagyok én nagysád. Csak voltam az. Most egyszerűen csak Tóth Somosy Gizella vagyok. Öreg leány maradtam, szomorú az én életem.

— Hol lakik?

— Sehohsem lakom állandóan. Csak úgy bolyongok a városban. Hol ennél, hol annál a családnál huzódom meg pár hétre.

— Senkije sincs? — kérdeztem a szegény öreg kisasszonytól, akinek — most láttam csak — talpnélküli fél lakkcipő volt a lábán.

— Van egy bátyám, plébános. Jó paróchiája van, de nem igen akar rólam tudni. A jó uriasasszonyok — hogy áldja meg őket a teremtő — egyszer irtak neki, hogy miért nem segélyez? Azóta havonként öt pengőt küld.

— Majd kirom az ujságba, hátha akadnak jobb emberek, mint a bátyja és többet adnak magának? Nem haragszik meg érte, ha kirom?

— Nem haragszik. Hiszen én már ugyanis leszámoltam az emberekkel és abból élek, amit a jólelkek juttatnak nekem.

Megfordult és elcsoszogott.

Sok öreg kisasszony jár ebbe a kicsi hajlékba, amely a szenvedőknek enyhülést tartogat. Meglestem, amint elzarándokolnak a jótékonyág üdítő forrásához. Van egy öreg kisasszony, V. Paula, aki már harminc esztendője hordja a gyászt boldogult anyjáért.

R. Eleonóra is azok közé tartozik, akik örök időre kizárattak a házasság apró örömeiből, szenvedéseiből. A Boeszkai-téren lakó öreg kisasszonynak gazdag rokonai vannak.

— Hogy lehet az, hogy nem törődnek magával? — kérdeztem.

— Én nem tudom. Az anyám megszökött Aradról. Kiment Amerikába és a rokonaim azóta nem törődnek velem. Én reám haragszanak az anyám bűnéért.

G. Erzsébet szintén öreg kisasszony. Azon panaszokodik, hogy még cipője sincs és egyszer egy hónapba tud csak kijönni az utcára. Pedig gazdag rokonai vannak Aradon. De a rokonoknál még az idegenek is jobban törődnek az öreg leányokkal.

M. Laurának valamikor rendőrkapitány volt az apja és hatalmas ember volt. Az öreg leány

Uj! Aradon még nem létezett! **Uj!**
Gyorstalpáló vállalat

1910. deczemb. 19-én a Forray-utcában (Gr. Nádasdy-palota) megnyílik.

Á r a d i:
Férfi cipőtalp és sarok 2 K. 40 f.
Női " " " 2 K. — f.
Gyermek " " " 1 K. 60 f.
4533 Szíves pártfogást kér

SZABOLCSI FARKAS.

ban el nem veszünk. Ebben az elhagyatott városrészben ugyanis az utak egyszerűen botrányos állapotban vannak.

Az utsaléi kopasz fák szomorúan nézegetik magukat az utakat ellepő víztócsában, amelyeket esendően borzogat a téli szél. Néhol van egy sziget az óriási sártengerben, ott román suhancok pénzdobálót játszanak. A román korcsmák előtt nagy sereg gyerek ácsorog; bent sűrű füstben járják a táncot. A magyar korcsmákban hangos szóval folyik a vitakozás — főleg politikáról. Itt még nem kezdődik a tánc, csak ugy estefelé, mikor a románok már abbahagyják. A magyarok szeretnek egy kicsit lendületbe jönni, mielőtt táncra perdülnek. Ők csak alkonyatkor kezdenek mulatni, mikor a románok már hazafelé vonulnak. Csinosképű magyar, szerb, román asszonyok, meg nagycsizmás férfiak kerülgetik az uton a pocsettákat és tisztességtudóan köszönnek — mind magyarul.

— Adjon isten jó napot.

Vezetőnk mondja, hogy egy-két év előtt még „dicsértességgel” köszöntek, de ez a köszönésmód kiment a divatból.

A kicsi, élénk színekre meszelt házak előtt kint álldogálnak a házbeliék. Ugy látszik friss levegőt szívni álltak ki, mert a legtöbb parasztházban főtogató rossz levegő van. Szellőztetni nem szoktak, sőt az ablakokat is betapasztják, hogy a meleg ki ne menjen.

Bemegyünk az egyik házba.

Stan István.

A gazda román ember, aki azonban kifogástalanul beszél magyarul.

— Mi a vezeték és keresztnéve?

— Stepan Stan.

— Hány éves?

— Ezernyolcszázötvennégyben születtem.

— Hány éves? — kérdezzük ellenőrzésképpen.

— Ötvennégy.

— Hány gyermeke van?
— Négy, de már csak egy van otthon.
— Foglalkozása?
— Napszámos, napi nyolcvan krajcár bérrel.
— Van-e háza, földje, földbirtoka, vagy részes földje?

— Van egy félléc földem.
— Irni, olvasni tud-e?
— Nem tudok. Az én koromban még nem kellett iskolába járni. De a gyerekeim már tudnak.

— Anyanyelve?
— Román, de ugyanannyit tudok magyarul is.
— Születésének helye?
— Itt születtem Gájban.

— Volt-e már külföldi országban?
— Nem voltam én kérem Mikalán tul.
Nem is akarek kimenni. Ha fiatalabb volnék, kimmennék Amerikába, de így öregem nagyon bajos deleg.

— Hát miért szeretne kimenni Amerikába?
— Nagyon bajos itt kérem megélni.

— Nagyon drága minden, — szól közbe Stanné — egy font zsir egy korona, egy font hárj meg hatvan krajcár. Tessék nézni — mutatja az asztalon levő kenyeret — milyen barna kenyeret eszünk és ennek is három korona darabja.

— Választójoga nincs Stan Istvánnak, ugy-e?

— Pedig kár, — mondja — mert azt hallottam, hogy választásnál lehetne egy pár forintot keresni.

Guga György

házatája már valamivel barátságosabb. Magas, szelős nagy szoba, két oldalt az ágyakon diszes kiviteli csipkés meg himzéses párnák, a falakon ünneplő ruhák lógnak sorjában.

— A lányaim kezemunkája, — dicsekszik Gugáné, amikor a párnákat nézegetjük. — Négy lány volt, hát csak akadt, aki diszitse a szobát. Más disz úgy sincs rajta.

— Ugyan lelkem, ne panasskodjanak. Akinnek ilyen szép kis háza van, nem lehet annak oka a panaszra.

— Dehogyan, dehogyan, — védi a maga igazát Gugáné. Ugyan ebből a kis hásból nem lehet megélni. Aztán nézzék csak meg ezt az embert. Öreg szegény, meg rosszul is lát, rosszul is hall. Mi lesz belőlünk, ha abbahagyja a munkát.

— Guga bácsi bizony elég rossz bórben van. Fehér haja, fehér bajusza, megroskadt ember, jóval túl van a hatvanon. Hogy az asszony ilyen bátran beszél, megoldódik az ő nyelve is.

— Nehéz bizony megélni, domnule. Most még bírok dolgozni, de nem sokáig. Kifárad az ember. Negyvenhét év óta dolgozok már.

— Mennyit keres?

— Mikor hogy. Most harminc pengőt keresek a Reisznál az ecetgyárba'. Jó ember, jó ember, csak hogy nehéz a munka. Mindig hordókat emelni meg leengedni. Hamar kifárad az öreg ember. Mindig kell félni, hogy elküldik. Mi lesz aztán, a jó isten tudja.

— Hiszen egy hallom, a szomszéd ház is a maguké. Az csak hoz valamit.

— Hoz, hoz, de keveset. Nem fizetnek itt annyit, mint a városban. Két szoba van benne. Egy szobáért nem fizetnek többet 5—6 koronánál. A drágaság meg éppen olyan, vagy még nagyobb. Három korona egy kenyér, aztán két nap alatt vége. Azelőtt harminc-negyven krajcár volt és öt napig is ki voltunk vele. Még a zsir is milyen drága. Ha a meg nem is ehet a szegény ember.

Panaszkodással telik meg a szoba. Közbe bejön Gugáné férjezett lánya meg az ura, előkerül két-három szomszédasszony és két ijedt félnék gyerekar pillant ki megilletődve Gugáné szoknyája mögül. Mindenki siránkozik, mindenkinek van panaszja az életre, amely csak küzködést, jajt és szenvedést hoz rájuk és ha megsimogatja őket, azt is a balkezér vel teszi.

Kávé és tea!

Kivonat **Kotányi János** árjegyzékéből.

Nyers kávé:

Jamaika 1/2 kg.	K 1.85
Pertorico 1/2 kg.	K 1.50
Cuba 1/2 kg.	K 1.60
Arany jáva 1/2 kg.	K 1.60

Pörkölt kávé:

Saját villanyerőre berendezett gőzkávépörköldémből

Jó minőségű 1/2 kg.	K 1.60
Finom minőségű 1/2 kg.	K 1.80
Legfinomabb keverék (Cuba, Arany, Menádó, Mocca) 1/2 kg.	K 2.20

Tea:

Törmelék tea 1/2 kg.	K 2.50
Congó tea 1/2 kg.	K 3.—
Családi keverék 1/2 kg.	K 5.—
Legfinomabb Király tea 1/2 kg.	K 6.—
Ceylon tea a legerősebb zamatu 1/2 kg.	K 6.—
Kitűnő teasütemény-keverék 1/2 kg.	K 0.75

Rum:

1 liter családi tearum	K 1.70
1 liter finom brazíliai rum	K 2.20
1 üveg 7/10 liter finom jamaicai rum	K 3.80

A világhírű **Kotányi-paprika** eredeti dobozokban.

KOTÁNYI JÁNOS

— kávé és tea nagykereskedő. —

Szeged, Budapest, Bécs, Berlin, Abbázia

4522

ARAD József főherceg-ut 3. sz. az Arad Csanádi Gazdasági takarékpénztár épületében. : : : :

— Ki kéne vándorolni Amerikába, — véli Mark Pál, a fiatal férj, aki waggongyári asztalos. Létére napszámos-familiából nősült és ezért nagy a becsülete Gugaék szemében. De az öregek csüggedten rázzák a fejüket.

— Öregek vagyunk, mi már nem megyünk el innen. Inkább egy kis föld kéne. Egy kis jó föld...

— ...Öt hold elég is vána, — vág közbe az asszony.

— Nem is kéne annyi, — mondja Guga. — Elég vána három is. De nem kapni. A szegény ember nem kap. Pedig hát a város adna. De a nagy gazdák elveszik a szegény ember elől. A Fericsánok rállicitálnak. Adnak érte 70—80 koronát. Hogy lehessen akkor megélni?

A fiatal asszonynak is van egy ötlete. Félénken mondja:

— Tisza Pistának kéne szólni. Azt mondják, ő mindent tud. Hogy ne legyen olyan nagy a drágaság. Tán meg tudná csinálni azt is.

— Meg az, — biztatom. — Csak meg kell szépen kérni.

— Meg is kérném, ha látrám, — mondja Markné. — Csakhogy nem tudom, milyen fajta ember. Hogy néz ki. Hisz ed sapám is rája szavazott.

— Rája, rája, — mormogja csöndesen Guga. — Csak tegyen is a szegény emberért. Mert nagyon rossz világ van. Nem is jól van, ahogy most szavaznak. Jobb az a másik.

Az általános titkos választójogot gondolja?

— Bizony a titkóst. Hogy a szegény ember az igazságra szavazhasson. Arra, aki az ő pártját fogja. Talán akkor jobb világ is lesz.

Piti Mihály.

Már alkonyodik, mikor belépünk Piti Mihály házába. Csinos, három szobából álló lakása van. A gazda nincs otthon, csak a felesége, egyjóképű bőbeszédű menyecske. Nem is nagyon vár a kérdésekre, beszél magától, mint vízfolyás. Közbe nagyo-

kát nevet; borzasztó mulatságosnak tartja a kérdésökösülésünket.

A menyecske mindössze huszonkétéves, a férje huszonnégy éves és már hat év óta házasok. A férje nem volt katona; a „petlóreum fuharnál“ van alkalmazva. Idegen nyelven nem beszél se ő, se a férje.

— Nem tudunk mink se olájul, se németül, meg angliusul se.

Külföldön se voltak, de nem is mennének még akkor se, ha a férfi nem kapna több napszámot egy koronánál. Van ugyanis egy kis földjük is, ami itthon tartja őket.

— Meg vannak-e elégedve a sorsukkal? — kérdezzük.

— Meg volnánk elégedve, csak nagy a drágaság. Olyan drága minden, hogy az ember nem is győzi. Szeretnék én egyszer a Tisza Pistával beszélni, majd megmondanám, hogy csinálnak valamit az urak, mert már nem lehet megélni. Én megmondanám neki, csak tudnám mikor van Aradon!

„Az amerikai.“

Utolsónak marad a „népszámlálás“ rendjén az amerikai. Általánosságban csak úgy hívják Mezei Miklóst, aki három év előtt mondott bucsut a gáji mezőknek és áthajózott a nagy vizen. Nem báta meg. Két és fél év alatt, míg távol volt, több mint kétezer forintot küldött a feleségének.

Csak a feleségét találtuk otthon. Nagyon megilletődött a „bizottság“ láttára és a kis fiát elszalajtottta az uráért.

— Hát mennek-e megint Amerikába? — kérdezzük.

— Nem tudom, — mosolyog a csinos asszonyka. — Ha lesz utlevél, megyünk. Most engem is elvisz, hogy ketten keressünk.

— Hát a gyerekekkel mi lesz?

— A gyerekek itt maradnak a mamánál. A fog vigyázni rájuk.

— Aztán nem fél-e a nagy uttól? A nagy víztől?

A menyecske mosolyog. Csöppet se fél. Mások is sokan megteszik és nem lett semmi bajuk. A szegény ember csak a nyomeruságtól fél.

Közben kívül léptek hallatszanak. Megérkezik az „amerikai“. Illedelmesen köszön. Zömök, negyven-negyvenöt évesnek látszó ember. Biztos tartású. A szeméi intelligenciát árulnak el.

— Mi tetszik az uraknak? — kérdi

Megmondjuk. Próbanépszámlálást tartunk, előkészítőt a januári népszámlálásra. Nyugodtan hallgat végig, aztán higgadtan, értelmesen válaszol.

Szüetett 1875-ben, nős, van két gyermeke. Foglalkozása napszámos. A Neuman-gyárban szokott dolgozni, ha van mit. Iskolába járt vagy hat télen, de egy osztályt se végzett, mert a tavaszi munkák kezdetén mindig kimaradt az iskolából. Irni, olvasni csak később tanult meg.

— Mi a vallása? — kérjük.

— Görögkeleti román, — mondja Mezei.

— Mezeinek hívják, szépen tisztán beszél magyarul és román ember? Hogy lehet az?

— Nem tudom. Lehet hogy régen magyarok voltunk, aztán elrománosodtunk. Tán a szépapám még magyar volt.

— Beszél-e idegen nyelveket?

— Beszélék. Angolul, — mondja Mezei és kihuzza magát.

Próbára tesszük. Elég jól, értelmesen beszél. Amerikára terelődik a szó. A gáji napszámos, ak eddig meglehetősen tartózkodó volt, egyszerre élénk lesz és csak úgy folyik ajkáról a szó.

— Bizony más élet van Amerikában. Jobb, szebb. Hiába mondják, hogy rossz dolga van ott az idegennek. Fenét. Csak legyen orós karja, meg akarjon dolgozni. Jól megfizetik. Én majd egy évig dolgoztam egy vasgyárban Pennsylvániában, Elisa-

Alapított 1874.

Scherhag H. és Fia

ARADON,

az új Minorita rendi palota mellett, Hermánpalota.

Női kézimunka különlegességek raktára és műhelye. :- Szövött és kötött-árak raktára. :- Csipkék, szalagok és fehérnemű himzések.

Diszműhimzések, Smyrna munkák és szőnyegek összeállítása legnagyobb méretekig és nyírása motorjáratu nyírógépeinken.

A „Tetra“ világhírű higiénikus csecsemő- és gyermekkelengye egyedüli főraktára :- Kelim munkák gyapju és selyem kivitelben.

Himző kellékek és anyagok, rövidáru, pamut, gyapju és selyem fonalak.

4518

Arany éremmel kitüntetve.

Pamut, len és gyapju hímző szövetek.

Kézi- és gépi hímzés.

beth-Portban. Egy dollárt meg negyven centet ke-
restem naponta. Pedig nem tanultam ezt a munkát.
Itthon jó ha megkeresek nyolc hatost. Itt éjjel nappal
kell dolgozni a gyárban, kint meg dolgoztunk egy
héten öt és fél napot. Meg aztán nő is a pénz.

— Mit csinál?

— Nő. Szaporodik. Míg Amerikából hazatül-
döm, nő. Kint öt dollár csak öt dollár. Mire haza-
érkezik, 35 korona lesz belőle. Az ember kint taka-
rékoskodik, összehuzza magát, hogy aztán hazajőjön
és legyen valamije.

— Hennyit küldött haza?

— Kétezer kétszáz forintot. Pedig csak két
évet meg két hónapot voltam kint. De most ha
kintek, nem jövök három év előtt haza.

— Mit csinál a pénzzel?

— Földet veszünk rajta. Már van vagy három
hold. Még vagy hetet szeretnék hozzá, hogy éppen
tiz legyen. Mert a napszámából itt nem lehet megélni.

— Mikor akar kimenni?

— Nem tudom még. Várom egy levelet. Kint
van a bátyám. Ha írja, hogy van munka, pako-
lok és mék. Egy óra alatt megvan. Csak először
nehéz megcsinálni.

— Hát miért nem marad kint, ha olyan jó
az élet?

— Jó az élet, — mondja Mezei elgondolkozva,
sokkal jobb mint itt, de csak a hazáját jobb sze-
retti az ember. Ha nem kéne, nem is mennék ki.
De forint napszámából nem lehet földet venni.

Voltunk még néhány családnál, új dolgot
nem igen mondtak sehol. Eleinte rendesen bi-
zalmatlanul nézegettek, de aztán majd minden-
hol kitárták a lelküket és keserűen elpanaszolták,
hogy milyen nehéz a megélhetés a drágaság
miatt.

Közben bizony jól beesteledett, csend és
koromsötétség borult az egész külvárosra, amely

olyan volt, mint egy gondozatlan falu. Csak
nagyon vigyázva haladhattunk a hepe-hupás,
árkos utcákon, amelyeken bizony csak óriási
távolságokban látni egy-egy lámpát. De talán
jobb is így: legalább nem láthatni olyan tisztán
— a nyomort.

János ur.

Polgármesterek jönnek, polgármesterek mennek,
csak egy marad állandó az öreg városházán, amely
még mindig azt hiszi magáról, hogy modern épület.
János ez, a polgármesteri hivatal hajduja. A
harmadik polgármestert szolgálja s Varjassy Lajos
valahányszor jövet-menet elmegy előtte, azzal a
gondolattal néz rá:

— Vajjon engem is tud akar élni? ..

Nagy hivatal is az övé. Polgármestert csak
könnyű kapni s aki polgármester, abból könnyen
lesz jó polgármester. Jó ajtónállót azonban már
nehezebb. A Salacz Gyula nagyságos ur huszszor
is kijemta:

— János, elcsapom magát!

Mégis meggondolta, mielőtt a városháza belső
életét ilyen rázkódtatásnak tette volna ki. Vajjon
akárki megtudna-e felelni annak a hatáskörnek, a mi
ezzel jár? Szóval tartani azokat, akik audienciára
várnak, olyikat vigasztalni, bátorítani:

Ne tartson semmitől, lelkem. Nagyon derék
ember a polgármester. Hát ha még jó kedvében van...

Néha reprezentálnia kell: nemzeti ünnepeken,
parádék n fölveszi a huszárdiszt, a tarsolyt s úgy
ül meg a város négyes fogatán a bakot. A bajusza,
ez a kiváló vasvilla-bajusz, amelyre annyi pedrót
pazarolt, hogy azért joggal kérhetne pótlékot a
várostól, büszkén válik ki a többi törvényhatóságok,
sőt a képviselőház hajduinak hasonló ardiszeitől.
Aztán neki kell a polgármesteri hivatalt söpreni,
ugyszintén a nagytermet is, közgyűlés után. Hát
elgondolható, mennyi dolga van.

A sok baja-gondja miatt szegény feje még inni
se ér rá rendesen. Nem mulik el nap, hogy így
ne panasználja el szíve bánatát:

— Borzasztó az én életem. Nekem még inni
sincs időm. Míg más mindenórán felszívhat egy
kis sziverósítót, addig nekem egyszerre kell le-
horpintanom azt az italt, amit különben egész nap
iszogának. Nincs időm kérem elaprózni az ivást.
Nem csuda hát, ha becsipek emiatt.

Talán penzióba is menne, ha el tudná képzelni
maga nélkül Arad városát. De meg aztán győzi is
a munkát, akármilyen keservesen panaszkodik is.
Ha nagyon elbusul, jobban tér ki rajta az elége-
detlenség:

— Még egy-két polgármestert elbucsuztatok,
— aztán semmi esetre se maradok tovább.

SZALONNA

elsőrendű, magyar, perzselt, sózott, vastag, hófe-
hér, egészségesen, tisztán kezelve, gazdasági
oselédék, munkások részére a legolcsóbb napi áron.

Továbbá mindennemű vegytisztá

gép- és separatorolajak
ásvány- és növényolaj, égő repceolaj, vaselin, tovább
gépkendő, kékúszó kocsikenőcs, hordóban s kisebb
osomagolásban. Hofherr és Schrantz gyártmányu
MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK.

Alfa Separator r.-t. gyárában készült

TEJGAZDASÁGI GÉPEK

Tavaszi és őszi szállításra

szuperfoszfát és egyéb műtrágyák
zsákok, ponyvák, cséplés és gőzeke oéjjalra készült, továbbá
kovács-szén, egyáltalán a mezőgazdaság körében szükség-
lendő összes anyagok és válogatott vetőmagvak a legjobb
minőségben, a legelőnyösebb árak mellett kaphatók az

Aradmegyei Gazdasági Egyesület
Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezeténél

Arad, Bóros Bóni-tér
és Verbőczy-utca
sarak.

Nem szövetkezettita-
gek is előnyös árak
mellett szolgál-
tatnak ki.

4655

A CSODATEVŐ LÉNA.

Látogatás a pankotai higanykuruzslónál.
Biris Mitruné boszorkánykonyhája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24

Nem ilyenek képzeltem a boszorkányokat, de ahogy beléptem a szobájába mégis hideg borzongás futott át a testemen és a gyerekkori varázsmesék félős hideg hangulata vett rajtam erőt. Amikor néha-néha inkább csak álomban, vagy talán álomszerű régi gyerekkori mesék emléke ébred fel, a boszorkányokat mindig kusza hajú kiszáradt öreg asszonyoknak képzeltem villogó apró szemekkel kiálló vékony sasorral és keskeny kékes ajakkal. Ilyennek gondoltam el gyermekkoromban, vagy tán valami mesekönyv illusztrációján láttam.

Ahogy beléptem a Lupás Léna lakásába önkéntelenül is először az arcába néztem. Ott ült a kályha mellett egy fapadon bekötött fejjel egy nagy kendőbe gubbaszkodva. Virenyős kifejezéstelen szürke szemével fürkészőleg méregetett végig. Nyomott orrán duzzadt ajkain összeráncolt homlokán jó darabig ott ült a bambaság mellett a bizalmatlanság. Mikor elpanaszoltam neki, hogy beteg vagyok és tanácsot kértem tőle ravaszkodó egykedvűséggel utasított el. Tudna segíteni, de nem mer. Üldözik a jóságáért.

Hanem ha ő nem akart orvosságot adni, én tudtam viszont egy biztos szert az ő huzódása ellen. Pénzt ígértem neki, nagyon sok pénzt, száz forintot, ha kigyógyít a betegségből. Ez hatott, láttam rajta, pedig bután leplezni akarta. Lassan feltápáskodott a helyéről, odajött hozzám és vizsgálni kezdett, csak

ugy immel-ámmal, inkább csak azért, hogy a hokuspókuszai hatását lássa rajtam.

Imbolyogva, állott meg előttem és ahogy arcomba lélegzett, büzös pálinkaszag csapta meg az orromat. Megnyálazta a hüvelykujját s az egyiket a balkezem tenyerébe, a másikat pedig karomra a csukló fölé nyomta, aztán merően a szemembe nézett. Borzasztóan undorodtam. Nem bírtam kiállni a tekintetét, elfordítottam a fejemet, és körülnéztem a szobában. A piszkospadlón egy fájos szemű kis románlányka hancurozott két tarka macskával, a falon egészen megfekedett képek, az ablakon kisebb-nagyobb különféle színű porlepte üvegek, amelyek között kedvesen sütött be az erőtlenti napsugár. É ahogy az undorító teremtés a kezemet tartva szuszogott, imbolygott mellettem, szinte azt hittem, hogy a napsugárban füst gomolyog, pedig csak por volt és kénes szagot érzek pedig csak a szoba büze facsarta az orromat. Én nem vagyok ugyan félnék ember, de ideges remegés rohant meg. Ez a boszorkány tanyája...

Vagy két percig szorongatta a karomat, aztán a hátam mögé került újra megnyálazta a hüvelykujjait és a füleim mögé szoritotta. Itt már nem sokáig tartotta az ujjait hanem fejcsóválva kezdett sopánkodni.

— Jajajaj domnule' nu binye, nu binye!
Kérdőleg néztem rá.

— Ó, ó, ó, szegin, szegin!

Aztán visszaténfergette a vackára.

Hanem hát mindez nem történt, meg olyan hamarosan, mint ahogy most leírtam. Sok mindenféle akadálya volt annak. De gyermek sorjába!

Kimentem Pankotóra, hogy Biris Mitrunának a híres higanykuruzslónőnek akit a iapok utján a közönség leginkább Lupás Léna néven

ismer, módszeréről meggyőződjem. Egy román suhanc vezetett el a kuruzslónő házához. Utközben motyogott valamit iskoláról meg tanítóról de nem tudott eleget magyarul és így nem értettem meg mit akar mondani. Később hamarosan megtudtam a szavai értelmét. Biris Mitruné a híres pankotai cigányiskola házában lakik. Az az hogy az iskola van az ő házában, mert ő a háztulajdonos, az állam bérlő a helyiségeket.

Miután Biris Mitruné nem tud magyarul Csóky Gusztáv tanító ur édesanyját kértem meg, hogy tolmácsolja beszélgetésünket; ő volt olyan jó s engedett kérésemnek.

Beléptünk a szobába. Piszkos alacsony gerendázatu helyiség szurtos falakkal, amelyek elfakult szinehagyott töredezett rájáju képek dísztelenkednek. A szoba hátulsó részében két szenyves huzatu ágy, előttük asztal, amelyen egy naptár és egy román biblia hever. A szoba közepén három lábön álló kis pléhkályha, mellette egy fapad, azon ül a kuruzslóasszony. A szobában még egy kis leány ténferg, eleinte azt hittem Birisnéé, később megtudtam, hogy preciens, akit szemfájás ellen „kezel.” Biris Mitru a férj gyógyítani van valahol a vidéken. Kocsin jöttek el érte Pankotára.

Tolmácsom közvetíti, hogy mijáratban vagyok. Fáj s mellem, azért jöttem, hogy orvosságot kérjek tőle a bajomra.

— Eh, orvosság — legyint a kezével Birisné — én csak kurával gyógyítok.

— Mindegy nekem — felelem — akármi a módszere, csak gyógyítson meg, mert az orvosok nem tudnak számomra orvosságot.

A kuruzslónő gunyosán nézett a szemeim közé.

— Az orvosok nem tudnak? Én meggyógyítanám. Tizenhét nap alatt meggyógyítanám, pedig a szája széléről látom, hogy nagy

Szülők figyelmébe!

Koronás Áruház

Arad, Forray-utca.

Legolcsóbb bevásárlási
forrása az alanti cikkeknek:

Fogkefe

Nyakkendő

Gyermek cipő

Gyermek ing

Fésűk

Ruhakefe

Narisnyák

Esőernyők

Gyermek kalap

Gyermek zsebkendők

Hajkefe

Zsebkések

Lábravalók

Gallér és kezeltők

Gyermeksapka

Iskola taska és könyvtartók

Nagy gramophon lemez, 2 oldalos K. 240.
Utazó kofferek. Gyermekkocsik.

Szíves partfogást kér, kiváló tisztelettel

Eisele János

Koronás Áruház

2485

Minden drágul!

hangzik a házi asszonyok
körében; — egyedül a

HUNGÁRIA RUM

nem lett drágább, habár annak jó-
ságával egy hasonló árbeli Rum sem
versenyezhet.

1 literes üveggel 2 kor.
fél „ „ 1 „

Egyedüli raktár

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

ARADON

baja van. De hát nem lehet, mert az orvosok üldöznek. Pedig én nem vagyok kuruzsló, tanultam a gyógyítás mesterségét az apósomtól. Mondta is nekem egyik aradi orvos, hogy miért nem megyek fel egy hónapi gyakorlatra Budapestre, akkor szabadna nekem is gyógyítani. De nem megyek, mert így is többet tudok, mint az orvosok. Sajnálom magát, de nem gyógyítom meg, mert félek, hogy megint bajom lesz.

Persze mindezt nem egy szuszra mondta el, hanem szaggatottan, lassankint a kérdéseimre. Közben ő is kérdezősködött, hogy hova való vagyok és ki ajánlotta őt. Nem Dobróék-e, mert *Dobró fiut halálos betegségből gyógyította ki*. De azt folytonosan hangoztatta, hogy nem gyógyszerrel, pedig hogy lássam mit tud, kilenc nap alatt is ki gyógyítana. Hiába könyörögtem, neki, hiába mondtam, hogy ha meghalok, ő lesz az oka, nem akart engedni bizalmatlanságából.

Erre biztos oselhez folyamodtam. Beigértem neki száz forintot, és kilenc napra teljes ellátást, ha bejön Aradra és gyógykezel. Ezzel el is értem a célomat. Még ellenkezett ugyan, de a szeméből láttam, hogy Lupás Lénát megfogtam. Hogy bizalmasabbá tegyem megkértem tolmácsunkat hagyjon magunkra, talán így többre megyünk.

Jól sejtettem. Leült mellém és hamarosan elkezdett vizsgálni, először a kezemen aztán a nyakamon. Megkérdezte, természetesen csak jelekkel, hogy a kezeim, lábaim nem fájnak-e? Én perszem mindent ráhagytam.

Erre levetkőztetett és végig tapogatta az egész testemet, közben folytonosan sipitozva jajgatott, hogy milyen beteg vagyok én, a halál küszöbén állok már.

Azután minden bevezetés nélkül így szólt:
— Van asszony, van feleség?

— Nincs — mondtam.

— Van mama?

— Nincs. (Hogy ezzel mit akart kérdezni, nem tudom).

Elkezdett románul magyarázni, amiből persze egy szót se értettem. Sopánkodott is emiatt borzasztóan.

— Nu oláj, nu oláj, jajaj, nu oláj.

Mikor látta, hogy így semmire se megyünk, jelekkel mutatta hogy elmegy és hív valakit, aki tud magyarul. El is ment.

Amíg távol volt, próbálkoztam a gyerekekkel, hátha tud magyarul. Csakugyan tudott. Mikor aztán visszajött az asszony, vigan ment a dolog. A kisleány közvetítette beszélgetésünket.

Miután a kilátásba helyezett száz forintot ismételtén, már vagy hatodszor beigértem, elmondta, mit kell tennem: Egy tiszta szobát kell kivennem és onnan kilenc napig nem szabad kimozdulnom. Nem szabad cigarettázni, nem szabad savanyut, sósat vagy édeset enni. Különösen *eltiltott a káposztaevéstől*.

— Nu kaposzta, nu, nu, nu, — hangsúlyozta, mikor a leány a tanácsokat lefordította. De ezek a tanácsok kevésbé fontosak voltak. A fődolog ezután következett.

Mindennap meleg borogatást rak az egész testemre, előbb azonban bekeni a fájós részeket egy kenőccsel, amelyet ő készít. Aztán kért, hogy hagyjam ott a címet, másnap be fog jönni Aradra és magával hozza az orvosságot is. Erre azonban előlegképen tíz koronát kért.

Tíz koronát nem adtam, ellenben miután megismételtem, hogyha meggyógyít megkapja a száz forintot, alkudozni kezdtem vele. Mondtam neki, hogy a tíz koronát holnap elküldöm — most nincs nálam elég pénz — egyelőre

adjon legalább egy pár cseppet a csudatevő kenőcsből, mondjuk egy-két koronáért, hogy a mellemre kenhessem, mert már nem bírom kiállani a fájdalmat. Mikor a pénzt kezébe nyomtam, adott is a kenőcsből. Lementünk a pincébe, amely épen a lakás alatt feküdt. Egy kis petróleumlámpással előre ment a lépcsőn, majd leérve keresgélni kezdett piszkos fazekak, üvegek, tányérok között. Aztán egy rézmozsárról összekotort valami kékes, zsíros anyagot, azt egy kis üvegcsébe tette. Ahogy az üvegcsét a kezembe adta, megint összerázkódtam, féltem egyedül lenni vele a sötét pincében. Alig vártam már, hogy ismét napvilágon legyünk.

Mikor aztán az orvosság kezembem volt, gyorsan eltávoztam. Jó is volt, mert nemsokára jött a férj, egy visszatartó külsejű román paraszt, aki *borzasztóan elverte az asszonyt azért, hogy nekem orvosságot adott*.

Én pedig hazahoztam az orvosságot és vegyelemeztem egy vegyéssel. *A csodaszernek zsir, rézgalic és higany az összetétele*. Ez az orvosság épen elég ahhoz, hogy ha valakit huzamosabban gyógykezel vel meggyógyítsa — örökre. Az a szegény, szemfájós kisleány úgy látszik biztosan halad az örök gyógyulás felé...

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel- lékállomás)	— — — — —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— —	151
Nyomda	— — — — —	151

Alapítási tervezet és részvény aláírási felhívás.

Alólirottak a K. T. 150. §-a értelmében alapítóknak valván magukat

300.000 korona alaptőkével

„Délmagyarországi Szappangyár R. T.”

cég alatt Temesvárott szappangyár alapítását határoztuk el, mely vállalat a már létező „Délmagyarországi Szappangyártársaság” megvételével és modern átalakításával szappanárukat és mellékterményeket fog előállítani és forgalomba hozni.

Alapítási tervezetünk a következő:

1. A részvénytársaság tárgya: szappanárak, illatszerek, kozmetikai cikkek és melléktermékek előállítása és értékesítése.
2. A gyár technikai vezetője: Hauser Rezső, okl. vegyész-mérnök, főrészvényes lesz.
3. Székhelye: Temesvár.
4. Tartama: határozatlan időre terjed.
5. Alaptőkéje: 300.000 korona, mely 1500 darab, egyenként 200 korona névértékű és névre szóló részvényre oszlik.
6. A részvények névértékének 10%-a (20 korona) az aláírás alkalmával, további 20 %-a (40 korona) az alakuló közgyűlés napjáig a „Mezőgazdasági Hitelbank r. t.” temesvári bejegyzett cég pénztárába, utóbbinak postabefizetési lapján fizetendő be, míg a hátralékos 70% (140 korona) befizetése iránt az alakuló közgyűlés fog intézkedni.
7. Minden egyes részvény után a névértéken felül 4 korona felpénz jár, mely az aláíráskor a 10%-al egyidejűleg fizetendő. E felpénzből fedeztetnek az alapítás költségei (bejegyzési, részvény, bélyegilletékek, nyomtatványok, stb.)
8. Az alapítók fentartják maguknak a jogot, hogy tulajgyezés esetén a jegyzést megfelelően leszállítsák és hogy a K. T. 183. §-a alapján a részvénytársaság igazgatóságát az első három üzleti évre kinevezzék.
9. Az aláírás zárhatárideje: 1911. évi január hó 15.

Temesvárott, 1910. évi december hó 1-én.

4541

Alapítók: Adler Endre szőlő- és malomtulajd. Versec, Buchmann Béla malomtulajdonos Detta, Buchmann Márton kereskedő Detta, Csendes Lipót papirkereskedő Temesvár, Deményi M. magánzó Temesvár, Deutsch Manó magánzó Temesvár, Dobroszláv Péter dr. ügyvéd Temesvár, Drexler Adolf bizt. titkár Temesvár, Ferschitz Ferenc cukrász Temesvár, Hauser Rezső vegyész-mérnök Temesvár, Hemmert Adám szikvizgyáros Temesvár, Häusser János vezérigazgató Temesvár, Holub Ede gyártulajdonos Temesvár, Holcz Lajos gyógyszerész Temesvár, Joanovits Ágoston, iparos Temesvár, Kleczner János (Weiterschnütz G. utóda) kereskedő Temesvár, Krémer József építész Temesvár, Lichtfusz József kereskedő Temesvár, Mayer József fakereskedő Temesvár, Müller Péter vegytisztítóintézet tulajd. Temesvár, Oppert Mihály iparos Temesvár, Scherter Ottó kereskedő Temesvár, Scherter Oszkár kereskedő Versec, Vogel Antal bankigazgató Temesvár, Wieder Gusztáv (Weisz M. Dávid) nagykereskedő Temesvár, Zimmer József iparos Temesvár.

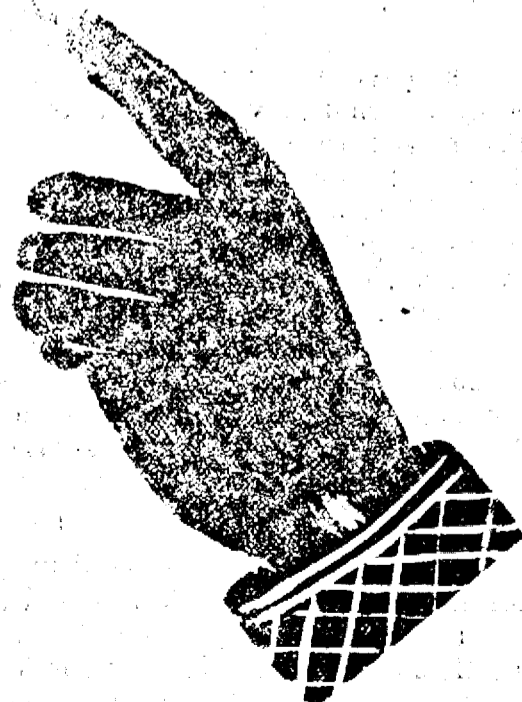

LANGER ARANYKA

ELEGANS NŐI SZALONJA

4644

Arad, Színház-épület (bejárat a Szabadság szoborral szemben.)

Arad régi gavallérjai.

— Apróságok vidám emberek életéből. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24

L

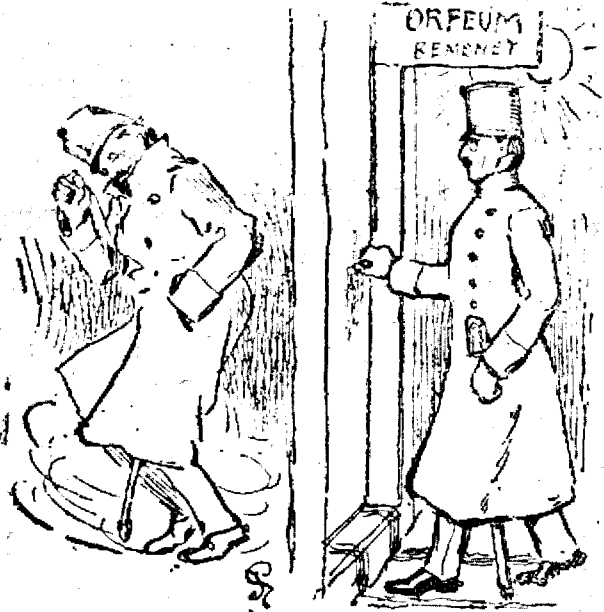
Bosznia okkupációjának költségeit kellett kiizzadnia a magyarnak. Tisza Kálmán pénzügyminiszter helyreállította ugyan az állam éléskamrájában a rendet, meg is telt az szépen ugy, hogy gyönyörűség volt gazdálkodni. De a hadsereget, ezt a falánk gyermeket olyan gyomorral verte meg az ég, hogy mennél többet kap enni, annál nagyobb az étvágya. A generális elhatározta, hogy felemeli a trafik meg a pálinka árát. Mikor a terv kipattant, országos szörnyűködés keletkezett a nyomában; aztán meg a Burgból is az halattszott, hogy a király, de különösen a megdicsőült királyné, huzódottak tőle.

— Miért éppen a szegény emberrel akarja Tisza megfizettetni a hadsereg terheit, mikor ugyis az megy katonának — mondotta a magyarok védőszenjtje.

Tisza szívszorongva ment a király elé audienciára, mert attól félt, hogy keresztül huzza a számítását és nem adja beleegyezését a törvényjavaslat betérjesztéséhez.

— Mi ujság otthon, kedves Tisza? — kérdezte a felség. — Mit szól a nép a trafik meg a pálinka drágulásához?

Tisza sűrűn kezdett pislogatni a szürke szemüvege mögött. Ez nála nagy készülődés jele volt.

— Felség, a nép csendes, a nép okos és belátja, hogy szüksége van az államnak a többbevételre. Aztán meg a magyar, ha egy forint lesz egy liter pálinka, akkor is issza.

— Hát kedves Tisza, én ezt másképp tudom — szólott szigorúan a király. — Ha a magyar csendes, akkor nagy baj van. Ha lármozik és mulat, akkor maga nyugodtan alhatik.

És a trafik meg a pálinka drágításból nem lett semmi. Öt év múlva, az igaz, hogy mégis meglett, tekintet nélkül a nép jó vagy rossz kedvére.

Csendes, rossz kedvű most is a magyar. Arad kihalt város lett. Mi, a kik éjszakánként jó és rossz időben, télen és nyáron hajnal felé rójuk az aszfaltot és lefekvés helyett még egy óráig szívjuk a füstös kávéház páráit, azt vesszük észre, hogy mire kikerülünk a redakció forró levegőjéből, a még néhány év előtt is a kávéházból kiömlő fényes világosság helyett sötétséget találunk az Andrassy-téren. Éjfél után két órákor halott a város. Nem hangosak az azelőtt vig élet tanyái. A korezmákat éjfélkor mind bezárják és ha valamely tükörablakos kávéházból egy óra után cigányzenének hangjai szűrődnek ki, szinte meglepetés számba megy. Határozott tény, hogy Aradvárosában éj-

jeli életet az uri közönség nem él. Arra lent a Rácfertályban a másodrendű helyeken néha néha megzavarja az éjszaka csendjét egy-egy kurjantás, de a tehetős, vagyonos publikum elszokott a mulatozástól. Kivesznek lassankint Arad bájos bohémjei, éjszakai lumpjai. A téli szezon nagy nyilvános mulatságai, bálak, estélyek és táncmulatságok, szóval a tömegvigasság, nem számítanak, mert ha az alapjára nézünk ezeknek a vidadozásoknak, akkor bizony azokban is több konvenciót mint jókedvet, több reprezentációt jelentő „muszájt”, mint önkéntes derüt találunk.

Arad elsavanyodik, elkomorodik, Arad, a hol egykoron négy vármegye fiatalága öntötte ki széles jókedvét, ahol Atzél Péter, Csernovics Péter, Ormos Péter és Zeicsik István huszárezredes és a többi dii minorum gentium hetedhét országra szóló mulatságairól féleltszondón át beszéltek az uri társaságokban. Arad és a Hegyalja valamikor, nem is olyan régen, alig van husz-harminc esztendeje, valóságos országos hotel voltak, melynek egy-egy szobája egy-egy uri ház, melynek ajtaja tárva várta a Temesből, Csanádból, Békésből és Csongrádból érkező vig cimborákat, akik a Wittmannál, az Ipartestület nagytermében este megkezdtek a táncot és másnap este kocsi-rakatták a cigányt, vitték ki a pusztára, aztán ott folytatták a vendégeskedést.

Könyvet lehetne írni Aradvármegye nagyurainak érdekes meggazdagodásáról, életéről, de különösen mulatozásairól. Az elnyomatás korszaka után beállott nagy politikai és társadalmi változások egymásra való hatásáról. Tanulságos lenne a még élő kartársakat megszólaltatni arról az időről, mikor még nem volt olyan szomorú, olyan szórtalan és iztelen a magyar, mint most. A kenyér és lakászsorsora idején a halvány reflexze a régmúlt időknek még teljes elevenségükben láttatja azokat az alakokat, kik az élet örömeiből kivették a részüket és akiknek jókedve életre keltette egy igazán nagy és előkelő társadalmi kör lelkében szunnyadó életösztönt. Akik központjai voltak mindannak, ami hangulatos és örömteli volt ebben a városban. Egy-két apróság révén visszalopunk ebbe a kedv nélküli korbá derüt az ő széles és határt nem ismerő jókedvükből és gondot üzö, bajt nem ismerő könnyelműségükből.

Néhány vonás csak, melyet egy olyan ember őrzött meg, aki szemtanúja volt az aradi „nagyurak” aranyos, ragyogó és csupa színeségből álló életének.

(Csernovics Péter ferbli pártija.)

Az utolsó temesi gróf, Csernovics Péter, Magyarország egyik leggazdagabb embere, négy vármegye társadalmi életének központja. Ha ő mulatságot rendezett Aradon, — pedig sokat rendezett — akkor már az államvasutak alkalmazottjai vakarták a fülüket:

— Csernovicsnál mulatság lesz, akkor hat órával több a szolgálat.

Mert hát a temesi gróf olyan ur volt, hogy különvonaton hozatta el a vendégeit a szomszédvármegyéből és különvonattal is küldötte haza.

A kurticsi állomás ilyenkor diszbe öltözött és előtte a beláthatatlan tábora a négyes fogatoknak, melyek a vonattal érkező uraságokat Mácsára, az urasági kastélyba voltak szállítandók. Egy kilométerrel a kastély előtt megállott az első fogat, mert onnan már puha szőnyeg

volt terítve, hogy azon sétáljon a mulatni jött vendég Csernovics Péter uri házába.

Ami bent történt, arról most nem beszélünk. (Azt sem mondjuk el, miként kényszerítette egy alkalommal egyik fiskális barátját, aki neki valami szivességet tett, hogy annyi Napoleon-aranyat fogadjon el tőle honorárium fejében, ahány iráshiba volt a király kabinetirodájához küldött beadványában.) A Csernovics-Kornya ferbli-pártit ellenben bemutatjuk annak illusztrálására, hogy akinek pénze van, annak sohase lehet rossz — lapja.

Ferbli járta egy három napig tartó dáridó után. Reggel hat órákor Csernovics Péter negyedmagával volt már csak ébren a kártyasztal mellett. Szinjózan volt valamennyi, mert inkább a lap, mint az ital tudta izgatni a mások örömeinek örülő uri kompániát. Kornya aradi földbirtokosnak nagyon gyenge lapja volt egy fordulónál, de óriási összegeket nyert már abban a híres pártiban, melynél öt forint vízi mellett szabadott ezer forintot is hívni...

A házigazda annyit vesztett, hogy minden otthon levő pénzét befizette már a bankba. A lap azonban megfordult és olyan három disznót kapott, hogy gyönyörűség volt nézni. Kornya érezte, hogy Csernovicsnak erős kártyája van, de minthogy pénze már elfogyott és csak készpénzre ment a játék, megakartja ijeszteni.

— Negyvenezer forint, — szólott hidegvérrel és elmélyedt a maga rossz lapjának a gusztalásába.

— Tartom, — szólott Csernovics. — Pénzem nincs, de lepecsételjük a lapot. Egy óra alatt szerzek pénzt és befizetem és folytatjuk.

A játék a házigazda hegyaljai szőlőjében folyt. Ki tud reggel hat órákor a Hegyalján negyvenezer forintot összeszedni egy óra alatt? Még Csernovics Péter sem.

Egy óra múlva ismét az asztalnál ülnek. Kornya behuzta a bankot.

Másnap Csernovics revansra kérte Kornyát.

A szerencse ismét a vendégnek kedvezett. Csernovics újra vesztett és már körülbelül negyvenezer forintja uszott, mikor négy, igen rossz lapot kapott. Mindössze sem volt tíz egység a négy lapban. Kornya rettentő vehemenciával fogta a szerencsét és óriási összegeket hívott, melyeket azonban Csernovics nemcsak tartott, hanem sokszorosan visszahívott. Egyszerre hirtelen az asztalra rakta feltakarva a világ négy legrosszabb ferblilapját és a legfagyosabb arccal szólott:

— Százötvenezer forint.

Kornya majd leszédült a székről.

— Honnan vegyem? — dadogta.

— Szerezd meg, — szólott hidegvérrel Csernovics. — Lepecsételjük a lapokat és egy óra múlva ujaól találkozunk.

Kornya többé nem ferblizett Csernovicscsal.

(Arad becsülete.)

A borosjenői kastély ura, Atzél Péter, korának legkiválóbb gavallérja, aki szívvel-lélekkel aradi polgárnak érezte magát. Bőkezű mecenása volt mindennek, aminek a művészethez csak egy hajszálnyi vonatkozása volt. Szenvedélyes könyv és festmény gyűjtő létere érthető, ha a színházért és színészetért úgy rajongott, mint ahogy a régi magyar urakról azt jó Vas Gereben akarta megörökíteni.

Egyszer valami diszelszólás volt az aradi nemzeti színházban. A nagy eseményre a fővárosból is érkeztek vendégek. Atzél Péter meghívására lerándult Beniczky Lenke az urával, Beniczky Ferencsel együtt. Az e-91

Aradi Ipar- és Népbank.

☛ Központ Aradon, Szabadság-tér 18. szám. ☚

Fióköntézet: Békéscsabán. — Pénzváltóüzlet: Aradon Andrassy-tér 12. szám.

Termény és áruraktárak: Békéscsabán.

Az „Aradi Ipar- és Népbank” 1869. évben alakult s ma már egyike a vidék legnagyobb s számottevő pénzintézeteinek. Alaptőkéje **3.500,000** korona s tartalékalapjai meghaladják az **1.500,000** koronát.

Kiterjedt üzletköre, elsősorú bel- és külföldi összeköttetései az intézetet rohamos fejlődésében előmozdítják s ma már évi forgalma eléri a **háromszáz millió** koronát. Az első volt az ország vidéki intézetei között, melynek sikerült directe összeköttetései révén **francia tőkét** megnyernie és azt fenntartani.

Üzletköre felöleli a bankszakma minden ágazatát.

Központja Aradon, Szabadság-téri 18. számú intézeti házában van elhelyezve s üzletköre a következő:

Átvész betéteket betéti könyvecskékre és folyószámlára, leszámítol bel- és külföldi váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra és engedélyez jelzálog kölcsönöket. Ezen üzletágakon kívül fentart **hitelegyletet**, mely az aradi iparosok jogos hiteligenyeit szolgálja. Ugyancsak az intézeti házában van elhelyezve a **zálogháza**, mely hatalmas vaspáncél pincével van ellátva, melyben a több százezer koronát kitevő arany és ékszettárgyak őriztetnek és ugyancsak itt nyernek elhelyezést, az **őrizetre** átadott ékszer, arany és ezüst tárgyak.

Pénzváltóüzlete a város központjában, a „Fehér Kereszt” szálloda épületében van elhelyezve s ezen osztálya foglalkozik érc és idegen pénzeknek, sorsjegyeknek és értékpapíroknak vételével és eladásával és utalványok és hitellevelek kiállításával valamennyi európai és tengerentúli piacra.

Szelvények beváltását és sorsjegyek revideálását díjmentesen eszközli. Főelárusító helye az osztálysorsjegyeknek, s mint

ilyen számos nagy nyeresémet fizetett ki üzletfeleinek, így többek közt a 12698. sz. osztálysorsjegyre a **600.000**—korona főnyeresémet.

Az intézetnek Békéscsabán saját intézeti házában **fióköntézete** van, mely felöleli az összes pénzintézeti üzletágakat.

Ugyancsak Békéscsabán a „Békéscsabai takarékpénztár egyesülettel” megalapította a **„Békéscsabai termény- és áruraktár részvénytársaságot”**, mely vállalat fényesen prosperál, hiven szolgálja az otani kereskedő- és gazdaközönség érdekeit. kiknek osztatlan elismerését vivta ki.

Az „Aradi ipar- és népbank” Aradon is megalapította az **„Aradi termény- és áruraktár részvénytársaságot”**, mely nagyszabású vállalat tárházait a jövő hónapban megnyitja s az modern gépekkel felszerelve, ugy a termelő, mint a kereskedő közönségnek rendelkezésére fog állani.

Főrésztvényese továbbá az intézet a „Körösbánya és vidéki takarékpénztár”-nak az „Arad-hegyaljai takarékpénz”-nak s a „Soborsini takarékpénztár”-nak.

Az „Aradi ipar- és népbank” nagy fejlődésben levő pénzintézet, mely üzletkörét évről-évre gondos óvatossággal terjeszti ki, s hogy előzékeny és lelkiismeretes kiszolgálás által a nagyközönség bizalmát megnyerte, bizonyítják ugy a saját, mint a gondjaira bizott hatalmas tőkének folytonos szaporodásai, melyek egyben biztosítják és alapját képezik a további fejlődésnek is.

adás nagyszerűen sikerült és az előkelő aradi társasággal együtt a vendégek, a színház művészei hivatalosak voltak Atzél Péter vacsorájára, melyet a Fehér Keresztben adott. A szálloda bérlejtője erre az alkalomra lehozatta Budapest leghíresebb cigányzenekarát, az öreg Rácz Laci primással az élén. A cigányok, akik nagy fővárosi keresethez voltak szokva, reggel panaszkodtak a vendéglősnek a kereset miatt. Nem voltak megelégedve.

Valahogy megtudta ezt Atzél Péter is.
— Hallom, rossz volt a kereset — szöjt Atzél a primáshoz.

— Bizony mi többet vártunk ettől a nagyvárostól — felelte az öreg Rácz.

Atzél Péter arcán előmúlt a pir.
— Igazatok van — mondotta — no csak ne mondjatok Aradra semmi rosszat. Majd helyre ütjük a hibát. Délután a saját fogatán kivitette a cigányokat mindenestül Borosjenőre, meginvitálta a mult esti társaságot és ott tartotta két nap két éjjel. Rácz Laci bandájának pedig adott kétezer forintot csupa — husz krajcáros ezüstpénzben. A vasut szállította óriási ládában Pestre a kincset.

(A tokaji bor.)

Országos borszakértő hírében állott az eleven szellemű és minden iránt élénken érdeklődő nagyur, Atzél Péter. Azt mondták róla, hogy olyan nyelve van, melyhez hasonló félországban nem található. Nemcsak a borvidéket, de az évjárását is megmondta a bornak, ha abból egy kortyot megkóstolt. Ehgyomorra egy fél almát szokott enni, mielőtt bort izlelt. A tokaji hegyalján volt neki egy kitűnő cimborája, Sárossy József császári és királyi kamarás, a mádi hegyvidék leggazdagabb birtokosa, akitől egyszer Andrássy Gyula gróf külügyminiszter ajánlatára a vaskancellár, Bismarck herceg akart tokaji bort venni. Budapestben találkozott Sárossy Atzél Péterrel és elmondta neki, hogy hordókat rendelt egy kádárnál, hogy abban küldje a tokajt a német birodalom hatalmas, kancellárjának. Ebből az alkalomból meginvitálta Atzél Mádra egy kis borkostolóra, hogy együttesen keressék össze a mádi hegyek kincset érő nedűjét,

amelyet Németországba volt küldendő a kamarás.

Atzél elutazott és a megérkezést követő kora reggel megindult házigazdájával annak töméntelen kincset érő pincéibe, hogy Bismarcknak tokaji bort keressen.

Sárossy szőlője közelében van a király szőlős kertje és tudvalevő, hogy őfelsége semmire sem oly büszke, mint az ő tokaji borára, mely szakértők állítása szerint a világ legnemesebb itala. Sárossynak ugyanilyen borai voltak és azt mondta Atzélnek, egy hordóra mutatva, hogy ilyen isznak a király asztalánál; talán megfelel a kancellár izlésének is?

Atzél megkóstolta a bort, kitűnőnek találta.

— Azt hiszem, hogy nem ez lesz a te legjobb borod. Ez 1871-ből való. Ha még van a 70-es termésből, küldj abból, mert az összehasonlíthatatlanul nemesebb. Meg sem kell ezek után kóstolni. Azonban ha énám biznád, akkor egyáltalában nem is ezt a fajtát választanám. Nem értenek a szakértők semmit. Ne hidd el nekik, hogy a királyi pincékben van a legkiválóbb tokaji. Van itt Melezer Gusztinak néhány hordó tizputtonyosa, annak még az árnyékába sem jöhet sem a királyé, sem a tied.

A Melezer Gusztai szőlője épen egy napi járásnyira volt a Sárossytól. Olyan különbség a tokaji hegyalján, mint ég és föld.

Szőrnyen röstelte a kamarás, hogy Atzél, akinek szakértelmére olyan sokat adott, ilyen határozottan lebíralta az ő legnagyobb büszkeségét és így szólott:

— Barátom, fogadok a legdrágább hordó boromba, hogy tévedsz. De megtoldom a fogadást. Ahány fokkal jobb az én borom a Melezerénél, még ráadásul minden fokért fizetek ezer körmőci aranyat.

Atzél Péter felesapott.

— Ha elvesztem a fogadást, — mondotta hidegvérrel — választhatod bármelyik birtokomat.

— Ki lesz a bírő? — kérdezte Sárossy.

— A bécsi egyetem híres vegyész geológusa, Suess Ede tanár.

— Helyes, tehát áll a fogadás.

Néhány nap mulva Sárossy és Atzél Bécsben voltak egy-egy pint tokajival.

A vizsgálat megállapította, hogy Atzélnek volt igaza. Kapott egy hordó tokajit, melynek hektoliterjét Sárossy ezerforintra becsülte és a három és fél fok különbségért három és fél ezer körmőci aranyat.

A nyert tokaji bort a király asztalánál fogyasztották el. Mikor a király szőlőkertjében egy rossz esztendőben nem termett bor, Atzél Péter a kabinet-iroda utján felajánlotta ajándéknak a maga borát. Megvizsgálták az udvari szakértők és megfelelőnek találták.

A király saját kezű aláírásával ellátott köszönő levelét megtalálták Atzél Péter iratai között.

Aradról — Délafrikába.

Csernovics György naplójegyzetei.

Csernovics György, Csernovics Diodor dr. miniszteri tanácsos, állami jószágigazgató fia, tapasztalatszerzés céljából Johannesburgba utazott, ahol az osztrák-magyar császári és királyi konzulátusnál nyert alkalmazást. Az ő utijegyzeteiből közöljük az alábbi érdekes részleteket:

Folyó évi június 18-án indultam Fiuméből Anconán és Rómán át Nápolyba, ahol szívemben az elhagyott otthon édes emlékével, de egyszerűen mint a távoli ismeretlen világ rész utáni vágygyal szállottam a német Gertrude Wöhrmann nevű hajóra. Igen örvendtem, hogy az olaszok apró zsarolásaitól és koldulásaitól végre megszabadulhattam. Olaszországban az idegen, különösen ha nem érti a nyelvüket, csakis folytonos veszekedéssel tud kitérni indokolatlan követeléseik elől. A mellett, ha csak lehet, becsapják az idegent. Ha a váltásnál nem lehet, — úgy hamis pénzzel. Rengeteg itt a hamis 1 lirás és 20 centimes. Magam apródonkint 7.60 lirát vesztettem ily módon. Első alkalommal a postán három liramat nem fogadták el, mert hamis, már megijedtem, hogy esetleg rendőrséggel lesz bajom, de semmit sem csináltak. Egyáltalában annyi itt a hamis pénz, hogy nem

Valóságos Istenáldás!
a debreceni szárított és fozeggel komposztírozott fekétrágya.

Elsőrendű felül nem mulható légyen és foszfortrágya szék-, gyümölcsösök, kapánövények tárgyására. Vezérképviselő:

KLÁR ANDOR DEBRECEN, Piac-u. 77.

Számos elismerés levél!

Telefon szám 445. Használati utasítás és részletes felvilágosítás díjmentesen. A készlet rövidesen elfogy, siessen az érkezőt megrendelni. — Kipróbálni bármely kis mennyiségben el ne mulassza! — Szuperfoszfát, thomassalak, feltárt-ocentilizt vagonszámra és kisebb mennyiségben is iródnál megrendelhető. 6814

A műtrágyából állandó raktár!!

Elsőrendű
temetkezési vállalat
Pankota Fő-ut, motor végállomás. Üvegezett diszgyáskocsi, nagy érc, tölgyfa és fenyőfa koporsók raktáron a kegyeletes közönség részére készen áll. Finomabb, egyszerűbb szemfeledek, koszorúk, koszoruszallagok, aranyos feliratok, fekete fátyol és fehér vallszallag, gyertyák, különféle cipő, harisnya, szóval temetéshez való vagy tartozó cikkek elősmert szolid árban kaphatók 2566

Stolcz József,
asztalos és temetésrendező vállalkozó Pankotán.
— Alapított 1879. évben. —

Ségán
a Koszoru-utca 35. sz.
ház,
két utcára nyíló, 8024 ölből álló, telekkel és nagy szőlőkerttel **eladó,** amely alkalmas volna gőzmalomnak vagy esetleg más ipari célokra is. Bővebbet a helyszínén, vagy pedig Arad Fejsze-u. 39. sz. alatt. 4542

Kérjünk Storm-Slipper hócipőket a

Főraktár Magyarország és Ausztria részére Wellisch, Frankl és társa cégnél Wien, I. Fleischmarkt 12-14.
Araden kaphatók: Brunner Béla, Guttman és Berger, Meisl és Adler, Müns I. cégnél. 4542

Oh jaj! Kőhögés, rekedtség és cinyákásodás ellen gyors és biztos hatásúk

Eljemen!

Egger mellpasztillái,
az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.
Doboza 1 korona és 2 korona.
Próbadohoz 50 fillér.
Fő- és szétküldés raktár: „NÁDOR”
GYÓGYSZERTÁR
Budapest, VI. Váci-körút 17.

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított!

Kapható Araden: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hajós Árpád, Krehoz Geza, U. Kosuth Pál, Ring Lajos, Rozsnyay J. örk. Haner Lajos, Vojtek Kálmán gyógyszerüzletében. Haner Nestor és Vojtek örk. 4542

Győrökön: Maszyk Dániel gyógyszerüzletében.
Magy.-Pécskán: Adler Gy. Lajos gyógyszerüzletében.
Pécskán: Roksán János gyógyszerüzletében.
Simándon: Csiky Lukács gyógyszerüzletében.
Székelykőn: Püredy Ede örk. gyógyszerüzletében.

* * * * *

Ha

hull a haja

vagy

korpás a fejbőre

mint a legtökéletesebb és biztos hatású szer^{et} egyedül a világhírű

Dr. William Patterson-féle

American Hair Petrol-t

használja.

Egy üveg ára 2 korona.

Főraktár Arad és vidéke részére:

HANZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer-János-utca 2. sz.

Városi és megyei telefon 455 szám.

4628

Magyarországi vezérképviselőt:

Barabás és Stefanovits,

Budapest, Alagut-utca 5. szám.

* * * * *

WAYER S. A. ÉS BLAU

fa és termény bizományi üzlet

**Erdőbirtok
vétel-, eladás- közvetítése.**

Hollandi életbiztosító társaság

ÉS

Providentia általános bizt. társ.

FŐÜGYNÖKSÉGE.

Egyénenkénti baleset, szavatossági, gép, valamint vízvezeték okozta károk elleni biztosítása.

Megbízható ügynökök felvételnek

I. emeleti irodánkban

ARAD, Eötvös-utca 2. szám.

Aradi Első Takarékpénztár

ALAPITTATOTT 1840.

Aradon, Atzél Péter-utca 1. szám (saját házában.)

Alaptőkéje és tartaléktőkéje 7,000.000 koronán felül.

ÜZLETKÖRE:

Leszámitol legjutányosabban bel- és külföldi váltókat és kisorsolt értékpapírokat.

Előlegeket nyújt értékpapírokra és árukra.

4653

JELZÁLOG-KÖLCSÖNÖKET

engedélyez ház és földbirtokokra, ugyszintén községeknek **készpénzben** vagy hosszabb időre **záloglevelekben**, a legjutányosabb felvételek mellett.

Megbízásokat elfogad értékpapírok vételére vagy eladására ugy a budapesti és bécsi, valamint bármely külföldi tőzsdén.

Elvállal megbízásokat bel- és külföldi váltók, szelvények és kisorsolt értékpapírok értékének beszedésére.

Letét és megőrzés végett átvesz **értékpapírokat, okmányokat** és más értékeket.

PÉNZBETÉTEKET

átvesz takarékpénztári könyvecskékre és folyó számlára, mely utóbbiak felett **chequekekkel** rendelkezhetni.

A pénztár állásához képest betétek felmondás nélkül is visszafizettetnek.

**Az Aradi Első Takarékpénztár
igazgatósága.**